

အောင်ဆန်း
အေးမြမှုမိလ္လာ

သီဟရတနာ

အမှတ် ၁၀၀ (D)၊ အင်းယားလမ်း၊
ကမာရွတ်မြို့နယ်၊ ရန်ကင်း။

ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါး

- * ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး ခို့အရေး
- * တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုမပြိုကွဲရေး ခို့အရေး
- * အချုပ်အခြာအာဏာ တည့်တုံ့ခိုင်မြဲရေး ခို့အရေး

ပြည်သူ့သဘောထား

- * ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုး အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- * နိုင်ငံတော် တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော် တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက် ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- * နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက် နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပ နိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- * ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ် ချေမှုန်းကြ။

နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက် [၄] ရပ်

- * နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး၊
- * အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၊
- * ခိုင်မာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ် ဖြစ်ပေါ်လာရေး၊
- * ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံသစ်တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရေး၊

စီးပွားရေးဦးတည်ချက် [၄] ရပ်

- * စိုက်ပျိုးရေးကိုအခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် အောင် တည်ဆောက်ရေး၊
- * ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရေး၊
- * ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့်အရင်းအနှီးများဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး၊
- * နိုင်ငံတော်စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကို ဖန်တီးနိုင်မှုစွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူတို့ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး၊

လူမှုရေးဦးတည်ချက် [၄] ရပ်

- * တစ်မျိုးသားလုံး၏စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တမြင့်မားရေး၊
- * အမျိုးဂုဏ် ဇာတိဂုဏ် မြင့် မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ် များ တမျိုးသားရေးလက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး၊
- * မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး၊
- * တစ်မျိုးသားလုံးကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည်မြင့်မားရေး၊

သီဟရတနာစာအုပ် - (၄၇)

အေးမြပြုံးလျှံ

အောင်စေး

၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ

စာမူခွင့်ပြုချက်	-	၂၃၇/၂၀၀၂ (၃)
မျက်နှာပုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ်	-	၂/၂၀၀၂ (၁၁)

- ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း - ပထမအကြိမ်
၂၀၀၃ ခု၊ ဇွန်လ
(သီဟရတနာစာပေ)
- အုပ်ရေ - (၅၀၀)
- ထုတ်ဝေသူ - ဦးသိန်းစိုး
(ယာယီ-၇၅၇)
(သီဟရတနာစာပေ)
အမှတ် (၁၀၀-**D**) အင်းယားလမ်း၊
ကမာရွတ်မြို့နယ်၊
ရန်ကုန်မြို့။
- မျက်နှာပုံးနှင့် - ဒေါ်ခင်အေးမြင့်
(ရာပြည့်အေ့ဖ်ဆက်)
၁၉၉၊ လမ်း-၅၀၊ ပုစွန်တောင်၊
ရန်ကုန်မြို့။
- မျက်နှာပုံးပန်းချီ - ကိုဆန်း
GLORY
အမှတ် (၂၁၁)၊ ၃၇ လမ်း (အပေါ်)၊
ကျောက်တံတားမြို့နယ်၊
ရန်ကုန်မြို့။
- စာအုပ်ချုပ် - ကိုမြင့်
- တန်ဖိုး - (၆၀၀)ကျပ်

ဗာတိကာ

၁။ အနုပညာစည်းနှင့်စံ	၉
၂။ စိတ်ကိုရှုံ့မြှိုက်ခြင်း	၁၆
၃။ ရှင်သေမင်းသို့ပေးစာ	၂၅
၄။ အနုပညာ အဟောင်းနှင့်အသစ်	၃၃
၅။ ဂီတ၊ တေးသစ်များနှင့် မြို့မငြိမ်းကဗျာ	၄၂
၆။ ရုပ်ရှင်ထဲက သမိုင်းတစ်ကွက်	၄၉
၇။ ကဗျာကို သီချင်းဆိုခြင်း	၅၇
၈။ မှော်ရုံတောကို ဖြတ်သန်းခြင်း	၆၆
၉။ ရုပ်ရှင်ဟာ တကယ်တော့ အနုပညာမဟုတ်ဘူး	၇၂
၁၀။ မြတ်လေး၊ မနုစိန်နှင့် သာသနာဖျက်	၇၉
၁၁။ မာနနဲ့ ဖုံးအုပ်ခြင်း	၉၃
၁၂။ ရိုနယ်ဒိုနှင့် အိန္ဒြာကျော်ဇင်	၁၀၄
၁၃။ တပ်ဗေတိုးဗေနှင့် ခေတ်ပေါ်ကဗျာရွတ်သံ	၁၁၃
၁၄။ ကဗျာလွတ်အကနှင့် ကာရန်လွတ်ကဗျာဆရာ	၁၂၀
၁၅။ အေးမြမြမီးလျှံ	၁၃၁
၁၆။ ကဗျာမှ ရုပ်ရှင်သို့	၁၃၉
၁၇။ ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ခြင်း	၁၄၈

အနုပညာစည်းနှင့်စံ

ကိုယ်ပြောချင်တာလေးတွေ ပြောနေရလို့၊ နောက်ပြီးတော့ ကိုယ်ရေးချင်ရာရာ၊ ကိုယ်ရိုက်ကူးပြသချင်ရာရာ အဲဒါလေးတွေကို ရေးနေချိန်နေ ရိုက်ကူးပြသနေရလို့ အဲဒါကို အနုပညာရယ်လို့တော့ယတိပြတ် မယူဆလိုက်ပါလေနဲ့ဦး။

အနုပညာဆိုတာက ကိုယ် အဲဒီလို ကိုယ်ပြောချင်ရေးချင် ရိုက်ကူးပြသချင်တာနဲ့တင် လုံလောက်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ အနုပညာမှာက ကိုယ့်စိတ်ထဲက ဖြစ်ချင်တာ တစ်ခုတည်းနဲ့တင် မပြီးသေးပါဘူး။ ကိုယ့်ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ဖြစ်နေတာ၊ ကိုယ့်အနီးအနားကလူတွေရဲ့ အဖြစ်သနစ်တွေ၊ ဘဝတွေ၊ အဲဒီဘဝတွေထဲက လွမ်းမောစရာတွေ၊ ဒါတွေကလည်း အနုပညာတစ်ရပ်၊ အနုပညာပစ္စည်း (ဆိုပါတော့ ကဗျာတစ်ပုဒ်၊ ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်၊ ရုပ်ရှင်တစ်ကားစသည်ဖြင့်) အတွက် အနည်းနဲ့အများ ဆိုသလို ပတ်သက်အကျိုးဝင်နေတာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

အနုပညာဆိုတာ ခံစားမှုအလုပ်၊ စိတ်ကူး(ယဉ်)မှုအလုပ်ပဲလို့ ယေဘုယျ လွယ်လွယ် ကောက်နုတ်ချက်ချနိုင်ပေတယ်လို့ အဲဒီအနုပညာက ပရိသတ်ကို ခံစားစေရုံသက်သက်ပဲလား၊ စိတ်ကူးယဉ်စေရုံ သက်သက်ပဲလားဆိုပြီး အဲဒီလို မေးစရာတွေလည်း ရှိလာပါတယ်။

ယေဘုယျအားဖြင့်တော့ အနုပညာလို့ဆိုရင် ဒါဟာ ကောင်းတဲ့အလုပ်ပဲလို့ အများက ယူဆသတ်မှတ်ထားကြတာပါ။ ဒါပေမဲ့ လောကမှာ မကောင်းတဲ့အလုပ်ကို လုပ်မိသွားတဲ့၊ မကောင်းဘူးလို့ သတ်မှတ်ခံရတဲ့ အနုပညာမျိုးတွေရှိနေရင်ကော။ ဒါက တကယ်လည်း တချို့နေရာတွေမှာ ရှိကို ရှိနေတာပါ။ ဘယ်အနုပညာက အနုပညာကောင်းလဲ၊ ဘယ်အနုပညာက အနုပညာဆိုးလဲ။ ဒါတွေကို ချိန်ထိုးစဉ်းစားဖို့ကော မလိုပေဘူးလား။

အနုပညာရှင်ကတော့ သူ့အနုပညာကို သူ့ဖန်တီးချင်သလို ဖန်တီးလိုက်မှာပဲ။ အနုပညာရှင်က သူ့ဖန်တီးလိုက်တဲ့ အနုပညာကို ပရိသတ်လက်ထဲ ရော့ယူလော့၊ ဖတ်ကြလော့၊ ကြည့်ကြလော့၊ နားထောင်ကြလော့ဆိုပြီး ချပေးလိုက်တာပဲလို့ တချို့လွယ်လွယ်မြင်နေကြတော့တာပေါ့။ ဆိုပါတော့ ကဗျာတစ်ပုဒ်၊ ရုပ်ရှင်ကားတစ်ကား၊ သီချင်းခွေတစ်ခွေ စသည်အားဖြင့် ဘယ်အနုပညာပစ္စည်းမဆို အနုပညာရှင်က သူ့လက်ကလွတ်ရင် ပြီးရောဆိုတဲ့ သဘောနဲ့ ပရိသတ်လက်ထဲ ဒီအတိုင်း ထည့်လွှတ်ပေးလိုက်တာမျိုးကတော့လည်း မဟုတ်သင့်ပေဘူးပေါ့။

ဒါပေမဲ့ ဒီအတိုင်း ဖြစ်နေတာတွေလည်း ရှိနေတာ အမှန်ပဲမဟုတ်လား။

ပရိသတ်ကလည်း အနုပညာရှင်ဆီက ရလာတဲ့ အနုပညာပစ္စည်းတစ်ခု၊ စိတ်အစာတစ်ရပ်ကို သူ့အတိုင်းအတာအလျောက်နဲ့ သူ့ကိုယ်စွမ်း၊ ဉာဏ်စွမ်း ရှိသလောက် ခံစားမှာပဲ။ ကြည့်ရှုနားထောင်မှာပဲ။ အရသာခံမယ်၊ ဒါမှမဟုတ် ဝေဖန်သုံးသပ်မယ်။ ဘေးထိုင်ဘိုင်ကျ ဘုပြော အဲဒါမျိုးလည်း ရှိမယ်။ အဲဒီလောက်ပါပဲ။ ဒါ့ထက် မပိုဘူး။ အခု အနုပညာလောကမှာ ဖြစ်နေတာကြီးက ဒီအတိုင်းပါ။

ဥပမာအနေနဲ့ ဆိုပါတော့ မဂ္ဂဇင်းတစ်အုပ်လို့ပဲ ဆိုကြစို့။

အဲဒီမဂ္ဂဇင်းတစ်အုပ်ကို ထုတ်ဝေသူအပိုင်း၊ စီစဉ်သူအပိုင်း၊ တည်းဖြတ်သူ အယ်ဒီတာအပိုင်း စသည်ဖြင့် အဲဒီလို ဖန်တီးသူဘက်က သူတို့စိတ်ထဲက ဖြစ်ချင်တဲ့၊ လုပ်ချင်တဲ့ဆန္ဒရှိသလောက် အတိုင်းအတာနဲ့ မဂ္ဂဇင်းတစ်အုပ်ရဲ့ အင်္ဂါရပ်နဲ့ စုံညီအောင် ဝတ္ထုတွေ၊ ကဗျာတွေ၊ အင်တာဗျူးတွေ စသည် စသည်ဖြင့် အတော်လေး အမယ်စုံအောင် ထည့်သွင်းထုတ်လုပ်လိုက်တာပဲ မဟုတ်လား။

အဲဒီမဂ္ဂဇင်းက နောက်ဆုံးမှာ ပရိသတ်လက်ထဲ ရောက်လာတာပါပဲ။ မဂ္ဂဇင်းထုတ်လုပ်ဖန်တီးမှုအပိုင်းနဲ့ ပရိသတ်လက်ထဲ ရောက်သွားတဲ့အပိုင်း အဲဒီနှစ်ခုကြားမှာတော့ ဖြတ်သန်းကျော်လွှားရတဲ့ စခန်းအဆင့်ဆင့်ကတော့ ရှိမှာပါ။ ယုတ်စွအဆုံး အယ်ဒီတာစားပွဲကနေ စာအုပ်အငှားဆိုင် စားပွဲပေါ်ကို ရောက်ရှိလာဖို့ မဂ္ဂဇင်းတစ်အုပ်ဟာ ကွန်ပျူတာ စာစီခန်း၊ ဖလင်ခန်း၊ ပုံနှိပ်စက် စတဲ့ စာအုပ်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စက်မှုနည်းပညာတွေကိုလည်း ဖြတ်ကျော်ရမယ်။ စာပေစိစစ် ဖတ်ရှုစစ်ဆေးမှုကိုလည်း ခံယူရမယ်။ ပြီးတော့ စာအုပ်ဈေးကွက်ကိုလည်း မလွဲမသွေ ဖြတ်ရလိမ့်မယ်။ အဲဒီလို အဆင့်ဆင့်ဖြတ်ကျော်ပြီးတော့မှ စာအုပ်အငှားဆိုင်ပေါ်ကို ရောက်ရှိသွားတာပဲ။ အဲဒီကျမှ မဂ္ဂဇင်း

တစ်အုပ်ဟာ ပရိသတ်လက်ထဲကို စိတ်ချလက်ချ ရောက်ပြီလို့ ဆိုနိုင်တာပါ။

ဒါက အကြမ်းဖျင်းသဘော ပြောလိုက်တာပါ။ အယ်ဒီတာစားပွဲပေါ်မှာ အယ်ဒီတာက အနုပညာရှင် ဖန်တီးလိုက်တဲ့ စာမူတွေကို အရင်ဆုံး ရွေးချယ် ပြီးမှ တင်ဆက်ရသလို၊ နောက်ဆုံး စာအုပ်အငှားဆိုင် စားပွဲပေါ်ကို ရောက်လာ တဲ့ မဂ္ဂဇင်းတွေထဲကမှလည်း ပရိသတ်က သူဖတ်ချင်တဲ့ မဂ္ဂဇင်းကို သူရွေး ချယ်ပြီးမှ ငှားရမ်းဖတ်ရှုတာပဲ မဟုတ်လား။

ပရိသတ်အကြိုက်ကတော့ တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် မတူနိုင်ကြဘူး ပေါ့။

ဒီတော့ မတူဘူး။ ဘာမတူဘူးလဲဆိုတော့ ဒီလိုမတူဘူးပဲ။ မဂ္ဂဇင်း တစ်အုပ်ကို ထုတ်ဝေ၊ စီစဉ်၊ တည်းဖြတ်ရတဲ့သူတွေရဲ့ အားထုတ်မှုကို ဖယ် ထား။ အဲဒီမဂ္ဂဇင်းစာအုပ် အငှားဆိုင်ပေါ် ရောက်သွားရင် ပရိသတ်က ငှား ဖတ်ကြမှာပဲ။ တချို့လည်း တောင်လှန်မြောက်လှန်။ မဂ္ဂဇင်းငှားဖတ်ခ တစ်ရက် ရှစ်ကျပ်တစ်ဆယ်။ တချို့လည်း သေသေချာချာ ကိုယ်ကြိုက်တဲ့ ဝတ္ထုလေး၊ ကဗျာလေး၊ ဆောင်းပါးလေး အရသာခံပြီးဖတ်။

အဲဒီတော့ မြန်မာပြည် လူဦးရေ (၄၈) သန်းလောက်မှာ ဆိုပါစို့ စောင် ရေ သုံးလေးထောင်လောက်ပဲရှိတဲ့ (တချို့လည်း သောင်းကျော်ပေါ့လေ) မဂ္ဂဇင်းတစ်အုပ်ဟာ တစ်လတစ်လ တချို့စာအုပ်အငှားဆိုင်တွေမှာ ငှားဖတ်ခ စာအုပ်ဖိုးတောင် ပြန်မရတဲ့ အရင်းမကြေ အရှုံးဆိုတာမျိုး။ တချို့ဆိုင်တွေမှာ တော့ အရင်းကြေရုံ။ တချို့လည်း အရင်းကြေရုံမက အမြတ်အစွန်းရချင်ရ။

အနုပညာပစ္စည်းတစ်ခုရဲ့ သံသရာဟာ အဲဒီလိုပါ။ ဒါက မဂ္ဂဇင်းတစ် အုပ်ကို ဥပမာထားပြီး ပြောကြည့်တာပါ။ တခြားအနုပညာပစ္စည်းတွေကကော ဒီအတိုင်းပဲ မဟုတ်ဘူးလား။ နောက်ဆုံးပိတ် အနုပညာပစ္စည်းတစ်ခုခု၊ အနု ပညာ လက်ရာ တစ်ရပ်ရပ်ကို ဖမ်းဆုပ်ချုပ်ကိုင် လည်ပင်းညှစ်ထားတာက အဲဒီလို ငွေကြေး၊ ဈေးကွက်၊ အမြတ်အစွန်း၊ ပရိသတ်အကြိုက်ဆိုတာတွေ ဖြစ်နေလေတော့ အဲဒီနေရာမှာပဲ အနုပညာရဲ့ ‘စည်း’နဲ့‘စံ’ဆိုတာတွေက လွဲ ချော်ပျောက်ဆုံးသွားကုန်ကြတော့တာပါပဲ ခင်ဗျာ။

ဘာအနုပညာ စည်းနဲ့စံလဲ။

အနည်းဆုံးတော့ အနုပညာမှာ ‘စည်း’ရှိရပါတယ်။ အဲဒီစည်းဆိုတာ က ဘက်နှစ်ဖက် ရှိပါတယ်။ တစ်ဖက်က အနုပညာ ဖန်တီးသူဘက်က စည်း ဖြစ်ပြီးတော့ ကျန်တဲ့တစ်ဖက်က ပရိသတ်ဘက်က စည်းဖြစ်ပါတယ်။

အနုပညာ ဖန်တီးသူဘက်က စည်းဆိုတာကတော့ အနုပညာကို ဖန်တီးရာမှာ ပြီးစလွယ် ပိုက်ဆံရရင်ပြီးရောဆိုတဲ့ လူပြိန်းကြိုက် အနုပညာမျိုး (ဒါမျိုးကို အနုပညာလို့တောင် ခေါ်ဖို့မသင့်ပါ) ဒါမျိုး မဖန်တီးမိဖို့ သတိပြုရမယ့် အချက်။ ပြီးတော့ ပရိသတ်ဘက်က စည်းဆိုတာကလည်း ကိုယ်ဟာ အဲဒီလို ပေါ့ပေါ့ပဲပဲ ထုတ်လုပ်လိုက်တဲ့ ဘယ်လိုမှ ထဲထဲနယ်နယ်မရှိတဲ့ ခပ်ချာချာ အနုပညာတွေကိုပဲ ခုံမင်လိုက်စားနေတဲ့ လူပြိန်းစာရင်းထဲ ဝင်မသွားအောင် သတိပြုမိဖို့အချက်ပါ။

တချို့ ဒီလိုပြောလိုက်လို့ ကျေနပ်ချင်မှ ကျေနပ်ကြပါလိမ့်မယ်။ မတတ်နိုင်ဘူး။ ပြောစရာရှိတာကိုတော့ ပြောရတော့မှာပဲ။ ဘုရားရေ တရား မမျှတဘူးတဲ့လား။ တရားမျှတမှုဆိုတာ ဘာကိုခေါ်ပါသလဲ။ တချို့ အနုပညာ ဖန်တီးသူတွေမှာ အဲဒီစည်းမရှိတာ ကြာပြီ။ တချို့ ပရိသတ်မှာလည်း အဲဒီလို စည်းမဲ့ စည်းလွတ်ဖြစ်နေတာ ကြာပြီ။ ဒီနှစ်ခုပေါင်းမိသွားတော့ ပျက်ကရော။ (နမူနာအနေနဲ့ ကြည့်ပါ။ ယနေ့ ဗီဒီယိုလောကကြီး ညံ့ဖျင်းဆုတ်ယုတ်ချင်နေတာ ကြာပါပြီ။ အဲဒါ အနုပညာဖန်တီးသူဘက်မှာရော၊ ပရိသတ်ဘက်မှာ ပါ နှစ်ဖက်စလုံးမှာ တာဝန်ရှိမနေဘူးလား။ စဉ်းစားကြည့်ကြပါ)

အနုပညာ (အနုပညာလက်ရာ တစ်ရပ်)ကို အများကြိုက် မဖြစ်ရဘူး လို့တော့ မဆိုလိုပါ။ အများကြိုက်နဲ့ လူပြိန်းကြိုက် မတူဘူးဆိုတာကိုတော့ အမြဲသတိပြုရပါမယ်။ အနုပညာတစ်ရပ်ကို လူတိုင်းက ကြိုက်တယ်။ အများကြိုက်ဖြစ်တယ်ဆိုတာ ကောင်းတဲ့ လက္ခဏာပါ။ ဒါပေမဲ့ အများကြိုက်တာနဲ့ လူပြိန်းကြိုက်တာ မတူဘူး။

‘ဗိုလ်အောင်ဒင်’ဟာ အများကြိုက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုပဲ ‘ပန်းပန်လျက်ပါ’၊ ‘သင်္ကြန်မိုး’၊ ‘ပန်းတွေနဲ့ဝေ’ စသည်ဖြင့်။ ဒါတွေဟာ အများကြိုက် အနုပညာ တွေပါ။ အများက ကြိုက်အောင်ကို အနုပညာကောင်းတဲ့ လက်ရာတွေပဲ မဟုတ်လား။

ဒီနေ့တော့ ဒီလိုမဟုတ်။ လူပြိန်းကြိုက် ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားတွေ၊ ဗီဒီယို အခွေတွေက ပေါ်မှပေါ့။ လူပြိန်းကြိုက်လို့ဆိုရင်တော့ အနုပညာက မကောင်း ချင်တော့။

ဒါထင်သာ မြင်သာအောင် ပြောကြည့်တာပါ။ ဒီလိုပဲ စာပေမှာဆိုရင် လည်း ‘မွှေး’ဟာ အများကြိုက်ဖြစ်ပါတယ်။ ထို့အတူ ‘သွေး’၊ ထို့အတူ ထို့အတူ စသည်ဖြင့် စာပေမှာ အများကြိုက် ဝတ္ထုကောင်း၊ အနုပညာကောင်းတွေ ရှိခဲ့ပါတယ်။

ဒီနေ့တော့ ဒီလိုမဟုတ်။ လူပြိန်းကြိုက် ဝတ္ထုတွေက ပေါ်မှပေါ့။ တချို့ **Best seller** ဆိုတဲ့ အပျော်ဖတ် လုံးချင်းဝတ္ထု စာအုပ်တွေက တကယ့်ကို နှစ်ထပ်ကွမ်း၊ သုံးထပ်ကွမ်း လူပြိန်းကြိုက်။ အဲ လူပြိန်းကြိုက်ဖြစ်ပြီဆိုရင်တော့ အနုပညာက သွားရော။

ဥပမာပြောတာပါ။ ဒီအတိုင်းလည်းဖြစ်နေတာ မဟုတ်လား။

ဒီကနေ့ အနုပညာ ဖန်တီးသူဘက်က စည်းနည်းနည်းပဲရှိပါ။ ပရိသတ်ဘက်ကလည်း စည်းနည်းနည်းပဲရှိပါ။ ဒီကနေ့ အနုပညာ လက်ရာတွေ အနုပညာနဲ့ ပိုတူလာ၊ အနုပညာ ပိုပီသလာ၊ အဆင့်အတန်းရှိတဲ့ အနုပညာကောင်း၊ လက်ရာကောင်းတွေ ဖြစ်လာပါလိမ့်မယ်။ တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာ အဆင့်အတန်းမရှိတဲ့ အနုပညာဆိုး၊ အနုပညာညံ့တွေ တဖြည်းဖြည်း တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်သွားပါလိမ့်မယ်။ ဒါ ဟောကိန်းထုတ်နေတာ မဟုတ်ပါ။ ဒါ ဒီနေ့ တကယ်ဖြစ်နေတဲ့ လက်တွေ့ကို ပြောနေတာပါ။ ဒါဟာ ဒီနေ့ အနုပညာလောကကြီးရဲ့ တရားကိုယ် သဘောပါ။

ဒါဖြင့်ရင် အနုပညာရဲ့ ‘စံ’ ဆိုတာကရော။

ဒါကတော့ ရှင်းရှင်းလေးပါ။ အနုပညာဖန်တီးသူဘက်ကရော၊ ပရိသတ်ဘက်ကပါ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်စလုံးဟာ အနိမ့်ဆုံး ရိုးသားမှုနဲ့ ကိုယ်ချင်းစာတရားကို ကိုယ်တိုင်လည်းခံယူ၊ သူတစ်ပါးကိုလည်း ဝေငှနိုင်တဲ့ စိတ်ထားနဲ့ ရေးဖွဲ့သူက ရေးဖွဲ့သလို၊ (ဖတ်ရှု၊ ကြည့်မြင်၊ နားဆင် စသည်ဖြင့်) ခံစားသူက ခံစားနိုင်မယ့် အနုပညာမျိုးစုံကို စံအဖြစ် သတ်မှတ်ရပါလိမ့်မယ်။

(ဒီနေရာမှာ ‘စံ’ ရယ်လို့ ဆိုလိုက်တဲ့အတွက် နိုင်ငံရေးစံ၊ အနုပညာစံဆိုတဲ့ ဝေါဟာရများနဲ့ မှားယွင်းရောထွေးမသွားစေချင်ပါ ခင်ဗျာ)

အခုပြောနေတဲ့ အနုပညာရဲ့ ‘စံ’က ရှင်းပါတယ်။

ဥပမာဆိုပါတော့ သီချင်းရေးဆရာ တစ်ယောက်က ဆူလွယ်နပ်လွယ် အနေနဲ့ လိင်တောင့်တနေတဲ့ မြီးကောင်ပေါက်မလေးတစ်ယောက်ရဲ့ အချစ်စိတ်ရူးကို သံစဉ်ကောင်းကောင်း၊ စကားလုံးကောင်းကောင်းနဲ့ သီချင်းတစ်ပုဒ် ရေးဖွဲ့လိုက်တယ်။ အဲဒီသီချင်းထဲမှာ တေးဂီတ **Music** အနေနဲ့ကလည်း အများကြီးကို **Sexy** ဖြစ်နေတဲ့ အသံဗလံတွေ ပါနေတယ်။ အဲဒီလို တဏှာရာဂ အသားပေးသီချင်းက သံစဉ်ကလည်းကောင်း၊ စာသားကလည်း ပြောင်မြောက်၊ တေးဂီတကလည်း လိုလေသေးမရှိ ဖြစ်နေတော့ လူတိုင်း နားထဲ ခပ်လွယ်လွယ်နဲ့ ရောက်သွားရော။ ရောက်သွားတော့ ဘာဖြစ်သလဲ။ ဖြစ်တာပေါ့။

ဖြစ်တာက အဲဒီသီချင်းကို ရေးလိုက်တဲ့ တေးရေးဆရာကိုယ်တိုင်က သူ့ကိုယ် သူ သိနေတာပဲ။

“ဒါ ငါမရိုးသားဘူး၊ တကယ်ဆို ငါ့လက်နဲ့ ဒီလောက် ညစ်ညမ်း စုတ်ပဲ့တဲ့ အနုပညာအရေခွံ သီချင်းမျိုး ငါ မရေးသင့်ဘူး၊ ဒါမျိုးကို အနုပညာ လို့တောင် မခေါ်သင့်ဘူး၊ အင်း... ခက်တာက ပရိသတ်ကလည်း ဒါမျိုးမှ ကြိုက်နေတာဆိုတော့ ငါကလည်း ငွေများများရပြီးရောဆိုပြီး လုပ်ထည့်လိုက် တာ၊ ငါမရိုးသားဘူး၊ အခု အဲဒီသီချင်းကို အနည်းဆုံး ငါ့သားသမီးတွေ၊ တူ သား နောင်မယ်တွေ နားထောင်ကုန်ကြပြီ၊ ငါ့သီချင်းကြောင့် ဒီကလေးတွေ ဟိရိသြတ္တပွတရား ကင်းကုန်ကြ၊ ယဉ်ကျေးမှုမဲ့ကုန်ကြရင် ဒုက္ခ၊ အင်း... အခုလည်း ငါ့ ဒီသီချင်းကြောင့် ကလေး ဘယ်နှယောက် လျှပ်ပေါ်လော်လီ ဖြစ်ကုန်ကြပြီလဲ မသိဘူး၊ ဟူး... ငါမှားတယ်၊ ငါမရိုးသားတာပဲ၊ ငါ့ကိုယ်ချင်း စာတရား မရှိတာပဲ၊ ငါ့သားသမီးအတွက် ငါ ဒီလောက်တောင် ပြန်ပြီး ပူ ပန်နေရတယ်ဆိုရင် ငါ့လို တခြားမိဘတွေ သူတို့သားသမီးတွေအတွက် ဘယ် လောက် ပူပန်ရှာမလဲ၊ ငါ မရိုးသားဘူး၊ ငါ ကိုယ်ချင်းစာတရား မရှိတဲ့ကောင် ဖြစ်သွားပြီ”

အဲဒီလို ဘာဘာညာညာ အဲဒီသီချင်းရေးဆရာ (ဥပမာ ပြောတာနော်) တွေးမိမှာပါပဲ။ သူမသိလို့မှ မဟုတ်တာ။ သူသိပြီးသားကိစ္စပဲ။ ရိုးသားမှုနဲ့ ကိုယ်ချင်းစာတရားဆိုတာ အနုပညာသမားမှန်ရင် အနည်းနဲ့အများ သိထား ကြပြီးသား။ ဒါကို မသိချင်ယောင်ဆောင်ပြီး ခေတ်အလိုက် လူပြိန်းအကြိုက် ရေစုန်မျှော လုပ်နေကြတာပဲ မဟုတ်လား။ အနုပညာရှင်က မသိဘူးဆိုတာ မဟုတ်ပါဘူး။ သူသိကို သိပါတယ်။ သိသိကြီးနဲ့ စည်းလွတ်စံလွတ် ဖြစ်နေ တာပါ။

အနုပညာရှင်က အဲဒီလို ကိုယ်သိပြီးသား ရိုးသားမှုနဲ့ ကိုယ်ချင်းစာတရား ဆိုတာကို သိရုံအပြင် ကိုယ်တိုင် လက်ခံကျင့်သုံးနိုင်ဖို့ဆိုတာ အဲဒါ အနုပညာ ရဲ့ အနိမ့်ဆုံးထားရှိအပ်တဲ့ ‘စံ’ ပါပဲ။

ပရိသတ်ဘက်မှာကော အဲဒီ ‘စံ’ မရှိသင့်ဘူးလား။ ရှိသင့်ပါပြီကော ဗျာ။ ပရိသတ်ကလည်း ခုနကပြောတဲ့ တေးရေးဆရာ ဘော်ချက်ဝက်ဖန်ရဲ့ **Super Sexy, Hi Sexy** သီချင်းကို ကိုယ့်ရဲ့ရိုးသားမှုဓာတ်ခံ၊ ကိုယ်ချင်း စာတရားဓာတ်ခံနဲ့ ဝေဖန်သုံးသပ် ဆင်ခြင်ပြီး ရှုတ်ချပစ်ဖို့ ကန့်သတ် ဖယ်ရှား ရှင်းလင်းပစ်ဖို့ မလိုပေဘူးလား။ ကိုယ်က လူပြိန်းစာရင်းဝင်ထဲက မဟုတ်

ဘူးဆိုရင်ပေါ့လေ။

လူဟာ အခြေခံပုထုဇဉ်အနေနဲ့ **Instinct** ဆိုတဲ့ မွေးရာပါအသိ၊ သဘာဝ သိစိတ်တော့ ရှိကြတာပါပဲ။ အဲဒီမှာ လိင်စိတ်လည်းပါတာပေါ့။ အဲဒီ **Instinct** လောက်ပဲ ရှိမယ်ဆိုရင် တိရစ္ဆာန်တွေနဲ့ မထူးတော့ဘူးပေါ့။ လူနဲ့ တိရစ္ဆာန် မတူဘူးဆိုတာက တိရစ္ဆာန်တွေမှာမရှိတဲ့ **Intelligence** အသိဉာဏ် ပညာဆိုတာ လူတွေမှာပဲရှိလို့ပါ။ ခင်ဗျားဟာ **Intelligence** ရှိတဲ့ ပရိသတ် ဆိုရင်တော့ အဲဒီလို သီချင်းရေးဆရာက **Instinct** စိတ်၊ တိရစ္ဆာန်စိတ်နဲ့ ရေး ဖွဲ့လိုက်တဲ့ သီချင်းမျိုးကို ခင်ဗျား အသိဉာဏ်ပညာနဲ့ ဆန့်ကျင်တွန်းလှန်ပစ် ရတော့မှာပဲ မဟုတ်လား။ အဲဒါပဲပေါ့။ ဒါကို ပရိသတ်ဘက်က နားလည်လက် ခံထားသင့်တဲ့ အနုပညာရဲ့ ‘စ’ လို့ ဆိုချင်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် အနုပညာမှာ ခပ်လွယ်လွယ် ပေါ့ပေါ့ဆဆ အလိုက်အထိုက် ဘူးသီးကြွက်ကိုက် လုပ်နေကြတဲ့ စည်းမဲ့ စံမဲ့၊ စည်းလွတ် စံလွတ်ကိစ္စတွေ အနုပညာ ဖန်တီးသူဘက်ကရော ပရိသတ်ဘက်ကပါ ဆင်ခြင်နိုင်ကြဖို့ ကောင်းပြီထင်ပါရဲ့ဗျာ။

[ရွှေအောင်လံ၊ ၁၉၉၈]

စိတ်ကို ရှိမျှက်ခြင်း

ကျွန်တော်နှင့် မြားနတ်မောင်မဂ္ဂဇင်းတာဝန်ခံ အယ်ဒီတာ ဒေါက်တာ လွှတ်ဆွေတို့သည် သမ္မတရုပ်ရှင်ရုံထဲမှ ထွက်လာခဲ့ကြပေသည်။

ဆူးလေညသည် လှပနေလေ၏။ ကျွန်တော်တို့သည် ဆူးလေ လမ်းမကြီးအတိုင်း လျှောက်လာခဲ့ကြပြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလမ်းမှ ကွေ့ကာ သိမ်ကြီးဈေးအောက်ဘက်ဆီသို့ ဦးတည်လိုက်ကြပေသည်။ နိုင်ငံခြားရုပ်ရှင်ဇာတ်ကား တစ်ကားကို ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက် ကြည့်လာခဲ့ကြခြင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ညသည် လှပစွာပင် ဖြတ်သန်းသွားနေပါ၏။ ရောင်စုံနီယွန်မီးရောင်များအောက်ဝယ် မြို့တော်ကြီးသည် ငြိမ်သက်ပန်းလျနေလေသည်။ ညသည် မျက်တောင်စင်းလာကာ လှုပ်လီလှုပ်လဲ့။ ကျွန်တော်က ‘သူမသည် ညလိုလမ်းလျှောက်၏’ ဆိုသည့် အင်္ဂလိပ်ကဗျာအဖွဲ့တစ်ခုကို စဉ်းစားမိသွားသည်။

ရွှေဘုံသာလမ်းမှ ချိုးကွေ့ပြီး ကုန်ဈေးတန်းလမ်းထိပ်၊ သိမ်ကြီးဈေးဆင်ဝင်တစ်ခုအောက်မှ အအေး၊ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ကလေး၌ ကျွန်တော်နှင့် ဒေါက်တာ လွှတ်ဆွေတို့နှစ်ယောက် ဝင်ထိုင်လိုက်ကြသောအချိန်တွင် မဟာဗန္ဓုလ လမ်းမကြီးပေါ်မှ ကောင်းကင်ကို ကျွန်တော် မော့ကြည့်နေမိပြန်သည်။ သည်မှာတော့ မြို့လယ်ကောင်ကြီးဖြစ်၍ ကောင်းကင်က ရှားသည်ထင်။ ကျွန်တော်နေထိုင်ရာ မြို့သစ်ကလေးမှာတော့ ကောင်းကင်က အများကြီးဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်သည် တိုက်ခေါင်မိုးများပေါ်မှ ထိုးထိုးထောင်ထောင် တီဗွီအင်တင်နာတိုင်များကို မြင်သောအခါ ရေးဖော်ကြီး မောင်အောင်ပွင့်၏ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကိုလည်း အမှတ်ရမိသွားပြန်သည်။

ငါးရိုးနှင့်တွဲ ငွေလမင်း

ဆာကလည်း ဆာလောင်
မြို့လယ်ကောင်ကြီး
လရောင်တောင်မရှိ။

ကောင်းကင်မော့ကြည့်မှ
ဟောဟိုတိုက်အမိုးတွေပေါ်
ထိုးထိုးထောင်ထောင် အပြိုင်အဆိုင်
တီဗွီတိုင်တွေ ရှုပ်ယှက်ခတ်
လမျက်နှာ အရိုးနှင့်ပုံ
မြင်ရုံနဲ့မော
တောပဲ ပြန်ချင်ပါတော့တယ်။ ။

(အိပ်မက်ဖူး၊ ဩဂုတ် ၁၉၈၉)

ထိုညအဖို့တော့ ကျွန်တော်သည် တော၏ မြို့သစ်ကလေး (မြို့သစ်
ကလေး၏တော) သို့ မပြန်တော့ဘဲ ရန်ကုန်ည၏ ရသကို ခံစားခွင့်ကြိုရခြင်း
လည်း ဖြစ်ပါ၏။ ညသည် တစ်စထက် တစ်စ နက်ရှိုင်းလေးလံလာလေသည်။
ကျွန်တော်က ညဉ့်နက်နက်တွင် ခပ်ပူပူဖျော်ထားသော လက်ဖက်ရည်ကို အရသာ
ခံပြီး သောက်နေလိုက်၏။ သိမ်ကြီးဈေး ခေါင်မိုးထပ်များပေါ်မှ သီချင်းသံ
တချို့ လမ်းမပေါ်သို့ ခုန်ဆင်းလာနေပါ၏။

ခေတ်ပေါ်ကောင်လေးနှင့် ကောင်မလေးတစ်ယောက် ကျွန်တော်တို့ဘေးမှ
ဖြတ်သန်းသွားကြသည်။ ကိုယ်ပိုင်ကားတစ်စင်း ထိုးဆိုက်လာသည်။ ကားပေါ်
မှ မော်ဒယ်ဂဲစတိုင်လ် အပျိုမလေးနှစ်ယောက် ဆင်းလာပြီး လက်ဖက်ရည်
စားပွဲတစ်လုံးမှာ ဝင်ထိုင်သည်။ သူတို့ဝိုင်းဆီက စကားသံတစ်စွန်းတစ်စကြောင့်
အကြည့်က သူတို့ဘက် ရောက်သွားသည်။ ကောင်မလေးတစ်ယောက်က
အလင်းမှုန်မှုန်အောက်တွင် စာအုပ်တစ်အုပ်ကို ငဲ့ဖတ်နေလေသည်။ သေသေ
ချာချာကြည့်လိုက်တော့မှ စာရေးဆရာမ ဂျူး၏ ‘ကျွန်မချစ်သော ယောက်ျား
များ’ စာအုပ်ဖြစ်နေတာ တွေ့လိုက်ရသည်။ ဪ... သူတို့လည်း ဂျူးကို
ရင်ခုန်ကြတာပါလား။

လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ကထဲပြီး ၂၇ လမ်းအောက်ဘက် မြားနတ်မောင်

မဂ္ဂဇင်းတိုက်ရှိရာသို့ ပြန်လာခဲ့ကြသော လမ်းတွင်တော့ ဆရာဝန် အယ်ဒီတာ ကလေးသည် ကျွန်တော့်အား ဆိုင်းမပါ ဗုံမဆင့်ဘဲ “မြန်မာပြည်က ရုပ်ရှင် သမားတွေ စာကော ဖတ်မှ ဖတ်ကြရဲ့လား မသိပါဘူးဗျာ” ဆိုပြီး သူသိချင် သော ကိစ္စတစ်ခုအတွက် ကျွန်တော့်ထံမှ အဖြေကို စောင့်နေလေတော့သည်။

ရုပ်ရှင်သမားတွေ စာဖတ်သလား။

သည်မေးခွန်းက အဆန်းတော့လည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ရုပ်ရှင်သမားတွေ စာဖတ်သလား၊ မဖတ်ဘူးလားတော့ မသိဘူး။ ရုပ်ရှင်သမား တချို့ကတော့ စာရေးကြတယ်ဟု ကျွန်တော်ဖြေလိုက်လျှင် “ဟင်၊ ဘယ်လိုဟာကြီးလဲ” ဆိုပြီး ဖြစ်ကုန်ကြတော့မည်။

တချို့ ရုပ်ရှင်သမားတွေ အမှန်တကယ် စာဖတ်ကြပါသည်။ တချို့ အမှန်တကယ် မဖတ်ကြ။ တချို့တလေ သူတို့အင်တာဗျူးတွေထဲမှာပြောတာ က အချိန်မရလို့ စာမဖတ်ဖြစ်ဘူးတို့၊ မဂ္ဂဇင်းတချို့၊ ဂျာနယ် တချို့လောက် တော့ ဖတ်ပါတယ်တို့ သဖြင့် ကြားရဖတ်ရဖူးပါသည်။ တချို့ ရုပ်ရှင်သမား တွေက ဝတ္ထုဖတ်ပါသည်တဲ့။ သူတို့ကြိုက်သည့် စာရေးဆရာ၊ စာရေးဆရာမ ၏ အမည်ကို ထုတ်ဖော်ပြောပြတတ်ကြသည်။ တချို့ကျတော့လည်း ရှင်းသည်။ ခပ်ရိုးရိုးပင် ရဲ့ဝံ့စွာ ကျွန်တော် စာဖတ်ဝါသနာမပါဘူးတို့၊ ကျွန်မက စာကို အပျင်းပြေလောက်ပဲ ဖတ်တာပါလို့ ဆိုပြီး ပြောကြသည်။

အမှန်ကတော့ ယုတ်စွအဆုံး အနုပညာအလုပ်ကို လုပ်သူတိုင်း စာ ဖတ်သင့်ကြပေသည်ပဲ။ စာဖတ်ကြရမည်။ ရုပ်ရှင်သည် တကယ်တော့ အနုပညာ မဟုတ်သော်လည်း (အမှန်က အနုပညာလို လုပ်၍မရခြင်း ဖြစ်) ရုပ်ရှင်တွင် ပါဝင်သော အစိတ်အပိုင်းများ (ဥပမာ-အနုပညာရှင် **Artist**) ဟု ဆိုနိုင်သည့် ဒါရိုက်တာနှင့် ဇာတ်ညွှန်းရေးသူ၊ ကပြအသုံးတော်ခံသူ (**Performer**) ဟု ဆိုနိုင်သည့် သရုပ်ဆောင်များ၊ အတတ်ပညာရှင် (**Technician**) ဟု ဆိုနိုင်သည့် ကင်မရာမင်းနှင့် စက်မှုသမားများ စသည်တို့ စုပေါင်းအကောင်အထည်ဖော် ရသည့်အခါ-

ဒါရိုက်တာ၊ ဇာတ်ညွှန်းရေးသူ (အနုပညာရှင်) ၏ အလိုအတိုင်း ပုံ ဖော်ပေးကြရသော သရုပ်ဆောင်များ (ကပြအသုံးတော်ခံသူ)နှင့် ကင်မရာမင်း နှင့် စက်မှုသမားအဖွဲ့ (အတတ်ပညာရှင်) တို့သည် ထိုအနုပညာရှင် (ဒါရိုက် တာ၊ ဇာတ်ညွှန်းရေးသူ) တို့ လိုချင်သည့်အတိုင်း အမှုအရာလုပ် သရုပ်ဆောင် နိုင်ဖို့၊ အလင်းအမှောင် ရုပ်ပုံအကြီးအသေး လိုသလို ရနိုင်ဖို့အတွက် ထိုအနု

ပညာရှင် (ဒါရိုက်တာ၊ ဇာတ်ညွှန်ရေးသူ) တို့၏ အနုပညာကိုရော၊ အနုပညာဆိုသည့် တရားကိုယ် သဘောကြီးကိုပါ အနည်းနှင့်အများ တီးမိခေါက်မိထားဖို့တော့ မလိုဘူးလား။ အမှန်ပင် လိုအပ်ပေသည်။ ဤသို့လိုအပ်သည့်အတွက် လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းဖို့ စာဖတ်ကြရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ စာဖတ်မှသာလျှင်-

ကျွန်တော်တို့အထဲက အနုပညာရှင်ကြီး ဒါရိုက်တာပိုင်သကတော့ သူတို့ ရုပ်ရှင်သမားတွေ စာဖတ်တာနှင့် ပတ်သက်၍ သည်လိုပြောဖူးသည်။ ကျွန်တော့်ကို ပြောပြခြင်းတော့မဟုတ်။ ပိုင်သက စာနယ်ဇင်းဆရာလေးကိုဦးဆွေ (ဝတ္ထုလည်း အရေးကောင်းသည်)၏ မေးခွန်းကို ဖြေကြားခြင်း ဖြစ်သည်။ မဟေသီမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၉၈၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ်ထဲမှာ ဖတ်ခဲ့ရသည်။

ကိုဦးဆွေက ‘ရင်တွင်းမှတ်စု’ ကဏ္ဍတွင် သည်လိုတင်ပြထားသည်။

[ပိုင်သရဲ့ အကြံပြုချက် မြန်မြန်ထက်ထက်

The Nwe Face Guide လို့ အမည်ရတဲ့ သရုပ်ဆောင် အနုပညာနည်းပြသင်တန်း ဖွင့်လှစ်ထားတဲ့ ဒါရိုက်တာ ပိုင်သနဲ့ ကြိုတုန်းဆုံခိုက် သရုပ်ဆောင် (တချို့) စာဖတ်အားနည်းတဲ့ကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်ပြီး သူ့သဘောထားကို မေးကြည့်ဖြစ်ပါတယ်။

“ကျွန်တော်တို့တုန်းက တီဗွီကလည်း မပေါ်သေးဘူးဆိုတော့ လေ့လာစရာစာအုပ်ပဲရှိတယ်။ အဲဒီတော့ စာပဲဖတ်ခဲ့ရတာပါ။ စာအုပ်တစ်အုပ်ကို နှစ်ရက်ဖတ်ရပြီး ဗီဒီယိုထိုင်ကြည့်ရင် နှစ်နာရီပဲ ကြာတယ်။ လေရူးသုန်သုန် စာအုပ်ကြီးကို ကျွန်တော်တို့က တစ်ပတ်လောက် ဖတ်ခဲ့ရတယ်။ အခု ဗီဒီယိုနှစ်ခွေတွဲကို လေးနာရီနဲ့ ကြည့်လို့ရတယ်။

ပြီးတော့ ကျွန်တို့က စာဖတ်ပြီးမှ အရုပ်ကို စိတ်ထဲက ခံစားကြည့်ရတယ်။ ဗီဒီယိုကျတော့ အမူအရာရော အသံရော တစ်ပြိုင်တည်း ခံစားနေရတော့ မြန်တယ်လေ။ အဲဒီမှာ သူတို့က စာဖတ်ဖို့ အချိန်လည်းမပေးတော့ဘူး။ ခုကာလကြီးက စီးပွားရေးလည်း အရမ်းဆန်လာနေပြီ။ စာဖတ်ဖို့ အကြံပေးဖို့ သိပ်ခက်လာပြီ။

အဲဒီတော့ အကောင်းဆုံး အကြံပေးလိုတာကတော့ မြန်မြန်ထက်ထက် လေ့လာ၊ မြန်မြန်ထက်ထက် အသုံးချ၊ ပြီးတော့ မြန်မြန်ထက်ထက် ပြန်မေ့ပစ်လိုက်ဖို့ပါပဲ။ အခုက ဒီနည်းနဲ့ စခန်းသွားနေကြတာ”

လို့ သူ့သဘောထားကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြောကြားသွားခဲ့ပါတယ်။

ပိုင်သပြောတာကို လက်ခံရပါသည်။ ဘယ်လို အခြေအနေပဲ ရောက်နေ ရောက်နေ ရုပ်ရှင်သမားတွေ စာဖတ်ဖတ်ကြပါဦးဟု တိုက်တွန်းရပေမည်။

တချို့တကယ်ကို ထဲထဲနယ်နယ် စာဖတ်သူတွေ ရှိပါသည်။ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် ရိုက်ကွင်းတွေပေါ်မှာ တွေ့ရကြုံရ ဖူးပါသည်။ ရိုက်ကွင်းနားသည့် အချိန်၊ ထမင်းစားသည့်အချိန်တွင် သူတို့ အချို့သည် စာအုပ်နှင့် မျက်နှာမခွာကြပါ။ နာမည်တွေ ထုတ်မပြောသင့်၍ မပြောတော့ပါ။ စာဖတ်သော ရုပ်ရှင်သမားတွေ၏ နာမည်ကို ထုတ်မပြောတာက အရေးမကြီးပါဘူး။ သို့သော် စာဖတ်ကြသည့်သူများ၏ နာမည်ကို ထုတ်ပြောလိုက်မိလျှင် မကောင်းပါ။ ကျွန်တော် ‘ဖောင်း’ ဖြစ်သွားနိုင်သည်။ စာဖတ်သောသူတို့အချို့အပေါ် ကျွန်တော် မချစ်ရာကျတော့မည်။ ရုပ်ရှင်သမားမှန်သမျှ ကျွန်တော်ချစ်ပါသည်။ ကျွန်တော် စာနာနားလည်နိုင်ပါသည်။ ဖြစ်သလို ချီတက်နေရသော ရုပ်ရှင်ဘဝကြီးကို ကျွန်တော်သိပါသည်။ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်လည်း ပိုင်သနှင့် တွဲပြီး ဇာတ်ညွှန်းရေးဆရာတစ်ပိုင်း၊ ကဗျာဆရာတစ်ပိုင်း။ ဖားတစ်ပိုင်း၊ ငါးတစ်ပိုင်း ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

စာအတန်အသင့်ဖတ်သော ရုပ်ရှင်သမားများကိုတွေ့လျှင် ကျွန်တော် ကျေနပ်သည်။ စာကို အသည်းအသန်ဖတ်သော ရုပ်ရှင်သမားများအပေါ် ကျွန်တော် အားရသည်။ သို့သော်-

သို့သော် ဒါဟာ အနည်းစုပဲ ဖြစ်သည်။ ရုပ်ရှင်သမားအများစုသည် စာဖတ်ကြပါ။ သူတို့ စာဖတ်ကြခြင်းမှာ အကြောင်းအမျိုးမျိုးရှိနိုင်သည်။ ပိုင်သကလည်း ပြောပြီးပြီ။ ဒါ ထားလိုက်တော့။ အချို့သော ဇာတ်ပို့ ဇာတ်ရုံ လူကြမ်းတွေက စာဖတ်နေကြပြီး နာမည်ကျော် သရုပ်ဆောင် မင်းသား၊ မင်းသမီး (အချို့) စာဖတ်တာကတော့ ဆိုးပါသည်။ အဆိုးဆုံးမှာ များသောအားဖြင့် ရုပ်ရှင်ရိုက်ကွင်းတွေမှာ ရုပ်ရှင်သမားတွေကြားမှာ စာအကြောင်း ပေအကြောင်းပြော၍ မရခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ရုပ်ရှင်နှင့်စာပေ မဆက်စပ်ပေဘူးလား။ သည်တော့ ရုပ်ရှင်သမား စာဖတ်သင့်ပေဘူးလား။

သည်တော့ ရုပ်ရှင်သမားတွေ စာဖတ်သလားဆိုသည့် မေးခွန်းကို ပြန်ကောက်လျှင် ကျွန်တော် အထက်တစ်နေရာတွင် ပြောခဲ့သလို တချို့ စာဖတ်မဖတ်ကိုတော့ ကျွန်တော်မသိ။ စာရေးသည့် ရုပ်ရှင်သမားတချို့ကိုတော့ ကျွန်တော်က သိသည်။ သူတို့ စာရေးသဖြင့် ကျွန်တော်က အသိအမှတ်ပြုမိ

သည်။ သည်နေရာမှာတော့ ကျွန်တော် နာမည်တွေကို ထုတ်ပြောမှ ဖြစ်တော့မည်။ ဒီနေ့ခေတ်ထဲမှာပဲ ဖြစ်သည်။ မင်းသားကြီးဝင်းဦး စာရေးတာ၊ ဦးကျော်ဟိန်းစာရေးတာ ထားလိုက်တော့။

ကျွန်တော် ကြိုဖူးသည့် စာရေးသော ရုပ်ရှင်သမားတချို့ ရှိပါသည်။ (ကျွန်တော် မကြိုဖူးသည့် အခြားသူများလည်း ရှိနိုင်ပါသည်) အရင်ဆုံး အန်တီချိုပြုံးကို ပြောရမည်။ အားလုံးသိပါသည်။ ချိုပြုံး စာရေးကောင်းပါသည်။ ရိုက်ကွင်းပေါ်မှာ ချိုပြုံးစာရေး (ဝတ္ထုရေး) နေတာ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် မြင်ဖူးပါသည်။ ဆိုပါတော့ ဒါရိုက်တာ ပိုင်သရဲ့ ‘ကြီးဆွဲငမုန်း’ မန္တလေး၊ ရန်ကင်းတောင် ရိုက်ကွင်းများမှာ။ ချိုပြုံးလုံးချင်းဝတ္ထုလည်းရေးသည်။(အကြောင်းကြောင်းကြောင့် ထွက်ပေါ်မလာသေးဟု သိရသည်)

ကျွန်တော်တို့ စာရေးသည်၊ ကဗျာရေးသည်ဆိုသည်မှာ စာဖတ်ရာမှ ရေးလာခြင်းဖြစ်သည်။ စာရေးဆရာ၊ ကဗျာဆရာသည် စာရေးဖို့ လူတွေထဲမှာ လေ့လာရသည်။ စာအုပ်တွေထဲမှာ လေ့လာရသည်။ လူတွေကို ဖတ်ရမည်။ စာအုပ်တွေကို ဖတ်ရသည်။ လူတွေကို ဖတ်တယ်ဆိုတာက သူတို့ရဲ့ မျက်နှာကို ဖတ်ခြင်း။ သူတို့မျက်နှာကို ဖတ်တာဟာ သူတို့ရဲ့စိတ်ကို ဖတ်ခြင်းပဲ မဟုတ်လား။ ချိုပြုံးသည်စာကိုရေးဖို့ စာကိုလည်း ဖတ်ပေမည်။

ပြီးတော့ မောင်မိုး (လွင်မိုး)ကို ကျွန်တော် သဘောကျသည်။ ရိုက်ကွင်းပေါ်မှာ ကျွန်တော်(တို့)နှင့် ခေတ်ပေါ်ကဗျာအကြောင်းတွေချည်း သူပြောသည်။ သူက ကဗျာအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်လာလျှင် ရုပ်ရှင်အကြောင်းလိုပဲ အမြဲတက်တက်ကြွကြွ ဖြစ်နေတတ်သည်။ တစ်ခါတုန်းကတော့ ပြင်ဦးလွင် ရုက္ခဗေဒဥယျာဉ်မှာ မိုးနှင်းမှုန်မှုန်တွေကြားတွင် ရိုက်ကွင်း ခဏနားနေရသည့်အခါ သူ (လွင်မိုး)ရယ်၊ ထက်ထက်မိုးဦးရယ်၊ ကျွန်တော်ရယ် သုံးယောက်သား ‘ကဗျာ’ တွေ ဖြစ်သွားခဲ့ကြဖူးလေသည်။ (ဒါရိုက်တာပိုင်သရဲ့ အနမ်းအမှတ် ၃၂)

မောင်မိုးနှင့် ကျွန်တော် စတင်တွေ့ဆုံသိကျွမ်းရသော လွန်ခဲ့သောနှစ်များစွာက ညတစ်ည၏ ယောက်လမ်း (နဝဒေးလမ်း) မှ လမ်းဘေးလက်ဖက်ရည်ဆိုင်ကလေးမှသည် ယနေ့တိုင် လွင်မိုးသည် ကဗျာရေးတုန်း။ ကဗျာအကြောင်း ပြောတုန်း။ ခုတော့ လွင်မိုးမဟေသီ ဒေါ်မေသူ နားညည်းနေရှာရောမည်။ လွင်မိုးက သူရေးထားသည့် ကဗျာတွေ ရွတ်ရွတ်ပြနေတော့မည် မဟုတ်လား။ လွင်မိုး အိမ်ထောင်ကျသွားသဖြင့် သူ့ထံမှ ဘဝဆန်သော ခေတ်ပေါ်ကဗျာ

များ ဖတ်လာရမည်။ ကျွန်တော်က မျှော်လင့်နေမိသည်။

လွင်မိုးသည် သရုပ်ဆောင်တစ်ယောက်အနေနဲ့ ကဗျာရေးသည်။ ကလောင်အမည်က ‘မောင်မိုး’။ သူ့ကဗျာတချို့ မဂ္ဂဇင်းတွေမှာပါဖူးသည်။ မောင်သီ (ဒါရိုက်တာ) နှင့် မောင်မိုး ကဗျာဆရာ ညီအစ်ကိုနှစ်ယောက်။ မောင်သီက စာဖတ်သည်။ မောင်မိုးက စာဖတ်သည်။ သူတို့သည် စိတ်ကို ဖတ်ကြခြင်း မဟုတ်လား။

ဆိုပါတော့ ဂျူးသည် စိတ်ကိုရေးသည်။ ကျွန်တော်တို့ ဂျူးဝတ္ထုဖတ် တယ်ဆိုတာ စိတ်ကိုဖတ်ခြင်းပဲ ဖြစ်သည်။

ဟော... ခု သိပ်မကြာမီ ရက်များအတွင်းက စိုးမြတ်သူဇာ လုံးချင်းဝတ္ထု ရေးသည့်သတင်း ထွက်ပေါ်လာသည်။ ရေးပြီးပြီ။ ထွက်လာတော့မည်တဲ့။ ကျွန်တော်တို့ ဝမ်းသာရသည်။ စိုးမြတ်သူဇာက သူမ၏ ဝတ္ထုကို ‘ကျွန်မ၏ အချစ်များ’ ဟု နာမည်(ယာယီ) ပေးထားပါသည်တဲ့။ သူမကတော့ စာရေးတာကို ငယ်ငယ်ကတည်းက ဝါသနာပါသည်ဟု ပြောပြဖူးသည်။ ငယ်ငယ်တုန်းက စာရေးဆရာမ ဖြစ်ချင်ခဲ့သည်။ ကြီးလာတော့ ရုပ်ရှင်မင်းသမီး ဖြစ်နေသည်တဲ့။ အခု သူမကိုယ်တိုင်ရေးသည့် ဝတ္ထု၊ သူမကိုယ်တိုင် ထုတ်တော့မည်။ ဆရာ ဦးဝင်းငြိမ်းတို့၏ ရွှေစာစဉ်ကနေ၍ စီစဉ်ပေးနေကြောင်း ကြားရသည်။ ပြော ရေးဆိုခွင့်ရှိသူ ကိုကျော်စိုးဝင်းထံမှလည်း သိရသည်။ စိုးမြတ်သူဇာ ဝတ္ထုမြန်မြန် ထွက်လျှင်ကောင်းမည်။ ကျွန်တော်တို့ ဖတ်ကြည့်ကြရမည်။ အကဲဖြတ် အမှတ်ပေးကြရမည်။ ဝေဖန်ရင်တော့ စိတ်မဆိုးနဲ့နော် စိုးစိုး။

သူမ (စိုးမြတ်သူဇာ) ကိုလည်း ရိုက်ကွင်းပေါ်မှာ စာနှင့်ပေနှင့် နီးနီး စပ်စပ်ရှိတာကို ကျွန်တော် သတိထားမိသည်။ ထားဝယ်၊ မောင်းမကန် ‘ကဗျာ မဆန်သော နေ့ရက်များ’ (ဒါရိုက်တာ ပိုင်သ) ရိုက်ကွင်း ဇာတ်ဝင်ခန်း တချို့ မှာ စိုးမြတ်သူဇာက ဒိုင်ယာရီစာအုပ် အစိမ်းရောင်ကလေးထဲ ဘာတွေလျှောက် ရေး ထည့်ထားမှန်းမသိ။ ရိုက်ကွင်းပြီးလို့ **Plot** ပစ္စည်းသိမ်းသည့်အခါ ကျွန် တော် တွေ့ရ၊ ဖတ်ရသည်။ သူမရေးထားတာ မောင်စိန်ဝင်း (ပုတီးကုန်း)ရဲ့ ကဗျာလည်းပါသည်။ ကျွန်တော်မဖတ်ဖူးသည့် တခြားဗျာတွေလည်းပါသည်။ သူမကိုယ်တိုင် ရေးထားတာတွေလည်းပါသည်။ သူမ၏ ကဗျာဆန်ဆန် စာ သားတွေက အတွေးကောင်းသည်။ ရေးဖွဲ့ပုံက လတ်ဆတ်သည်။ ဒီမင်းသမီး မဆိုးဘူး။ သူမရေးချင်တာ လျှောက်ရေးထားသည်။ ကျွန်တော်က ဖတ်ကြည့် ပြီး သူမ၏စိတ်ကို အနည်းငယ် သိခွင့် မြင်ခွင့်ရလိုက်သည်။ စိုးမြတ်သူဇာသည်

သူမ၏စိတ်ကို ခိုင်ယာရီစာအုပ်ကလေးထဲ ချရေးခဲ့ခြင်းပဲ မဟုတ်လား။

အဲဒီ စိုးမြတ်သူဇာဆိုတဲ့ ရုပ်ရှင်မင်းသမီးက အခုဝတ္ထုရေးပါပြီ။ လုံးချင်းဝတ္ထု။ ထွက်လာပါတော့မည်။ စိုးမြတ်သူဇာသည်လည်း စာဖတ်မည်၊ စိတ်ကိုဖတ်ခြင်း။ စာရေးသည်၊ စိတ်ကိုရေးခြင်း။ ဒါပဲ။

ကျွန်တော်သည် စာဖတ်သော ရုပ်ရှင်သမားများနှင့် တွေ့လျှင် ဝမ်းသာကျေနပ်မိသည်။ သူတို့အထဲက တချို့သည် စာကိုပါ ရေးလာကြသောအခါ ကျွန်တော်ပို၍ ဝမ်းသာကျေနပ်ရသည်။ အားရပီတိဖြစ်မိသည်။ ဆောင်းပါးရှည်မည်စိုး၍ အကျယ်ကို မပြောလိုတော့ပါ။

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် မို့မို့မြင့်အောင်အကြောင်း ပြောချင်ပါသည်။

ကန်တော်ကြီး **Top Star** ရုပ်ရှင်ပွဲသဘင်တစ်ခုတွင် မို့မို့မြင့်အောင်နှင့် ကျွန်တော် (တို့) တွေ့ပါသည်။ မို့မို့မြင့်အောင် စာဖတ်သည်။ သူမသည် ကြည်အေး **Crazy** တစ်ယောက်ဖြစ်သည်ဆိုတာတွေ ပရိသတ်က သိကြပါသည်။ ယခု ပရိသတ် မသိသေးသည့် မို့မို့မြင့်အောင်ကိစ္စတစ်ခုကို ကျွန်တော် ပြောပါမည်။ သူမကတော့ ပရိသတ်ကို ကြိုပြီး မပြောထားချင်သည့်သဘောတော့ ရှိသည်။ ဒါပေမဲ့ မတတ်နိုင်။ ကျွန်တော်ကတော့ ပြောလိုက်ပြီ။

မို့မို့မြင့်အောင်က သူမ ဝတ္ထုရေးနေပါတယ်တဲ့။ သူမဝတ္ထု၏ **Subject** ကိုလည်း ပြောပြသည်။ တံတားလေး စိတ်ရောဂါအထူးကုဆေးရုံမှ စိတ်ဝေဒနာရှင်များအကြောင်းဖြစ်သည်။ မို့မို့မြင့်အောင်က ကိုယ့်အကြောင်းတော့ ကိုယ်ပြန်မရေးချင်ပါဘူးဟု ဆိုသည်။ သူမ အကယ်ဒမီရတိုင်း စိတ်ရောဂါအထူးကုဆေးရုံမှာ အလှူလုပ်သည်။ စိတ်ဝေဒနာရှင်များနှင့် တရင်းတနီး တွေ့ဆုံသည်။ လေ့လာသည်။ တချို့ အချက်အလက်တွေကိုလည်း သူမရှာဖွေ စုဆောင်းထားသည်။ ဇာတ်လမ်းကဘယ်လို၊ ဇာတ်ကို ဘယ်လိုသိမ်းမယ်ဆိုပြီး ထိုနေ့က **Top Star** မှာ မို့မို့မြင့်အောင်က ဦးဝင်းငြိမ်း၊ ဆောင်းဝင်းလတ်၊ အောင်စိုးသူနှင့် ကျွန်တော်တို့ကို စိတ်ပါလက်ပါ ပြောပြသွားခဲ့သည်။

မို့မို့မြင့်အောင်ကို ရုပ်ရှင်၏ ကဝေမ၊ ဖလင်ကော်ပြားပေါ်က မှော်ဆရာမ စသည်ဖြင့် တချို့ တင်စားကြသည်။ ထပ်ဆင့်အကယ်ဒမီလည်း ဖြစ်သည်။ ကြည်အေးကို သူမ တကယ်စွဲလမ်းတာကတော့ ကျွန်တော်ယုံပါသည်။ ကြည်အေး၏ စကားလုံးကလေးတစ်လုံးကအစ မို့မို့မြင့်အောင်က မှတ်မိစွဲလမ်းနေသည်။ ကြည်အေး၏ ‘ချစ်ရည်းစား’ (ဝတ္ထုတိုနှစ်ပုဒ်ပေါင်း) ဇာတ်ကားမှာ သူမ သရုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ (ဒါရိုက်တာက ကိုအောင်ကျော်ဦး) ထိုဇာတ်ကား

တွင် ကွယ်လွန်သူ ဆရာချစ်မင်းလူ ဓာတ်ပုံဆု အကယ်ဒမီရသည်။ မိုးမိုးမြင့်အောင် မရ။ မိုးမိုးမြင့်အောင်က ဆရာချစ်မင်းလူရတာကို ဝမ်းသာဂုဏ်ယူနေသည်။

ထိုနေ့က သူမနှင့် ကျွန်တော်တို့ တွေ့ကြရာတွင် ရုပ်ရှင်အကြောင်း သူမ သိပ်မပြော။ ကြည်အေးအကြောင်းပြောသည်။ သူမရေးနေသည့် ဝတ္ထု အကြောင်းပြောသည်။ သူမကို ဝတ္ထုရေးဆရာမ မိုးမိုးမြင့်အောင် ဖြစ်လာစေချင် ပါသည်။ သူမဘဝမှာ ရေးစရာတွေ အများကြီးရှိပါလိမ့်မည်။ ခုတော့ သူမက သူမအကြောင်းကို မရေးဘဲ စိတ်ဝေဒနာရှင်တွေရဲ့အကြောင်းကို ရေးလာသည်။ ထိုနေ့က မိုးမိုးမြင့်အောင်သည် သူမ၏ ဝတ္ထုကို ‘စိတ်၏ ကြီးပြတ်တောက်ခြင်း’ ဟု အမည်ပေးထားကြောင်း ပြောပြခဲ့လေသည်။

ကျွန်တော်က စာရေးသောရုပ်ရှင်သမားတချို့အကြောင်း စဉ်းစားနေမိ သည်။ တချို့ကတော့ စာတော့ဖတ်သည်။ စာတော့မရေး။ ဝတ္ထုမရေး၊ ကဗျာ မရေး။ သို့သော် သီချင်းရေးသူတော့ရှိသည်။ ထွန်းအိန္ဒြာဗိုသည် သီချင်းရေးသူ တစ်ယောက်ဖြစ်နေသည် မဟုတ်လား။

ဆိုခဲ့ပြီ။ ကျွန်တော်တို့သည် စာဖတ်သူများ ဖြစ်ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ စာလည်းရေးကြသည်။ စာဖတ်သည်ဆိုရာမှာ စိတ်ကို ဖတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ စာ ရေးတာက စိတ်ကိုရေးခြင်းပေါ့။ ကျွန်တော်တို့လည်း စိတ်ကိုရေးနိုင်ဖို့၊ စိတ် ကို အရင်ဖတ်ရသည်။ စိတ်ကိုဖတ်ပြီးတာနဲ့ တစ်ခါတည်းတန်းပြီး အဲဒီစိတ် ကို (သို့မဟုတ် တခြားစိတ်ကို) ချရေးလိုက်လို့ ရတာကတော့ မဟုတ်ပါ။

စာဖတ်ခြင်းနှင့် စာရေးခြင်းကြားတွင် အရေးကြီးသော ကြားခံတစ်ခုရှိ နေပေသေးသည်။ ယင်းကြားခံကို ဖြတ်သန်းလွန်မြောက် (တစ်နည်း၊ မူလစိတ် ကို တစ်ဖန်ပြောင်းလဲ) ပြီးမှသာ စာတစ်ပုဒ်၊ ကဗျာတစ်ပုဒ် ဖြစ်လာခြင်းဖြစ် သည်။

ဘယ်လိုကြားခံလဲ။ အခြားတော့ကား မဟုတ်ပေ။ စိတ်ကို ရှို့မြှိုက် ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါသည်။ စိတ်ကို ရှို့မြှိုက်လိုက်မှသာ စိတ်၏အလင်းမီးလျှံထဲတွင် ကဗျာ သို့မဟုတ် ဝတ္ထုစသည်ဖြင့် စာပေအနုပညာတစ်ခုခု၏ အမြူတေကို မြင်ကြရ၊ တွေ့ကြရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

[ရွှေအောင်လံ၊ ၁၉၉၈]

ရှင်သေမင်သို့ပေးစာ

ဆေးရုံ

လက်တွန်းလှည်းကလေးပေါ်မှာပဲ
 ညဟာ အိပ်ပျော်လို့
 အိသာငွေထဲချော်ကျတဲ့ ငွေလမင်း။
 မျက်နှာကို ဝှက်ထားတဲ့ သေခြင်းနဲ့
 ပက်လက်စန့်မြောနေတဲ့ နေခြင်းတို့
 တရားမဝင် တွေ့ဆုံ
 ညနေ လက်ကျန်နှင်းဆီရနံ့များထဲ
 ဟောဒီလရောင်မှာ လစ်ဟာသွားတာက
 အသစ်ဆုံး မုဆိုးမရဲ့ ယောက်ျားပေါ့။
 ပြဇာတ်ဆုံးတော့
 အားလုံးဟာ ကမ္ဘာကြီးထဲကိုပဲ
 စီးဆင်းသွားကြမှာပါတဲ့။
 လူနာခုတင်တွေပေါ် တရွရွတက်လာ
 ခန်းခြောက်သွားတဲ့ မြစ်က ကောင်းကင်ထဲနစ်လို့
 အညှို့ခံရတဲ့မြေရဲ့
 ညှို့နေတဲ့မြေရဲ့
 အလယ်ဓမ္မမျိုး
 ညတစ်ညရဲ့ တိုးလျှိုပေါက်ရင်အုံကို
 လက်တွန်းလှည်းကလေးနဲ့ တိုးဝင်သွားပြန်ပြီ။ ။

(ချယ်ရီ၊ ဖေဖော်ဝါရီ၊ ၁၉၉၅)

သီဟရတနာစာပေ

သေခြင်းတရားအကြောင်းကို အဲဒီလို ကျွန်တော် ကဗျာဖွဲ့ခဲ့ဖူးပါတယ်။ နိုင်ငံရပ်ခြားမှာတော့ ဆိုရိုးစကား တစ်ခုရှိပါရဲ့။ “အချိန်တစ်ချိန်မှာ ရှင်သူတွေက သေသူတွေအပေါ်မှာ မနာလိုတိုရှည်ဖြစ်ကြတယ်” တဲ့။ ဆိုလိုတာက မနှစ်မြို့ဖွယ်ရာ သာယာနာပျော်ဖွယ် မကောင်းတဲ့အချိန်တွေမှာ သေသွားတဲ့လူတွေဟာ ဒုက္ခအပေါင်းက လွတ်မြောက်သွားကြပြီး မသေဘဲ ကျန်နေတဲ့လူတွေကတော့ ဒုက္ခဘုံထဲမကျင်လည်ချင်ဘဲ ဆက်ပြီး ကျင်လည်နေရတာမို့ပါပဲ တဲ့။

ဒီလိုအတွေးမျိုးနဲ့ သေခြင်းတရားဆိုတာကြီးကို ကျွန်တော် အသိအမှတ်မပြုဘဲနေလို့ မရအောင် သတိပြုမိ၊ ကြောက်လန့်တုန်လှုပ်မိခဲ့ဖူးပါတယ်။ အမြဲတမ်းတော့လည်း သေခြင်းတရားကို ကျွန်တော် သတိတရရှိမနေတတ်ကြောင်း ဝန်ခံပါတယ်။ ငယ်သေးတာကိုးလို့ ပြောချင်ကြမလားပဲ။ မဟုတ်ပါ။ သေခြင်းတရားအကြောင်းကို ကျွန်တော် စဉ်းကို မစဉ်းစားမိခြင်းပါ။

သေခြင်းတရားကို မစဉ်းစားခိုင်းသော အတွေးအခေါ်မျိုး ကျွန်တော့်မှာ ရှိပါတယ်။ အဲဒီ အတွေးအခေါ်က လူတွေဟာ တစ်နေ့နေ့မှာ မြေကြီးစာဖြစ်ဖို့ မွေးဖွားလာကြတယ်လို့ ဘယ်တော့မှ မသင်ကြားပါဘူး။ အဲဒီ အတွေးအခေါ်က လူတွေ ဘယ်တော့မှ မသေဆုံးဖို့ကိုပဲ ဘဝကို ဘယ်လိုရင်ဆိုင် ကျော်ဖြတ်ရမလဲ၊ ကိုယ့်ရဲ့ အကောင်းဆုံးအချိန်တွေကို ဘယ်အရာတွေအတွက် အကောင်းဆုံး အသုံးချရမလဲဆိုတာတွေကိုပဲ သင်ကြားပါတယ်။

ဆိုပါတော့။ ဆရာဗန်းမော်တင်အောင်ဆိုရင် ဒီအတွေးအခေါ်နဲ့ပဲ တစ်သက်လုံး နေထိုင်သွားခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဆရာဗန်းမော်တင်အောင် မသေပါ။

လူအချို့ အသက်ရှင်လျက်နဲ့ သေဆုံးနေကြပါတယ်။ သူတို့ဟာ ခန္ဓာကိုယ်မှာ အကောင်းစား ရေမွှေးတွေ ဆွတ်ဖျန်းထားကြပေမဲ့ သူတို့ရဲ့ ဝိညာဉ်က လုပ်တိုင်းနဲ့ထွက်နေပါတယ်။

ကျွန်တော့်ကိုယ် ကျွန်တော် ပြန်မေးခဲ့ဖူးသည့် မေးခွန်းတစ်ခု ရှိပါတယ်။ မင်းရှင်နေတာလား၊ သေနေတာလားဆိုတဲ့ မေးခွန်းပါ။ ရှင်ခြင်းနဲ့သေခြင်း ချောင်းကလေးတစ်ခုပဲ ခြားပါတယ်။ ချောင်းထဲမှာ ရေပြည့်နေရင်တော့ ရှင်ခြင်းနဲ့သေခြင်း ဟိုဘက်ကမ်း၊ ဒီဘက်ကမ်း ဝေးဝေးလံလံ ရှိလှတယ်လို့ ထင်ရပါတယ်။ ချောင်းရေခန်းနေတဲ့ အခါမျိုးမှာတော့ ရှင်ခြင်းနဲ့သေခြင်းဟာ တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်းပါလားလို့ ထင်ယောင်မိတတ်ကြပါလိမ့်မယ်။

တချို့ကလည်း သေခြင်းဆိုတာ ရှင်ခြင်းရဲ့အဆက်လို့ ဆိုကြပေတယ် မဟုတ်လား။

ကျွန်တော်၏ ကိုယ်ပိုင်အတွေးအခေါ်နှင့် မဆိုင်ဘဲ ကျွန်တော် နှစ်သက် သဘောကျသည့် အခြားအတွေးအခေါ် တစ်ခုကိုတော့ ဒီမှာစကားကြိုလို့ ထည့် ပြောပါရစေ။ ဒါက တခြားတော့ မဟုတ်ပါဘူး။

“ဘဝမှာ ဘယ်လို သေမလဲဆိုတာကို အရင် သဘောပေါက်မှ ဘဝကို ဘယ်လို နေထိုင်သွားရမယ်ဆိုတာ သိမြင်နားလည်မယ်” တဲ့။ ဒီဖီလိုဆိုဖီကို ကျွန်တော် ကြိုက်ပါတယ်။ **The way you know how to die, the way you know how to live** လို့ ဆိုရမှာပေါ့နော်။

တစ်လောက၊ တစ်လောကဆိုတာက ၁၉၉၆ ခုနှစ် နှစ်ကုန်ပိုင်း ဒီဇင်ဘာလထဲမှာ ပိုင်သနဲ့ ကျွန်တော် ထားဝယ်မောင်းမကန်မှာ ဗီဒီယိုတစ်ကား ရိုက်ခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်တော့်ဇာတ်ညွှန်းကို ပိုင်သက ခြယ်သရိုက်ကူးတာပါ။ (ဝတ္ထုကတော့ထုံးစံအတိုင်း “တာဝေး”ပဲပေါ့) ဇာတ်ကားအမည်က “ကဗျာမဆန် သော နေ့ရက်များ” ဆိုပြီးတော့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒွေး၊ မြတ်လေး၊ စိုးမြတ်သူဇာ၊ သရဖီကျော်၊ ခင်စိုးပိုင်၊ ဦးလင်းအောင်နဲ့ သရုပ်ဆောင်သစ် အောင်လင်းတို့ ပါဝင်သရုပ်ဆောင်ထားကြပါတယ်။

ဒီဇာတ်ကားမှာ ပိုင်သနဲ့ ကျွန်တော်က သေခြင်းတရားနဲ့ ရှင်ခြင်းတရား ရဲ့ အားပြိုင်မှုကို ဖွဲ့နွဲ့ပါတယ်။ ကျွန်းပိုင်ကြီး လက်ယာမင်းဒင်က သူ့ကျွန်းပေါ် မှာ သူဖိတ်လို့ ရောက်လာတဲ့ ဧည့်သည်ငါးယောက်ကို အစာငတ်ရေငတ်ထား ပြီး ကျုပ်တို့ အတူတကွ သေကြရအောင်လို့ ကြေညာတယ်။ အဲဒီမှာ လက် ယာ မင်းဒင်ရဲ့ တပည့် မောင်တောက်က ပထမတော့ သူ့ဆရာရဲ့ သေခြင်းတရား ဖီလိုဆိုဖီကို စက်ရုပ်တစ်ရပ်လို့ နာခံတယ်။ ဧည့်သည်တွေထဲက ပညာတတ် အမျိုးသမီး ခင်စိမ်းခက်က ရှင်ခြင်းတရားဖီလိုဆိုဖီကို ဟောတယ်။ ခုခံတယ်။

တိုတိုဆိုပါစို့။ မောင်တောက် သူ့မျက်စိရှေ့မှာ ဧည့်သည်တွေ တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် အစာငတ် ရေငတ်ဖြစ်ပြီး အပြစ်မဲ့စွာ သေဆုံးသွား ကြတာမြင်တဲ့အခါ သူ့ဆရာကို ဖီလိုဆိုဖီ တော်လှန်ရေး လုပ်ပါတော့တယ်။ သေခြင်းတရားကို တိုက်ခိုက်ဖို့ သူ ရှင်ခြင်းတရားဘက်မှာ ပြတ်ပြတ်သားသား ရပ်ပါတယ်။ ကျွန်းပေါ်မှာ လက်ယာမင်းဒင်ကြီးကိုယ်တိုင်ရော ဧည့်သည်တွေ ထဲက လေးယောက်နဲ့ ကျွန်းပေါ်ကို မျက်စိလည် လမ်းမှားရောက်လာတဲ့ လင်းပြာဆိုတဲ့ ကောင်လေးပါသေးတယ်။

အဲဒီမှာ ရှင်ခြင်းဖီလိုဆိုဖီကိုဟောတဲ့ ခင်စိမ်းခက်နဲ့ သူ့ဆရာကို တော်လှန်ရေးလုပ်ပြီး ရှင်သန်ခြင်းတရားဘက်ကို ကူးပြောင်းလာတဲ့ မောင်တောက်တို့နှစ်ယောက် ဒီကျွန်းကြီးပေါ်က စွန့်ခွာထွက်ပြေး လွတ်မြောက်သွားကြတဲ့အကြောင်းကို ပိုင်သနဲ့ ကျွန်တော် ဗီဒီယို ရိုက်ပြတာပါ။

ရုပ်ရှင် ဗီဒီယိုသဘောမို့ မင်းသားနဲ့ မင်းသမီးပေါင်းပေးလိုက်တာလို့ ရုတ်တရက် ထင်ကောင်း ထင်ကြပါလိမ့်မယ်။ အမှန်တကယ်ကတော့ ဒီသဘော မဟုတ်ပါ။ အားပြိုင်တိုက်ခိုက်ပြီး နောက်ဆုံးမှာ ရှင်ခြင်းတရားက (အကျဆုံး များစွာနဲ့) အနိုင်ရလိုက်တယ်ဆိုတဲ့ **Message** ကို ပေးလိုရင်းသာ ဖြစ်တယ်။

ပြောချင်တာကတော့ ကျွန်တော် သေခြင်းတရားကို မစဉ်းစားဘူးဆို တာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ မစဉ်းစားချင်တဲ့ သေခြင်းတရားကို မစဉ်းစားချင်ဘဲနဲ့ စဉ်း စားလိုက်မိတဲ့အချိန်တွေ ရှိခဲ့တယ်ဆိုတာကိုတော့ ကျွန်တော် ဝန်ခံရပါမယ်။ နှစ်ကြိမ်ဆိုပါတော့။

ပထမအကြိမ်က ၁၉၉၃ မှာပါ။ သူငယ်ချင်း ကဗျာ ဆရာဇောင်းထက် ကွယ်လွန်စဉ်က ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်က ကျွန်တော် တောမှာ ပြန်ရောက် နေပါတယ်။ တစ်ညနေရွာသင်္ဘောဆိပ် (ရွာက ရွှေပြည်သာပါ) ဆင်းထိုင်နေ တုန်း ပုသိမ်-လပွတ္တာ သင်္ဘောအဆိုက်မှာ ကျွန်တော့် နာမည်နဲ့ စာတစ်စောင် ရွာက ခရီးသည်တစ်ဦးနဲ့ ပါလာပါတယ်။ စာက မြောင်းမြက ကျွန်တော့် ညီ ငယ် တစ်ယောက် ရေးထည့်ပေးလိုက်တဲ့စာပါ။ စာကို ဖောက်ဖတ်လိုက်တော့ ကျွန်တော် ကြက်သေသေသွားပါတယ်။

စာထဲမှာ ဇောင်းထက် (၁၀-၂-၉၃) နေ့က ဆုံးပြီဆိုတဲ့အကြောင်း ကျွန်တော့်ညီငယ်က ရေးထားတာလေ။ စာကိုကိုင်ပြီး ကျွန်တော်အကြာကြီး ငိုငိုပြီး ရပ်နေမိပါတယ်။ ကျွန်တော့်ခြေထောက်တွေ လှုပ်ရှားလို့မရတော့ပါ ဘူး။ တစ်နေရာတည်းမှာ ကျောက်ချထားသလို ဖြစ်နေခဲ့ပါတယ်။ တော်တော် ကြီးကြာတော့မှ ကျွန်တော် အိမ်ဘက်ပြန်လှည့်ဖို့ ခြေလှမ်းကို ရွှေ့လို့ရပါ တော့တယ်။ ဇောင်းထက်ရယ် မင်း မစောလွန်းဘူးလားလို့ ကျွန်တော့် စိတ် ထဲ ရေရွတ်လိုက်ရင်း နှမြောမိပါတယ်။

ဇောင်းထက်ဆုံးတော့ သူ့အသက် ၃၃ နှစ်ပဲ ရှိပါသေးတယ်။ ကျွန် တော်က သူ့ထက်ခြောက်နှစ်လောက်ကြီးပါတယ်။ သူနဲ့ကျွန်တော် ၁၉၈၂ တုန်းက ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှာ အတူတက်ခဲ့ဖူးပါတယ်။ ကျွန်တော်က စနစ်

ဟောင်းနဲ့ မဟာဝိဇ္ဇာ နောက်ဆုံးနှစ်၊ သူတို့မောင်သာချိုတို့က စနစ်သစ်နဲ့ ဂုဏ်ထူးတန်း (ပထမ) နှစ်ဆိုပါတော့။ နောက်ပိုင်း ကျွန်တော် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် က ပြန်ထွက်ရတော့လည်း ရွှေကြည်အေးမှာ၊ မြောက်ဥက္ကလာ ဥက္ကာက ယမုံ တို့ မယုတို့အိမ်မှာ၊ ကမ်းနားလမ်းက မဟူရာ စားသောက်ဆိုင်မှာ၊ နောက်ပိုင်း လေထန်ကုန်းမှာ၊ ဗီဒီယို ရိုက်ကွင်းတွေမှာ သူတို့ ကျွန်တော်တို့ အတူသွားအတူ လာ နေခဲ့ကြတာပေါ့။

ဒီတော့ ဇောင်းထက် ရုတ်တရက် ကွယ်လွန်သွားပြီလည်းဆိုရော ကျွန်တော် မစဉ်းဘဲနေခဲ့တဲ့ သေခြင်းတရားကြီးက ကျွန်တော့်ကို အတင်းစဉ်း စားခိုင်းတော့တာပဲပေါ့။ ဒါက ပထမအကြိမ်။

အခု ဒုတိယအကြိမ်ကတော့ မနေ့တစ်နေ့ကတင်မှ ချယ်ရီ ကိုထွင် ကွယ်လွန်သွားတဲ့အခါမှာပါ။ ကွယ်လွန်တဲ့အချိန်မှာ သူက မြို့တော်မဂ္ဂဇင်းရဲ့ အယ်ဒီတာဖြစ်ပါတယ်။ ကိုထွင်နဲ့ ကျွန်တော်တို့ ၁၉၈၄ လောက်မှာ ဖြစ်မယ် ထင်တယ်။ ချယ်ရီမဂ္ဂဇင်းမှာ ဆုံစည်းခဲ့ကြတာပါ။ ဆရာနတ်နွယ်နဲ့ ဆရာ မောင်သွေးသစ်တို့ မိုးဝေမဂ္ဂဇင်းကို လက်လွတ်လိုက်ကြတဲ့အချိန်မှာ ကျွန်တော် ချယ်ရီမဂ္ဂဇင်းကို ကူးပြောင်းရေးခဲ့ပါတယ်။ ရှုမဝနဲ့ပေဖူးလွှာတို့မှာတော့ ရေး လျက်ပါပဲ။

အဲဒီတုန်းက ချယ်ရီက ၄၇ လမ်း၊ ချင်းတွင်းတိုက်မှာပါ။ အဲဒီမှာ ဆရာအောင်ပြည့်နဲ့တွေ့ဆုံရသလို ဆရာအောင်ပြည့်ရဲ့ လက်စွဲ ကိုထွင်နဲ့ပါ ရင်းနှီးခဲ့ရတယ်ဆိုရမယ်။ နောက်တော့ ချယ်ရီမဂ္ဂဇင်း ဆိပ်ကမ်းသာလမ်းကို ပြောင်းသွားတော့လည်း ကိုထွင်နဲ့ ကျွန်တော် အခင်မင်မပျက်ခဲ့ဘူး။ နောက် ပိုင်း သူချယ်ရီကထွက်ပြီး ဒီရေစီးသံ မဂ္ဂဇင်းလုပ်တော့လည်း လမ်း ၄၀ က သူတို့ မဂ္ဂဇင်းတိုက်ကို ကျွန်တော်အမြဲလိုလို ရောက်နေကျ။ မှတ်မှတ်ရရ သူ တို့ ဒီရေစီးသံမှာ ကျွန်တော် ဘဝတက္ကသိုလ်က ပြန်လာပြီးမှ ပထမဆုံး ရေး တဲ့စာမူ “မြစ်တစ်စင်းရဲ့ ရင်ခုန်သံ” (ဗန်းမော်တင်အောင်ရဲ့ “မြစ်ဧရာပေါ်ဝယ်” ဝတ္ထု၊ ခင်ဝမ်းရဲ့ “ဧရာဝတီ” သီချင်းနဲ့ ထူးအိမ်သင်ရဲ့ “ရာဇဝင်များရဲ့သတို့သမီး” သီချင်းတွေအကြောင်းဆောင်းပါး)ကလည်း ထိုသွားပြီးတော့ ကျွန်တော် ဒုတိယ မြောက်ရေးခဲ့တဲ့ဝတ္ထု “ကြေကွဲပွင့်” (ပထမမြောက်က အိပ်မက်ဖူး မဂ္ဂဇင်းမှာ ပါခဲ့တဲ့ “ညနေခင်းရယ် ဘူတာရုံကလေးထဲမှာပဲနေပါနော်” ဆိုတဲ့ ဝတ္ထုဖြစ်ပါ တယ်) ရိုက်ထားတဲ့ ဒီရေစီးသံမဂ္ဂဇင်းကလည်း ထွက်မလာခဲ့တော့ပါဘူး။

နောက်တော့ ကိုထွင် စာပေလောကထဲကနေ ခဏပျောက်သွားပြီး

သိပ်မကြာလိုက်ပါဘူး မြို့တော်မဂ္ဂဇင်းမှာ ပြန်ပေါ်လာပါတယ်။ သူက ကျွန်တော့်ဆီမှာ ဘယ်တော့ကမှ စာမူမတောင်းပါဘူး၊ သူ ကျွန်တော့်ဆီ စာမူတောင်းရမှာကို အားနာနေပုံရပါတယ်။ ကျွန်တော့်သဘောနဲ့ ကျွန်တော်ကိုညွှန်သစ်က တစ်ဆင့် ပေးလိုက်တဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်လား နှစ်ပုဒ်လားမသိ မြို့တော်မှာ ပါလာခဲ့ဖူးပါတယ်။

သူ့ကိုနောက်ပိုင်း စည်ပင်သာယာ ယူနီဖောင်းတွေ ဘာတွေနဲ့ အကျအနာတွေ ရတတ်ပါတယ်။ သူ မင်္ဂလာဆောင်တုန်းကလည်း ကျွန်တော်တို့ ခင်ဆွေရီတို့ကို သူဖိတ်ပါသေးတယ်။ ဒီလိုပဲ ကျွန်တော်တို့ ဘဝတွေက မဂ္ဂဇင်းတိုက် အနံ့သွားရင်း လာရင်းနဲ့ လမ်းမပေါ်မှာ သူနဲ့ကြိုတဲ့အခါ ကြိုတာမျိုး၊ ခဏတစ်ဖြုတ် လမ်းဘေးလက်ဖက်ရည်ဆိုင်ထိုင်ပြီး စကားလက်ဆုံကျတာမျိုးတော့ ရှိပါတယ်။ မြို့တော်ခန်းမက သူတို့မဂ္ဂဇင်းရုံးခန်းကိုတော့ ကျွန်တော် မရောက်ဖြစ်တာ ကြာပါပြီ။

ဒီလိုနဲ့ ၁၃-၁-၉၇ နံနက်ပိုင်းမှာ ပန်းဆိုးတန်းခုံးကျော်တံတား၊ ဟောလီးဝုဒ်မှာ မြဲမြံမိရိလောခေါ်လို့ သူတို့ ကိုဘုန်းဝေတို့ရဲ့ “လူမိုက်ဘတုတ်” ရှုတင်ကို လိုက်အသွား “ကက” ပေါ်မှာ သတင်းစာဖတ်မိတော့ နာရေးကြော်ငြာတွေကြားမှာ-

“ဦးတင်ထွဋ် (ခ) ကိုထွဋ်
သုခုမအယ်ဒီတာ
(မြို့တော်မဂ္ဂဇင်း)
အသက် (၄၆) နှစ်”

အဲဒီလိုလည်း တွေ့လိုက်ရရော ကျွန်တော် ထိတ်လန့် တုန်လှုပ်သွားခဲ့မိပါတယ်။ ကျွန်တော် မစဉ်းစားဘဲနေခဲ့တဲ့ သေခြင်းတရားကြီးကို ရင်တုန်ပန်းတုန် စဉ်းစားလိုက်မိပြန်တယ်။

၁၉၉၇ ဆိုတဲ့ နှစ်သစ်အကူးမှာ အနုပညာသည်တွေ ကံမကောင်းကြတော့ဘူးလား မသိတော့ပါဘူး။ ၂-၁-၉၇ မှာ ရုပ်ရှင်သရုပ်ဆောင် မြတ်သစ် စပြီးဆုံးပါတယ်။ သူနဲ့ ကျွန်တော်တို့ ပိုင်သရိုက်တဲ့ “ကြွေမွဲသွားသော တိမ်တိုက်များအကြောင်း” ရုပ်ရှင်ကားကြီးမှာတုန်းက ရင်းနှီးခဲ့ကြပါတယ်။

တစ်လောက (၁၆-၁-၉၇) သန်လျင်မှာ ပိုင်သနဲ့ ကျွန်တော် သင်္ကြန်ကား (အဖြူနဲ့အဝါ) အတွက် ကျွန်တော့်ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို သွားရိုက်ကြတုန်းက “ရွှေချော” စားသောက်ဆိုင်မှာ ရုပ်ရှင်သရုပ်ဆောင် လူမုန်းနဲ့ ဆုံလို့ မြတ်သစ်

အကြောင်း ပြောဖြစ်ကြပါသေးတယ်။ မြတ်သစ်ဈာပနမှာ သူ့ခေါင်းရင်းက ထောင်ထားတဲ့ (ရှေ့နေဝတ်စုံနဲ့) ဓာတ်ပုံက “ကြွေမွတ်မိတိုက်” ရိုက်တုန်းက ဇာတ်ဝင်ခန်း ဓာတ်ပုံပေါ့။ အဲဒီကားကြီးမှာ သူလည်းပါတဲ့ လူမုန်းက တမ်း တမ်းတတ ပြန်ပြောရှာပါတယ်။

မြတ်သစ်ဆုံးသွားတော့ ကျွန်တော် ကြေကွဲရပါတယ်။ သူဆုံးတော့ အသက် (၄၂) နှစ်။ ကျွန်တော်နဲ့ မြတ်သစ်ကြီးနဲ့ အသက်အတူတူပါပဲ။ ဟော သိပ်မကြာလိုက်ဘူး။ ၁၂-၁-၉၇ နေ့မှာ ကိုထွဋ်က ဆုံးရပြန်ပြီ။ ကိုထွဋ်က ကျွန်တော့်ထက် လေးနှစ်ကြီးပါတယ်။

ဇန်နဝါရီလဟာ မကောင်းပါဘူး။ အနုပညာသည်တွေ တစ်ယောက်ပြီး တစ်ယောက် တဖြုတ်ဖြုတ် ကြွေရတဲ့လပါ။ ကိုထွဋ်နဲ့ တစ်နေ့တည်း ချိုတေးဆက် ကိုအောင်ကိုး (စန္ဒရား ဦးအောင်ကိုးပေါ့လေ) ဆုံးပါတယ်။ ပြီးတော့လည်း ကြည့်ပါဦး ရှင်သေမင်းက ဘရိတ်မအုပ်နိုင်သေးဘဲ ဆရာကြီး ငွေဥဒေါင်း (ဗုဒ္ဓစာပန်းချီ) ကိုပါ ခေါ်သွားခဲ့ပြန်ပါတယ်။

၅-၁-၉၇ မန္တလေးမှာ ဆရာကြီးကို မိဘမေတ္တာ လူမှုရေးအဖွဲ့က ဂါရဝပြုပူဇော်ငွေကျပ် တစ်သိန်းပေးအပ်ခဲ့တာကို (ဆရာကြီးရဲ့ဇနီးက ဆရာ ကြီးကိုယ်စားလက်ခံရယူခဲ့ပါတယ်) သတင်းစာထဲမှာ ဖတ်လိုက်ရပြီး ဘာမှ မကြာလိုက်ဘူး ၁၄-၁-၉၇ နေ့မှာ ဆရာကြီး ငွေဥဒေါင်း ကွယ်လွန်ကြောင်း သတင်းစာ နှာရေး ကြော်ငြာမှာ တွေ့လိုက်ရပါတော့တယ်။ သူကွယ်လွန်ချိန် မှာ ဆရာကြီးဟာ အသက် (၈၂) နှစ် ရှိပါပြီ။

အဲဒီလို ဇန်နဝါရီလထဲမှာ မြတ်သစ်ကြီးဆုံးခဲ့တယ်။ ကိုထွဋ်ဆုံးသွား တယ်။ ဆရာကြီး ငွေဥဒေါင်း ကွယ်လွန်ခဲ့ပြီဆိုတဲ့ သတင်းတွေနဲ့ပဲ ကျွန်တော် စိတ်နာနာနဲ့ သေခြင်းတရားအကြောင်း ထိုင်တွေးနေခဲ့မိပါတယ်။

ရှင်သေမင်းက ခေါ်သင့်တဲ့လူတွေကိုကျတော့ မခေါ်ဘဲနဲ့ ဘာဖြစ်လို့ မခေါ်သင့်တဲ့လူတွေကိုမှ ရွေးပြီးခေါ်နေရတာလဲလို့လည်း ကိုယ့်ဟာကိုယ် စိတ်ထဲမှာ အချဉ်ပေါက်မိပါတယ်။

ကျွန်တော့်ကိုကော သေခြင်းတရားက ဘယ်တော့ခေါ်မှာလဲ။

ကျွန်တော်ကတော့ သေဆုံးဖို့ မစဉ်းစားဘဲ ဆရာဗန်းမော် တင်အောင် တို့လို ရှင်သန်ဖို့ အမြဲကြိုးစားနေချင်တာပါ။ ဒါပေမဲ့ ပြောလိုကတော့ မရဘူး ပေါ့လေ။ ရှင်သေမင်းက စည်းကမ်းရှိတာ၊ လူလိုနားလည်တာမှ မဟုတ်တာ။ သူက ခေါ်ချင်တဲ့လူကို ခေါ်ချင်တဲ့အချိန် တံခါးမခေါက် ဘာမခေါက်ဘဲ ခေါ်

ချင် ခေါ်သွားတာမျိုး မဟုတ်လား။

တစ်ခုတော့ရှိတယ်။ ကျွန်တော်က မြန်မာနိုင်ငံ ကဗျာဆရာလေ။ ကဗျာဆရာတွေကိုတော့ ရှင်သေမင်းက ကြောက်ပုံရတယ်။ ဒီဇန်နဝါရီလထဲ ဘယ်ကဗျာဆရာကိုမှ သူမခေါ်သေးဘူးလေ။ အဲဒါကြည့်ပေါ့။

ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ကျွန်တော်ကတော့ ရှင်သေမင်းကို ဂရုမစိုက်ပါဘူး။ သေမင်းကိုကြောက်ပြီး သေမင်းဟားတိုက်ရယ်မယ့် အလုပ်တွေကိုလည်း ကျွန်တော် ဘယ်တော့ကမှ မလုပ်ခဲ့ပါဘူး။ ကျွန်တော်က ရှင်ခြင်းရဲ့ ကဗျာဆရာပါ။ ရှင်သန်ဖို့ကိုပဲ အမြဲစဉ်းစားပါတယ်။

ကဲ... သေခြင်းတရားကြီးရေ၊ ဒီတစ်ခါ လူမှားခေါ်ရင်တော့-

[မားနတ်မောင်၊ ၁၉၉၇]

အနုပညာ အဟောင်းနှင့်အသစ်

(၁)

ဂရိပညာရှိကြီး ဟီရာကလိတပ်စ်ရဲ့ စကားတစ်ခွန်းရှိသည်။

‘မြစ်တစ်မြစ်မှာ ရေနှစ်ခါချိုးလို့မရပါ’တဲ့။

မနေ့က မြစ်ရေနဲ့ ဒီကနေ့ မြစ်ရေ မတူတော့ဘူး။ တံတားအောက်မှာ မြစ်ရေတွေ စီးသွားခဲ့ကြပြီ။ မြစ်ရေအလျဉ်ကတော့ မပြတ်။ ရေစီးကြောင်းက ကွေ့ဝိုက်စီးဆင်းနေဆဲ။ တစ်နေရာမှာ ရေစီးကြောင်းပြင်းသဖြင့် ကမ်းပါးကို တိုက်စားဖြိုချသွားသည်။ တချို့နေရာတွေမှာတော့ ဝဲကတော့မထိုး၊ ဂယက် မလှည့်ဘဲ ကမ်းပါးရဲ့ ထိန်းကျောင်းရာအတိုင်း မြစ်ရေက ညင်ညင်သာသာကလေး စီးဆင်းသွားနေသည်။

မနေ့က မြစ်ရေက မြစ်ရေအဟောင်း။ ဒီကနေ့မြစ်ရေက မြစ်ရေအသစ်။ နောက်နေ့ နောက်နေ့တွေကျလျှင်တော့ မနေ့က အသစ်ဟုဆိုသော မြစ်ရေသည် ဟောင်းသွားကာ နောက်ထပ်မြစ်ရေအသစ်များ ထပ်မံစီးဆင်းလာဦးမည်။ အဟောင်းနှင့် အသစ်။ မြစ်ရေအလျဉ်။ ဆက်စပ်နေသည့်သဘော။

ဆရာမင်းသုဝဏ်ကလည်း ‘ပျဉ်းမငုတ်တို’ ကဗျာတွင် ဒီလိုရေးခဲ့သည်။

‘ရွက်ဟောင်းညှာကြွေ၊ ရွက်သစ်ဝေ၍’တဲ့။

ဩကာသလောက၊ သတ္တလောက၊ သင်္ခါရလောကဟူသော လောကကြီး သုံးပါး၏ အမှုအရာသည် အဟောင်း အဟောင်းတို့ ချုပ်ငြိမ်းကွယ်ပျောက် သွားပြီး အသစ်အသစ်တို့ အစားထိုးဝင်ရောက်လာကြသည့် ဖြစ်စဉ်အတိုင်းပဲ ဖြစ်သည်။

အဟောင်းဆိုတာ ရှိသည်။ အဟောင်းရှိလျှင် အသစ်ဆိုတာလည်း ရှိ မည်။ အပြန်အလှန်အားဖြင့်လည်း အသစ်ဆိုတာရှိသည်။ အသစ်ရှိလျှင်

အဟောင်းဆိုတာလည်းရှိမည်။

အနုပညာမှာကော။

(၂)

မိုးကပါးလျှစပြုပြီ။

မိုးကုန်တော့မည် ထင်ရသည်။ မဂ္ဂဇင်းသမားများ (စာအုပ်ထုတ်ဝေသူများ) အလွန်ကြောက်သော ‘ဘာ’လေးဘာထဲ ချင်းနင်းဝင်ရောက်လာခဲ့တာ။ ပထမ ‘ဘာ’ဆိုသည့် စက်တင်ဘာ ကုန်တော့မည်။ ဒုတိယ ‘ဘာ’ဖြစ်တဲ့ အောက်တိုဘာကို လှမ်းမြင်နေရပြီ။ စက်တင်ဘာလ အလယ်မှာပင် အောက်တိုဘာလထုတ် မဂ္ဂဇင်းတွေကို မြင်ကြ ဖတ်ကြရပြီ။ ထို့အပြင် တတိယ ‘ဘာ’ ဖြစ်သည့် နိုဝင်ဘာလထုတ် စာအုပ်(မဂ္ဂဇင်း) အတွက် စက်တင်ဘာလကုန်ပိုင်းမှာ အသည်းအသန် ပြင်ကြ ဆင်ကြရ၊ ဖောင်ပိတ်နိုင်အောင် ကြိုးကုတ်နေရသည်။ အောက်တိုဘာဆန်းဆန်းချင်း စာအုပ်(မဂ္ဂဇင်း) စာပေစိစစ်ရုံးတင်နိုင်ဖို့ အရေးကြီးသည်။ ဒါမှ အောက်တိုဘာလအလယ်မှာ နိုဝင်ဘာလထုတ် မဂ္ဂဇင်းကို ဖြန့်ချိနိုင်မည်။ စောလျှင် စာအုပ်(မဂ္ဂဇင်း) ရောင်းကောင်းသည်ဟု အယူရှိသည်။ ဒီလိုနဲ့ တစ် ‘ဘာ’က ဟောင်းသွားလျှင် နောက် တစ် ‘ဘာ’ကသစ်လာဦးမည်။

စက်တင်ဘာ၊ အောက်တိုဘာ၊ နိုဝင်ဘာ၊ ဒီဇင်ဘာ။ တစ်ဘာပြီး တစ်ဘာ ဖြတ်သန်းသွားကြဦးမည်။ ဟောင်းသွားကြဦးမည်။ တစ်ဖန် သစ်လာပြန်မည်။ နောက်တစ်ခါပြန်၍ ဟောင်းသွားကြကာ ၁၉၉၇ ခုနှစ်သည်လည်း အိုမင်းရင့်ရော်ဟောင်းနွမ်းကာ ၁၉၉၈ တည်းဟူသော နှစ်သစ်သည် ဆိုက်ကပ်လာချေဦးတော့မည်။

အနုပညာဆိပ်ကမ်းမှာ အနုပညာ၏ ရေယာဉ်ကြီးငယ် အသွယ်သွယ် ဆိုက်ကပ်ရပ်နားကြ၊ ပြန်လည်ထွက်ခွာသွားကြ၊ တချို့ ကျောက်ချပြီး ဘယ်မှ မသွားတော့။ ဆိပ်ကမ်းတစ်ခုတည်းမှာပင် ခရီးသည်အဟောင်း၊ ခရီးသည်အသစ်တို့ ဝင်ထွက် လှုပ်ရှားနေကြခြင်း။

စက်တင်ဘာလ၏ မိုးမရွာသော ပူအိုက်အိုက် နေ့လယ်ခင်းတစ်နေ့တွင် မြို့သစ်ကလေး၏ ‘ငွေစင်ရော်’ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ကလေးထဲ၌ ထိုင်ရင်း အဟောင်းတွေအကြောင်း၊ အသစ်တွေအကြောင်း စဉ်းစားမိလိုက်ချိန်မှာပင် ကက်ဆက်နှစ်လုံးက တစ်ပြိုင်တည်း သီချင်းခွေနှစ်ခွေကို ဖွင့်လိုက်ကြလေသည်။

ကက်ဆက်တစ်လုံးက လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ထဲကဖြစ်ပြီး ကျန်ကက်ဆက် တစ်လုံးက လက်ဖက်ရည်ဆိုင်နှင့် ဘေးချင်းကပ်လျက် ထမင်းဆိုင်ကလေးထဲက ဖြစ်သည်။ ပျက်နေသော မီး (လျှပ်စစ်) က ရုတ်တရက် ပြန်ကောင်းလာသဖြင့် ကက်ဆက်နှစ်လုံးက ပြိုင်တူထမြည်ပုံရသည်။ ဒီအတိုင်းလည်း ဖြစ်နေသည်။

(၃)

တစ်လောက ရွှေအောင်လံမဂ္ဂဇင်းမှာပဲ ဒေါက်တာငွေစိုးက ‘တစ်ပိုင်း တစ်စ မှတ်စုများ’ ဆိုပြီး ရေးလိုက်သေးသည်။ (ရွှေအောင်လံ၊ ဩဂုတ်၊ ၁၉၉၇) ခုတစ်လောမှာမှ ဘယ်နှယ်ဖြစ်နေသည်မသိ။

ကျွန်တော်တို့ အုပ်စုကလေးထဲမှာ နှောင်းခေတ်တေးသီချင်းကလေးတွေ ကို တဖွဖွ၊ တရွရွ ရွတ်ဆိုနေမိကြတာ သတိထားမိသည်။ ရံဖန်ရံခါ အလည် အပတ်ရောက်လာတတ်သော ဦးမြတ်လေးတို့၊ ဦးချစ်ဆွေတို့၊ ဦးသန်းဖေလေး တို့နှင့် ကြုံဆုံ ဟိုမေးသည်မြန်း စကားဝိုင်းဖွဲ့မိကြလျှင်လည်း ရှေးဟောင်း နှောင်းဖြစ် အတွေးကလေးများနှင့် ရှေးဟောင်းနှောင်းဖြစ် တေးကလေးများ ဆီ အာရုံရောက်မိကြပြန်သည်။ ဧကန္တ ... လွမ်းနေကြတာလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

‘ငှက်သွင်ပျံကြွ မတတ်သော်’သည် ဟိုးရှေ့မှာ။

‘တို့များလည်း အားကျပါရဲ့၊ မင်းလိုပုံနှယ်၊ တောင်ပံကလေးများ ရနိုင် ရင်တော့ လိုချင်သားကွယ်’က အလယ်ကောင်မှာ။

‘တောင်ပံပါရင် မင်းဆီကို’ က ခပ်နီးနီးမှာ။

ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ်ချင်းတူ၏။ ဖွဲ့နွဲ့တင်ပြပုံချင်းနှင့် အသံစနစ်သာ ကွာပေသည်။ ခေတ်အလိုအရသာ ခေတ်ဟောင်း၊ ခေတ်နှောင်းနှင့် ခေတ်ပေါ်။

ဒေါက်တာ ငွေစိုးရေးသလို ကျွန်တော်တို့ ပန်းဆိုးတန်း ဟောလီးဝုဒ် ကလေးမှာ သီချင်းညည်းမိကြတယ်ဆိုရင် သီချင်းတွေက ခေတ်ဟောင်းတေး၊ အနှစ်နှစ်ဆယ်တေး၊ နှောင်းခေတ်တေးတွေပဲ ဖြစ်လို့နေသည်။ ကျွန်တော်တို့ အထဲတွင် ပိုင်သနှင့် ဒေါက်တာ ငွေစိုးတို့သည် သီချင်းဟောင်းတော်တော်များ များ ရကြသည်။ ပိုင်သက ခေတ်ပေါ်သီချင်းတွေလည်း ရေးဖူးသူ။ သူ့ညီ ‘ဆူး’ အတွက် ရေးခဲ့တာရှိသလို ရုပ်ရှင်သီချင်းတွေလည်း ရေးခဲ့သည်။ ဒေါက်တာ ငွေစိုး၊ သူလည်း ကာလပေါ် ရေဒီယိုတေးတွေ ရေးခဲ့သူပဲ။

ဆိုပါတော့ ပိုင်သနှင့် ကျွန်တော်တို့ နယ်ထွက် ရုပ်ရှင်၊ ဗီဒီယို ရိုက် ကြပြီဆိုလျှင် ရိုက်ကွင်းမှာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ရိုက်ကွင်းနားသည့် ရီဝေဝေ ညနေခင်း

မှာပဲဖြစ်ဖြစ် ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ ပထမကဗျာတွေ ရွတ်ကြသည်။ နောက် အရှိန်ကလေးရလာသည့်အခါ သီချင်းတွေဆိုကြတော့သည်။ သီချင်းတွေကလည်း ဆိုလိုက်လျှင် အဟောင်းတွေချည်း။ (အများက အဟောင်းလို့ သတ်မှတ်ထားတာကို ဆိုလိုသည်) ပိုင်သက ‘သက်ဆိုင်သူသို့’ တို့၊ ‘မျက်ဝန်းလဲ့ပြာပြာ’ တို့ကို အသေဆိုသည်။ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်ရဲ့ ‘ရှစ်နယ်အံ့မှိုင်းပါလို့’ ဆိုတဲ့ ဘောလယ်ကိုလည်း ဆိုချင်ဆိုသည်။ သူက အသံလည်းကောင်းသည်။

ကျွန်တော်ကတော့ ‘ချောကလျာ’ ဖြစ်ဖြစ်၊ ‘ချစ်မိုးကြီး’ ဖြစ်ဖြစ် ကိုယ့်အသံကောင်းသည်။ မကောင်းသည် နားမလည်၊ ဆိုချင်စိတ်ရှိလျှင် ဆိုပစ်လိုက်တတ်သည်။ အတီးပါသည့်အခါ ပါသည်။ များသောအားဖြင့်တော့ အတီးမပါ၊ အဆိုသက်သက်။ ဒီနေ (နိုင်ကျော်စွာ) ကတော့ ဘာသီချင်းမှ ဟုတ်တိပတ်တိမရ။ သို့သော် သူလည်း သူများဆိုနေလျှင်တော့ အိယောင်ဝါး လိုက်ဆိုတတ်သည်။ ကျွန်တော်တို့ ရိုက်ကွင်းတွင် ဆရာမြတ်လေးပါလျှင် ဆရာမြတ်လေးကလည်း ကျွန်တော်တို့ လူငယ် (လေးဆယ်ကျော်) တွေနဲ့အတူ သူ့သီချင်း(ဟောင်း) တွေကို ဆိုပြချင် ဆိုပြတတ်သည်။ ပြန်ခံစားချင် ခံစားနေတတ်သည်။

ထိုသီချင်း(ဟောင်း) များကို ကျွန်တော်တို့ ရင်ခုန်နေကြတုန်းပဲဖြစ်သည် ဆိုတာကိုတော့ ဝန်ခံမှ ဖြစ်မည်။ သို့သော် ပိုင်သတို့၊ ဒီနေတို့၊ ကျွန်တော်တို့သည် အသစ်သမားများ ဖြစ်သည်ဆိုတာကိုတော့ အထူးတလည် ပြောစရာလိုမည်မထင်။

ပိုင်သက ရုပ်ရှင်၊ ဗီဒီယိုတွင် **New Wave** သမား။ လှိုင်းသစ် ဒါရိုက်တာ။ သူသည် တစ်ခါက ကဗျာဆရာ။ သူက ရုပ်ရှင် ဗီဒီယိုကို စိတ်ကူးသစ်နှင့် ရိုက်ချင်သူ။ သူ့မှာ စိတ်ကူးသစ်တွေ တစ်လှေကြီးရှိသည်။ ပရိသတ်ကို ချပြလိုရသမျှ ချပြသည်။ ချပြလို့မရ (ချပြခွင့်မရ) တာတွေလည်း သူ့မှာအပုံကြီး ကျန်သေးသည်။ သူသည် ‘ပိုင်သ’ ဆိုပြီး ရုပ်ရှင်ကားကြီးနှစ်ကားပဲ ရိုက်ခွင့်ရသေးသည်။ ပထမကားက ‘အချစ်နားနီးအချစ်’ (၁၉၈၈)။ နောက်ဆယ်နှစ်အကြာ ၁၉၉၇ မှာ သူ ဒုတိယကားရိုက်ရသည်။ ‘ကြေမွသွားသော တိမ်တိုက်များအကြောင်း’ ။ သူသည် ရိုက်သမျှကို အသစ်အဆန်းဖြစ်အောင် ကြိုးစားပြီး ရိုက်ခဲ့သည်။

ဒီဘက်ခေတ်ပိုင်း ပိုင်သရိုက်သော ဗီဒီယိုကားတွေကလည်း မနည်း။ သူက သူရိုက်ခဲ့သော ဗီဒီယိုကားတွေထဲမှာ ‘ကြီးဆွဲငမုန်း’ (ကျော်ဟိန်း၊ ချိုပြုံး)

ကို အားရသည်။ ဒါကို သူကားကြီး (ရုပ်ရှင်) ပြန်ရိုက်ချင်သည်။ ‘ကြီးဆွဲ
မုန်း’ သည် သူ၏ စိတ်ကူးသစ်၊ လှိုင်းသစ် အနုပညာဖြစ်ကြောင်း ငြင်းဖွယ်
မရှိ။ ‘ကြီးဆွဲမုန်း’ ကို ဒီနေ့ ဇာတ်ညွှန်းရေးသည်။ ပြေ (ဆေး-၂)နှင့် ကျွန်
တော်တို့က ကူညီသူများ။ ‘ကြီးဆွဲမုန်း’ ကို ၁၉၉၅၊ ဇန်နဝါရီ၊ မန္တလေးမှာ
ရိုက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ပြီးတော့ ပိုင်သစ်တံကြိုက် ကားတစ်ကား (ဗီဒီယို) ရှိသေးသည်။ ဒါ
က ၁၉၉၆ ဒီဇင်ဘာ၊ ထားဝယ်-မောင်းမကန်မှာ ရိုက်ခဲ့သည့် ‘ကဗျာမဆန်
သော နေ့ရက်များ’ (ဒွေး၊ မြတ်လေး၊ စိုးမြတ်သူဇာ) ဖြစ်သည်။ ဇာတ်ညွှန်းက
ကျွန်တော့်ဇာတ်ညွှန်း။ ထို ‘ကဗျာမဆန်သော နေ့ရက်များ’ကို သူ(ပိုင်သ)
မျှော်လင့်ထားပုံရသည်။ လုံးဝအသစ်ဖြစ်သည်။ သမားရိုးကျမှ လမ်းခွဲထွက်
သည်ဟု သူယူဆပုံရသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ ပိုင်သသည် အသစ်သမား။ ကျွန်တော်ကလည်း ကဗျာမှာ
(အနုပညာမှာ) ဆန်းသစ်ချင်သူ။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့ အသစ်သမားချင်း
(ပိုင်သ၊ ဒေါက်တာ ငွေစိုး၊ ဒီနေ့၊ အောင်ဝေး စသဖြင့်) ပေါင်းစည်းမိကြခြင်း
ဖြစ်မည်။ သို့သော် အသစ်သမားတိုင်း ဆန်းသစ်ချင်တိုင်း ဆန်းသစ်ဖို့၊ အသစ်
တီထွင်ချင်တိုင်း တီထွင်ဖို့ကတော့ အခြေအနေ အမျိုးမျိုးရှိသည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်
လိုသည်။ အဟန့်အတားမရှိမှ ဖြစ်မည်။ လွတ်လပ်ခွင့် အရေးကြီးသည်။ လွတ်
လပ်ခွင့်ဆိုရာမှာ တစ်စုံတစ်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်သာ ဖြစ်မည်။ အကြွင်းမဲ့ လွတ်
လပ်ခွင့် (Absolute freedom) ဆိုတာကတော့ ဘယ်နေရာမှာမှ မရှိနိုင်၊ မရ
နိုင်။

လွတ်လပ်ခွင့်ရှိသလောက် ကျွန်တော်တို့ အနုပညာကို သစ်အောင်လုပ်
ချင်ကြသည်။ လုပ်နိုင်စွမ်း ရှိသလောက်လည်း လုပ်နေကြသည်။ ရုပ်ရှင်၊ ဗီဒီ
ယို၊ ဝတ္ထု၊ ကဗျာ စသည် အနုပညာများ၌။

ဒါဆိုလျှင် ရုပ်ရှင်၊ ဗီဒီယို အသစ်သမားက ဘာကြောင့် သီချင်း(ဟောင်း)
တွေ ကြိုက်နေဆဲ ဖြစ်တာလဲ။ ကဗျာအသစ်သမား၊ ဝတ္ထုအသစ်သမား၊ ဇာတ်
ညွှန်း အသစ်သမားတွေကကော ဘာကြောင့် ဒီလိုဖြစ်နေရတာလဲ။

(၄)

အနုပညာ အဟောင်းနှင့် အသစ်ပြဿနာသည် ယခုအခါ မြန်မာ
အနုပညာလောကတွင် စစ်အေးတိုက်ပွဲ ဖြစ်လျက်ရှိလေသည်။

သီဟရတနာစာပေ

တချို့အဟောင်းသမားတွေက အသစ်သမားတွေကို အသေအကြေ တိုက်ကြသည်။ အသစ်သမား အချို့ကလည်း အဟောင်းသမားမှန်လျှင် ပယ် ပယ်နယ်နယ် ‘တွယ်’ နေကြတော့သည်။ အဟောင်းစုံလုံးကန်းသမား အချို့က မြင် မြင်ရာရမ်းကြသည်။ အသစ်ဟုဆိုလျှင် သူတို့က လက်မခံနိုင်ကြ။ ဒီလိုပဲ အသစ်မှ အသစ်ဆိုတဲ့ တစ်ဖက်သတ် အသစ်သမားတွေကလည်း အဟောင်း ဟု ဆိုလျှင် (ကောင်းနေသေးတာ၊ ခေတ်မီနေသေးတာတွေ နားမလည်) အကုန် ဝါးလုံးရှည်နှင့် သိမ်းကျုံးယမ်းနေကြလေသည်။ အဟောင်းတိုင်းကို ဖက်တွယ်တဲ့ အစွန်းတစ်ဖက်နဲ့ အဟောင်းတိုင်းကို ဆန့်ကျင်တဲ့ အစွန်းတစ်ဖက် တို့ရဲ့ စစ်အေးတိုက်ပွဲပင်။ အစွန်းတစ်ဖက်က အဟောင်းကို အစစ်အဆေးမရှိ ကိုးကွယ်ပြီး ပြန်အသက် သွင်းချင်နေကြသည်။ အခြား အစွန်းတစ်ဖက်ကတော့ အဟောင်းမှန်သမျှကို မီးရှို့ပစ်ချင်နေကြသည်။ ပထမ အယူအဆက ခေတ် နောက်ပြန်ဆွဲ ကွန်ဆားဗတစ်ဖြစ်ပြီး ဒုတိယ အယူအဆကတော့ မင်းမဲ့နဲ့ နတ္ထိဝါဒ ဆန်နေမှန်း မသိကြလို့လား မဆိုနိုင်။ အဟောင်းလုံးလုံးသမားနှင့် အသစ်လုံးလုံးသမားက ဘယ်တော့မှ အစေးမကပ်။

ဒီလိုဆိုလျှင် အနုပညာအဟောင်းနှင့် အသစ်ပြဿနာကို မည်သို့ရှုမြင် သုံးသပ်ရတော့မည်လဲ။

ကျွန်တော့်ကိုယ် ကျွန်တော်လည်း (ကဗျာနှင့်ပတ်သက်၍) အသစ်သမား စစ်စစ် ဖြစ်သလား၊ မဖြစ်ဘူးလားဆိုတာ တစ်ခါတစ်ခါ ဇေဇဝါ ဖြစ်ဖြစ်သွား ရပါသည်။ ဘာ့ကြောင့်လဲဆိုတော့ ကျွန်တော်က ကဗျာသစ် (အများအခေါ် ခေတ်ပေါ်ကဗျာ) ရေးနေသူဆိုပေမဲ့ ကဗျာဟောင်း (ရိုးရာနှင့် အစဉ်အလာ လေးလုံးစပ်ကဗျာ) တွေကိုတော့ မစော်ကားဝံ့ကြောင်းပါ။ ကဗျာဟောင်းကို ဆဲရေးတိုင်းထွာရဲ့ဖို့ နေနေသာသာ ကျွန်တော်သည် ကဗျာဟောင်းတွေထဲက တချို့ တော်တော်များများကို နှစ်သက်စွဲလမ်းနေတုန်း ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ခါတုန်းက ဆရာဒဂုန်တာရာနှင့် ကျွန်တော် ငြင်းခုံခဲ့ဖူးသည်။ ဂန္ဓဝင်လေ့လာမှုကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ဖြစ်သည်။ အဟောင်းနှင့်ဆိုင်သည်။

ဆရာဒဂုန်တာရာက လူငယ်တွေ (ကဗျာဆရာတွေ) ကို ‘ဂန္ဓဝင်မလေ့ လာရင်လည်း ဖြစ်ပါတယ်’လို့ ပြောဖူးတယ်။ ကျွန်တော်က (ကဗျာမှာ) စည်း စနစ်ကျကျ အခြေခံကစပြီး တတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်ဖို့ အနည်းနဲ့အများတော့ ဂန္ဓဝင်(စာပေဟောင်း)ကို လေ့လာသင့်တယ်လို့ ယူဆခြင်းဖြစ်သည်။

ယခုအခါ ကျွန်တော်သည် ၁၉၈၈ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် ၁၉၈၈ ခုနှစ်

မတိုင်မီက ရေးခဲ့သော ရေးဟန်များကို စွန့်လွှတ်ကာ ရေးဟန်သစ်ဟု (မိမိဘာသာ မိမိယူဆသည့်) ကဗျာတွေကို ရေးလာခဲ့ပါသည်။ တစ်ဖက်တွင်လည်း ကျွန်တော်က ဆရာဒဂုန်တာရာနှင့် ကွဲလွဲကာ ဂန္ထဝင်လေ့လာမှုကို အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ တောင်းဆိုနေမိပြန်သည်။ ကျွန်တော် ကိုယ်တိုင်ကတော့ အသစ်လိုလားသော အဟောင်းနှင့်အသစ် ရှုပ်ထွေးနေသူ ဖြစ်ပေမည်။

ကျွန်တော်သည် လေးလုံးစပ် ပုံသဏ္ဍာန် ရေးဟန်ကို ယခုအခါ မရေးတော့သော်လည်း လေးလုံးစပ်နှင့် ရေးထားသည့် ကဗျာများ (ကဗျာဟောင်း) ဥပမာ ကြည်အေး၏ ‘သစ္စာသစ်’၊ ဒဂုန်တာရာ၏ ‘မတ်လတော်လှန်ရေး’၊ မောင်လေးအောင်၏ ‘အချစ်ဖြင့် စီးဆင်းနေသော နှလုံးအိမ်’ စသည့် ကဗျာများကို မပစ်ပယ်ရဲပါ။ မြန်မာကဗျာသမိုင်းထဲမှ ဆွဲထုတ်လွှင့်ပစ်ဖို့ စိတ်တောင်မကူးရဲပါ။

ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် အဟောင်းနှင့်အသစ် (အတွေးအခေါ်လည်း အကျိုးဝင်သည်ဟု ဝန်ခံပါသည်) ရောထွေးနေသဖြင့် ယနေ့ အနုပညာအဟောင်းနှင့် အသစ် ပြဿနာကို ကျွန်တော် မဖြေရှင်းတတ်။ ထိုအခါ အခြားသူတို့ဖြေရှင်းပုံကို ကျွန်တော် လေ့လာကြည့်ရသည်။ ကျွန်တော် လက်လှမ်းမီသလောက် စာအုပ်တွေထဲမှာ ပြန်ရှာဖတ်ကြည့်မိသည်။

စာအုပ်တစ်အုပ်ကို တွေ့ပါသည်။ ဆရာ မြသန်းတင့်၏ ‘မြန်မာကျေးတောနေတို့၏ ကဗျာများ’ ဆိုသည့်စာအုပ် ဖြစ်ပါသည်။ (ပထမအကြိမ်၊ ၁၉၇၅၊ မုတ်သုံစာပေ)

ထိုစာအုပ်အမှာစာတွင် ဆရာမြသန်းတင့်က ဤသို့ရေးထားပါသည်။

‘ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံများနှင့် လွတ်မြောက်ပြီးစ အာရှ၊ အာဖရိက၊ လက်တင်အမေရိက တိုင်းပြည်များတွင် ယဉ်ကျေးမှုသစ်၊ စာပေသစ်၊ အနုပညာသစ်တို့ကို တည်ဆောက်နေကြသည်။ နယ်ချဲ့ယဉ်ကျေးမှုဩဇာမှကင်းသော အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုသစ်ကို ဖန်တီးနေကြသည်။ အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုသစ်ကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ရာ၌ အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုဟောင်းနှင့် လုံးဝအဆက် ဖြတ်၍မရ။ ယဉ်ကျေးမှုဟောင်းအတွင်းက ပဒေသရာဇ်ဆန်သော အစဉ်အလာတို့ကို ဖျက်သိမ်း၍ ဒီမိုကရေစီကျသော အစဉ်အလာတို့ကို ဆက်ခံရသည်မျိုးလည်း ရှိသည်။ အဟောင်းကို ပေါင်းသင်သွားရင်း အသစ်ထွင်ရသည်များလည်း ရှိသည်။ ဟောင်း၍ မကောင်းသည့် အရာလည်း ရှိသည်။ ဟောင်းလည်း ဟောင်း၍ ကောင်းသည့်အရာနှင့် သစ်လည်းသစ်၍ ကောင်းသည့်အရာများကို

သာ လက်ခံသည်။ ကောင်းသည်ဆိုသည်မှာ ပြည်သူ့အတွက်၊ အဖိနှိပ်ခံ လူ တန်းစားအတွက် ကောင်းသည့်အရာဟု ကျွန်တော်မှတ်ယူသည်’ (စာပြီးရက်စွဲ - ၁၈၊ ၇၊ ၇၅)

ဆရာမြသန်းတင့်၏ အဟောင်း အသစ် သဘောထားအမြင်က ဒီ အတိုင်းဖြစ်သည်။ ထိုအမြင်ကို ကျွန်တော် သဘောတူပါသည်။ ကျွန်တော် ကိုယ်တိုင်လည်း ဉာဏ်မီသလောက် ဆင်ခြင်ကြည့်မိပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ အနုပညာဆိုပါတော့ ဒီနေ့စာပေ၊ ဒီနေ့ကဗျာသည် အတိတ်လမ်းကြောင်း စာပေဟောင်း၊ ကဗျာဟောင်းထဲက တိုးထွက်လာတာ ဖြစ်သည်။ အသစ်သည် အဟောင်းထဲက ပေါ်ထွက်လာခြင်း။ အဟောင်းထဲက အကောင်းတွေကို ရှင်သန်အောင်လုပ်ရင်း တစ်ဖက်ကလည်း ပေါင်းသင်မြေဆွ ကာ အသစ်သည် ခိုင်မာလာခြင်းဖြစ်သည်။ အဟောင်းပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အသစ်ပဲဖြစ် ဖြစ်၊ အနုပညာခံစားမှုနှင့်ပဲ ဆိုင်သည်။

ဒါကြောင့်လည်း အနုပညာမှာ ဟောင်းတယ် သစ်တယ်ဆိုတာ ပြဿ နာ မဟုတ်ပါဘူး။ ခံစားမှုကုန်သွားတယ်၊ မကုန်သေးဘူးဆိုတာပဲ အဓိကကျ ပါတယ်လို့ ကျွန်တော် တစ်နေရာမှာ မဝံ့မရဲဆိုခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ခံစားမှုမကုန်သေးသည့် အနုပညာတွေကို အချိန်ကာလနှင့်ကြည့်ပြီး ဟောင်းသွားပြီ (ကြာသွားပြီ) လို့ သတ်မှတ်မယ်ဆိုရင်လည်း အဲဒီအဟောင်း ဟာ ကောင်းနေသေးတယ် ဆိုတာကိုမေ့ဖျောက်ပစ်လို့ မရပါဘူး။ ဒီလိုပဲ ခုမှ ပေါ်လာတဲ့ အသစ်ဆိုပေမဲ့လည်း ခံစားမှု ပါမလာဘူး၊ ခံစားမှုက စကတည်းက ကုန်နေတာဆိုရင် ဒီအသစ်ကလည်း မကောင်းတတ်ပါဘူး။ အသစ်တိုင်းလည်း ကောင်းမှာပဲဟု တစ်ထစ်ချ မယူဆနိုင်ပါ။ ထို့အတူ အဟောင်းထဲက ကောင်း နေသေးတာတွေ ကျွန်တော်တို့ အနုပညာမှာ အပုံကြီးရှိသေးသည်ဟု ကျွန်တော် ပြောချင်သည်။

အနုပညာကို အသစ်တီထွင် ဆန်းသစ်အောင် လုပ်ကြရပါမည်။ အသစ်တီထွင် ဖန်တီးနိုင်မှလည်း အနုပညာမည်ပေသည်။ အနုပညာသစ်ရေး ကြိုးပမ်းကြပါ။ အနုပညာအဟောင်းကို ဝေဖန်ဆန်းစစ်ပြီး ချန်ရစ်သင့်တာ ချန်ရစ်ခဲ့ရပါမည်။ ဆက်လက်သယ်ဆောင်သွားသင့်သည့် အရာများကို ဆက်လက် သယ်ဆောင်သွားရပါမည်။ အသစ်သည် အဟောင်းကို ဝေဖန်ဆန်းစစ်ခွင့်၊ လက်ခံခွင့်၊ ငြင်းပယ်ခွင့် ရှိသော်လည်း ဇော်ကားခွင့်တော့ မရှိပါ။

အနုပညာအဟောင်းနှင့် အသစ်ပြဿနာနှင့် ပတ်သက်၍ ကျွန်တော်

ဉာဏ်မီသမျှကို တင်ပြခဲ့ပါသည်။ မှားလျှင်၊ ဟာကွက်တွေ့လျှင် ပညာရှင်အများ
ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ပေးကြပါကုန်။

[ရွှေအောင်လံ၊ ၁၉၉၇]

ဂီတ၊ တေးသစ်များနှင့် ဂြိုဟ်ငြိမ်းကဗျာ

လွန်ခဲ့သော အနှစ် (၂၀) ကျော်က မောင်သစ်မင်း၏ ‘တေးမြို့ငှက်’ ဝတ္ထု အပေါ် စာပေစစ်တမ်းရေးသားရာတွင် ဆရာ ဗညားသီဟ (ဒဂုန်တာရာ) သည် အောက်ပါအတိုင်း သုံးသပ်ခဲ့ဖူးလေသည်။ (ဗညားသီဟ၊ စာပေစစ်တမ်း၊ ပထမအကြိမ်၊ ၁၉၉၇၊ သံလွင်စာပေတိုက်၊ စာ ၁၆၃-၁၆၄)

အနုပညာရှင်ကတော့ ဇေယျာရွှေမြေသီချင်းခံကြီးကို ဂီတာကို ပေါင် ပေါ်တင်ကာ ဟာဝေယန် လက်ခတ်ဖြင့်ဖိကာ တီးသည်။ ဂီတာမှာ စပိန်ကလာ သည်။ အီတလီမှလာသော လက်ဆွဲဘာဂျာဖြင့် ဂန္ဓမာတောင် မဇ္ဈသကနတ် ပန်းဘွဲ့ကို ဆွဲသည်။ ခလုတ် ၈၈ ခုရှိသော ဂျာမနီလုပ် ‘စတိန်းဝေး’ စန္ဒရား နှင့် ယိုးဒယားဖိန်းချားကလေးကို ညက်ညက်ညှိညှိတီးသည်။ စန္ဒရားမှာ အသံ ၁၂ သံ၊ သံစဉ်စနစ် **Chromatic-scale** ဖြင့် တီးရသော အနောက်နိုင်ငံ တူရိယာ။ ပထမတော့ မြန်မာက ‘၇’ သံသာ သုံးသည်။ ပတ္တလားကနေပြောင်း သည် မဟုတ်လား။ နောက်ကျတော့ ‘ကြားသံ’ ခလုတ်အနက် (ခလုတ်အနက် ကို ရိုးရာသမားများက သံကြောင်ဟု ခေါ်ကြသည်)ကိုပါ သုံးလာကြသည်။ မန္တလေးခေတ် (ကုန်းဘောင်ခေတ်)က ပေါ်သော သီချင်းကြီးတို့ကို ယင်းသို့ သော အနောက်နိုင်ငံစနစ်ဖြင့် အနောက်တိုင်း တူရိယာများကိုသုံးကာ တီးကြ ခြင်းဖြစ်သည်။ မန္တလေးဆိုတော့ အနှစ် ၁၅၀-၂၀၀ ကပေါ်သော သီချင်းကြီး များ။

ယင်းသို့ ခေတ်ပေါ်တူရိယာများနှင့် မဟာဂီတနန်းတော်သုံး ရှေးဂန္ဓ ဝင်သီချင်းကြီးများကို တီးသောအခါ အမျိုးသားမှုရိုးရာမှုတို့သည် မြဝတီမင်း ကြီးရေးစပ်စဉ်က မူနှင့် ကိုက်ညီနိုင်ပါတော့မည်လော။ ယနေ့ ခေတ်သည်ကား

သင်္ချာတွက်သောခေတ်၊ ဂြိုဟ်တုခေတ်၊ လျှပ်စစ်အီလက်ထရွန်းနစ်ခေတ်၊ လေ လှိုင်းစီး၍ အသံများ စကြဝဠာ တံတိုင်းတစ်ခုမှ အခြားတံတိုင်းတစ်ခုသို့ ရိုက် ခတ်သွားလာလျက် ရှိနေပြီ။ ရုပ်မြင်သံကြားဖြင့် မြင်နေရပြီ။ ရေဒီယိုဓာတ်ပုံ များ ပို့နေပြီ။ ဘာထရန်ရပ်ဆယ်လိုချင်သော ‘ကမ္ဘာ့အစိုးရ’ မပေါ်သေးသော် လည်း ဂီတသံများသည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံး ကူးစက်ကာ ဆက်နွယ်လာပေ ပြီ။ ဖူဂျီယာမတောင်ရိပ်မှ ဂျပန်တေးသံသည် ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာမှ မျောပါလာသော နယူးအော်လင်းဆိုင်ချက်ဟန် ဖြစ်နေသည်။ ဘာလီကျွန်း အုန်းပင်ယိမ်းနွဲ့ကကြိုး အတိုင်း ပဲရစ်ဇာတ်ခုံ၌ ကနေသည်။

ယင်းမှာ ဒဂုန်တာရာထံမှ ကောက်နုတ်ချက်ဖြစ်သည်။

ဂီတတွင် နယ်နိမိတ်များမလိုချေ။ ဂီတသည် ဘာသာစကားမဲ့၏။ အသားအရောင်မဲ့၏။ ထို့ကြောင့် ဂီတဖြစ်သည်။

ဂီတသည် လူမျိုးပေါင်းစုံ၏ အက္ခရာမလိုသော၊ စကားလုံးများမလိုသော ဘာသာစကားဖြစ်သည်။ ဘာသာစကားဆိုသည်မှာ အသံဖြစ်သည်။ ဂီတကို နိုင်ငံတကာသုံး ဘာသာစကား (အသံ) ဟူ၍ တင်စားလျှင်ရမည်။ အသံချည်း သက်သက်ဖြင့် ဂီတသည် နိုင်ငံတကာ လူမျိုးပေါင်းစုံတို့၏ ရင်ခုန်မှုများကို ဖလှယ်ပေးနိုင်၏။ ကူးလူးဆက်ဆံစေနိုင်၏။ ဂီတ၏ အသံတန်ခိုးဖြင့် လူမျိုး ပေါင်းစုံအချင်းချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးလာနိုင်၏။ ကမ္ဘာ့နေရာအသီးသီးက ယဉ် ကျေးမှုများ ပေါင်းကူးဆက်သွယ်ပေးသော တံတားများထဲတွင် ဂီတသည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်သည်။

ဂီတတွင် တိုင်းပြည်၊ လူမျိုးအသားအရောင် အခြားအနားမရှိ။ အကန့် အသတ်မရှိ။ ဂီတကို ချုပ်ချယ်ထားလို့ ဘယ်တော့မှမရ။ ဂီတသည် ဘယ်တော့မှ နုပျိုခြင်းများ ကြွေမသွား၊ အိုမင်းမစွမ်း ဖြစ်မသွား။ ဂီတသည် ဘယ်တော့မှ မသေဆုံးသော အမတ်ဖြစ်သည်။ ထိုစကားလုံး အက္ခရာများမလိုသော ဂီတ (တေးသွားသံစဉ်) ထဲတွင် စကားလုံးအက္ခရာများ သွတ်သွင်းသီဆိုလိုက်သော အခါ တေး(သီချင်း) ဖြစ်လာရပေသည်။ ဂီတက တေးသွားသံစဉ်သက်သက်။ သီချင်းကတော့ စကားလုံးအက္ခရာများနှင့် တေးသွားသံစဉ်များ ပေါင်းစပ်မှု။ စကားလုံးဂီတ သို့မဟုတ် အက္ခရာဂီတ။

ကဗျာဆရာများသည် ထိုဂီတ အကြောင်း၊ ထိုတေးများအကြောင်းကို ကဗျာဖွဲ့ခဲ့ကြဖူးသည်။ ယခုဂီတအဖွဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို အရင်ဦးစွာ ကောက် နုတ် တင်ပြပါမည်။ ယင်းကောက်နုတ်ချက်မှာ မောင်သာနိုး၏ ထင်းရှူးပင်ရိပ်

(ဒုတိယအကြိမ်၊ ၁၉၉၈၊ ရာပြည့် စာအုပ်တိုက်) စာအုပ် စာမျက်နှာ ၁၂၇-၁၂၈ မှ ဖြစ်ပါသည်။

ဂီတ

ဦးနှောက်ရိုင်းလာတဲ့ထိ
ဝိညာဉ်သောက်သုံးရာ
မျက်ရည်စမ်းရဲ့ ငွေသော့တံ။
မိခင် ‘ဒုက္ခ’ဟာ
အိပ်ချင်မူးတူးကလေးလို
ပန်းပွင့်တို့ကြား
လဲလျောင်းအိပ်စက်ရာ
သောကတစ်ထောင်တို့ရဲ့
အနူးညံ့ဆုံးသင်္ချိုင်း။ ။

ဂီတကို ဥပမာနှစ်ရပ်နဲ့ ဖွဲ့ပါတယ်။ တစ်-ဂီတဟာ မျက်ရည်တွေတွေ ကျဆင်းလာတဲ့ စိမ့်စမ်းတစ်ခုကို ဖွင့်ရာ ငွေသော့တံတစ်ချောင်း ဖြစ်တယ်။ ဒီမျက်ရည်တွေကို ဝိညာဉ်က သောက်သုံးလိုက်တာ (အလွမ်းအဆွေးတွေ ခံစားလာလိုက်တာ) နောက်ဆုံး ရူးချင် မူးချင်များတောင် ဖြစ်လာရတယ်တဲ့။ နှစ်-ဂီတဟာ သောကဗျာပါဒတို့ကို သင်္ဂြိုဟ် မြေမြုပ်ရာသင်္ချိုင်း၊ အင်မတန်လည်း နူးညံ့သိမ်မွေ့တဲ့ သင်္ချိုင်းဖြစ်တယ်။ ဒီသင်္ချိုင်းနံ့ဘေး ပန်းပွင့်တို့ကြားမှာ သောကဗျာပါဒအားလုံးတို့ရဲ့ မိခင်ဖြစ်သူ ‘ဒုက္ခ’ဟာလည်း အိပ်ချင်မူးတူးကလေးငယ်လို လဲလျောင်းအိပ်စက်နေတယ်တဲ့။ ဂီတသံဖြင့် သောကဗျာပါဒအပေါင်းမှ သက်သာရာရတယ်။ တကယ်တော့ ‘ဒုက္ခ’ ကင်းငြိမ်းရတာမဟုတ်ဘူး။ ဒုက္ခဟာ ဂီတငြိမ်ငြိမ်မှာ မေ့မေ့လျော့လျော့ ဖြစ်နေရခြင်းပါ ဆိုတာကို ဖွဲ့တာပဲ။

အင်္ဂလိပ်ကဗျာဆရာ ရှယ်လီ (၁၇၉၂-၁၈၂၂)၏ ကဗျာဖြစ်ပါသည်။ ၁၉ ရာစုလက်ရာတစ်ခုဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ရှယ်လီ၏ ‘ဂီတ’ တွင် အဓိကတွေ့ရသည်မှာ ‘ဒုက္ခ’သာပဲဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့်လည်း ရှယ်လီက သူ၏ ‘မိုးစွေငှက်သို့’ ကဗျာထဲတွင် ‘တို့ရဲ့ အသန့်စင်ဆုံး ရယ်မောသံဟာ၊ ဒုက္ခတစ်ခုခုနဲ့ ပြွမ်းနေတတ်တယ်။ ငါတို့ရဲ့ အလှဆုံးတေးဆိုတာ အဆွေးဆုံးအတွေးကို ပြောပြတဲ့ တေးတွေပေါ့’ ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ခဲ့ခြင်းဖြစ်မည်။

သို့သော် စပိန်ကဗျာဆရာ ဂါစီယာလော်ရကာ (၁၈၉၈-၁၉၃၆) က တော့ ဆွေးသောတေးတွေကို မလိုသူဖြစ်ခဲ့လေသည်။ လော်ရကာက ‘တေးသစ်များ’ ဆိုပြီး ကဗျာတစ်ပုဒ်ရေးခဲ့သည်။ ထိုကဗျာကို မြန်မာပြန်ဆိုသူမှာ ဆရာမောင်သစ်တည် (မြသန်းတင့်) ဖြစ်ပါသည်။ ယခုမောင်သစ်တည်၏ နှစ်ဆယ်ရာစု နိုင်ငံရပ်ခြားကဗျာ (ပထမအကြိမ်၊ ၁၉၉၃၊ အားမာန်သစ်စာပေ) စာအုပ်မှ ထုတ်နုတ်တင်ပြပါမည်။

တေးသစ်များ

‘အရိပ်တစ်ခုငတ်တယ်’လို့
ညနေခင်းက ပြောတယ်
‘ရွန်းလက်တဲ့ ကြယ်တွေငတ်တယ်’လို့
လမင်းက ပြောတယ်
ကျောက်သလင်းလို
ကြည်တဲ့ရေပန်းတွေက
နှုတ်ခမ်းတွေ တောင့်တပြီး
လေပြည်က သက်ပြင်းချသံကို
လိုချင်ပါတယ်တဲ့။
ငါကတော့-
မွေးမြူထုံရီတဲ့ ရနံ့နဲ့
ရယ်မောသံကိုငတ်တယ်
လမင်းတွေနဲ့ ကြာပန်းတွေမပါတဲ့
တေးသစ်တွေကို ငတ်တယ်
နွမ်းကျောနေတဲ့ အချစ်ခန်းမပါတဲ့
တေးသစ်တွေငတ်တယ်
ငြိမ်သက်တဲ့
အနာဂတ်ရေပြင်တွေကို
လှုပ်ရှားစေမယ့် တေးသစ်တစ်ပုဒ်
အနာဂတ်ရေပြင်ရဲ့
လှိုင်းတွန်းများနဲ့ ညွှန်နှစ်များကို
မျှော်လင့်ချက်အားဖြည့်ပေးမယ့်
မနက်ဖြန်ခါရဲ့

တေးသစ်တစ်ပုဒ်ကို ငါငတ်တယ်။
 အတွေးလည်းကြွယ်
 နောင်တရဲ့ သံဝေဂမပါတဲ့
 တောက်ပရွန်းလက်ပြီး သံမဏိကျတဲ့
 တေးသစ်တစ်ပုဒ်ကို ငါငတ်တယ်
 တိတ်ဆိတ်ခြင်းကို
 ရယ်သံတွေဖြည့်ပေးမယ့်
 ကဗျာအသွေးအသားတွေမပါတဲ့
 တေးသစ်တစ်ပုဒ်ကို ငါငတ်တယ်
 မသိနိုင်တဲ့အရာဆီ လွင့်သွားတဲ့
 မျက်ကန်းခိုတွေရဲ့ ပျံသန်းမှုကို
 အရာဝတ္ထုတွေရဲ့ ဝိညာဉ်
 လေတွေရဲ့ ဝိညာဉ်ဆီကို
 ရောက်တဲ့တေးတစ်ပုဒ်
 ထာဝရနှလုံးသားရဲ့
 ရွှင်လန်းကြည်နူးမှုမှာ
 နောက်ဆုံးပိတ်ခိုနေမယ့်
 တေးတစ်ပုဒ်ကို ငါငတ်တယ်။ ။

‘အချစ်သီချင်းတွေ၊ အလွမ်းသီချင်းတွေကို ငြီးငွေ့လှပြီ၊ အားမာန်ရှိမည့်
 သီချင်းများကို ကြားချင်စမ်းပါဘိ’ဟု ‘တေးသစ်များ’ ကဗျာတွင် ကဗျာဆရာ
 က တမ်းတထားသည်။ နေပူလွန်းသည့်အတွက် အရိပ်တစ်ခုကို လိုချင်စမ်းပါ
 ဘိဟု ညနေခင်းက တမ်းတသည်။ သူ့ဘေးတွင် အခြံအရံမရှိသဖြင့် ကြယ်ပွင့်တွေ
 လက်စေ့ချင်ပါဘိဟု လမင်းက တမ်းတသည်။ ရေပန်းတွေက ရေတွေဖြာထွက်
 သော်လည်း ရေသောက်မည့်သူမရှိ။ ရေသောက်မည့် နှုတ်ခမ်းများရှိစေချင်ပါ
 ဘိဟု ရေပန်းတို့က တမ်းတသည်။ လေပြည်က သူတစ်ဦးတည်း လေတိုက်
 ရမည်ကို ပျင်းသဖြင့် ချစ်သူတို့၏ သက်ပြင်ချသံကို အဖော်လိုချင်သည်။

ကဗျာဆရာက ဘာကိုတမ်းတပါသနည်း။ မွှေးရနံ့နှင့် ရယ်သံလွင်လွင်
 တို့ တမ်းတသည်။ လမင်းနှင့် ကြာပွင့်တွေမပါသည့် တေးသီချင်းများကို ကြား
 ချင်သည်။ တရိရိ နွမ်းပါးနေသော အချစ်အကြောင်း မပါသည့် တေးသစ်ကို
 နားထောင်ချင်သည်။ သူတမ်းတသည့် တေးသစ်သည် အနာဂတ်ကို လှုပ်ရှားစေ

မည်။ ညွှန်ထဲတွင် နစ်မွန်းနေရမည့်ဘဝကို မျှော်လင့်ချက်သစ်များပေးနိုင်ရမည်။ အတွေးအခေါ် ကြွယ်ဝရမည်။ ညည်းညူသံတွေ၊ သံဝေဂသံတွေ ကင်းစင်ရမည်။ စိတ်ကူးယဉ်အိပ်မက်တွေမပါဘဲ တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်နေသည့် လောကကြီးကို ရယ်သံတို့ဖြင့် လျှံသွားစေရမည်။

၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင် စပ်သည့်ကဗျာတစ်ပုဒ်ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က စပိန်ဂီတလောက၊ စပိန်ကဗျာလောကကို အားမရသဖြင့် စပ်ဆိုလိုက်ဟန်တူသည်။

လော်ရကာ၏ ၂၀ ရာစုလက်ရာတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ လော်ရကာ၏ ‘တေးသစ်များ’တွင် အဓိကတွေ့ရသည်မှာ ဒုက္ခမဟုတ်မူဘဲ ‘ဒုက္ခငြိမ်းရာ’ ဖြစ်နေပါသည်။

ရှယ်လီက ‘ဂီတ’ ကဗျာထဲတွင် ‘ဒုက္ခ’ကိုဖွဲ့သည်။

လော်ရကာက ‘တေးသစ်များ’ ကဗျာထဲတွင် ‘ဒုက္ခငြိမ်းရာ’ ကိုဖွဲ့သည်။

ကျွန်တော်တို့ အသည်းညှာမှာတွင်တော့ ဆရာမြို့မငြိမ်းသည် ထိုဒုက္ခနှင့် ဒုက္ခငြိမ်းရာတို့အကြားတွင် ဖြတ်သန်းသွားခဲ့လေသည်။ ရှယ်လီ၏ ‘ဂီတ’ ကဗျာသည် မြို့မငြိမ်းဖြစ်၏။ လော်ရကာ၏ ‘တေးသစ်များ’ ကဗျာသည်လည်း မြို့မငြိမ်းဖြစ်၏။ မြို့မငြိမ်းသည် ဂီတဖြစ်သည်။ တေးသစ်များဖြစ်သည်။ ဆရာမြို့မငြိမ်းအကြောင်းကိုတော့ မြန်မာကဗျာဆရာတစ်ယောက်က ကဗျာဖွဲ့ခဲ့လေသည်။ ၁၉၉၈ ခုနှစ်၊ ဧပြီလထုတ် ချယ်ရီမဂ္ဂဇင်းတွင် ပုံနှိပ်ဖော်ပြပါရှိပါသည်။

မသိကိန်း

ဖိနပ်ကလေးတစ်ရန်တော့

ကျန်ရစ်နေခဲ့...

ဒါ...

‘သစ္စာ’ရဲ့သင်္ကေတ

‘ချစ်တာပဓာန’တဲ့

တမ္ပဝတီရဲ့ မန်ကျည်းပင်အောက်

နောက်ဆုံးခရီးထွက်ခွာသွား...။

ဆေးလိပ်တစ်ရှိုက်

တေးတစ်ပိုဒ်နဲ့

တိုက်စားသွားတဲ့ဒုက္ခကို

ဂီတအဖြစ် မှော်သွင်း

တောက်ပမှုကိုဖန်ဆင်းခဲ့ပေါ့
 (ဒါပေမဲ့)
 ရင်အုံပေါ်က မြားတစ်စင်း
 ပြန်ပြန်ကြည့်ရင်းက
 သီချင်းဖြစ်မလာတဲ့ကိစ္စကိုတော့
 တိတ်တိတ်လေးပိုက်ယူသွားမတဲ့။ ။ ။
 (မြို့မငြိမ်း သို့)

ချမ်းမင်းအိမ်

ရှယ်လီ၏ ‘ဂီတ’ကို ရှင်းပြခဲ့ပါသည်။ လော်ရကာ၏ ‘တေးသစ်များ’
 ကို ရှင်းပြခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ဆရာမြို့မငြိမ်း အကြောင်းရေးထားသည့် ချမ်း
 မင်းအိမ်၏ မသိကိန်းကဗျာမှာတော့ ရှင်းပြချက်များမလိုတော့ဟု ထင်ပါသည်။
 ဆရာမြို့မငြိမ်းသည် ရှင်းပြစရာမလိုသော ကဗျာဖြစ်လေသည်။

[ရွှေအောင်လံ၊ ၁၉၉၈]

ရုပ်ရှင်ထဲက သမိုင်းတစ်ကွက်

လကတော့ ဝန်းခဲ့ပြီ။ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်းရက်များ၏ ညတစ်ညမှာပဲ ဖြစ်လေသည်။ ကျွန်တော်သည် မြောင်းမြမြို့ကြီး၏ လူနေထူထပ် စည်ကားလှသော ရှမ်းကုန်းပိုင်းထိပ်ဟု ခေါ်သည့် အရပ်မှ ရှေ့တူရှုသို့ လျှောက် လှမ်းလာနေစဉ် ကျွန်တော်၏ အတွေးရေအလျဉ်ကတော့ နောက်ဘက်သို့သာ ပြန်၍ ပြန်၍ စီးဆင်းနေခဲ့လေတော့သည်။

အောင်သိဒ္ဓိ ရုပ်ရှင်ရုံထဲမှ ထွက်လာကတည်းက ကျွန်တော်၏ စိတ်အတွေး အစုအဝေးထဲတွင် ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းသည် လိုက်ပါ၍ လာခဲ့ပေသည်။ ကျွန်တော်သည် “သူ့ကျွန်မခံပြီ” ရုပ်ရှင်ကားကြီးကို မကြာမတင်မီ အချိန်ကလေးကတွင်ပဲ ကြည့်ရှုပြီးစီးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထိုရက်များက ကျွန်တော် မြောင်းမြသို့ ပြန်ရောက်နေခဲ့သည်။ ရန်ကုန်မှာတုန်းက “သူ့ကျွန်မခံပြီ” ကို မကြည့်ဖြစ်ခဲ့ရ။ အဆင့်မြင့် ရုပ်ရှင်ရုံကြီးတွေမှာ “သူ့ကျွန်မခံပြီ” ဇာတ်ကား ရုံတင်လာသည်။ လူအများက မျှော်လင့်တောင့်တနေခဲ့ကြသည့် ရုပ်ရှင်ကားကြီးလည်း ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ကျွန်တော် မကြည့်ဖြစ်။ ကြည့်ချင်စိတ်တော့ ရှိသည်။ ဆရာကြည်စိုးထွန်း၏ လက်ရာ၊ ဆရာချစ်ဦးညို၏ ဇာတ်ညွှန်းတို့ကိုတော့ လေ့လာအကဲခတ် မုဒိတာပွားချင်စိတ် ကျွန်တော့်မှာ ရှိပါသည်။

ဆရာတက္ကသိုလ် ဘုန်းနိုင်၏ ဝတ္ထုကို ထိုဒါရိုက်တာနှင့် ထိုဇာတ်ညွှန်းရေး ဆရာတို့က မည်သို့မည်ပုံများ (ဝတ္ထုမှ ရုပ်ရှင်သို့) မီဒီယန်ကူးပြောင်းထားကြပါမည်လဲ။ ဒါကို ကျွန်တော် လေ့လာချင်သည်။ သို့သော် ရန်ကုန်မှာ ရုပ်ရှင်ကြည့်ဖို့ ကြိုးစားရတာက တစ်ခါတစ်ခါ အဆင်မပြေချင်။ ထိုအဆင့်မြင့်ရုပ်ရှင်

ရုံတွေဆီသွားပြီး ကြည့်နိုင်ဖို့က အတန်ငယ် အဆာကျယ်သည်ဟု ကျွန်တော်၏ စိတ်က ထင်နေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း လွယ်ကူလွတ်လပ်စွာ (အကုန်အကျ နည်းပါးတာလည်း ပါပါမည်) ကြည့်ရှုနိုင်သော ပန်းဆိုးတန်းရုံတွေမှာ ထို ဇာတ်ကား ရုံတင်တော့မှပဲ ကြည့်ရှုတော့မည်ဟု စိတ်ထဲက ပိုင်းဖြတ်ထားလိုက် သည်။

ယခု မြောင်းမြကို ပြန်ရောက်တော့ မမျှော်လင့်ဘဲ “သူ့ကျွန်မခံပြီ” ဇာတ်ကား ရုံတင်နေတာနှင့် ပက်ပင်းကြုံရသည်။ ကျွန်တော် ချင်ခြင်းပြည့်သွား ရသည်။ မြောင်းမြမှာ အပေါ်ထပ်ကို ၁၅ ကျပ်နှင့် အေးဆေးသက်သာ ဝယ် ကြည့်နိုင်ခဲ့သည်။

ဝတ္ထုကိုတော့ ကျွန်တော် ငယ်ငယ်ကတည်းက ဖတ်ဖူးခဲ့ပြီးသား။ ကျွန်တော် ငယ်စဉ် လေးတန်းကျောင်းသားဘဝ (၁၉၆၄ လောက်က ပထမ ဆုံး ဖတ်သော ဝတ္ထုမှာ ဆရာတက္ကသိုလ် ဘုန်းနိုင်၏ ဤ “သူ့ကျွန်မခံပြီ” ဝတ္ထုပဲဖြစ်သည်) ကျွန်တော့်ဖခင် ဖတ်သော စာအုပ်များထဲမှ နေ၍ ကျွန်တော် ဆွဲယူဖတ်ရှုမိခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ အဖေနှင့်အမေက ဝတ္ထုကြိုက်ကြသည်။ အဖေ က သူကြိုက်သော စာရေးဆရာ၏ ဝတ္ထုဆိုလျှင် ဝယ်လာသည်။ ထိုစဉ်က ဝတ္ထု(လုံးချင်း) တစ်အုပ်မှ ၂ ကျပ်၊ ၃ ကျပ်။ အဖေဝယ်လာလျှင် အမေက ဖတ်သည်။ ယခုအထိ ညောင်လေးပင်မှာနေသော အမေသည် (အသက် ၆၀ ကျော်ပြီ) ဝတ္ထုဖတ်တုန်း ဖြစ်သည်ဟု ရန်ကုန်သို့ ရံခါလာတတ်သော အဖေ ဆီက တစ်ဆင့် ကျွန်တော် ကြားရသည်။ ထိုဝတ္ထုဖတ်သော အဖေနှင့် အမေ တို့ထံမှ ဝတ္ထုဖတ်သော အကျင့်ကို ကျွန်တော်ရခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရမည်။

ဆရာတက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်၏ ဝတ္ထုကို အခုတော့ ကျွန်တော်သည် ရုပ် ရှင်ပိတ်ကားပေါ်တွင် ရုပ်ရှင်သဘောဖြင့် ကြည့်ရှုနိုင်ခွင့် ကြုံခဲ့ရပြီ ဖြစ်သည်။ ဝတ္ထုကိုတော့ ငယ်ငယ်တုန်းက စွဲလမ်းစွာ ဖတ်ခဲ့ဖူးသည်။ ခုနောက်ပိုင်းတော့ ပြန်မဖတ်ဖြစ်တော့။ ဒါရိုက်တာ ကြည်စိုးထွန်း၏ “သူ့ကျွန်မခံပြီ” ရုပ်ရှင်ကို ကြည့်သောအခါ ကျွန်တော်သည် တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်၏ “သူ့ကျွန်မခံပြီ” ဝတ္ထု ကို မေ့ထားလိုက်သည်။ ရုပ်ရှင်ကို ကျွန်တော် လွတ်လပ်စွာ ခံစားချင်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်က ဇာတ်သွား ဇာတ်လာ (Story) ကို ဘာမျှမသိသေး သည့် လူတစ်ယောက်အနေနှင့် ရုပ်ရှင်ကို ကြည့်နေလိုက်သည်။

ရုပ်ရှင်ကိုတော့ ရုပ်ရှင်လို ကျွန်တော် ခံစားရပါသည်။ ရုပ်ရှင်အနုပညာ ကို ကျွန်တော် ဝါသနာပါပါသည်။ ကျွန်တော် ကိုယ်တိုင်လည်း ပိုင်သန့်တဲ့

ပြီး ဇာတ်ညွှန်းနည်းနည်းပါးပါး ရေးဖူးသည်။ ယခုလည်း ပိုင်သ၊ ဒေါက်တာ ငွေစိုး၊ ဒီနေနှင့် ကျွန်တော်တို့ တွဲပြီး လေးယောက်သား **The New Face Guide** ဆိုသည့် “ရုပ်ရှင် **School**” သဘောမျိုးလေးတစ်ခု လုပ်နေသည်။ “သူ့ကျွန်မခံပြီ” ကို ကျွန်တော် ကြည့်သည်မှာ ခံစားဖို့တင်သာ မဟုတ်ဘဲ လေ့လာအကဲခတ်လိုသည့် ဆန္ဒလည်းပါသည်။ “သူ့ကျွန်မခံပြီ” ရုပ်ရှင်သည် မြန်မာ့ရုပ်ရှင် အဆင့်အတန်းကို ဘယ်ရွေ့ဘယ်မျှအထိ မြှင့်တင်ပေးနိုင်စွမ်း ရှိမည်လဲ၊ ဒါကို ကျွန်တော် စိတ်ဝင်စားသည်။

သည်လိုနှင့် ကျွန်တော် “သူ့ကျွန်မခံပြီ” ကို ခံစား၍လည်း ကြည့်ခဲ့ သည်။ လေ့လာ၍လည်း ကြည့်ခဲ့သည်။ အကဲဖြတ်၍လည်း ကြည့်ခဲ့သည်။ ရုပ်ရှင်ကြည့်ပြီးသောအခါ ကျွန်တော့်တွင် ပြောချင်တာများ ရှိလာသည်။ ဒါ ရိုက်တာ ဆရာကြည်စိုးထွန်းတို့၊ ဇာတ်ညွှန်းရေးသူ ဆရာချစ်ဦးညိုတို့နှင့် တွေ့ပြီး မေးမြန်းချင်တာတွေလည်း ရှိလာသည်။

အခုတော့ ကျွန်တော်က ရန်ကုန်နှင့် ဝေးသည့် မြောင်းမြမှာ ရောက် နေသည်။ သည်တော့ မြောင်းမြမှာပဲ ရုပ်ရှင်ရုံမှအိမ်သို့ လမ်းလျှောက်ပြန်လာ နေသည့် လမ်းတစ်လျှောက်တွင် ကျွန်တော် ပြန်၍ စဉ်းစားနေမိသည်။ ဝတ္ထု နှင့် ရုပ်ရှင်သည် မတူ ခြားနားရုံမျှမက ဆက်စပ်ဖို့ရန် အလွန်ခက်ခဲသော အနု ပညာများကိုယ်စီ ဖြစ်ကြသည်ဆိုတာလောက်ကိုတော့ ကျွန်တော် “ဆရာမြတ် လေး **School**” မှာ ရုပ်ရှင်လေ့လာနေခဲ့သည့် ဟိုး ၈၀ ပြည့်နှစ်လွန် အချိန် များကတည်းက သဘောပေါက်ခဲ့ပြီးသား ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်သည် လရောင်မြမြ ညထဲတွင် လျှောက်လာနေရင်း ဆရာ ကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း၏ သမိုင်းရုပ်ပုံလွှာ ကားချပ်များကို ပြန်၍ ပြန်၍ မြင်ယောင်လာမိပြန်တော့သည်။

စောစောတုန်းက ကြည့်ရှုခဲ့ရသော “သူ့ကျွန်မခံပြီ” ရုပ်ရှင်ထဲတွင် ကျွန်တော်သည် ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းကို တွေ့မြင်ကြေကွဲခဲ့ရပါသည်။ ရုပ်ရှင်ကြည့်ရင်း ပါတော်မူခန်း ဇာတ်ကွက်ရှည်ကြီး တစ်နေရာအရောက်တွင် ကျွန်တော်သည် အမှတ်တမဲ့ပင် နှုတ်မှလွတ်ခနဲ “အဲဒါ ဆရာကြီး သခင်ကိုယ် တော်မှိုင်းပဲ” ဟု ကျွန်တော့်ဘာသာ ကျွန်တော် ပြောလိုက်မိခဲ့သေးသည်ကော။

ရုပ်ရှင်ထဲက ပါတော်မူခန်း ပြကွက်တစ်နေရာတွင် သီပေါမင်းနှင့် စုဖုရားလတ်တို့ မြတောင်ကျောင်းတိုက်ကြီး ရှေ့ကအဖြတ်၊ ကျောင်းတိုက် ပေါ်မှ ကိုရင်ငယ်ကလေးများ ပြေးလွှား၍ ဝရန်တာ ထွက်အကြည့်၊ ကိုရင်ငယ်

ကလေးများကြားတွင် ပါတော်မူရှုခင်းကို ကြည့်ရင်း မျက်ရည်တွေတွေ ကျနေ ရှာသော ယောင်ပေစူးနှင့် ဘုန်းကြီးကျောင်းသားလေး တစ်ယောက်။ “အဲဒါ ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းပဲ”

အမှန်ကတော့ နောင် မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသမိုင်းမှာ၊ စာပေသမိုင်းမှာ ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းဟူ၍ ဖြစ်လာမည့် ဘုန်းကြီးကျောင်းသားကလေး ၁၀ နှစ်သားအရွယ် မောင်လွန်းပါ။ သီပေါအရှင်နှင့် မိဖုရားတို့ ပါတော်မူ သည့်အချိန် ၁၈၈၅၊ နိုဝင်ဘာ ၂၇ မှာ ၁၈၇၆ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၃ ရက်ဖွား၊ ရွှေတောင်၊ ဝါးလည်ရွာသားကလေး မောင်လွန်းက ၁၀ နှစ်အရွယ်ထဲ ချင်း နင်းဝင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ထို ၁၀ နှစ်သားအရွယ်တွင် မြင်လိုက်ရသော ပါတော် မူ မြင်ကွင်းသည် သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း ဖြစ်လာစေဖို့ တွန်းအားပေး လမ်းခင်း လာခဲ့သည်ဟု ဆိုရနိုင်ပါသည်။

ရုပ်ရှင်ရုံထဲမှာ ထိုဘုန်းကြီးကျောင်းသားကလေး (မောင်လွန်း) ငိုနေပုံ ကို ကြည့်ပြီး ရုပ်ရှင်ကြည့် ပရိသတ်အများစုအဖို့ ကရုဏာရသကိုတော့ အနည်းနှင့်အများ ရသွားကြမည်ဟု ထင်သည်။ သို့သော် ထိုကိုရင်ငယ်တွေ ကြားက ငိုကြွေးနေသော ဘုန်းကြီးကျောင်းသားကလေးသည် နောင်တွင် သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း ဖြစ်လာမယ့် မောင်လွန်းပေါ့လို့တော့ သိလိုက်သူ၊ တွေ့ မြင်ခံစားမိလိုက်သူကတော့ နည်းပေလိမ့်မည်။ တချို့တွေ့မြင် ခံစားနိုင်သူ လည်း ရှိကောင်းရှိနိုင်ပါသည်။ သို့သော် အတော့်ကို နည်းပေလိမ့်မည်။

ရုပ်ရှင်ထဲတွင် သီပေါအရှင်နှင့် မိဖုရားတို့ကို အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်က ဗီရိ လှည်းနှင့် ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားပုံကို ပြသည့် ပြကွက်ရှည်ကြီးတွင် နောက်ခံ တေးဂီတအဖြစ် အဆိုတော်ကြီး ကိုမင်းနောင်၏ ဝမ်းနည်းကြေကွဲသံကြီးဖြင့် ပို့ထားပါသည်။ ပြကွင်း ပြကွက်နှင့် သရုပ်ဆောင်တို့၏ လှုပ်ရှားမှုများကလည်း လွမ်းစရာကောင်းနေပါသည်။ နောက်ခံတေးဂီတကလည်း ငိုချင်လျက်လက်တို့ လုပ်နေပါသည်။ ကိုမင်းနောင်၏ သီချင်းသံကလည်း မချိတင်ကဲ ဖြစ်စေပါ သည်။ ထိုစဉ် မြတောင်ကျောင်းတိုက်ပေါ်မှာ ကိုရင်ငယ်များကြားက မောင် လွန်းကလေး၏ ရုပ်ပုံ ပေါ်လာသောအခါ ကျွန်တော်သည် ကြေကွဲစွာပင် ခံ စား ရင်နှင့် ဖြစ်သွားရပါသည်။ ရုပ်ရှင်ကြည့်နေရင်းကပင် ထိုမောင်လွန်း ငို နေသည့် ပြကွက်ကို ထည့်ပေးလိုက်သည့် ဇာတ်ညွှန်းရေးသူ ဆရာချစ်ဦးညို၏ စိတ်ကူးကိုလည်း လက်ခနဲ အားရကျေနပ်လိုက်မိပါသည်။

ရုပ်ရှင်ပြီး၍ အိမ်ပြန်လာသည့် လရောင်ထဲမှာတော့ ကျွန်တော်သည်

ထိုကျေနပ်မှုကို ပြန်၍ စဉ်းစားနေရပါတော့သည်။ ထိုပြကွက်သည် ဆရာ တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်၏ မူရင်းဝတ္ထုကြီးထဲတွင် မပါတာ သေချာမှန်းတော့ ကျွန်တော် သိသည်။ ဒါကို ဇာတ်ညွှန်းရေးသူက ပါတော်မူခန်း ပြကွက်ထဲတွင် လှလှပပ ညှပ်ထည့်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ သည့်အတွက် ဆရာကြီး သခင်ကိုယ် တော်မှိုင်း (မောင်လွန်း) သည် ရုပ်ရှင်ထဲ ရောက်သွားရတော့သည်။ ဆရာချစ် ဦးညို၏ စေတနာကိုတော့ ကျွန်တော် သိပါသည်။ ယုံပါသည်။ သို့သော် ထို ဘုန်းကြီးကျောင်းသားကလေးသည် နာမည် မောင်လွန်းလို့ ခေါ်တယ်။ ကြီး လာရင် သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း ဖြစ်လာမယ်ဆိုသည့် သမိုင်းရေး ရုပ်ပုံကိုတော့ ထိုရုပ်ရှင်ထဲက ပြကွက်ကလေးက မပေးနိုင်ပါ။ (မပေးနိုင်ရကောင်းလားဟု အပြစ်တင်လိုခြင်းတော့ မဟုတ်ပါ) ဘုရင်နှင့် မိဖုရားကို နယ်ချဲ့စစ်တပ်က ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားသည့်အတွက် ရဟန်းရှင်လူ ပြည်သူအများနှင့် ထပ်တူ ဘုန်းကြီးကျောင်းသားကလေးလည်း ဝမ်းနည်းပက်လက် ဖြစ်ကာ ငိုကြွေးလိုက် ပုံသည် အနုပညာ (ရုပ်ရှင်) သဘောအရတော့ ပရိသတ်ကို ရင်နာရင်နှင့် ဖြစ် စေသည်မှာတော့ အမှန်ပဲဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်သည် ရုပ်ရှင်ထဲမှ ထိုသမိုင်းတစ်ကွက်ကို ပြန်၍ စဉ်းစားနေ မိရင်း ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း ရေးသားခဲ့သော လေးချိုးကြီး တစ်စ ကို ပြန်၍ အမှတ်ရလာပါသည်။ ဆရာကြီးသည် “တက္ကသိုလ်မဂ္ဂဇင်းနှင့် ဒေါင်းအိုးဝေမဂ္ဂဇင်းကြီး ဘွဲ့အလင်္ကာ လေးချိုးကြီး” ဟု အမည်ပေးထားသော ထိုလေးချိုးကြီးကို ၁၃၀၀ ပြည့် အရေးတော်ပုံကြီး ဒီရေမြင့်သစ်စ ၁၉၃၈ နှစ် ဦးတွင် ရေးသားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။ ထိုလေးချိုးကြီး တစ်နေရာ တွင် ဆရာကြီး သည်လိုရေးခဲ့သည်။

“ဆရာ့အဖြစ်မှာ
 ဘဝနစ်နာဖို့
 မြန်မာ့ခေတ်မသာမယာနှင့်
 အညာမကွာကျောင်းမှာထားပြန်သမို့
 ကျောင်းသားသူငယ် လူမမည်ခလေ့ပေပ
 အမေ့မောင်ထေရ်ရဟန်းတို့နှင့်
 ပြည်မန်းစာပေသင်တော့
 သာသနာမြေပလ္လင်အသရေလှပေတဲ့
 ရွှေမြတောင်သာတဲ့ တိုက်ဆီက

သီဟရတနာစာပေ

(နေ) (လ) နှစ်ဆောင်ပါတော်မူတဲ့အခိုက်ကိုဖြင့်
 ကတိုက်ကရိုက် အမြန်မြင်လိုက်တော့
 မခံချင်မာန်ဝင်တဲ့အစွမ်းရယ်နှင့်
 (ဪ) မန်းအပျက်တွင်ဖြင့်
 ကြငှန်းမက်လိုက်ပုံက
 ပခန်းထွက်တဲ့ပြီး
 အကြမ်းဖက်ရောမဟဲ့လို့
 ငမ်းငမ်းတက်သရေယိုအောင်
 နန်းဆက်အမွေကိုလည်း မှန်းမိတဲ့ပြင်”

ဆရာချစ်ဦးညို ဇာတ်ညွှန်းထဲ ထည့်လိုက်သည်မှာ “ရွှေမြတောင် သာ တဲ့တိုက်ဆီက၊ (နေ) (လ) နှစ်ဆောင်ပါတော်မူတဲ့အခိုက်ကိုဖြင့်၊ ကတိုက် ကရိုက် အမြန်မြင်လိုက်တော့” ဆိုသည့်အကွက်ကလေးပဲဖြစ်သည် မဟုတ်လား။

တချို့ကတော့ မူရင်းဝတ္ထုမှာ မပါသည့်အတွက် (ထိုပြကွက်ကလေး သည်) ရုပ်ရှင်မှာ မပြောပလောက်ပါဟု ဆိုသူ ဆိုကြမည်။ ဆိုပါစေ။ ကျွန် တော်ကတော့ မူရင်းဝတ္ထုထဲမှာ (တစ်စုံတစ်ရာ) ပါဝင်သည့် ပါတော်မူခန်း ပြကွက်ရှည်ကြီးထဲတွင် ထိုဘုန်းကြီးကျောင်းသားကလေး (မောင်လွန်း) ပြကွက် ကိုညှပ်ထည့်လိုက်ပုံကို နှစ်သက်မိပါသည်။ (**Poetic Licence** အရ ဇာတ်ညွှန်း ရေးသူက လုပ်ခွင့်ရှိသလောက် ရှိသည်ဟု ကျွန်တော်ယူဆပါသည်) ထိုပြကွက် ငယ်က ရိုက်ချက် (**Shot**) အရ၊ အမှုအရာ (**Acting**) အရ အောင်မြင်သည် ဟု ကျွန်တော်ဆိုချင်သည်။ အပြသဘောအရ ကရုဏာရသ မြောက်နေပါသည်။ သို့သော် ဒါရိုက်တာနှင့် ဇာတ်ညွှန်းရေးသူတို့က ပေးလိုသော ရည်ရွယ်ချက် (**Message**) သို့ကိုတော့ ဒုတ်ဒုတ်ထိမရောက်ဟု ကျွန်တော်ထင်သည်။ ထိုသို့ မရောက်တာကိုလည်း အပြစ်မြင်လို့က ရုပ်ရှင်မှာ မဖြစ်ပါ။

ဇာတ်ရှိန်အရ သီပေါအရှင်နှင့် မိဖုရားတို့ကို အင်္ဂလိပ်တို့က ကြက်ကလေး၊ ငှက်ကလေးလို ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားပုံက အဓိက ဖြစ်နေပါသည်။ (လမ်းဘေးဝဲ ယာမှ ပြည်သူအများအားမတန် မာန်လျှော့ကာ နာကျင်ငိုကြွေးကြပုံနှင့် လူ တချို့ မိမိတို့အရှင်နှင့် မိဖုရားကို လမ်းမှ ဖြတ်လုရန် ကြံစည်ကြပုံတို့သည် ဤအဓိကထဲတွင် ပါဝင်ပါသည်) သို့ဖြစ်၍ ဘုန်းကြီးကျောင်းသားကလေး မောင်လွန်း ပြကွက်ငယ်သည် ထိုအဓိကကို ပံ့ပိုးရမည့်အရန်ပဲ ဖြစ်ရပါမည်။

ထို့ကြောင့် ဇာတ်ညွှန်းရေးသူကလည်း သည်လောက်ပဲရေးခွင့်ရှိ၍၊ ဒါ

ရိုက်တာကလည်း သည်မျှပဲ ရိုက်ပြခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ နောင် “သူ့ကျွန်မ ခံပြီ” ရုပ်ရှင် ကြည့်ပြီးကြသူများ၏ စားမြို့ပြန်စကားဝိုင်းတွင် “အဲဒီဘုန်းကြီး ကျောင်းသားကလေးဟာ ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းပဲပေါ့” ဟု ပြန်လည် ရှင်းလင်း ပြောပြရသည့်အခါ ရရှိမည့်အရသာကိုတော့ ကျွန်တော်၏ မသိစိတ် က ကြိုတင်၍ ပီတိဖြစ်နေသည်လားတော့ မသိပါ။ ကျွန်တော် ထိုပြကွက်ကို ကြိုက်တာတော့ အမှန်ပဲဖြစ်သည်။

“သူ့ကျွန်မခံပြီ” ရုပ်ရှင်ကိုတော့ ကြည့်ခဲ့ပြီ။ ထိုရုပ်ရှင်ထဲတွင် ဆရာ ကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း၏ ပုံရိပ်တစ်စွန်းတစ်စကိုလည်း ကျွန်တော် မြင်ခဲ့ ရပြီးပြီ။

လရောင်မြမြနှင့် မြောင်းမြမြို့ကြီး၏ ညတစ်ညတွင် လမ်းလျှောက်လာ ရင်း ကျွန်တော်သည် ရုပ်ရှင်ထဲမှ သမိုင်းတစ်ကွက်ကို ပြန်လည်ခံစားမြင်ယောင် ဆဲ။ ဇာတ်ညွှန်းရေးသူ ဆရာချစ်ဦးညိုနှင့် တွေ့ချင်လာကာ စကားတွေ ပြော ချင်သည့်စိတ်က တဖွားဖွား ပေါ်ပေါက်လာနေပြန်တော့သည်။

ကျွန်တော် ခံစားကြည့်သည်။ ကျွန်တော် စဉ်းစားကြည့်သည်။ ကျွန် တော် စိတ်ကူးကြည့်သည်။ ရန်ကုန်ပြန်ရောက်လျှင်တော့ ဆရာချစ်ဦးညိုနှင့် လေထန်ကုန်းမှာ တွေ့သည့်အခါ ကျွန်တော့်စိတ်ကူးကို ပြောပြမည်ဟု စိတ်ထဲ မှာ တေးထားလိုက်သည်။

ကျွန်တော်က သည်လို စိတ်ကူးကြည့်မိသည်။ စိတ်ကူးယဉ်ကြည့်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ရုပ်ရှင်ထဲတွင် ပါတော်မူခန်းကို နောက်ခံဂီတနှင့် ပို့နေသည့်အချိန်၊ အဆိုတော်ကြီး ကိုမင်းနောင်၏ ကြေကွဲသံကြားတွင် ဘုန်းကြီးကျောင်းသား ကလေး မောင်လွန်း ပြကွက်တစ်လျှောက်၌ မောင်လွန်း ရုပ်ခံပေါ်တွင် ဆရာ ကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း၏ -

“ရွှေမြတောင်သာတဲ့ တိုက်ဆီက

(နေ) (လ) နှစ်ဆောင်ပါတော်မူတဲ့အခိုက်ကိုဖြင့်

ကတိုက်ကရိုက် အမြန်မြင်လိုက်တော့” ဆိုသည့် လေးချိုးကြီး တစ်စ ကို လိုအပ်သလောက် အတိုင်းအတာအထိ ရွတ်ဆိုလိုက်သည့် အဆိုတော်ကြီး ကိုမင်းနောင်၏ အသံကို တင်ပေးနိုင်လိုက်မည် ဆိုလျှင်...

ကျွန်တော်က ကိုယ့်စိတ်ကူးနှင့် ကိုယ် ကျေနပ်နေမိပြန်သည်။ ထိုသို့ လုပ်လိုက်နိုင်ခဲ့လျှင် ကဗျာရွတ်သံ (လေးချိုးကြီး စာသားအဓိပ္ပာယ်) ကို ခြေ ရာခံကာ အချို့ရုပ်ရှင်ကြည့် ပရိသတ်တို့က မောင်လွန်းကလေး ပြကွက်ကို

ဆက်စပ်တွေး မြင်မိသွားကြကာ ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းကို မြင်ယောင် မိလာကြလိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော်က ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် တွေးထင်နေမိပြန်သည်။

လရောင်နှင့် လမ်းကတော့ ကျွန်တော့်ကို သယ်ဆောင်သွားနေခဲ့ပေ သည်။ ကျွန်တော်၏ အတွေးရေအလျဉ်ထဲတွင်ကား ရုပ်ရှင်ထဲက သမိုင်းတစ် ကွက်သည် စီးဆင်းလိုက်ပါလာနေဆဲပင်။

လကတော့ ဝန်းခဲ့ပြီ။ မကြာခင် လပြည့်မည်။ ထို့နောက် လသည် ဆုတ်သွားကာ လမိုက်ညတချို့ကို ဖြတ်သန်းရဦးတော့မည်။ ဟိုးလွန်ခဲ့သော နှစ်များစွာဆီက လမိုက်ည တစ်ညတွင်တော့ မိမိတို့၏ အရှင်နှင့် မိဖုရားကို လက်လွတ်ဆုံးရှုံးလိုက်ရသည့်အတွက် နာကျင်ခံခက် ကျန်ရစ်သော တိုင်းသူ ပြည်သားတို့၏ ငိုကြွေးရှိုက်သံကို ကြားခဲ့ရပေလိမ့်မည်။

လွန်ခဲ့သော မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၄၇ ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၈ ရက်ည။

ပါတော်မူခဲ့တာပင် ၁၂၂ နှစ် တင်းတင်းပြည့်ခဲ့ပြန်ပြီကော။

[ကလျာ၊ ၁၉၉၈]

ကဗျာကို သီချင်းဆိုခြင်း

အဲဒီသဘောပါပဲ။

ဆရာချစ်ဦးညို၏ ရေးသားချက်တစ်ခုကို ရှည်ရှည်လျားလျား ကျွန်တော် အမှတ်ရနေသည်။

တောတောင်ကျောက်ဂူ ထူထပ်သောဒေသ၊ မနီးမဝေးမှ ကျားဟိန်းသံ သဲ့သဲ့ ထွက်ပေါ်လာသည်။ လှံရိုးကို တင်းတင်းကြီး ဆုပ်ကိုင်ထားသော အမဲလိုက်သမားသည် ကြီးစွာသောသတိဖြင့် ကျောက်ဂူနားသို့ ချဉ်းကပ်သွားသည်။ ကျားဟိန်းသံ နီးကပ်စွာ ပေါ်လာသည်။ ကမူစွန်း ကျောက်တုံးပေါ်မှ အမဲလိုက်သမား ခုန်ချသည်။ ဂူဝတွင် လှံသွားဖြင့် ချိန်ရွယ်လျက် အသင့် အနေအထား။ ဝေါင်းခနဲ အသံနက်ကြီးနှင့်အတူ ကျားနက်ကြီး ခုန်ထွက်လာသည်။ မုဆိုးနှင့် သားကောင်တို့ အထွေးထွေး ဖြစ်သွားသည်။ တစ်တောတစ်တောင် လုံး ဆူညံသွားသည်။ မကြာမီ ကျားနက်ကြီးထံမှ စူးရှနာကျင်သံကြီး ပေါ်လာသည်။ မုဆိုး၏ လှံဖျားက ကျားနက်ကြီး၏ လက်ပြင်ထဲသို့ ထိုးစိုက်မြုပ်ဝင်သွားပြီး မုဆိုးမှာလည်း သွေးသံရဲရဲ။ သို့သော်အောင်ပွဲခေါ်သံဖြင့် ဟစ်ကြွေးလိုက်သည်။ ဤတွင် ကျောက်ဂူတစ်ဝိုက် အသင့်နေရာ ယူထားကြသော ဓားကိုင်း၊ လှံကိုင်း၊ ပုဆိန်ကိုင်း အမဲလိုက်သမားများ ဝိုင်းအုံလာကြကာ ကျားကြီးအား တိုက်ခိုက်ကြသည်။ စားကျက်နယ်ချဲ့သော၊ ကလေးနှင့် မိန်းမများကိုက်ချီစားသောက်တတ်သော ရန်သူကို သုတ်သင်ရှင်းပစ်လိုက်ကြလေပြီ။

ကျောက်ဂူဝရှေ့ တလင်းပြန့်တွင် လူတို့ မီးပုံကြီးတစ်ခု ဖန်တီးလိုက်ကြသည်။ ထို့နောက် မီးပုံကြီးကို ဝိုင်းပတ်ကာ ခုန်ပေါက်မြူးထူးကြသည်။ အောင်သေအောင်သားစားမည့် အောင်ပွဲကျင်းပကြသည်။

သီဟရတနာစာပေ

ဤအချိန်တွင် တစ်ယောက်သော သူက အားလုံးရှေ့သို့ထွက်လာကာ ထူးခြားသော လှုပ်ရှားမှုတစ်ခု ပြုလိုက်သည်။ လက်ထဲမှာ လှံတံဆုပ်ကိုင်လျက် သတိကြီးစွာ ခြေလှမ်းများ ရွေ့လျားလျက်၊ ရှေ့တိုးနောက်ငင် ဝဲယာယိမ်းလျက် ထိုသူ၏ လှုပ်ရှားမှုကို အားလုံးက စိတ်ဝင်တစား စောင့်ကြည့်နေဆဲမှာပင် ထိုသူသည် စောစောက မုဆိုးခေါင်းဆောင် လှုပ်ရှားသမျှတို့ကို ‘သဏ္ဍာန်’ လုပ်ပြသည်။ ချောင်းမြောင်းဟန်၊ ချဉ်းကပ်ဟန်၊ ကမူစွန်းမှ ခုန်ကူးဟန်၊ ဂူဝတွင် အသင့်နေဟန်၊ ထို့နောက် ကျားနက်ကြီးနှင့် လုံးထွေးသတ်ပုတ်ဟန်များ၊ နောက်ဆုံးတွင် ထိုသူသည် လှံဖျားကို မြေပြင်ပေါ်ပစ်စိုက်လိုက်ကာ လက်နှစ်ဖက်ကို ဆန့်တန်းမြှောက်ချီ၍ ဝမ်းခေါင်းသံကြီးဖြင့် ဟစ်ကြွေးအောင်ပွဲခံလိုက်သည်။

အစအဆုံး တအံ့တဩ ဝိုင်းကြည့်နေသူများထံမှ ကောင်းချီးပေးသံများ ပေါ်လာသည်။ မီးပုံကြီးဘေးမှာ စောစောကအတိုင်း ထပ်လုပ်ပြရန် တောင်းဆိုကြသည်။ တစ်ယောက်သောသူက ခေါင်းထွင်းထားသည့် သစ်လုံးကြီးကို လှံရိုးဖြင့် တဒုန်းဒုန်းထုရိုက်ပေးသည်။ ထုရိုက်သံမှာ ဖြည်းဖြည်းလေးလေးချင်းမှ သွက်လက်မြန်ဆန်လာသည်။ အားလုံးကြက်သီးဖြန်းဖြန်းထကာ သွေးဆူလာသည်။ ဤတွင် စောစောကသဏ္ဍာန်လုပ်ပြသူလည်း လှံကိုကောက်ကိုင်ကာ သစ်လုံးခေါင်း ထုရိုက်သံ တဒုန်းဒုန်းနှင့်အညီ စောစောက လှုပ်ရှားမှုများ အတိုင်း ပြန်လည်လှုပ်ရှားပြသည်။

လှံဖျားကို မြေပေါ်ပစ်စိုက်လိုက်သော နောက်ဆုံးလှုပ်ရှားဟန်အပြီးတွင် စောင့်ကြည့်နေကြသူများသည် ကြည့်ရုံဖြင့် အားမရနိုင်တော့ဘဲ မီးပုံကြီးဘေးသို့ စုရုံးလာကြကာ လှံတံများ၊ ဓားသွားများ၊ ပုဆိန်သွားများကို မြှောက်ဝင့်လျက် ခြေဆောင့်၊ လက်လှုပ် အတူတကွ ပါဝင်ဆင်နွှဲကြတော့သည်။ သစ်လုံးသံ တဒုန်းဒုန်း၊ လှံရိုးချင်း၊ ဓားပြားချင်းရိုက်သံ တဖြောင်းဖြောင်းဖြင့် တစ်တောတစ်တောင်လုံး ပဲ့တင်ဟည်းလျက်။

အဲဒါက ခင်မျိုးချစ်၊ ချစ်ဦးညို ‘လောကဇာတ်ခုံ၊ ဇာတ်ခုံလောက’ စာအုပ် (ပထမအကြိမ်၊ ၁၉၉၆၊ အားမာန်သစ်စာပေ) ထဲကပါ။ စာမျက်နှာ ၁၂၃-၁၂၅။

ဆရာချစ်ဦးညိုက “အထက်ပါ အခင်းအကျင်းသည် ‘အက’ ဟူသော အနုပညာတစ်ရပ် လူ့သမိုင်းတွင် စတင် သန္ဓေတည်ပေါက်ဖွားလာပုံ၏ သဘောများ ပုံစံတစ်ခုဖြစ်လာသည်။ ကမ္ဘာဦးလူတို့၏ ထိုထိုသော အမဲလိုက်မှု၊ စစ်

တိုက်မှု၊ သီးနှံစိုက်ပျိုး ရိတ်သိမ်းမှု စသည့်ဘဝများမှသည် ထိုဘဝများကို ပြန်လည် ခံစားအားသစ်များ ရယူခြင်းဖြင့် အကဆိုသော အနုပညာဖြစ်ပေါ်လာသည်” ဟု ဆိုပါသည်။

အကတွင် အသံပါလေသည်။ ထိုအသံသည် ဂီတဖြစ်သည်။ ဂီတသည် ထိုစဉ်က အဦးအစ လူသားသီချင်းလည်းဖြစ်၏။ ကမ္ဘာဦး လူသားက ကိုယ်ခန္ဓာကို ယိမ်းလှုပ် (ကခုန်)ရာ၌ ညည်းတွားသံ၊ အံကြိတ်သံ၊ နာကျင်တောက်ခေါက်သံ စသည့် ဂီတအစ၊ သီချင်း၏ သန္ဓေသဘောဖြင့် သီဆိုခဲ့လေမည်။ ထိုစဉ်က ဘာသာစကားသည် ပီပီပြင်ပြင် မပေါ်ပေါက်လာသေး။ နောင် နှစ်ပေါင်း အများကြီးကြာလာမှ နံရံပေါ်တွင် အရပ်စာတွေ ရေးလာကြရာက စာပေအရေးအသား စတင်သည်ဟု ပညာရှင်တို့ အဆိုရှိသည်။ ထိုအခါ ကဗျာဆိုတာ ပေါ်လာမည်။ လက်တန်းရွတ်ဆိုသည့် ကဗျာကတော့ သည့်ထက်စောနိုင်သည်။

ပါမောက္ခ ဂျော့သွမ်ဆင်၏ ‘မတ်ဝါဒနှင့် ကဗျာ’ ကျမ်းတွင် ကဗျာပေါ်ပေါက်လာပုံကို ဤသဘောမျိုး သုံးသပ်ပြသွားသည်။ ဂီတက (ဆိုပါတော့ အကလည်းပါမည်) ကဗျာထက် အရင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့အနုပညာ၏ နိဒါန်းသည် (အကဆိုတာထက်ပင်လျှင်) ဂီတက အရင်ပေါ်ပေါက်လမ်းခင်းလားခဲ့သည်ဟု အများယူဆကြသည် မဟုတ်လား။

စာပေသိပ္ပံအရ ‘ကဗျာမှာ အသံ’ဟု လူတိုင်းသိကြသည်။ ကဗျာသည် ဘာသာစကား မိဒီယန်ကို အသုံးပြုသော အနုပညာဖြစ်သည်။ ဘာသာစကားသည် အသံဖြစ်သည်။ ကဗျာကို စာမျက်နှာပေါ်တွင် ဘာသာစကား (စကားသံ) ၏ သင်္ကေတဟုဆိုသော အက္ခရာတို့ဖြင့် ရေးကြသည်။ ထိုအက္ခရာတို့တွင် အသံရှိသည်။ ထိုအသံကို စိတ်နားဖြင့် ကြားရသည်။ ကဗျာဆရာကလည်း နားစောင့်ကောင်းကောင်း (စိတ်နားကောင်းကောင်း) ဖြင့် သူ၏ ကဗျာတွင် အသံကိုလှပအောင် ဖန်တီးဖွဲ့နွဲ့ခြင်း။

ကဗျာကို ရွတ်ဆိုလျှင်တော့ ထိုအသံ (စကားသံ) ၏သဘောသည် ပို၍ပေါ်လွင်၏။ ကဗျာမှာ အသံရှိသည်။ ယနေ့မှာတော့ ‘ရစ်သမ်’ဟုပဲ သုံးနှုန်းကြသည်။ သဘောက သံနေသံထားဖြစ်သည်။ ယနေ့ကဗျာ (ခေတ်ပေါ်ကဗျာ) ကို စကားပြော ရစ်သမ်ဖြင့်ရေးသည်ဟု လွယ်လွယ်မှတ်ယူနိုင်သည်။ စကားပြောရစ်သမ်ဆိုတာက တခြားမဟုတ်၊ အနီးစပ်ဆုံးက စကားပြောလေသံကို ပြောတာပဲဖြစ်သည်။

ဘာသာစကားမှာက အရေးဘာသာစကား **Written Language** နှင့် အပြော ဘာသာစကား **Spoken Language** ဆိုပြီး ခွဲခြားရှိသည်။ ယနေ့ခေတ် ပေါ်ကဗျာ (အများစု)က **Spoken** ကိုပဲ အားပြုခြင်း။ ထိုအခါ ကဗျာ (ခေတ်ပေါ်ကဗျာ) သည် စကားပြောဟန်ပါလာသည်။ လူတွေ စကားပြောသည့်အခါ အသံအနိမ့်အမြင့်ရှိသည်။ ဒါကို **Tone** ဟု ဆိုသည်။ ဝမ်းသာလျှင်၊ ဝမ်းနည်းလျှင် စကားပြောသံက ထိုခံစားမှုအလိုက် ပြောင်းလဲနိုင်သည်။ လူ၏စိတ်ခံစားမှု **Emotion** က အသံကြိုးများ **Vocal Cords** ကို ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ စကားပြောသံတွင် အသံအနှေးအမြန်လည်း ရှိသည်။ ဒါကို **Speed** ဟု ပြောသည်။ ပြီးတော့ စကားပြောသံတွင် ရံခါမထင်မှတ်ဘဲနှင့် သူ့အလိုလိုဖြစ်သွားသော နရီစည်းဝါးဝင်လာတတ်သည်။ တချို့စကားပြောကောင်းသူများတွင် တွေ့ရမည်။ ဒါက **Timing** ပေါ့။

ဥပမာ မြန်မာလေးလုံးစပ် ကဗျာသည် ကမ္ဘာကသုံးနေသောဂီတစနစ်လေးချက်စည်းဝါး **4-4 Timing** နှင့် ကိုက်သည်ဟု ဆရာကြီး ဦးဖေမောင် တင်အစ၊ ဆရာဒဂုန်တာရာအလယ် ပြောခဲ့ကြဖူးသည်။

“ဖုထစ်ရွတ်တွ၊ ငှက်လင်းတသို့၊ ပျဉ်းမငုတ်တို၊ သက်ကျားအိုသည် ကုန်းမိုထက်တွင်...”

ဤလေးလုံးစပ်အဖွဲ့တွင် တစ်ပါဒတွင် စကားလုံးလေးလုံး (အသံလေးသံ) ပါသည်။ ဒါက **4-4 Timing** နှင့် သွားကိုက်နေခြင်း။ အစဉ်အလာ ကဗျာသည် အစဉ်အလာ ကမ္ဘာသုံး ဂီတစနစ်နှင့်တော့ ကိုက်နေသည်။ သို့သော် ယခုအခါ ကမ္ဘာဂီတ စနစ်သည်လည်း အစဉ်အလာမှ ဖောက်ထွက်ကာ အသစ်ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်နေပြီဖြစ်သည်။ ထို့အတူ အစဉ်အလာ မြန်မာကဗျာလေးလုံးစပ်မှ ဖောက်ထွက်ကာ ယနေ့ လူငယ်တို့တွင် ခေတ်ပေါ်ကဗျာကို ရေးစပ်နေကြပြီလည်း ဖြစ်သည်မဟုတ်လား။ ထားတော့။

ဆိုလိုသည်မှာ ဂီတသည် ကဗျာထက်အရင် မွေးဖွားခဲ့သည်။ ဂီတက အသံဖြစ်သည်။ **Audio Work** တစ်ခု။ ကဗျာတွင် အသံပါသည်။ အထူးသဖြင့် ကဗျာကို ရွတ်ဆိုလျှင် ယင်းကို **Audio Work** ထဲ ထည့်နိုင်သည်။

ပြောချင်သည်မှာ သီချင်းနှင့် ကဗျာအကြောင်းကိုပဲ ဖြစ်သည်။ ကဗျာကို သီချင်းဆိုလိုရသည်။ ဆိုလည်း ဆိုခဲ့ကြပြီ။

အနောက်တိုင်း အဆိုတော်ကြီး ဘော့ပဲဒိုင်လန်သည် သူ၏သီချင်းများကို ကဗျာရွတ်သလို ဆိုသည်ကို တွေ့ရသည်။ သည်မှာတွင် အဆိုတော် ခင်

ဝမ်းသည် သီချင်းကို (Music) ပင်မပါဘဲ ကဗျာရွတ်သလို အဖြူထည်ဆိုသွား တာရှိသည်။

ကဗျာကနေ သီချင်းဖြစ်သွားသည်။ သီချင်းကို ကဗျာရွတ်သလို ဆို သည်။ သည်နှစ်ခုသည် ဆက်စပ်နေသည်ဟု မြင်သည်။

ဆရာမြတ်လေး၏ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်တွင် ဖတ်ဖူးသည်။ ‘ရွှေအောင် လံ’မှာပဲ ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၇ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလထုတ်။ ဆရာမြတ်လေးက ဒီလို ရေးထားသည်။ ‘သီချင်းစုံရေးတတ်သည့် ဆရာရွှေပြည်အေး’ ဆောင်းပါး။

“ဆရာထံ မကြာ မကြာ ကျွန်တော်က ရောက်တတ်သည်။ ‘ချွေးနှင့် သွေးနှင့် ရင်းသည့်မြေ’ ရိုက်စဉ်က စာတွေ့သီပြီး ဆရာ့ကို အသံသွင်းခိုင်းရ သည်။ မမြင့်မြင့်ခင် သီဆိုရန်ဖြစ်သည်။

အခုလည်း ပန်းချီဆရာ ကိုမြိုးက ‘သပြေသီးကောက် ကလေးတေးကဗျာ’ သီချင်းခွေကို စီစဉ်ထုတ်လုပ်လိုက်ပြီ။ ကိုမြိုး၏ ‘သပြေသီးကောက်’တွင် ဆရာ မင်းသုဝဏ်၊ ဒေါက်တာ မောင်ဖြူ၊ ဒေါ်နုယဉ်နှင့် ပျဉ်းမနား မောင်နီသင်း တို့၏ ကလေးကဗျာများပါသည်။ ထိုကဗျာလေးများကို ဦးခင်ဇော် (K)၊ ဆရာရွှေပြည်အေးနှင့် ဦးချစ်ငွေတို့က တေးသွားသံစဉ် ထည့်ပေးကြသည်။ ဂီတမှူး ဆရာစန္ဒရား တင်ဝင်းလှိုင်က တီးခတ်ပေးထားပြီး အဆိုတော်ကြီး (ဒေါ်)နွဲ့ယဉ်ဝင်းနှင့် ဆုမြတ်နိုးဦးတို့က သီဆိုထားကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဒါက ကလေးကဗျာတွေကနေ သီချင်းဖြစ်လာတာ။ ဒါဆိုလျှင် လူ ကြီးတွေဖတ်သည့် ကဗျာတွေကရော သီချင်းဖြစ်လာတာ မရှိဘူးလား။ ရှိပေ သည်။

လက်လှမ်းမီသလောက် ပြန်ကြည့်ရလျှင် ပြည်လှဖေ၏ ‘နတ်သျှင် နောင်’ သီချင်း (မြို့မငြိမ်းရေး)တွင် ရတုတစ်ပိုဒ်ပါသည်။ ‘ပေါ်နွေလလျှင်’ ချီရတု။ ပြည်လှဖေသည် ထိုရတုကို ကဗျာရွတ်သလို မဟုတ်ဘဲ သီချင်းဆို သလို သံစဉ်အပြည့် (သုံးမကြာအထက်၊ ဗျူတာပေါက်) ဆိုသွားခြင်း ဖြစ် သည်။

တစ်ခုတော့ရှိသည်။ ကဗျာရွတ်တာနှင့် သီချင်းဆိုတာက (ယခုအခါ တွင်) နံရံပါးပါးပဲ ခြားတော့သော်လည်း အခြေခံစည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက် ကတော့ ရှိသည်။ ကဗျာကို သုံးမကြာ (လက်ဖျစ်တစ်တွက် မျက်တောင်တစ်မှိတ် အချိန်ကို တစ်မကြာဟု သတ်မှတ်သည်) ထက်ပို၍ ဆွဲငင်ပြီး မရွတ်ဆိုရပါ။ သုံးမကြာကျော်လျှင် တေးဖြစ်သွားပြီ၊ ဗျူတာပေါက်သည်ဟု ဆိုကြသည်။

သီချင်းမှာတော့ မကြာအကန့်အသတ်မရှိ။

ပြည်လှဖေ၏ ‘ပေါ်နွေလလျှင်’ ရတုဆိုဟန်သည် သီချင်းဆိုဟန်ဖြစ် ပါသည်။

ထို့အတူ ‘ခလောက်ကလေးရယ်တဲ့ ခိုးခိုးဒေါင်ဒေါင်’ ရှေးဟောင်းကဗျာ သည်လည်း သံစဉ်ကောင်းကောင်းဖြင့် သီချင်းဖြစ်သွားခဲ့သည်။

ရာမရကန် ဦးတိုး၏ ‘သဇင်ပန်းချီး’ ကိုလည်း တချို့က သံစဉ်ထည့် ပြီး သီချင်းဆိုတာ ကြားဖူးသည်။ မန္တလေးသိန်းဇော်ကတော့ ကဗျာလိုပဲရွတ် ပြသွားတာ နားထောင်ဖူးပါသည်။

ကာလပေါ်ကဗျာတွေကလည်း ကာလပေါ်သီချင်းဖြစ်သွားတာတွေရှိ သည်။ ဆရာ ဘုတလင်ချစ်လေး၏ ‘ကချေသည်’ ကဗျာမှာလည်း နာမည် ကျော် သီချင်းတစ်ပုဒ်ဖြစ်လာသည်။ ဒါမျိုးတွေ အများကြီးရှိမည်။

မနေ့တစ်နေ့က အကြောင်းပြောမည်။ မောင်စိန်ဝင်း (ပုတီးကုန်း)၏ -
“တစ်ပင်တည်း

ရင်ထဲကနွယ်။

ခက်ညွန့်သန်နုသစ်လို့

ရစ်ပတ်နှောင်တွယ်။

သံယောဇဉ်ဆိုတာရယ်

နွယ်ကလေးတစ်မျှင်ပေါ့။

ရာသီတွေ ဘယ်လိုပြောင်းသော်လည်း

ခေါင်းထောင်လို့ကြော့” ဆိုသည့် ‘သောကခြေရာ’ ကဗျာတစ်ပုဒ်သည် ရုပ်ရှင်ဇာတ်ဝင်သီချင်းတစ်ပုဒ်ဖြစ်ခဲ့ပြီ။ (မယ်သီတာလို မိန်းကလေး၊ ဒါရိုက် တာ မောင်နှင်းမိုး)

ယနေ့အကြောင်းပြောမည်။ တစ်လောက အဆိုတော် စိုင်းထီးဆိုင်သည် ကဗျာဆရာ မောင်ခိုင်မာ၏ ကဗျာများကို သီချင်းဆိုလေသည်။ စာသား- မောင်ခိုင်မာ၊ သံစဉ်-စိုင်းထီးဆိုင်၊ စီးရီးအမည်က ‘အနီးဆုံးသွေး၊ အဝေးဆုံး လူ’။ အခွေထွက်ပြီး။ မောင်ခိုင်မာ၏ ကဗျာတွေကို မောင်ခိုင်မာကိုယ်တိုင် သီချင်းစာသား (ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်နုတ်ပယ်) ပြန်ရေးကာ စိုင်းထီးဆိုင်က သံ စဉ်ရှာထည့်ပြီး သီချင်းအဖြစ်ဆိုခဲ့ခြင်း။

နောက်တစ်ခု။ ဧကအေတီရေး၍ လေးဖြူသီဆိုခဲ့သည့် ‘စီးဆင်းသွား တဲ့ စမ်းချောင်းလေး’ သီချင်း။ ဒါကတော့ **Copy** သီချင်းပါ။ (လေးဖြူ-ပင်

လယ်အော်သံ စီးရီးမှ)

“နွေ... လှမ်းကြည့်လိုက်ဦး၊ တဖြည်းဖြည်း စီးဆင်းသွား

စမ်းချောင်းလေး ပျောက်ဆုံး၊

ရွှေမျောပါကြီးရင့်ခဲသူ ကျောက်စိုင်ကျောက်ခဲဘဝကို

စမ်းချောင်းလေးထားရစ်ပြီ၊ ဘယ်ကိုစီးဆင်းမလဲ မသိနိုင်၊ လမ်းကြောင်း

ကလေး ကွာဝေး...

ဘယ်မှာဆုံးမလဲ မသိနိုင် တရွှေရွှေနဲ့ ဝေးဦး

စီးဆင်းသွား ဝေးဦး

ရင်မှာစမ်းချောင်းလေးပျောက်ဆုံး”

စသဖြင့်။

ယင်းသီချင်းမှာ အနောက်တိုင်းကဗျာဆရာ တင်နီဆင်၏ **‘The Brook’** ကို အတွေးစိတ်ကူး အခြေခံပုံရသည်။ ဒါဟာလည်း ကဗျာ(တင်နီဆင်) မှ သီချင်းဖြစ်လာခြင်းဟု ဆိုရမည်။

ပြန်စဉ်းစား မှတ်မိသလောက် ရေးပြခြင်းဖြစ်သည်။ ‘ရေးခေတ်ပုဂံပြည် နှင့် ကဗျာသီချင်းများ’ တိပ်ခွေလည်း ထွက်ခဲ့ဖူးသည်။ ခင်ညွန့်ရီ သီဆိုသည်။ အဲဒီလိုတွေ့ရသည်။

ဤသို့ပင် ကဗျာတွေက သီချင်းဖြစ်သွားကြသည်။ ကဗျာမှ သီချင်းသို့ ကူးပြောင်းသွားသည့် မီဒီယန် အပြောင်းအလဲတွင် အဓိက ထင်ရှားနေသည်မှာ (သီချင်းရေးဆရာများသည်) ကဗျာကို ကဗျာအတိုင်း ယူကြသည်မဟုတ်ဘဲ အဓိကအားဖြင့် ကဗျာ၏ စိတ်ကူးနှင့် အတွေးကိုပဲယူကာ ကဗျာထဲမှ စကားလုံးတချို့နှင့် သီချင်းဆိုရန် လွယ်ကူအဆင်ချောမည့် စကားလုံးအသစ်များ ရောစပ်မွမ်းမံကြခြင်းသာ။

ကဗျာကို ကဗျာ၏ စကားလုံးတွေအတိုင်း သံစဉ်ထည့်။ သီချင်းအဖြစ်ဆိုသည်ကတော့ မရှိသလောက် နည်းပါသည်။ ကလေးကဗျာအချို့နှင့် ရှေးဟောင်း ကဗျာတချို့တလေမှအပ။

သည်တော့ စဉ်းစားကြည့်ကြပါမည်။ ကဗျာကို ကဗျာအတိုင်း (မူရင်းစာသားမပျက်၊ ကဗျာ၏ စကားလုံးအတိုင်း) သီချင်းဆို၍ မရနိုင်ဘူးလား။ ရနိုင်ကောင်းပါသည်။ ကဗျာ၏ စကားလုံးတွေကို မပြုပြင် မပြောင်းလဲ (မဖျက်ဆီး)ပစ်ဘဲ၊ မူရင်းစာသားအတိုင်း သံစဉ် ရှာထည့်ကာ (သီချင်း) ဆိုကြည့်လျှင် မည်သို့နေမည်လဲ။ လွယ်ကူမည်လား။ အခက်အခဲတော့ ရှိတန်

သလောက် ရှိနိုင်ပါသည်။ ဒါကို စမ်းသပ်ကြည့်ကြဖို့ကောင်းသည်။ တချို့ လုပ်မည်ဆိုလျှင် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ထူးအိမ်သင်သည် သူ၏ နာမည်ကျော် ‘အမေ့ရဲ့ဒုက္ခအိုးကလေး’ သီချင်းကို ကဗျာရွတ်ဟန်တစ်ဝက်နှင့် သီချင်းတစ်ပုဒ်အဖြစ် ဆိုပြသွားခဲ့ဖူး သည် မဟုတ်လား။ ယနေ့ မျိုးကျော့မြိုင် အမှူးပြု၍ ကြီးပမ်းနေသည့် **Rap** သမားတွေရဲ့ သင်္ကြန်သံချပ်ထိုးဟန်နှင့် ကဗျာရွတ်ဟန်ကြားတွင် ရှိနေတာလား။

သို့ဆိုလျှင် ယနေ့ ဂီတသစ်လူငယ်များသည် ယနေ့ခေတ်ပေါ် ကဗျာ များကို သီချင်းအဖြစ် မီဒီယန်ပြောင်းလဲဆန်းသစ်ကြည့်လျှင် မရနိုင်ပေဘူး လား။ ရနိုင်ကောင်းမည် ထင်ပါသည်။

အဘယ်ကြောင့်နည်း။

ယနေ့ခေတ်ပေါ်ကဗျာသည် ရစ်သမ်ကို အထူးဂရုစိုက်ထားရသော အသံ၏ အလုပ်ဖြစ်နေပါသည်။ ယနေ့ခေတ်ပေါ်ကဗျာများသည် စာသား (စကားလုံး)များသည် အပြောဘာသာစကားကို အခြေခံသဖြင့် ရွတ်၊ ဆို၊ ညည်း ရသည့် သီချင်းစာသား (စကားလုံး)တို့နှင့် များစွာအလှမ်းဝေးကွာခြားမနေပါ။

ယနေ့ ဂီတသစ် သီချင်းတစ်ပုဒ်နှင့် ယနေ့ ကဗျာသစ်ခေတ်ပေါ် ကဗျာ တစ်ပုဒ်၏ စာသားတွေက ဘယ်လောက်ကွဲပြား ကွာဟနေတော့လို့လဲ။

အဆိုတော် **စံလင်း**က ‘ပြောင်းပြန်စီးသော မြစ်’ ဆိုပြီး သည်လိုရေး သည်။

“ပြောင်းပြန်စီးသော မြစ်လိုပဲ ကိုယ့်ရဲ့ဘဝဟာ
အစီအစဉ်မှန်သမျှ လွဲချော်နေ အားလုံးပြောင်းပြန်ပဲ
ဘဝကိုလည်း တည်ဆောက်ဆဲ အချစ်ကိုလည်း ရှာဖွေဆဲ
ကန္တာရထဲ ပြောင်းပြန်ပဲ မြစ်တစ်ခုစီးဆင်းနေတယ်
လူသူကင်းမဲ့ ကမ်းခြေထဲ အော်သံကြားမိတယ်
ရယ်သံလေးလား၊ ငိုသံလား၊ နှုတ်ဆက်ခဲ့ပြီဟေ့
ဘဝကိုလည်း မကျေနပ်ဘူး၊ အချစ်ကိုလည်း မကျေနပ်ဘူး
ပင်လယ်ပြင်နဲ့ ဝေးနေမယ် မြစ်တစ်ခု မစီးချင်ဘူး
နာကျင်နေသော အသည်းဟာ မီးများလောင်ကျွမ်း
ချော်ရည်ပူများစီးနေတဲ့ ကိုယ့်ရဲ့ဘဝရှေ့ရေး
သစ္စာစကား မေတ္တာစကား ပြောလိုက်ကြတာပဲ
ယူလိုလည်း မဆုံးနိုင်တဲ့ ဘဝရဲ့ သင်ခန်းစာများ

ပင်လယ်ပြင်နဲ့ဝေးရာ တရွေ့ရွေ့သွားနေတယ်”

(မြားတစ်စင်း မီးတစ်စ စီးရီး၊ ၁၉၉၆မှ)

အလားတူ ကဗျာဆရာ ဇောသစ်ကလည်း ‘သင်္ဘောစောင့်ခြင်း’ ဆိုပြီး သည်လိုရေးတာပါပဲ။

“လရောင်ရှိလျက်နဲ့
မှောင်နေရတဲ့ ညတစ်ညပေါ့
ဆန္ဒကို သယ်ဆောင်ရာ
မလိုက်ပါနိုင်သေးတဲ့ ဘဝကို
လောင်မီးကျစေခဲ့တာ။
နေ့ညနံရံတွေထဲ
ရာဇဝင် ရှည်လျားလွန်းတဲ့ အထီးကျန်ခြင်းက
မြစ်တစ်စင်းဖြစ်နေ။
အဲဒီမြစ်ထဲ
တဲစိမ့်စိမ့်စီးတဲ့ မင်းအသံတွေ
ရေပေါ်ဝဲလို့ မင်းအပြုံးတွေ
ဘဝကမ်းပါးကို တတိတိစားတဲ့
ငါ့အချစ်တွေလည်း အပါအဝင်
အချစ်ဘဝနဲ့ မနက်ဖြန်
ဘာကိုမှ အစတေးမခံနိုင်ဘူး
အချိန်တန်ရင် အိမ်ပြန်လာရမယ်။
မနက်ဖြန်ကိုစောင့်တဲ့ ပစ္စုပ္ပန်ဟာ
တံတားပေါ်ကနေ လက်ပြလို့
ငါ့မှာသာ
ဆိပ်ကမ်းတစ်ခုရဲ့ ဒုက္ခနဲ့”

(ကလျာ၊ နိုဝင်ဘာ၊ ၁၉၉၆မှ)

သည်တော့ ကဗျာနဲ့ သီချင်းကို ကွဲပြားနေတဲ့ မီဒီယန်တွေကို ရောင် ပြန်ဖလှယ်ကြည့်ကြရင် ဘယ်လိုနေမည်လဲ။

ကျွန်တော်တို့ ပိုင်သတို့က ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ဖို့ စဉ်းစားကြရင်းနဲ့ အရင်ဆုံး ကဗျာတွေကို သီချင်းဆိုလို့ရတယ်ဆိုတဲ့ အတွေးကို တွေးမိလိုက်ကြ ခြင်းပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ရူးသွပ်မှုတစ်ခုလို့ပဲ ဆိုပါတော့။

[ရွှေအောင်လံ၊ ၁၉၉၈]

မှော်ရုံတောကို ဖြတ်သန်းခြင်း

စကားချီး

“ဘဝကို ဖြတ်သွားရတာဟာ
လယ်ထဲလျှောက်ရတာ
မဟုတ်ဘူးပေါ့” တဲ့။

အဲဒီလို ရုရှားကဗျာဆရာတစ်ယောက်ဖြစ်တဲ့ ဘောရစ်ပါစတာညက်
က သူ့ရဲ့ ဇီဗားဂိုးကဗျာတစ်ပုဒ်ထဲမှာ ထည့်ရေးခဲ့ဖူးတယ်။ သူ ဒီလိုထည့်ရေး
လိုက်တဲ့ စာသားတွေက ရုရှားစကားပုံထဲကပါတဲ့။ ဒါကို ဆရာမောင်သာနိုးက
သူ့ရဲ့ ထင်ရှားပင်ရိပ်အနက်ထဲမှာ ရှင်းပြခဲ့ဖူးတယ်။

ပြီးတော့ သိုးဆောင်းမှာလို့ ထင်တယ်။ အဲဒီမှာလည်း-

“Life is not a walk through the forest.” ဆိုပြီး မှတ်မိထားမိတာ
ကိုလည်း ပါစတာညက်ကိုဖတ်ရင်း ပြန်သတိရပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ဆီမှာကလည်း ဘဝကို ဖွဲ့ကြ၊ နွဲ့ကြတာတွေ ရှိပေသပေါ့။
တချို့ကလည်း-

ဘဝဆိုတာ ကန္တာရလားပေါ့။

တချို့ကျတော့-

ဘဝဆိုတာ မြစ်လိုရှည်ပြီတဲ့။

ဘဝကို မြင်ပုံက အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ရှိနိုင်တာပဲပေါ့။

အရိုးဆုံး၊ အရှင်းဆုံး လူတိုင်းကိုးကားပြောတတ်ကြတဲ့ “ဘဝဆိုတာ
တိုက်ပွဲ” **“Life is struggle.”** ဆိုတာကနေ အမေရိကန်က ရောမန္တီကစာရေး
ဆရာ အီမာဆင် ပြောဖူးတဲ့-

“The world is nothing

သီဟရတနာစာပေ

The person is all.

In yourself is the law of all nature.

Life is our dictionary.”

(ဗဟိဒ္ဓကမ္ဘာကြီးသည် ဘာမျှမဟုတ်။

လူသည် ခပ်သိမ်းသောအရာ။

သင်၏ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်သည် သဘာဝတရား၏ ဥပဒေ။

ဘဝသည် ငါတို့ရဲ့ အဘိဓာန်)

အဲဒီလို “ဘဝသည် ငါတို့ရဲ့ အဘိဓာန်” **“Life is our dictionary.”**

ဆိုတဲ့အထိ ဘဝဘာလဲ၊ ဘယ်လဲ အမျိုးမျိုးတွေးကြ၊ ကြံကြ၊ ရေးကြ၊ ပြောကြ တာတွေကို ထားခဲ့တော့။

ဘဝဆိုတာ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ဘဝပါပဲပေါ့။ တစ်ပေကုလားက တစ်ပေ ကုလားပဲပေါ့။

အဲဒီဘဝထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ နေထိုင်ကြတယ်။

ကျွန်တော်တို့က ဘဝကို ဖြတ်သန်းနေတာလား၊ ဘဝက ကျွန်တော် တို့ကို ဖြတ်သန်းနေတာလား။ နှစ်ခုစလုံးပဲလား။

ယုတ္တိဗေဒအလိုအရ အဆို (တွေးဆချက်) နှစ်ခုဟာ တစ်ခုမှန်ရင် တစ်ခုကမှားမယ်။ တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာ နှစ်ခုစလုံး မမှန်နိုင်ဘူးတဲ့။ ဒါပေမဲ့ တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာ နှစ်ခုစလုံးတော့ မှားနိုင်ပါတယ်တဲ့။

ဘယ်လိုလဲ။ ကျွန်တော်တို့က ဖြတ်သန်းတာလား၊ ဘဝက ဖြတ်သန်း တာလား။ ကျွန်တော်တို့က ကတ္တားပိုင်းမှာ ရှိတာလား၊ ဒါမှမဟုတ် ဘဝဆို တာ ကတ္တားလား၊ ကံလား။ ဘယ်အပိုင်းမှာရှိတာလဲ။

ဒီလိုပဲ။ ကျွန်တော်တို့က ဘဝကို ပြဋ္ဌာန်းတာလား၊ ဘဝက ကျွန်တော်တို့ ကို ပြဋ္ဌာန်းတာလား၊ နှစ်ခုစလုံးပဲလား။ ယုတ္တိဗေဒအဆိုအရ ဘယ်လိုဖြစ်မလဲ။

လောကအမြင် (**World outlook**) နှစ်ရပ်စလုံးကတော့ အဖြေပေးပုံ ချင်း တူချင်မှတူမယ်။ **အနုပဋိလောမအမြင် (Dialectic)** ကတော့ ဘဝက အသိကို ပြဋ္ဌာန်းခြင်းဖြစ်တယ်လို့ ဆိုတယ်။ လူမှုလက်တွေ့ဘဝက လူရဲ့ အသိတရား၊ အတွေးအခေါ်ကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်တယ်လို့ ဆိုတာပါပဲ။ **အနုပဋိလောမ အမြင်**က ဆက်ပြီးပြောတာက ဘဝကနေပြီး ပြဋ္ဌာန်းလိုက်တဲ့ အသိ (အတွေး အခေါ်) က လူမှုလက်တွေ့နယ်ပယ်ထဲမှာ ကျယ်ပြန့်ခိုင်မာ အမြစ်စွဲလာလို့ ရှိရင် နောက်ထပ်ကြီးမားတဲ့ လက်တွေ့အင်အားစုတွေ ဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်

တဲ့။ ဆိုလိုတာက ပိုပြီးလင်းပွင့်တဲ့ဘဝတွေ ဖြစ်လာတယ်ပေါ့။

ဆန့်ကျင်ဘက်အမြင်လို့ ဆိုရမယ့် **တက္ကဗေဒအမြင် (Matter Physics)** ကတော့ “အသိဟာ ဘဝပဲ”လို့ ဆိုကောင်း ဆိုတတ်ပါတယ်။ လက်တွေ့ဘဝနဲ့ လူမှုအသိတရားအပေါ်မှာ တက္ကဗေဒက ကြည့်မြင်ပုံက တက္ကဗေဒသမားတွေအဖို့ လုံလောက်ကောင်း လုံလောက်မယ် ဖြစ်ပေမဲ့ အနုပညာလောကသမားတွေကတော့ ဒါနဲ့ မလုံလောက်သေးဘူးလို့ ဆိုကြပေမှာပဲ။

အဲဒီလောကအမြင်နှစ်ရပ်ဖြစ်တဲ့ အနုပညာလောကအဖြစ်နဲ့ တက္ကဗေဒအမြင်တွေကို ထင်သာမြင်သာအောင် လွယ်လွယ်ပြောရရင်တော့ ဆိုပါတော့ သစ်တောကြီး တစ်ခုရှိတယ်ဆိုရင် အနုပညာလောကအမြင်ရဲ့ သဘောက “တစ်တောလုံးမြင်၊ တစ်ပင်ချင်းသိ” ဆိုတဲ့ သဘောပါပဲ။ တက္ကဗေဒသဘောမှာက သစ်တောကြီးကို မြင်ပေမဲ့ သစ်ပင် တစ်ပင်ချင်းကိုကျတော့ မသိဘူး။ သစ်ပင်တစ်ပင်ချင်းကိုတော့ သိပါရဲ့။ ဒါပေမဲ့ သစ်တောကြီးတစ်ခုလုံးကို မမြင်ပြန်ဘူး ဖြစ်နေတာမျိုး။

နောက်ထပ်နည်းနည်း ပြာလဲ့ကိုဇာချဲ့ရရင် ဆိုပါတော့ ရေတွင်းထဲက ဖားတစ်ကောင်က ရေတွင်းဝကို မော့ကြည့်ပြီး “လူတွေပြောပြောနေတဲ့ ကျယ်ဝန်းလှပါတယ်ဆိုတဲ့ အဇောကောင်းကင်ကြီးက လက်စသတ်တော့ ရေတွင်းဝလောက်ပဲ ရှိပါလား”လို့ ပြောလိုက်တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ လေဆန်ကို ဖြတ်ပျံသွားတဲ့ ငှက်တစ်ကောင်က ကြားသွားပြီး ဘယ်လိုပြန်ပြောတယ်မှတ်သလဲ။

“ဟဲ့-ဖားငတုံး၊ အူကြောင်ကျား။ နင် အရူးလား၊ နင်မြင်ရတဲ့ ကောင်းကင်က ကောင်းကင်တစ်ခုလုံး မဟုတ်ဘူး။ ကောင်းကင်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ပဲ ရှိသေးတယ်။ ကောင်းကင်တစ်ခုလုံးကို နင် မမြင်ဘဲနဲ့ အရမ်းတွေ ပြောမနေနဲ့။ ရွာနာတယ်။ ဒီမှာ မသေမချင်း မှတ်ထား။ ငါတို့ ငှက်တွေမြင်နေရတဲ့ ကောင်းကင်ဆိုတာက အကျယ်ကြီး၊ နင်မြင်ရတဲ့ ကောင်းကင်က အဲဒီအကျယ်ကြီးထဲက အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်သာပဲ။ ဒီတော့ နောင်လူကြား သူကြားမှာ ပညာ ‘ရှိ’ လုပ်ချင်ရင် ဒီလိုပြော။ ရေတွင်းဝတွင် ကောင်းကင်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်မျှကိုပဲ ထင်ဟပ်နိုင်သည်။ တစ်နည်းကောင်းကင်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်သည် ရေတွင်းဝလောက်ရှိသည်။ ကဲ နားလည်ပြီလား ငတုံးဖား”တဲ့။

ကိုင်း ဒါလောက်ဆိုရင်တော့ လောကအမြင်နှစ်ရပ်ရဲ့သဘောက ရှင်းလောက်ပြီ ထင်ပါရဲ့။

ဘဝဆိုတာကြီးကို ကျွန်တော်တို့ ဒီလိုကြည့်မြင်ကြတယ်။

ကျွန်တော်တို့က အနုပညာသည်တွေ။ အနုပညာနဲ့ အသက်မွေးဝမ်း
ကျောင်းပြုကြတဲ့သူတွေပေါ့။ စာရေးကြတယ်၊ ကဗျာရေးကြတယ်၊ ကာတွန်း
ရေးကြ၊ ပန်းချီဆွဲကြ၊ သီချင်းရေးကြ၊ ဆိုကြ၊ ဂစ်တာတီးကြ၊ ရုပ်ရှင်ရိုက်ကြ။
အဲဒီလို အနုပညာမျိုးစုံ (စာပေ၊ ဂီတ၊ ရုပ်ရှင်၊ ပန်းချီ အစရှိသဖြင့်) အကုန်
ကိုယ်ကျွမ်းကျင်ရာ လိမ္မာ၊ ကိုယ်သန်ရာ သန်ရာမှာ ကိုယ်ကျင်လည်လှုပ်ရှား
နေကြတဲ့သူတွေ ဖြစ်နေပါတယ်။ အဲဒါဟာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ဘဝပါပဲ။ အနု
ပညာဟာ ကျွန်တော်တို့ ဖြတ်သန်းနေတဲ့ လမ်းကြောင်းရှည်ကြီးပဲပေါ့။

အဲဒီလမ်းက ရောင်စုံထွေပြားပါတယ်။ အဲဒီလမ်းမှာ ဆူးခင်းထားတယ်
ဆိုရင်လည်း ဆူးက ကန္တာရဆူး၊ ခယောင်းဆူး၊ ခရာဆူး၊ ထနောင်းဆူး၊
နှင်းဆီဆူး စသဖြင့် ဆူးအမျိုးမျိုးလည်း ပြွမ်းပေလိမ့်မယ်။ အဲဒီလမ်းမှာ ပန်း
ကလေးတွေလည်း သူ့နေ့ သူ့အခါနဲ့ သူ ပွင့်တတ်ကြတယ် ဆိုရင်လည်း ပန်း
တွေက အရောင်အသွေးစုံပေါ့။ အဲဒီလမ်းပေါ်ကိုပဲ လရောင် ရိုက်လိုက်၊ နေ
ရောင်တိုက်လိုက်၊ ကြယ်ကြွေကျလိုက်နဲ့ ရှိပေဦးမယ်။ လေပြင်းတွေ၊ လေညင်း
တွေလည်း အဲဒီလမ်းပေါ်မှာ ပြေးလွှားဒုန်းစိုင်းနေမှာပဲ။ ပြီးတော့ လမ်းက
တစ်ဖြောင့်တည်းလည်း ဟုတ်ချင်မှ ဟုတ်မယ်။ အကွေ့အကောက်၊ ချောက်
ကမ်းပါးတွေလည်း ရှိချင် ရှိနေမယ်။ ရှိလည်း ရှိနေတယ်။ ငှက်ကလေးတွေ
တေးဆိုနေတဲ့ မနက်ခင်းကို အဲဒီလမ်းက သယ်ဆောင်သွားတာ ရှိနိုင်သလို
“မီးရထားကြိတ်သွားတဲ့လက်ကို သယ်သွားတဲ့ ခွေးနှယ်” လို့ မာယာကော့ဖ်စကီး
ဘောင်းဘီဝတ် မိုးတိမ်ထဲရေးသလို သွေးသံရဲရဲညတွေလည်း ဒီအနုပညာလမ်း
ပေါ်မှာ မည်းမည်းခေါင်ခေါင် ရှိနေမှာပဲ။

ဆရာမ (ဒေါ်) ကြည်အေး ကဗျာတစ်ပုဒ်ထဲကလိုလည်း ဖြစ်ချင် ဖြစ်
နေမှာပေါ့။

“မောင့်တောအုပ်မှာ
ငှက်ပြာဝတ်ရည်၊ သောက်ယစ်ရီတတ်
နှင်းဆီဖြူလဲ့၊ ပျံသင်းနွဲ့တတ်
ဝါးသွဲ့ရွက်ကြွေ၊ လိပ်ပြာပွေတတ်
မြစ်ရေချောင်းစ၊ တေးညင်းပြတတ်
မိန်းမလှသူယောင်၊ မျက်တောင်ခတ်တတ်
ကျမ်းတတ်ဇော်ဂျီ၊ ဖိုဝင်မှီတတ်

ကြံစည်သမျှ ဖြစ်မြောက်ရသည်” ဆိုတာမျိုး။

တကယ်တော့ ကျွန်တော်တို့ ဖြတ်သန်းနေကြတဲ့၊ ဖြတ်သန်းနေရတဲ့ အနုပညာလမ်းက ပဉ္စလက်တွေ၊ ဂမ္ဘီရတွေ၊ အနာတရတွေ၊ ဗျာပါဒတွေ၊ ပျော်ရွှင်ဖွယ်နေ့ရက် တချို့တွေနဲ့ တကယ်တော့ ဒါဟာ မှော်ရုံတော့ပါပဲလေ။

အဲဒီတော့မှော်ရုံမှာ ကျွန်တော်တို့ ဖြတ်သန်း။ ဒါကြောင့် မှော်ရုံတော့ကို ဖြတ်သန်းခြင်းပဲပေါ့။

အဲဒီလို ဖြတ်သန်းရင်းက မှော်ရုံတော့ကပေးလိုက်တဲ့ ဘဝအလွမ်းအမောတွေ။

မှော်ရုံတော့ရဲ့ ခေါ်သံနောက်ကို ကျွန်တော်တို့နားတွေ လိုက်သွားခဲ့ကြတဲ့အကြောင်းတွေ။

အဲဒီအကြောင်းတွေ အကြောင်းတွေ အများကြီးထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ ရင်ခုန်နိုင်တဲ့ အတိုင်းအတာနဲ့ ကျွန်တော်တို့နဲ့ သက်ဆိုင်သလောက် အနုပညာကိစ္စတွေကို မျှဝေခံစားကြည့်ချင်လာမိတာပါ။ ဒါကြောင့် ဒီဆောင်းပါးကို နိဒါန်းချီလိုက်တာပါပဲ။ ပြောရရင်တော့ စကားချီးပါပဲ။

ကျွန်တော် ဘာတွေရေးချင်သလဲဆိုတော့ အဲဒီ “မှော်ရုံတော့ကို ဖြတ်သန်းခြင်း” ဆိုပြီး ပေးထားတဲ့ ခေါင်းစဉ်ကြီးအောက်မှာဆိုပါတော့-

ရုပ်ရှင်ဟာ တကယ်တော့ အနုပညာ မဟုတ်ဘူးဆိုတဲ့အကြောင်း၊ ကဗျာဆရာ ဒါရိုက်တာ ပိုင်သနဲ့ မောင်သီ၊ စာရေးဆရာ ဒါရိုက်တာ နီကိုရဲ့ အိန္ဒိယနိုင်ငံက ဇာတ်ညွှန်းရေးဆရာမ (နောင်မှာ စာရေးဆရာမဖြစ်လာပြီး ဗြိတိန်နိုင်ငံရဲ့ အမြင့်ဆုံးစာပေဆုဖြစ်တဲ့ “Booker Prize” ဆုကို “The God of Small Things” ဆိုတဲ့ အင်္ဂလိပ်လိုရေးတဲ့ ဝတ္ထုနဲ့ ဆွတ်ခူး၊ အသက်က ၃၇ နှစ်ပဲရှိသေး) အာရွန်ဒါတီရွိုင်း (Arundhati Roy) တို့ရဲ့ အတွေးအမြင်တွေကို စေ့ငှတင်ပြချင်တာမျိုး။

ပြီးတော့ ရောမန္တီကတွေ အရေးများတဲ့ ကဗျာဆရာမလို့ အများက သတ်မှတ်ထားကြတဲ့ ဆရာမ (ဒေါ်) ကြည်အေးရဲ့ ဆင်းရဲသားအကြောင်းရေးတဲ့ သရုပ်မှန်ကဗျာတွေအကြောင်း၊ မြို့လယ်လမ်း၊ ပထမအမြင်၊ ဆေးရုံစောင့်၏ မှတ်တမ်း၊ ကျွန်မ၏ မိတ်ဆွေများစတဲ့ ကြည်အေးရဲ့ Realism စစ်စစ်ခေတ်ပြိုင်ကဗျာတွေ။

နောက်ပြီးတော့ ဂီတနဲ့ပတ်သက်လို့ တွံတေးသိန်းတန်နဲ့ ထူးအိမ်သင်နှစ်ယောက်တဲ့ပြီး ဆီဒိုးနားမှာဖြစ်ဖြစ်၊ ထရိတ်ဒါးစ်မှာဖြစ်ဖြစ် ပွဲသွင်းချင်တဲ့

ထူးထူးဆန်းဆန်း စိတ်ကူးသစ်တွေအကြောင်း။

အဲဒီလို စသည်ဖြင့်ပေါ့လေ။ ကျွန်တော် ရေးချင်နေတဲ့ စိတ်ကူးထား တာတွေကတော့ အများကြီးပါ။ အနုပညာလမ်းမှာ ကျွန်တော်တို့ ဖြတ်သန်း မှု အတွေ့အကြုံကလေးတွေကလည်း နည်းနည်းရှိလာ၊ အထိုက်အလျောက် ကလေးလည်း ထဲထဲဝင်ဝင် ဖြစ်လာ၊ အဲဒီလိုအခြေအနေမျိုးရောက်လာတော့ ကိုယ်ဖြတ်သန်းနေရတဲ့ မှော်ရုံတောအကြောင်းကို ပြန်စုံစောင်းခံစားပြီး ပြန်လည် တမ်းတခြင်းမျိုး၊ သုံးသပ်ခြင်းမျိုး၊ မျှော်လင့်ခြင်းမျိုး အဲဒီလိုစိတ်တွေ ဝင်ဝင်လာ တတ်တဲ့ ထုံးစံအတိုင်းပဲ ဆိုပါတော့။

အရင်ဦးဆုံးတော့ ဒီ “မှော်ရုံတောကို ဖြတ်သန်းခြင်း” ဆိုတဲ့ ခေါင်း စဉ်ကြီးအောက်မှာ ကျွန်တော် “ရုပ်ရှင်ဟာ တကယ်တော့ အနုပညာ မဟုတ် ဘူး” ဆိုတဲ့အကြောင်းကို ပြောကြည့်မယ်လို့ စိတ်ကူးထားပါရဲ့။

[ဗီဒီယိုရုပ်ရှင်ဇာနည်၊ ၁၉၉၈]

ရုပ်ရှင်ဟာ တကယ်တော့ အနုပညာမဟုတ်ဘူး

ကျွန်တော်တို့သည် အနုပညာသမားများဟု မိမိတို့ကိုယ် မိမိတို့ ခံယူထားကြသူများဖြစ်၏။ အနုပညာနယ်ပယ်ကြီးသည် မှော်ရုံတောတစ်ခုနှင့်လည်း တူပါ၏။ ကျွန်တော်တို့သည် ထိုမှော်ရုံတောကို ဖြတ်သန်းနေကြသူများပင် မဟုတ်ပါလော။

မှော်ရုံတောကိုတော့ ဖြတ်သန်းခဲ့ကြပြီ။

အနုပညာတဲ့။ ဟုတ်သည်။ အနုပညာဆိုတာကလည်း ရောင်စုံထွေပြားလှသည်။ စာပေ၊ ရုပ်ရှင်၊ ဂီတ၊ ပန်းချီ၊ ပန်းပု၊ သဘင်။ ဒါက အနုပညာသာသာရပ်များ ကွဲပြားတည်ရှိနေပုံ ဖြစ်သည်။ ထိုအထဲကမှ တစ်ခုခုသည် ကျွန်တော်တို့ တစ်ဦးချင်းစီနှင့် ပတ်သက်သည်။ တချို့က နှစ်ခုသုံးခု လုပ်ကိုင်ကြသည်။ တချို့က ဟိုစပ်စပ် ဒီစပ်စပ် ဖြစ်သည်။

ဆိုပါတော့။ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်ပင်လျှင် စာပေအနေနှင့် ကဗျာရေးသည်။ ကဗျာဆရာ။ ရုပ်ရှင်မှာလည်း ကျွန်တော် ဟိုစပ်စပ် ဒီစပ်စပ် လုပ်လိုက်သေးသည်။ အဲသည်မှာတော့ ကျွန်တော် ဇာတ်ညွှန်းရေးသည်။ ရေးခဲ့သည်။ ယခု မရေးချင်ပြန်တော့။ စသည်ဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် အနုပညာ မှော်ရုံတောတွင် ကျင်လည်ဖြတ်သန်းရင်း အတွေ့အကြုံ တချို့တလေ ရှိလာခဲ့သည်။ မုဆိုးကို စိုင့်က သင်ကြားပေးခဲ့ခြင်းသဘော ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ အနုပညာ၏ သဘောသဘာဝတချို့ကို နားလည်ခွင့် ရလာခဲ့သည်။ အနုပညာနာမည်ခံထားသော်လည်း တချို့အနုပညာများသည် တကယ်တော့ အနုပညာမဟုတ်မှန်း သိမြင်လာရသည်။

ထိုသို့ဖြင့် ‘ရုပ်ရှင်ဟာ တကယ်တော့ အနုပညာမဟုတ်ဘူး’ ဆိုပြီး သဘောပေါက်သွားသည်။

ကျွန်တော်လိုကောင်က ထိုစကားမျိုး ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် ပြောလိုက် သဖြင့် ရုပ်ရှင်ကို အနုပညာလို့ပဲထင်ပြီး သူတို့ကိုယ်သူတို့ ‘ရုပ်ရှင်အနုပညာရှင်’ ဆိုပြီးခံယူထားကြသူတွေကတော့ ကျွန်တော့်ကို မကျေမနပ်နှင့် သတ်ပစ်ချင် နေကြတော့မည်။ သူတို့သတ်လည်း သေရပါတော့မည်။ မတတ်နိုင်ပါ။ ကိုယ် မြင်တာ၊ ကိုယ်တွေ့တာလေးတွေကိုတော့ နည်းနည်းပါးပါး အရဲစွန့်ပြီး ပြော ကြည့်ရတော့မည်။ ရေးကြည့်ရတော့မည်။ (အယ်ဒီတာက ပြောခွင့်ရေးခွင့် ပေး ဖို့တော့ လိုသည်ပေါ့)

အမှန်တကယ်လည်း ရုပ်ရှင်ဆိုတာ အနုပညာမှ မဟုတ်တာပဲ။

တစ်လောလေးမှာတုန်းက ဟောလီးဝုဒ်က အမေရိကန် ရုပ်ရှင်ကား တွေနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ သုံးသပ်ချက်ကလေးတစ်ခု ဖတ်လိုက်ရသည်။ သည်လိုပါ။

“We believe these movies are an important part of American culture. They reflect how we Americans see ourselves, our society (good and bad), our history, and the world arounds us” ပါတဲ့။

(ဘာသာတော့ ကိုယ့်ဘာသာပဲ ပြန်ကြည့်ကြပါ)

အဲသည် သုံးသပ်ချက်ထဲမှာပဲ-

“Films are indeed entertainment, but they are also enlightening, thought-provoking experiences” လို့ ဖော်ပြထားလေရဲ့။

ဒါသာ ဖြစ်တယ်။ ရုပ်ရှင်ဟာ အမှန်တကယ် စင်စစ်မှာ ဖြေဖျော်မှုပဲ။ **Entertainment** ပါပဲတဲ့။ အနုပညာတိုင်းကတော့ အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့် (ပရိသတ် ကို) ဖြေဖျော်ရတာပါပဲ။ အဲဒီလို ဖြေဖျော်မှုပေးတာကနေမှ အခြေခံပြီး အသိ ဉာဏ်ပေးတာတို့၊ အတွေ့အမြင်ကို လှုံ့ဆော်တာတို့က ဖြစ်လာရတာပါ။ ဆို ရရင် အနုပညာတိုင်းဟာ ဖြေဖျော်ရတဲ့သဘော။ ဒါပေမဲ့ ဖြေဖျော်မှုတိုင်းကတော့ အနုပညာ မဟုတ်ပြန်ချေဘူး။ ဖြေဖျော်တိုင်းလည်း အနုပညာ ဟုတ်ချင်မှ ဟုတ်မယ်။ ဒီသဘော။ အဲဒါပါပဲ။ ရုပ်ရှင်ဟာ ဖြေဖျော်မှု။ ဒါပေမဲ့ ရုပ်ရှင်ဟာ အနုပညာ မဟုတ်ပါဘူး။

သည်တော့ ရုပ်ရှင်ကို **Art** ရယ်လို့ မဆိုနိုင်ဘူး။ အချို့ သက်သက် ညှာညှာ ပြောဆိုရေးချွတ်ကြတဲ့ သူတွေကတော့ ရုပ်ရှင်ကို **Performing Art** ဆိုပြီး သုံးတတ်ကြပါတယ်။ ရုပ်ရှင်ကို **Performance** ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုချင် တယ်ပေါ့။ သည်တော့ ရုပ်ရှင်မှာက (တချို့က) နှစ်ပိုင်းရှိတယ်ဆိုပြီး တစ်

ပိုင်းက **Artist** နဲ့ နောက်တစ်ပိုင်းက **Performer** ရယ်လို့ သတ်မှတ်တတ်ကြတယ်။ ရုပ်ရှင်တစ်ခုလုံးဟာ **Art** မဟုတ်ဘူးဆိုပေမဲ့ အဲဒီရုပ်ရှင်ထဲမှာ ပါနေတဲ့ အစိတ်အပိုင်းတချို့ (ဆိုပါတော့ ဒါရိုက်တာနဲ့ ဇာတ်ညွှန်းရေးသူ) ကိုတော့ **Artist** အနုပညာရှင်ဆိုပြီး ခွဲခြားသတ်မှတ်ကြပါတယ်။ မင်းသား၊ မင်းသမီး၊ ဇာတ်ပို့ဇာတ်ရုံ သရုပ်ဆောင်တွေကိုတော့ သူတို့ကို **Artist** လို့ မခေါ်ဘဲ **Performer** (ကပြအသုံးတော်ခံသူ စသည်ဖြင့်) လို့ပဲ အသိအမှတ်ပြုကြပါတယ်။

အဲဒီတော့ ရုပ်ရှင်မှာ **Artist** လို့ သတ်မှတ်နိုင်တဲ့ ဒါရိုက်တာတွေ၊ ဇာတ်ညွှန်းရေးဆရာတွေထဲက ကိုယ်နဲ့ရင်းနှီးတဲ့ ကိုယ်ပေါင်းသင်းနေတဲ့သူတွေ ဖြစ်ကြတဲ့ ကဗျာဆရာ ဒါရိုက်တာ ပိုင်သ၊ ကဗျာဆရာ ဒါရိုက်တာ မောင်သီ၊ စာရေးဆရာ ဇာတ်ညွှန်းရေးဆရာ ဒါရိုက်တာ နီကိုရဲတို့ရဲ့ ပြောရေးဆိုခွင့်တွေကို ပြန်လေ့လာကြည့်လိုက်တော့လည်း-

ရုပ်ရှင်နဲ့ ပတ်သက်လို့ သူတို့ သူတို့တွေ ပြောခဲ့တဲ့ စကားတွေထဲမှာ သူတို့မြင်တဲ့ သူတို့ရုပ်ရှင်လောကကို တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။

ပိုင်သက ဟိုးတော်တော်စောစောကတည်းက သည်လိုပြောခဲ့တာ ရှိပါတယ်။

“ပန်းဆိုးတန်းသည် ရုပ်ရှင်သမားတို့ ကျက်စားရာဒေသ ဖြစ်၏။ ရုပ်ရှင်သည် အနုပညာခုနစ်မျိုး ပေါင်းစပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်ဟုဆို၏။ ရုပ်ရှင်သမားများသည် တစ်လိုင်းကောင်း၊ တစ်ခုကောင်း မဟုတ်ဘဲ စပ်စပ်စပ်စပ်နည်းနည်းပါးပါးစီ သိထားကြသူများသာ ဖြစ်၍ အချင်းချင်း တစ်စုတစ်ဝေးတည်း ညီညွတ်ကြသည်ဟု အကြမ်းဖျင်း ထင်စရာရှိသော်လည်း လူမှုရေးကွာဟမှုပေါင်းများစွာ ရှိနေသည်။ သို့သော် ရုပ်ရှင်သမားများသည် (အလှအပကို ဦးစားပေး၍လားမသိ) အရွယ်တင်ကြသည်။ နုပျိုကြသည်။

၃၃ လမ်းက ချို့တဲ့သော စာရေးဆရာတစ်ယောက်နှင့် ပန်းဆိုးတန်းက အချို့တဲ့ဆုံး အောက်ခြေ ရုပ်ရှင်သမားတစ်ယောက်တို့သည် နေပုံထိုင်ပုံ မတူကြ။ စာရေးဆရာက အိုစာလွယ်သော်လည်း ရုပ်ရှင်သမားက ပို၍အရွယ်တင်၏။ တက်ကြွမှု မြန်သလောက် အရှုံးပေးရာတွင် မြန်၏။ ဒေါသချက်ချင်း ကြီး၍ ဒေါသချက်ချင်း ပြေးသွားတတ်၏။ နာရီပိုင်းအတွင်း ဆရာလုပ်ပြတတ်ပြီး မိနစ်ပိုင်းအတွင်း တပည့်ခံချင် ခံတတ်၏။ ရုပ်ရှင်သမားသည် ရုပ်ရှင်မှလွဲ၍ အခြားအလုပ်များကို လက်ကြောတင်းအောင် မလုပ်လိုကြတော့။ မလုပ်တတ်ကြတော့ပါ။

ကဗျာတစ်ပုဒ်၊ ပန်းချီကားတစ်ချပ်သည် ဖန်တီးသူ၏ ကိုယ်ပိုင်ဖြစ်
သော်လည်း ရုပ်ရှင်သည် အများပိုင်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အများဆန္ဒအတွက်
ကိုယ်ပိုင်မာနကို ဘေးချိတ်ထားတတ်ကြသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ပိုင်း
ဖြစ်၍ စီးပွားရေးဆန်၏။ သူတို့သည် ရင်ထဲက အမုန်းကို မျက်နှာပေါ်က
အပြုံးဖြင့် ဖုံးဖိနိုင်စွမ်းရှိကြ၏”

အဲဒါဟာ ပိုင်သ ၁၉၉၁၊ စက်တင်ဘာမှာ ပြောခဲ့တာ။ မဟေသီမဂ္ဂဇင်း၊
၁၉၉၁ နိုဝင်ဘာလထုတ် ‘မောင်’ စီစဉ်တဲ့ ‘တသသ’ ကဏ္ဍမှာပါလာတဲ့
အထဲကပါ။

ပြီးတော့တစ်ခါ မောင်သီ ဘယ်လိုပြောထားသလဲ။ မောင်သီရဲ့ ရုပ်
ရှင်အမြင် ရုပ်ရှင်အတွေးက ဘယ်လိုရှိသလဲဆိုပြီး ကြည့်လိုက်တော့ ရုပ်ရှင်တေး
ကဗျာမဂ္ဂဇင်း ၁၉၉၈ ဇန်နဝါရီလထုတ် အကျွန်း ဦးချစ်မောင်ရဲ့ (မောင်သီ
ရဲ့ ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှု ခေါင်းစဉ်နဲ့) အင်တာဗျူးထဲမှာ မောင်သီပြောတာတွေ
ကို သွားတွေ့လိုက်ရတယ်။ မောင်သီက ယခုလို ပြောဆိုထားပါသည်။

“အခုပြောရင်လည်း ထသတ်ကုန်ကြမယ်။ ဗီဒီယိုရုပ်ရှင်ဆိုတာ ဒီမှာရိုက်
နေတာကို ပြောတာ မဟုတ်ဘူးနော်။ **International** နဲ့ ပြောတာ။ ဗီဒီယို
ရုပ်ရှင်ဆိုတာ အနုပညာအစစ် မဟုတ်ဘူးပျ။ အဲဒီစကားကို ကျွန်တော် ပြော
ချင်တာကြာပြီ။ ပြောရင် ထပြီးပြဿနာတွေ ဖြစ်မှာစိုးလို့။ ဗီဒီယိုရုပ်ရှင်ဆိုတာ
အနုပညာအစစ် မဟုတ်ဘူးဆိုတာ **Pure** မဟုတ်ဘူး။ **Purity** မဖြစ်ဘူးလို့
ပြောတာ။ ဘာလဲဆိုတော့ ကိုယ့် **Creation** သက်သက်၊ ကိုယ့်ဖန်တီးမှုစွမ်း
အားသက်သက်နဲ့ လုပ်လို့မရဘူး။ သူ့မှာ **Technique** ပိုင်း ဆိုင်ရာပါမယ်။
အမှုအရာပိုင်းဆိုင်ရာ ပါတယ်။ ငွေကြေးဆိုင်ရာပါတယ်။ အဲလိုပေါ့။ အဖက်
ဖက်က ကြည့်ရတယ်။ အဲဒီတော့ အနုပညာစစ်စစ်ကို လုပ်လို့မရဘူး။ လုပ်တဲ့
လူကလည်း ကွဲမှာပဲ။

အဲဒီတော့ အခြေခံအချက်ကိုက **Pure Art** နဲ့ လုပ်လို့မရဘူး။ ဗီဒီယို
ရုပ်ရှင်ဟာ **Pure Art** မဟုတ်ဘူး။ ဒါ ကျွန်တော့် ခံယူချက်ပေါ့နော်။ ဒီတော့
သူနဲ့အကိုက်ဆုံးက **Commercial Art** စီးပွားဖြစ် အနုပညာပေါ့။ အဲဒါနဲ့
အကိုက်ဆုံးပဲ။ ကျွန်တော် ဒါက မြန်မာပြည်တစ်ခုတည်း မဟုတ်ဘူး။ နိုင်ငံ
တကာ အတိုင်းအတာနဲ့ ပြောတာပါ။ ကမ္ဘာမှာလည်း ဗီဒီယိုရုပ်ရှင်ကို အဲဒီ
လိုပဲ ထုတ်လုပ်တယ်။ ဒါက ကိုယ့်အနုပညာ ဖန်တီးမှုတစ်ခုတည်းနဲ့ ရပ်
တည်လို့မရတဲ့ အမျိုးအစားဖြစ်တယ်။

ကဗျာရေးတယ်ဆိုတာ ကိုယ့်ဘာသာရေးလို့ရတယ်၊ ကိုယ်တစ်ယောက် တည်း ဖန်တီးလို့ရတယ်၊ ဖန်တီးမှုအစစ်၊ ပန်းချီလည်း ဒီလိုပဲ။ ရုပ်ရှင်ကျတော့ အဲလိုမျိုး မဟုတ်ဘူး။ ကိုယ်လုပ်ချင်တာ လုပ်လို့မရဘူး။ ဘက်ပေါင်းစုံ ပါ လာတယ်။ **Multi Media** ပေါ့။ လူအင်အား၊ စက်မှု၊ ငွေရေးကြေးရေး အား လုံးပါလာတယ်။ ဒါကြောင့် ကိုယ်တစ်ယောက်တည်း လုပ်ချင်ရာ လုပ်လို့မရဘူး”

အဲဒီလို မောင်သီက ပြောထားပါတယ်။

သည်တစ်ခါ နီကိုရဲ ဘာပြောသလဲဆိုတာ ကြည့်ရအောင်။

အဲဒါကတော့ တွေ့ဆုံမေးမြန်းသူ ကိုဦးဆွေကို နီကိုရဲ ဖြေခဲ့တဲ့ အဖြေ ပါပဲ။ မဟေသီမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၉၈ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ်မှာပါတဲ့ ကိုဦးဆွေရဲ့ ‘ရင် တွင်းမှတ်စု’ထဲက ‘နီကိုရဲ ရင်ခုန်ရတဲ့ပိုက်ဆံ’ ဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်နဲ့ ရေးထား တာပါ။ သည်လိုပါ။

စာရေးဆရာအဖြစ်ရတဲ့ ငွေကြေးက ဂဏန်းကလေး သုံးလုံးပါ။ ဇာတ် ညွှန်းရေးဆရာ၊ ဒါရိုက်တာဘဝမှာတော့ သူ့ဝင်ငွေက ဂဏန်းငါးလုံး၊ ခြောက် လုံး ဖြစ်သွားပါပြီ။

အဲဒီတော့ သူနဲ့ဆုံတုန်း မေးကြည့်ဖြစ်ပါတယ်။ (သူဆိုတာက စာရေး ဆရာ နီကိုရဲပါ) မေးကြည့်မိတာကတော့ စာရေးလို့ရတဲ့ စာမူအပေါ် သဘော ထားပါ။

“ဝတ္ထု၊ ကဗျာရေးလို့ ရတဲ့ငွေကြေးရယ်၊ ဇာတ်ညွှန်းရေးလို့ရတဲ့ ငွေ ကြေးရယ်၊ အဆပေါင်းများစွာ ကွာပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဝတ္ထုရေးလို့ရတဲ့ ငွေ လေး သုံးလေးရာအပေါ်မှာ ပိုရင်ခုန်တယ်ဗျာ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ဝတ္ထုတစ်ပုဒ် ရေးဖြစ်ဖို့ ရင်ထဲမှာ တစ်မိမိမိမွေးခဲ့ရသလို ဝတ္ထုခေါင်းစဉ်တပ်ကတည်းက နေ ဆုံးတဲ့အထိ ကိုယ့်ကလောင်နဲ့ကိုယ် အကောင်းအဆိုး တာဝန်ယူရတယ်။ အစအဆုံး ကိုယ်ကိုယ်တိုင် လုပ်ရတာဆိုတော့ အဲဒီကရတဲ့ပိုက်ဆံဟာ သုံးရာပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ တစ်ရာပဲဖြစ်ဖြစ် အင်မတန်ကို တန်ဖိုးထားပါတယ်” လို့ နီကိုရဲက ဖြေကြားခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီမှာ နီကိုရဲရဲ့ စကားထဲက အရေးကြီးတာလေးတွေကွက်ပြီး ထုတ် ပြရရင်-

“ကိုယ့်ကလောင်နဲ့ ကိုယ် အကောင်းအဆိုး တာဝန်ယူရတယ်၊ အစ အဆုံး ကိုယ့်ကိုယ်တိုင် လုပ်ရတာ...” ဆိုပြီး သတိထားမိလိမ့်မယ်။

ကဲ... ကောင်းပြီ။ မြန်မာပြည်က အဲဒီ အဲဒီ ဒါရိုက်တာတွေ၊ ဇာတ်

ညွှန်းရေးသူတွေကတော့ သူတို့အမြင်တွေကို ပြောပြသွားကြပါပြီ။ သူတို့အမြင်ကတော့ ရုပ်ရှင်ကို အနုပညာလို့ မမြင်ကြတဲ့အဖြစ်ပါပဲ။ သူတို့ပြောဆိုချက်ကို ပြန်ဖတ်ကြည့်ပါ။ ရုပ်ရှင်ဟာ တကယ်တော့ အနုပညာမဟုတ်ဘူးဆိုတာကို သဘောပေါက်လာပါလိမ့်မယ်။

ယေဘုယျအနေနဲ့တော့ ရုပ်ရှင်ကို (ဥာဠာဥာဠာတတာ **Art** လို့ ပြောချင်ရင်တောင်) **Performing Art** ရယ်လို့လောက်ပဲ သတ်မှတ်ကြမှာပါ။

ဒီလိုအဖြစ်မျိုးနဲ့ ပတ်သက်လို့ အိန္ဒိယနိုင်ငံက ဇာတ်ညွှန်းရေးဆရာမ (နောက်ပိုင်းမှာ စာရေးဆရာမ ဖြစ်လာပါတယ်) အာရှန်ဒါတီရှိုင်းရဲ့ သဘောထားကို တင်ပြချင်ပါတယ်။

ရှိုင်းဟာ ၁၉၉၇ ခုနှစ်အတွက် ဗြိတိန်နိုင်ငံရဲ့ အမြင့်ဆုံးစာပေဆုဖြစ်တဲ့ **“Booker Prize”** ဆုကို ရရှိခဲ့သူပါ။ ဆုရစဉ်က အသက် ၃၇ နှစ်။ သူမရဲ့ ဆုရစာအုပ်အမည်က **“The God of Small Things”** ပါတဲ့။ အမှန်က ရှိုင်းဟာ စာရေးဆရာမ မဟုတ်ခဲ့ပါဘူး။ သူမရဲ့အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအလုပ်က ဇာတ်ညွှန်းရေးတာပါပဲ။ သူမဟာ အရင်က ဗိသုကာပညာနဲ့ တက္ကသိုလ်တက်ခဲ့ဖူးတယ်။ ကျောင်းပြီးသွားတော့ ဗိသုကာမလုပ်ဘဲ ရုပ်ရှင်လောကထဲကို ခြေစုံပစ်ဝင်သွားတယ်။ ဇာတ်ညွှန်းရေးတယ်။ သူ ဇာတ်ညွှန်းရေးတဲ့ ရုပ်ရှင်ကားနှစ်ကား အိန္ဒိယမှာ ဟိုးလေးတကျော်ကျော် ဖြစ်ခဲ့တာပေါ့။

ပြောရရင် ရှိုင်းအဖို့ အဓိကက ရုပ်ရှင်အလုပ်ပဲ။ ဇာတ်ညွှန်းပဲ။ အဲဒီလိုနဲ့ ရုပ်ရှင်လောကထဲမှာ ရှိုင်း အနေကြာလာခဲ့တယ်။ အဲဒီမှာ ရှိုင်း စပြီး စဉ်းစားခန်းဝင်တော့တာပါပဲ။

ရုပ်ရှင်ဆိုတာ ကိုယ်တစ်ယောက်တည်းနဲ့ မပြီးဘူး။ သရုပ်ဆောင်တွေ၊ ထုတ်လုပ်သူတွေ၊ ဒါရိုက်တာတွေ၊ ကင်မရာမင်းတွေ၊ စက်မှုပညာရှင်တွေနဲ့ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရတဲ့အလုပ်။ စုပေါင်းအလုပ်ကြီး။ ကိုယ့်မင်းကိုယ်ချင်း လုပ်ပိုင်ခွင့်ဆိုတာ မရှိဘူး။

အဲဒီမှာ ရှိုင်းက သူမတစ်ဦးတည်း ဖန်တီးရတဲ့ အနုပညာကို လုပ်ချင်လာတယ်။ တစ်ကိုယ်တော် ဖန်ဆင်းချင်လာတယ်။ အဲဒီအခါ သူမ ဝတ္ထုရေးဖြစ်သွားတာပါပဲ။ ဝတ္ထုရေးတယ်ဆိုတာ ကိုယ့်သဘော ကိုယ်ဆောင်တယ်ရယ်လို့ ရှိုင်းက သဘောပေါက်လာတယ်။

တိုတိုဆိုရရင် လူသိမခံဘဲ လေးနှစ်ခွဲလောက် ကျိတ်ပြီး ဝတ္ထုရေးနေခဲ့တာ။ အခု အဲဒီဝတ္ထုက **Booker Prize** ဆုကို ရလိုက်တာပါပဲ။

အဲဒီစာအုပ် ဆုရတော့ ရုပ်ရှင်ရိုက်ဖို့ဆိုပြီး လာကမ်းလှမ်းတဲ့သူတွေ အများကြီးပါ။ ဒါပေမဲ့ ရွှင်းက လက်မခံခဲ့ပါဘူး။ သူမရဲ့ မူရင်းဝတ္ထုကိုမိအောင် ရိုက်နိုင်ဖို့ မလွယ်ပါဘူးလို့ ရွှင်းက ထင်မြင်ယူဆထားလို့ပါ။

သူမကိုယ်တိုင် နာမည်ကျော် ဇာတ်ညွှန်းရေးဆရာမတစ်ယောက် ဖြစ်နေလေတော့ သူက ရုပ်ရှင်အကြောင်းကို ပိုသိတာပေါ့လေ။

အဲဒီဇာတ်ညွှန်းရေးဆရာမရဲ့ ရုပ်ရှင်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အမြင်ပဲ။ သူမအဖို့ ရုပ်ရှင်ဇာတ်ညွှန်းရေးတာနဲ့ (ရုပ်ရှင်ရိုက်တာနဲ့) ဝတ္ထုစာအုပ်ရေးရတာ ဘယ်ဟာက အနုပညာ၊ ဘယ်ဟာက အနုပညာမဟုတ်ဘူးဆိုတာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရှိမှာပဲပေါ့။

ကဲ... ကျွန်တော်တို့ဆီမှာကော “ရုပ်ရှင်ဟာ တကယ်တော့ အနုပညာမဟုတ်ဘူး” လို့ပြောရင် လက်ခံချင်ကြပါ့မလား။

[ဗီဒီယိုရုပ်ရှင်ဇာတ်နိဂုံး၊ ၁၉၉၈]

မြတ်လေး၊ မနုစိန်နှင့် သာသနာဖျက်

ဒီလူက ဖြစ်လိုက်ရင် အဲဒီလို အသည်းအသန်ချည်းပဲ။ ခုလည်းကြည့်လေ။
ဆရာမြတ်လေးက သူ့ကို ကောနေပြီ။

‘ဟေ့ကောင် နိုင်လိုမင်းထက် မင်းလုပ်လိုက်တာနဲ့ ငါ့မှာ ခွေးလုံးလုံး
ဖြစ်ပြီ’ တဲ့။

မောင်းမကန်ညဟာ လရောင်နဲ့ လှပနေပါတယ်။

ကမ်းခြေတစ်လျှောက် ဘန်ဂလိုတွေမှာ လူသူလေးပါးတိတ်ဆိတ်။
ပင်လယ်ကြီးကတော့ ဘယ်သူ့အမိန့်နဲ့လည်းတော့ မသိဘူး၊ တစ်ချိန်လုံး အော်
နေတော့တာပဲ။

လှိုင်းတွေက ကမ်းခြေကို ပြေးပြေးရိုက်။ ပြီးတော့ တလိမ့်လိမ့် ပြန်
ဆင်းသွား။ ဘန်ဂလိုတွေ တန်းစီဆောက်ထားတဲ့ ကမ်းခြေမှာ ဟိုးဘက်ထိပ်
အစွန်မှာ ကဗျာဆရာ မောင်မိုး (အဆိုတော် သရုပ်ဆောင် လွင်မိုးပေါ့) သူတို့
အဖွဲ့၊ ဒီဘက်မှောင်ရိပ်ဘက်အစွန်မှာက ဒီလူကိုနိုင်လိုမင်းထက်တို့အဖွဲ့။

၁၉၉၆ ခုနှစ် မကုန်ခင် ဒီဇင်ဘာ တတိယပတ်နဲ့ နောက်ဆုံးပတ်ထဲမှာ
ဒီလူတွေ ဒီမှာလာပြီး စီးပွားရှာနေကြတာလေ။ လွင်မိုးတို့အထဲမှာ မောင်မျိုး
မင်း (ရင်တွင်းဖြစ်) ပါလာသလား၊ မပါလာဘူးလားဆိုတာတော့ မသိဘူး။
ဇာတ်ညွှန်းရေးတဲ့ စာရေးဆရာလေး နီကိုရဲကိုတော့ ထားဝယ်ကို အလာ ရေး
လမ်းတစ်နေရာမှာတုန်းက ကားတစ်စီးပေါ်ကနေ အော်ဟစ်နှုတ်ဆက်ပြီး ပါ
သွားတာ တွေ့လိုက်ရ။

နီကိုရဲ ထားဝယ်ပါလာတယ်။ မောင်းမကန်မှာ တည်းတယ်သာဆိုတယ်။
ဒီမောင်က ဟိုဘက်အစွန် ဘန်ဂလိုကနေ ဒီဘက်အစွန်ကို ကူးမလာဘူး။
ကိုနိုင်လိုမင်းထက်ကတော့ မျှော်တာပေါ့လေ။ ညနေ ရိုက်ကွင်းသိမ်း၊ မောမော

နဲ့ ပင်လယ်ထဲ ရေဆင်းချိုး၊ နေရောင်လည်း ညှိုးသွားပြီဆိုရင် ဒီလူတွေအဖွဲ့ သောင်ပြင်မှာ ဖျာတစ်ချပ်ခင်းပြီး ရမ်ပုလင်းနှစ်လုံးချ၊ အပန်းဖြေတော့တာပါပဲ။ ဒီလိုအချိန်မှာ နီကိုရဲကို ဒီလူ ကိုနိုင်လိုမင်းထက် မျှော်တတ်တာပါ။

၃၃ လမ်း လေထန်ကုန်းသားချင်းအတူတူဆိုတော့ အခုလို အာမီရမ် ကောင်းကောင်း စစ်စစ်ကလေးသောက်ရတဲ့အခါ သတိရမိတာပဲပေါ့။ ဒီ အာမီရမ်ကလည်း မောင်းမကန် ကမ်းခြေက ဗိုလ်ကင်းရဲ့ ငွေသောင်ယံဦးဆိုင်က ရတာ။ ဗိုလ်ကင်းက သူ့ပစ္စည်း သူ အာမခံတယ်။ ဈေးလည်းချိုတယ်။ ၁၈၀။ မစစ်ဘူးဆိုရင် ပြန်ပေးလို့ရတယ်။ ဗိုလ်ကင်းက ပြောသေးတယ်။ ‘ကျွန်တော့်ဆိုင်က စာရေးဆရာကြီး မြသန်းတင့်တို့ ထိုင်ဖူးတဲ့ဆိုင်ပါ’ တဲ့။ နာမည်တစ်လုံးနဲ့ နေတဲ့ ငွေသောင်ယံဦးပဲ ဆိုပါတော့လေ။ အဲဒီ ငွေသောင်ယံဦးက အာမီရမ် အထူးရှယ် အကောင်းစား သောက်နေရတဲ့ အချိန်မှာ ဒီလူ နီကိုရဲကို သတိရမိတာ မဆန်းပါဘူး။

မြို့တော်ကြီးမှာဆိုရင် နီကိုရဲနဲ့ ဒီလူက လေထန်ကုန်း အတူထိုင်၊ ညနေ ညနေ စည်တယ်လေ စည်တယ်လေဆိုတဲ့ အချိန်မှာ သူတို့နှစ်ယောက် တာမွေကို ပြေး။

လေထန်ကုန်းမှာက ဒီလိုပါပဲ။ ညနေတိုင်ရင် မြေနီကုန်း ရွာတန်းရှည်ဘက် ပြေးတဲ့သူက ပြေး။ ပန်းဆိုးတန်း ‘ဘီအီး-ဒီဝမ်း’ ရတဲ့ ပဒေသာဆိုင်ကို ရောက်သူ ရောက်။ ၃၆ လမ်း(အထက်)က နေနံနက်ခင်း ဆိုင်ထဲဝင်တဲ့သူက ဝင်။ ခုနောက်ပိုင်း ၃၆ လမ်းထဲမှာပဲ အသစ်ဖွင့်တဲ့ **Casper** ရမ်သီးသန့်ဆိုင်ကလေးမှာလည်း လေထန်ကုန်းက စာရေးဆရာတွေ၊ ကဗျာဆရာတွေနဲ့ပဲ ပြည့်လို့။ ပြည့်တော့မှာပေါ့။ ဒီဆိုင်က အကြွေးသောက်လို့ရတာကိုးနော့။

မောင်းမကန်ကမ်းခြေ နေဝင်ပြီဆိုရင် ပင်လယ်ကမ်းစပ်မှာ ရပ်ပြီး ဟိုးအဝေးမှာရှိနေမယ့် ၃၃ လမ်း လေထန်ကုန်း၊ ဒါမှမဟုတ် ပန်းဆိုးတန်း ဟောလီးဝုဒ်ကလေးကို လွမ်းဆွတ်မိတဲ့အခါ သောင်ပြင်ပေါ်မှာ ဖျာခင်း၊ ရမ်ပုလင်းအဖုံးဖွင့် လသာသာမှာ သောကနဲ့ အအေးမိခြင်းအတွက် အရက်နဲ့ရေဆတူရောပြီး မှောက်သွားအောင် သောက်ပစ်လိုက်ကြတာပါပဲ။

တစ်ခုတော့ရှိတာပေါ့လေ။ နီကိုရဲတို့က ဟိုးအစွန်က ဌာနဆိုင်ရာ ဘန်ဂလို။ ကိုနိုင်လိုမင်းထက်တို့က ဒီဘက်အစွန်မှာ ပုဂ္ဂလိကပိုင် ဘန်ဂလို။ ဒေါက်တာ ကျော်ထိုက် ဘန်ဂလိုလို့ ဆိုပါတယ်။ နာမည်က ‘အေးရိမ်ငြိမ်’ တဲ့။ ပြီးတော့ ကင်မရာမင်း စပုံတောင်နဲ့ စက်အဖွဲ့၊ ဓာတ်ပုံတက္ကသိုလ် မောင်

မေတ္တာတို့၊ မှတ်တမ်းရေးတဲ့ ဖိုးဇော်တို့တည်းတဲ့ ကပ်လျက်က ဘန်ဂလိုက ‘ထင်းရှူးမြိုင်’ တဲ့။

ဒီလူ ကိုနိုင်လိုမင်းထက်က ပိုင်သနဲ့ ပါလာတာ။ ပိုင်သက ဒွေး၊ မြတ်လေး၊ စိုးမြတ်သူဇာတို့နဲ့ ဒီမှာလာပြီး ဗီဒီယိုတစ်ကားရိုက်တယ်။ ဇာတ်ကားနာမည်က ‘ကဗျာမဆန်သော နေ့ရက်များ’ တဲ့။ ဒီဇာတ်ကားထဲမှာ ခင်စိုးပိုင်လည်း ပါသေးတယ်။ သရဖီကျော်၊ သရုပ်ဆောင်သစ် အောင်လင်း၊ သူတို့လည်းပါ သေးသပေါ့။

ပွဲတော်ကြီးတစ်ခုနဲ့ လာပြီး ကြိုဆုံနေတော့လည်း မောင်းမကန် ရိုက်ကွင်းမှာ လာကြည့်ကြတဲ့ ပရိသတ်ကလည်း နည်းမှ မနည်း။ ‘ရဟယ်ရှင် ရဟယ်ရှင်’ ဆိုတဲ့ ထားဝယ်သူတွေရဲ့ စကားသံတွေ၊ ကိုသားကြီး (ဒွေး)နဲ့ ဓာတ်ပုံတွဲရိုက်ချင်လို့ဆိုတဲ့ ကောင်မလေးတွေ၊ စိုးစိုး(စိုးမြတ်သူဇာ) နဲ့ ဓာတ်ပုံတွဲရိုက်ချင်ကြတဲ့ ကောင်လေးတွေ၊ သူတို့လိုအင်ကို ဖြည့်ဆည်းနေရတာနဲ့ပဲ ရိုက်ကွင်း တစ်ခါတစ်ခါ တည်ဖို့ လူရှင်းနေရတာကလည်း အမောသား။

ဪ... နယ်မှာဆိုတော့လည်း ဒီလိုပဲပေါ့။ ထားဝယ်နဲ့ မောင်းမကန်က ဆယ်မိုင်ဝေးတာ။ အဲဒီ ဆယ်မိုင်ကိုကျော်ပြီး ဒီကမ်းခြေမှာ ဗီဒီယိုရိုက်နေတာကို တကူးတက လာကြည့်ကြတာလေ။ သရက်ချောင်းကလည်း လာတယ်။ လောင်းလုံကလည်း လာတယ်။ တီဗွီ၊ ဗီဒီယို စိမ်းမြဖန်သားပြင်ပေါ်မှာပဲ မြင်ဖူး တွေဖူးကြတဲ့ သူတို့ချစ်တဲ့ သရုပ်ဆောင်တွေ၊ အနုပညာသည်တွေကို ဒီမှာ အရှင်လတ်လတ်ကြီး မြင်ရတွေ့ရတာ ဆိုတော့ ရောက်လာလိုက်ကြသမှ အရှေ့အနောက်တောင်မြောက်ဝဲယာ အရပ်ရှစ်မျက်နှာကုန်ရော။ ပိုဆိုးတာပေါ့။ ပွဲတော်ကြီး တစ်ခုနဲ့ ကြိုဆုံနေပြန်တော့လည်း ပြည်နယ်နဲ့တိုင်း ဆယ့်လေးခုက လူငယ်တွေအစုံ၊ အံ့နေတော့တာပါပဲ။

ဖြစ်ပုံများ၊ ရိုက်ကွင်းတစ်ခုမှာဆိုရင် မင်းသားကြီး မြတ်လေးနဲ့ ဒွေးတို့ သရုပ်ဆောင်နေတာကို ကြည့်ပြီး အဲဒီပရိသတ်ကလည်း မျက်ရည်တွေကျ လို့ပါ။

မောင်တောက်(ဒွေး)ကို သူ့ဆရာလက်ယာမင်းဒင် (မြတ်လေး)က ချိုင်းထောက်ကြီးနဲ့ ရိုက်၊ မောင်တောက်က ရိုက်ပါဆရာ ရိုက်ပါဆရာလို့ ငိုပြီးပြော၊ လက်ယာမင်းဒင်ကြီး ပိုပြီး ဒေါသနဲ့ရိုက် (တကယ်ကို ရိုက်တာ) မောင်တောက်ခေါင်းငုံ့ပြီး အရိုက်ခံ။

ဒီအခန်း (အခန်းစဉ် ၂၆-က)ကို ရိုက်တော့ ရိုက်နေတုန်း ရိုက်ကွင်း

လာကြည့်တဲ့ ပရိသတ်က တုပ်တုပ်မလှုပ်ဘူး။ ငြိမ်လို့။ အဲဒီအခန်းနောက်ဆုံး ရိုက်ချက်ပြီးလို့ ဒါရိုက်တာလုပ်တဲ့ ပိုင်သက လက်ဖျောက်တီး Cut လို့လည်း အော်လိုက်ရော ပရိသတ်ကြီးဆီက အသံတိတ် ငိုကြွေးသံကြီး ပေါ်ထွက်လာ တော့တာပဲ။ မျက်ရည်ကျတဲ့သူတွေကလည်း ကျလို့ပေါ့။

အဲဒီမှာ ကိုနိုင်လိုမင်းထက်က ဇာတ်ညွှန်းရေးဆရာ။ ဒီဇာတ်ကားမှာ ဇာတ်ညွှန်းက သူရေးတာ။ သူ့ကြည့်လိုက်တော့လည်း တရှုပ်ရှုပ်နဲ့ မျက်ရည် တွေ တွေတွေကျနေတော့တာလေ။ သူ ငိုနေတာပါ။ မောင်တောက်နဲ့ လက် ယာမင်းဒင်တို့ ဆရာတပည့်ဖြစ်အင်ကို ကြည့်ပြီး သူငိုနေခဲ့တာပါ။

ပိုင်သက သူ့ကိုကြည့်ပြီး ဘေးမှာရှိတဲ့ ပရိဂျူဆာကိုယ်စားလှယ် ဦးမောင်မောင်နွယ်တို့၊ ဆရာမြတ်လေးတို့၊ ဒွေးတို့ကို လှမ်းပြီး ‘ဟိုမှာ ကိုနိုင် လိုမင်းထက် ငိုနေပြီ’လို့ အကျယ်ကြီး အော်ပြောလိုက်တော့မှပဲ ဒီလူအရှိုက် ရပ်၊ အငိုရပ်၊ မျက်ရည်သုတ်တော့တယ်။

ဒီလူက ဖြစ်လိုက်ရင် အဲဒီလိုချည်းပဲ။ အသည်းအသန်။ ခုလည်း ဆရာမြတ်လေးက သူ့ကို ကောနေတာ အဲဒါကြောင့်ပဲ။

‘ဟေ့ကောင် နိုင်လိုမင်းထက် မင်းလုပ်လိုက်တာနဲ့ ငါ့မှာ ခွေးလုံးလုံး ဖြစ်သွားရပြီ’ ရယ်လို့ပေါ့။

ဆရာမြတ်လေး သူ့ကို ပြောတာက မောင်းမကန်ကမ်းခြေက သရဖူ စားသောက်ဆိုင်ကလေးမှာပါ။ ဖြစ်တာက အေးရိပ်ငြိမ် ဘန်ဂလိုမှာပါ။

အဲဒီညနေက ပိုင်သရယ်၊ ဒီလူရယ်၊ ချားလ်စ်ဘရင်ရယ် သုံးယောက်။ ခါတိုင်း လာဝိုင်းနေကျ ပရိဂျူဆာ ကိုယ်စားလှယ် ဦးမောင်မောင်နွယ်ကတော့ ဒီညမပါဘူး။ ဘယ်ရောက်နေသလဲတော့ မသိဘူး။ ဒီပုဂ္ဂိုလ် ညည အရက်ဝိုင်းနား မသိဘဲ ဘယ်ပျောက်ပျောက်နေမှန်း မသိတာလည်း သုံးလေးရက် ရှိပြီ။ ထား တော့။

သူတို့သုံးယောက်ပဲ စကားတပြောပြောနှင့် ပင်လယ်လေရိုင်း တိုးတာ ခံပြီး လရောင်အောက်မှာ ပက်လက်လှန်လိုလှန်၊ ဝမ်းလျားမှောက်လို မှောက်၊ ပင်လယ်ရေလှိုင်း ဖွေးဖွေးထဲ ဆင်းရပ်လိုရပ်နဲ့၊ ခရစ္စမတ်မတိုင်ခင် နှစ်ရက် သုံးရက်အလိုက တစ်ညပဲဆိုပါတော့။

ဝိုင်းသိမ်းပြီး ကုန်းပေါ်ပြန်တက်လာကြတော့ ဒီလူက ဘန်ဂလိုရှေ့က ကွပ်ပျစ်ကလေးပေါ်မှာ လသာသာနဲ့ မအိပ်သေးဘဲ ထိုင်နေတဲ့ ဆရာမြတ်လေး ကို ထွေရာလေးပါးပြော၊ နှုတ်ဆက်လိုက်သေးတယ်။ ပြီးတော့မှ ဘန်ဂလိုပေါ် တက်သွားတယ်။

သူတို့ ကမ်းခြေပင်လယ် အရက်ဝိုင်းက လူတွေ ပြန်လာတဲ့အချိန်မှာ ဘန်ဂလိုပေါ်က ဗီဒီယိုအဖွဲ့သားတွေ အိပ်နေကြပါပြီ။ ဒီလူ ကိုနိုင်လိုမင်းထက် က ပိုင်သရဲ့ ကိုယ်ရေးအရာရှိ ထွင်ပိုင်ကိုရှာတယ်။ ထွင်ပိုင်တော့ မတွေ့ဘူး။ ဒီဇာတ်ကားမှာ သရုပ်ဆောင်လည်းဟုတ်၊ ယူနစ်မန်နေဂျာဆိုလည်း ဟုတ်တဲ့ ထက်ကို ကိုပဲ တွေ့ရတယ်။

ထက်ကိုနဲ့ လူကြမ်းမင်းသားကြီး ဦးလှဖေတို့အိပ်တဲ့ အဝင်တံခါးပေါက် ဘေးကနေရာကို ဒီလူရောက်သွားတော့ ဘေးက မောင်မျိုးခင်ဆီက ညည်းသံ သဲ့သဲ့ကို ကြားလိုက်ရတယ်။ ဒီလူနဖူးကြော ရှုံ့ပြီး စိုက်ကြည့်နေလိုက်တယ်။ မောင်မျိုးခင် ညည်းသံက ပိုပြီး ကျယ်လာတယ်။ ပြီးတော့ ဗလုံးဗထွေးနဲ့...

‘ကိုနိုင်လိုမင်းထက်ရယ် ကျွန်တော့်ကို ဆေးတိုက်ပါဦး’တဲ့။

အဲဒီမှာ ကိုနိုင်လိုမင်းထက် မနေနိုင်တော့ဘဲ မောင်မျိုးခင်ကို ဟိုစမ်း ဒီစမ်း လုပ်ကြည့်လိုက်တော့ လားလား ဒီမောင်တစ်ကိုယ်လုံး ပူချစ်နေတာပါ လား။ မောင်မျိုးခင် တော်တော် ဖျားနေတာပဲ။ ၁၀၄၊ ၁၀၅ မလျော့ရင်သာ ရှိရမယ်။ ဟေ့ ဘယ်သူ့ဆီမှာ ပါရာစီတမောပါသလဲဟေ့။ ဒီမှာ မေးနေတယ် ကွာ။ ဘယ်သူ့ဆီမှာ ဘာမိတုန်၊ ဘာမိတုန် ရှိသလဲ။

ဒီလူ ကိုနိုင်လိုမင်းထက် စိုးရိမ် ပျာပျာသလဲနဲ့ ဆေးလိုက်မေးတာလေ။ ဆေးက ဘယ်သူ့ဆီမှာမှ မရှိဘူး။ မောင်မျိုးခင်ကလည်း တဟင်းဟင်းနဲ့ ညည်းနေ၊ ပြီးတော့ ပါးစပ်ကလည်း တတွတ်တွတ်နဲ့...

‘ကိုနိုင်လိုမင်းထက်ရယ် ကျွန်တော့်ကို ပစ်မထားပါနဲ့၊ ကျွန်တော့်ကို သနားရင် ပစ်မထားပါနဲ့’

နောက်ပြီး ဘာတွေပြောလို့ ပြောမှန်းလည်း မသိဘူး။

ကိုနိုင်လိုမင်းထက်က ထက်ကိုကို မျက်ရိပ်ပြလိုက်တယ်။

‘ထက်ကိုလာ၊ မောင်ရင် ကိုယ်နဲ့လိုက်ခဲ့၊ ဆေးသွားဝယ်ကြမယ်’

ထက်ကိုလည်း ကိုယ့်ဗီဒီယိုအဖွဲ့သားတစ်ယောက် အခုလို ကိုယ်တွေ ချစ်ချစ်တောက်ပူပြီး ဖျားနေတာကို ဘယ်ကြည့်နေနိုင်ပါ့မလဲ။ ချက်ချင်း ထ လိုက်လာတယ်။

ပထမတော့ ဘန်ဂလိုကနေ သရဖူတို့၊ ငွေသောင်ယံဦးတို့ကို ဆယ် မိနစ်လောက် ခရီးလေး လမ်းလျှောက်သွားကြဖို့ ဟာကို ဟိုကောင် ထက်ကို က ကားနဲ့သွားမယ်ဆိုပြီး ရှုတင်ကားသော့ တောင်း၊ စက်နှိုးပြီး မောင်းအထွက်၊ လရောင်ကို ခံစားနေတဲ့ ဆရာမြတ်လေးက ‘ဟေ့ကောင်တွေ နိုင်လိုမင်းထက်

နဲ့ ထက်ကို၊ ဒါမင်းတို့ ဘယ်သွားကြမလို့လဲ၊ နေဦး ငါလည်း လိုက်မယ်’ ဆိုပြီး ကားပေါ် ပါလာရော။

ထက်ကိုက အရင်ဆုံး သရဖူနဲ့ ဗိုကင်းရဲ့ ငွေသောင်ယံဦးမှာ ဝင်ဝယ် ကြည့်မယ်၊ မရတော့မှ မောင်းမကန်ရွာကြီးထဲ သွားဝယ်ကြမယ်ဆိုပြီး မောင်း သွားလိုက်တာ သရဖူဆိုင်ရှေ့မှာ ကားကို တုံ့ခနဲ ရပ်၊ ကိုနိုင်လိုမင်းထက်က မဟာမိတ်တပ်တွေ နော်မန်ဒီကမ်းခြေတက်တဲ့နေ့က အိုက်တင်မျိုးနဲ့ ဝုန်းဆို ခုန်ဆင်း၊ သရဖူဆိုင်ထဲ ပစ်အဝင် အဲဒီမှာ ဟာတွေ၊ ဟင်တွေနဲ့ အိုတွေ အယ် တွေ ဖြစ်ကုန်ရော။

သူ့ဘာသာ ဘာဖြစ်ဖြစ် ကိုနိုင်လိုမင်းထက်က ဂရုမစိုက်အားပါဘူး။ သူသိတာက ဆေးရဖို့ပဲ။ မောင်မျိုးခင်အတွက် ဆေးက အရေးကြီးနေတယ်။ ကောင်တာမှာ ထိုင်နေတဲ့ ဆိုင်ရှင်ကောင်မလေးဆီမှာ ပါရာနဲ့ဘာမိတုန် မေး ကြည့်တယ်။ ရောင်းဖို့တော့ မရှိဘူးတဲ့။ အိမ်မှာသုံးတဲ့ဟာကို ထုတ်ပေးတယ်။ ပါရာပဲ ရတယ်။ အင်း... ဒါဆိုလည်း မဆိုးဘူးပေါ့။ ပိုက်ဆံပေးတော့ ကောင် မလေးက မယူဘူး။

ဒီလူ အဲဒီလို အလောတကြီး ဖြစ်နေတာကို ဆရာမြတ်လေးက ဘေး ကနေ ငေးကြည့်ပြီး မျက်မှောင်ကြုတ်နေတာကို ဒီလူမသိရှာဘူး။ သရဖူဆိုင် က ကောင်မလေး စေတနာနဲ့ ပေးလိုက်တဲ့ ပါရာစီတမောကတ်ကလေးကို ကိုင်ပြီး ဒီလူဆိုင်ထဲက ပြန်ထွက်မယ်အလုပ်မှာ...

“ကိုနိုင်လိုမင်းထက် ဘယ်သူ ဘာဖြစ်လို့လဲ” ဆိုပြီး မေးလိုက်တဲ့ အသံကြားလို့ နောက်ပြန်လှည့်ကြည့်လိုက်တော့၊ ဩ... ဦးမောင်မောင်နွယ် ခင်ဗျား ဒါကြောင့် ကျုပ်တို့နဲ့ ညနေ ညနေ အေးရိပ်ငြိမ် ဝိုင်းမထိုင်တော့တာ ကိုး ဆိုပြီး ဘာညာကွဲကွဲတွေ ပြောမိရော။

ဦးမောင်မောင်နွယ်ဘေးက ထိုင်နေတဲ့ ကောင်မလေးကလည်း ရှက် အမ်းအမ်းနဲ့ပေါ့။ လူမိသွားတာ နာတယ်ဟေ့ ဆိုပြီး ခေါင်းကြီး တွင်တွင်ငုံ့ လို့။ ချိုအေးသွယ်လေ၊ ချိုအေးသွယ်။ ကိုနိုင်လိုမင်းထက်တို့အဖွဲ့နဲ့ ရန်ကုန် က ပါလာတဲ့ သရုပ်ဆောင် ကောင်မလေး။ အင်း... ညည ပျင်းလို့ထင်ပါရဲ့။ ပရိဂျူဆာ ကိုယ်စားလှယ်နဲ့ ဒီ သရဖူဆိုင်မှာ လာထိုင်နေတာထင်တယ်။

ကိုနိုင်လိုမင်းထက်က ဦးမောင်မောင်နွယ်ကို...
“မောင်မျိုးခင်တစ်ယောက် ကိုယ်တွေ ချစ်ချစ်တောက်ပူပြီး ဖျားနေလို့ ဗျာ” လို့လည်း ဆိုလိုက်ရော၊ စားပွဲတစ်လုံးမှာ ထိုင် ကော်ဖီသောက်နေတဲ့

ဆရာမြတ်လေးက လှမ်းခေါ်ပြီး...

“ဟ နိုင်လိုမင်းထက်ရ၊ မျိုးခင်... မျိုးခင် ဘာဖြစ်လို့တုံး” ဖြစ်ရော။

ဒီတော့လည်း ထက်ကိုက ဝင်ရှင်းပြတယ်။ ဘယ်သို့ ညာသို့ပေါ့။

မင်းသားကြီး မြတ်လေးက သူနုစဉ်တုန်းက ‘ချစ်သူက လ ကိုယ်က ည’တို့၊ ‘သူများရယ်ဖို့ ကိုယ်ငိုမယ်’တို့ ရုပ်ရှင်ကားတွေထဲက မြတ်လေး အိုက်တင်မျိုးနဲ့ ခေါင်းတွင်တွင်ခါပြီး...

‘မဟုတ်သေးပါဘူး၊ မဟုတ်သေးပါဘူး၊ ငါညနေက မျိုးခင်ကို ဟို ဟာခိုင်း ဒီဟာခိုင်း လုပ်နေတုန်းက ဒီကောင် အကောင်းကြီးပါ။ ထမင်းတောင် ငါနဲ့ အတူစားတာ၊ ဒီကောင်စားကောင်းကောင်းနဲ့ သုံးပန်ကန်တောင် တီးပစ်သေး တာပဲ။ ဘယ့်နှယ် မျိုးခင်က ကိုယ်တွေချစ်ချစ်တောက်ပူပြီး ဖျားနေရတယ်လို့ ကွာ’

‘အဲဒါတော့ ကျွန်တော် မသိဘူး ဆရာ၊ မောင်မျိုးခင် အခု ကိုယ်တွေ ပူချစ်ပြီး တဟင်းဟင်း ညည်းနေတာကို ကျွန်တော် မကြည့်ရက်လို့ ဆေးလာ ဝယ်တာ’

‘နေစမ်းပါဦး နိုင်လိုမင်းထက်ရယ်၊ မင်းဟာက ဟုတ်မှ ဟုတ်ရဲ့လား၊ ဟိုကောင် မျိုးခင်က မူရာမာယာတွေ အများသားကွ’

‘ဟာ ဆရာ မယုံရင်လည်းနေ၊ ရော့ ဟောဒီမှာဆေး ဒါပဲ၊ ကျွန်တော် သွားမယ်’

ကိုနိုင်လိုမင်းထက် ဆေးကတ်ကလေးကို စားပွဲပေါ်ပစ်ချ၊ စိတ်ဆိုး မာန်ဆိုးနဲ့ဆိုင်ထဲက ထွက်သွားလိုက်တာ နောက်ကထက်ကို အတင်းပြေးလိုက် လာပြီး အသာဖျောင်းဖျချော့မော့ခဲ့ရဖူးတယ်လေ။ ဖြစ်ပုံများ မပြောချင်ဘူး။ အဲဒီလို။

နောက်တော့ ဆရာမြတ်လေးက မောင်မျိုးခင် တကယ်ပဲ ရုတ်တရက် ကောက်ကာငင်ကာ ဖျားတာကို သိတော့လည်း လေပြေလေးနဲ့ ပြောရှာပါတယ်။

‘နိုင်လိုမင်းထက်ရယ်၊ မင်းလုပ်လိုက်မှပဲ ငါခွေးလုံးလုံး ဖြစ်ရတယ်ကွာ၊ မျိုးခင်က ငါခိုင်းဖို့ပြုဖို့ ခေါ်လာတဲ့ ငါ့တပည့်လေကွာ၊ ဒီကောင် တစ်ခုခုဖြစ် ရင် ငါ့မှာ တာဝန်ရှိတာပေါ့၊ ခုတော့ ငါလည်း ဘာမှမသိရဘူး။ မင်းကလည်း ငါ့ကို ဘာမပြော ညာမပြောနဲ့ စွတ်ရွတ်လုပ်တာ၊ ငါဘယ်ကောင်းပါ့မလဲကွာ၊ ငါ ခေါ်လာတဲ့ ငါ့တပည့် ငါပစ်ထားရာ ရောက်မနေဘူးလား၊ မင်းလုပ်လိုက်မှဖြင့် အရမ်းချည်းပဲ၊ ငါ ခွေးလုံးလုံးကို ဖြစ်ရော’တဲ့။

ဒီလိုကျတော့လည်း ကိုနိုင်လိုမင်းထက်က...

‘ဟာ ဒီလိုသဘော မဟုတ်ပါဘူး ဆရာရယ်၊ ဆရာက ကျွန်တော့်ရဲ့ လက်ဦးဆရာပါ။ ဆရာကျေးဇူးနဲ့ အခု ကျွန်တော် ဇာတ်ညွှန်းရေးစားနေတာပါ။ ဆရာက ဆရာပါ ဆရာရယ်၊ ဆရာထက် ဆရာတဲ့ ဆရာတောင် ဆရာလောက် မဆရာပါဘူးဆရာရယ်’ဆိုပြီး ဆရာမြတ်လေး ပြုံးယူတော်မူရတဲ့အထိ ကလေး ဆိုးကြီးလို ချွဲနဲ့ တောင်းပန်နေပြန်တော့တယ်လေ။

ဒီလူက ဒီလို အသည်းအသန် ခံစားမှုသမား။ သိပ်ပြီး ခံစားလွယ်တယ်။ **very sensative** ဖြစ်တယ်ပေါ့။ ရိုက်ကွင်းပေါ်မှာ မျက်ရည်ကျရင် ကျနေတတ် တာကလည်း ခံစားလွယ်လို့ပဲ မဟုတ်ဘူးလား။

ဒီလူ ကိုနိုင်လိုမင်းထက် ခံစားတတ်ပုံအကြောင်းကတော့ ပြောရင် ကမ္ဘာ့ရှည်မယ်၊ နှစ်ထောင့်နှစ်ညလောက် ပြောယူရမယ်။

သူ့အကြောင်း မသိတဲ့ လူတွေဆိုရင် ဒီလူ့ကို နည်းနည်းကြောင်တယ် လို့ ထင်ချင် ထင်ကြမှာ။ ထင်လည်း ထင်ချင်စရာပဲလေ။ ကြည့်ပါလား။ ဒီ လူခံစားတတ်ပုံက တစ်ခါတစ်ခါ ဘေးကလူတွေ အမြင်ကတ်စရာ၊ ကရုဏာ ဒေါသောနဲ့ ပြေးထိုးချင်စရာ ဘယ်လောက်ကောင်းသလဲ။

ထားဝယ်နဲ့ မောင်းမကန်သွားတဲ့လမ်းမှာ ၈ မိုင်နဲ့ ၃ ဖာလုံဆိုတဲ့ နေရာ မှာ ရှုခင်းသာ **(View Point)** ဆိုတာ ရှိတယ်။ မောင်းမကန်ကမ်းခြေနဲ့ ပင် လယ်ကို အပေါ်စီးကနေ မြင်ရတဲ့ နေရာပဲပေါ့။ ပြီးတော့ ထားဝယ်နဲ့ မောင်း မကန်ဆိုတာ တောင်မိုးတောင်နဲ့ ဘုရားတောင်ဆိုတဲ့ တောင်ကြီး နှစ်လုံးကို ကျော်ပြီး လာရတာမဟုတ်လား။ တောင်ကျွေ၊ တောင်ပတ်၊ တောင်ဆင်း၊ တောင်တက်တွေနဲ့ ကားလမ်းက လွတ်ကြည့်လိုကောင်းတာ။ ပြင်ဦးလွင် ရှုခင်းသာ အတက် အဆင်းနဲ့က တစ်မျိုးတစ်ဘာသာစီ ထူးခြားနေတာလေ။

ဒီလူ ထားဝယ်နဲ့ မောင်းမကန်ကို ကူးချည် သန်းချည်လုပ်ရင်း တစ် ညမှာ ခင်စိုးပိုင်ကို ညဘက် ကားရိုက်ဖို့ ဇလွန်းဘူတာ ဟိုတယ်ကနေ ခေါ် လာတုန်း ဒီလူစိတ်ထဲ မောင်းမကန်က မပြန်ခင် တစ်ညလောက်ဖြစ်ဖြစ် ဒီ ရှုခင်းသာ အုတ်ခုံမှာ ထိုင်ပြီး ဘီယာသောက်ရရင် ကောင်းမှာပဲလို့ တွေးခဲ့မိတယ် တဲ့။

ဒါကို သူက ပိုင်သတို့၊ ချားလ်စ်ဘရင်တို့ကို အဖော်ညှိတယ်။ ဟိုလူ တွေက ‘ခင်ဗျားဟာ မဟုတ်သေးပါဘူးဗျာ၊ ညဘက် အချိန်မတော် အချိန် တော် လူမနီး သူမနီး တောကြီး တောင်ကြီးထဲမှာ ဘီယာ သွားသောက်ရမယ်

လို့၊ မတော်နေ လူရိုက်ပြီး ပစ္စည်းလုတဲ့ကောင်တွေနဲ့ တွေ့နေမှ ခင်ဗျား ဟုတ်ပေ့ဆိုပြီး ကွဲခနဲဖြစ်သွားမယ်' ဘာညာနဲ့ ဒီလူ ရူးသလို လိုက်မရူးချင်ကြဘူးဆိုပါတော့။

ဒီလူက အဖော်တွေ့ ဆွယ်သေးတာပါ။ အောင်လင်း မင်းငါနဲ့ လိုက်မလားဆိုတော့ ဟိုက သရုပ်ဆောင်သစ် ချာတိတ်က ဟင့်အင်းတဲ့။ ထွင်ပိုင် ခင်ဗျား ကျွန်တော်နဲ့ ရှုခင်းသာ လိုက်မလား ဆိုတော့လည်း ဟိုက ပိုင်သကိုယ်ရေးအရာရှိ အူကြောင်ကျားက ခေါင်းခါပြန်ရော။

ကဲ... ဖြစ်ချင်ရာဖြစ်ဆိုပြီး တစ်ညသားမှာ၊ အဲဒီညက လကလည်း တော်တော်သာပါတယ်။ ပီတိနဲ့ကို ရွဲရွဲစိုနေတော့တာလေ။ ခရစ္စမတ်အကြိုည မတိုင်ခင်က ညပေါ့။ နတ်တော်လဆန်း (၁၃) ရက်ညရဲ့ လရောင်ကလည်း ဒီလူ့ကို မြူဆွယ်နေတာလေ။ ဒီလူကလည်း ဆရာ တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်ရဲ့ ဝတ္ထုတွေထဲက ဇာတ်လိုက်တွေလိုမျိုး။ ဒီလို လသာတဲ့ ညတွေမှာ အိပ်ပစ်ရမှာ ကိုတောင် နှမြောတယ်ဆိုတဲ့လူ။

ဘာပြောကောင်းမလဲ။ ဒီလူထုံးစံမပျက် ရိုးရာအစဉ်အလာ မပျက်အောင် ဆည်းဆာရီ ကမ်းခြေပင်လယ် အရက်ဝိုင်းမှာ ခဏဝင်ထိုင်၊ ရမ်သုံးပက်လောက်ကို ရေမရောဘဲ တစ်ကျိုက်တည်း မော့ချ၊ ကင်းမွန်သုပ် အမြည်းတစ်ဖတ် ကောက်ဝါးပြီး ဘာသိဘာသာ ထွက်သွားလိုက်တာ ပိုင်သတို့၊ ချားလစ်ဘရှင်တို့၊ ထက်ကိုတို့တောင် သတိ မထားမိလိုက်ဟန် မတူဘူး။ အဲဒီမောင်တွေ အာမီရမ်တစ်လုံး မကုန်ခင်အချိန်မှာ ဟိုလူ ကိုနိုင်လိုမင်းထက်ကတော့ ရှုခင်းသာ အုတ်ခုံမှာ လရောင် တရွဲရွဲနဲ့ ပါလာတဲ့ ဆင်းမြီးဆွဲ (San Miguel) ဘီယာဘူးကို ဖောက်ပြီး မော့သောက်နေပြီပေါ့။

အဲဒီရှုခင်းသာဆိုတာက ထားဝယ်ကနေလာရင် ၈ မိုင် ၃ ဖာလုံဆိုတော့၊ မောင်းမကန်က သွားရင် တစ်မိုင်နဲ့ ၅ ဖာလုံ သွားရတာ။ ညကြီးမင်းကြီး ဒီလူ ကားနဲ့လည်းမဟုတ်ဘဲ တစ်ယောက်တည်း လရောင်အောက်မှာ သူ့ကိုယ်သူ ရှယ်ရွန်စတုန်းနဲ့တွဲပြီး လမ်းလျှောက်နေရတယ်များ မှတ်သလားမသိဘူး။ ကမ်းခြေပင်လယ်အော်သံ အေးရိပ်ငြိမ်က ပက်လာတဲ့ ရမ်သုံးပက်တန်ခိုးနဲ့ ယစ်ဝေ ယစ်ဝေလေး လျှောက်လာခဲ့တာလေ။

တကယ့်ကိုပဲ အဲဒီညက ရှုခင်းသာမှာ တိတ်ဆိတ်နေပါတယ်။ ဖြတ်သွား ဖြစ်လာ ကားတစ်စီးတလေမှ မရှိ။ တခြားလာပြီး ရှုခင်းသာမှာ ဖီလင်ယူကြတဲ့ လူတွေလည်း တစ်ယောက်မှ မရှိ။ ပီတိ ဒီမောင် တစ်ကိုယ်တည်း

လရောင်ရွဲရွဲ ဆမ်းထားတဲ့ အုတ်ခုံကလေးမှာ ထိုင်ပြီး တွေးချင်ရာ တွေး၊
 (တွေးတယ်ဆိုတာကတော့ သူ့စိတ်ထဲမှာ ရေးနေတဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကိုပါ
 ‘တောင်ဖွဲ့’တဲ့။ သူ့ပန်းသား ကြွကြွပြီး၊ တိမ်တွေ ထမ်းထားတဲ့ ဒီကောင်၊ ပင်
 လယ်ကို ငုံ့ငုံ့ကြည့်လေတယ်) ငေးချင်ရာငေးနဲ့ ပါလာတဲ့ ဆင်မြီးဆွဲ ဘီယာ
 ဘူး နှစ်ဘူးကုန်တော့မှပဲ ဒီလူ ရှုခင်းသာက ထပြန်လာခဲ့တော့တယ်။ မြွေလိမ်
 မြွေကောက် လမ်းအတိုင်း ဒီလူ ပြန်လျှောက်လာခဲ့တယ်။ စောစောတုန်းက
 အပေါ်စီးကနေ မြင်ရတဲ့ လရောင်နဲ့ ချောပြောင်လက်နေတဲ့ မောင်းမကန်
 ကမ်းလွန်ပင်လယ်ပြင်ကြီးကို ပြန်မြင်ယောင်တယ်။ ဂူပီဂိုးလ်ဘတ် ခေါင်းပေါ်
 က ဆံပင်အုန်းဆီရွဲရွဲ လိမ်းထားသလို၊ လရောင်နဲ့ စိုစိမ်းဖိတ်လက်နေတဲ့
 တောင်မိုးတောင်ကြီးကို သူမျှော်ကြည့်တယ်။

အဲဒီမှာ ဘယ်လိုကနေ ဘယ်လိုဖြစ်သွားတယ်ရယ် မသိဘူး။ ဒီလူ့စိတ်
 ထဲ အခုလို မြွေလိမ်မြွေကောက် လမ်းကလေးမှာ မြင်းလှည်းစီးချင်တဲ့စိတ်
 ပေါက်လာပါလေရောဗျာ။

‘အင်း... မနုစိန် မြင်းလှည်းကလေးနဲ့ ဒီလိုလသာသာမှာ တောင်ကွေ့
 တောင်ပတ် တောင်တက် တောင်ဆင်း ဖြတ်သန်းလိုက်ရရင် ဘယ်လောက်
 ခံစားလို့ကောင်းလိုက်မလဲ’

ဒီလူ့စိတ်ထဲ ချင်ခြင်းဖြစ်လာမိတယ်။ သူ့ခြေထောက်တွေကသာ ကတ္တရာ
 လမ်းကလေးအတိုင်း သူ့ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို သယ်သွားနေတာပါ။ သူ့ ဝိညာဉ်ရဲ့
 လိပ်ပြာကတော့ မနုစိန် မြင်းလှည်းကလေးပေါ် ပါသွားနှင့်ပြီကော။

‘ဪ... မနုစိန်၊ မနုစိန်၊ ထားဝယ်မြို့က မြင်းလှည်းမောင်းသမလေး
 မနုစိန်’

မနုစိန်နဲ့ ဒီလူနဲ့ ကြိုပုံဆုံပုံကလည်း အဆန်းသား။
 တစ်ရက်သားမှာပဲ ဆိုပါတော့။

ထားဝယ်တစ်မြို့လုံးက လူတွေ လူတွေ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်မှာ၊ အိမ်မှာ
 တီဗွီတွေရှေ့ထိုင်ပြီး ပွဲတော်တစ်ခုရဲ့ ဖွင့်ပွဲ အခမ်းအနားကို ထိုင်ကြည့်နေကြတဲ့
 နေ့။

အဲဒီနေ့က ဒီလူရယ်၊ ပိုင်သရယ်၊ ပရိဂျူဆာ ကိုယ်စားလှယ် ဦးမောင်
 မောင်နွယ်ရယ် သုံးယောက်သား ပွဲတော်ရဲ့ ရင်ပြင်ကနေ ထားဝယ်မြို့ထဲ ပြန်
 ဖို့ဆိုပြီး လမ်းမကြီးပေါ် ထွက်လာခဲ့ကြတယ်ပေါ့။ အလာတုန်းက လိုက်ပို့တဲ့
 ထားဝယ်ဈေးကြီး အရှေ့ဘက်နား ပိတောက်ရွှေဝါလမ်းထဲက ဦးမျိုးအောင်-

အန်တီကြည် တို့အိမ်က ကားကလည်း ဘယ်ထွက်သွားမှန်း ရှာမရတော့ ကားဂိတ်ရောက် နိုး၊ ဆိုက်ကားတွေနိုးနဲ့ လျှောက်လာလိုက်ကြတာ၊ နေကလည်း ချစ်ချစ်တောက်ပူ၊ ရေလည်းဆာ၊ ရေဆာ ဘီယာသောက်ရအောင်ကလည်း ဘီယာက ဘယ်မှာမှ ရှာလို့မရ။

ဒီလိုနဲ့ မြို့တော်ခန်းမကို ကျော်။ အကျဉ်းထောင်ကြီးကို ကျော်။

မြို့တော်ခန်းမရှေ့မှာတုန်းက ဒီလူက စက်ဘီးနဲ့ ဖြတ်သွားတဲ့ လူတစ်ယောက်ကို တားပြီး ခင်ဗျားရှေ့ဆက်စီးသွားလို့ ဆိုက်ကား တစ်စီးတလေတွေ ရင် လွတ်လိုက်စမ်းဗျာ ဆိုပြီး မှာလိုက်သေးတယ်ရော။ ဒါပေမဲ့ ဘယ်ဆိုက်ကားမှလည်း ပေါ်မလာပါဘူး။ လိုင်းကားဂိတ်ကို ရောက်ပြန်တော့လည်း ဘာကားမှ မရှိပြန်ဘူး။ နောက်တော့မှ ပွဲတော်ရင်ပြင် စင်မြင့်မှာ ထွန်းညှိမယ့် မီးရှူးတိုင်သယ်ဖို့ လမ်းတွေပိတ်ထား၊ ယဉ်တွေ ရပ်ထားတာကိုးလို့ သိလိုက်ရတာလေ။

ဒီတော့ သုံးယောက်သား လျှောက်ပေးပေါ့။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း မြင်းစီးရပ် လမ်းဆုံကိုရောက်တော့ ခြေထောက်တွေက တဖြည်းဖြည်းနဲ့ မသယ်ချင်ကြတော့ဘူး။ ဟူး... မောလိုက်တာ။ သားမှားပြီ မေမေရဲ့။ ဘီယာရည်ငတ်လို့ပေါ့။ အရေးထဲ လမ်းလျှောက်ရင်း ဧည့်စာရင်း လာစစ်မှာကိုလည်း ကြောက်ရသေး။

ပါးစပ်ပါရင် ရွာရောက်တာပဲဆိုပြီး လမ်းမှာ တွေ့သမျှ အကုန်မေး၊ ထားဝယ်ဈေးကြီးကိုသွားတဲ့ လမ်းက ဒီလမ်းလား၊ ဟုတ်ကဲ့ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ ရှေ့နားမှာများ ဆိုက်ကားတို့ ဘာတို့ ရှိမလား မသိဘူး။ ဘာဆိုက်ကားမှ မရှိလို့ ကျွန်မလည်း လမ်းလျှောက်ရင်း မောလို့ ဒီမှာ ခဏထိုင်နေတာ။ ဟုတ်လား၊ အေးဗျာ၊ အေးဗျာ ထိုင်ပါဦး သွားပါဦးမယ်။ ကျွန်တော်တို့ကတော့ ဘီယာဆိုင် မရောက်မချင်း အဲလေယောင်လို့ ပန်းတိုင် မရောက်မချင်း ဆက်လျှောက်လိုက်ဦးမယ်။ ဒီလိုနဲ့ ထားဝယ်ဈေးကြီးကို ဒုတ်ဒုတ်ထိ ရောက်မယ့် ကတ္တရာလမ်းမကြီးအတိုင်း လျှောက်လာလိုက်ကြတာ (အာဇာနည်လမ်းမကြီးလို့ ထင်ပါတယ်) ဟော... တစ်နေရာကျတော့ မြင်းလှည်းတစ်စီး တွေ့ပါလေရော။

ကျေးဇူးတင်လိုက်တာ ဘုရားသခင်ရယ်၊ ဘာပြောကောင်းမလဲ သုံးယောက်သား အားတက်သွားပြီး ပိုင်သက ‘ဟေ့လူ ကိုနိုင်လိုမင်းထက်၊ ဈေးထဲရောက်မလားလို့ သွားမေးဗျာ’ တဲ့။

ကိုနိုင်လိုမင်းထက် ဟောဟဲ ဟောဟဲနဲ့ မြင်းလှည်းရပ်ထားတဲ့ နေရာကို လျှောက်သွားတယ်။ မြင်းလှည်းပေါ်မှာက မိန်းမသားနှစ်ယောက် ထိုင်နေတယ်။ ဒီလူကမေးတယ်။ ဈေးကြီးကို ရောက်မလားဆိုတော့ ဟိုက ခပ်ရွယ်ရွယ် မိန်းမက ရဟယ်ရှင်တဲ့။ လိုက်လို့ ရမလားဆိုတော့ ဟိုကရဟယ်ရှင်ပဲ။ အခု ထွက်တော့မလားဆိုတော့ အဲဒီ ခပ်ရွယ်ရွယ် မိန်းမက မဖြေအားဘူး။ ခပ်ငယ်ငယ် ကောင်မလေးက ဝင်ဖြေတယ်။ ရဟယ်ရှင်တွေရော၊ ခေါင်းညိတ်တာတွေရော စုံသွားတယ်။ ဒါနဲ့ ဒီလူ ပိုင်သနဲ့ ဦးမောင်မောင်နွယ်တို့ နှစ်ယောက်ကို လှမ်းခေါ်လိုက်တယ်။

‘ဟေ့လူတွေ လာဗျို့၊ ဘုရားသခင် ကျေးဇူးတော်ပဲ၊ မြင်းလှည်းနဲ့ သွားကြမယ်’

သူတို့သုံးယောက် မြင်းလှည်းပေါ် မတက်သေးဘဲ ယောင်လည်လည် လုပ်နေတော့ ခပ်ရွယ်ရွယ်မိန်းမက ‘တက်လေ’တဲ့။ ဒီလူ ကိုနိုင်လိုမင်းထက်က ဘေးဘီဝဲယာကို ကြည့်လိုက်တယ်။ မြင်းလှည်းမောင်းသမားကို ရှာတာလေ။ အနီးအနားမှာ မြင်းလှည်းဆရာနဲ့တူတာ ဆိုလို့လည်း တစ်ယောက်မှ မတွေ့ရဘူး။

အဲဒီမှာ ဒီလူက ဟိုမိန်းမကို ‘မြင်းလှည်းက ဘယ်သူ မောင်းမှာတုံး’လို့ မေးလိုက်တော့ အဲဒီမိန်းမက ‘ကျွန်မ မောင်းမှာပါ’တဲ့၊ ကောင်းရော။

ဒီလူ ‘ဟာဗျာ’ဆိုပြီး ‘ခင်ဗျားမမောင်းနဲ့၊ ကျွန်တော် မောင်းမယ်၊ ကျွန်တော် မောင်းမယ်’ နဲ့ဖြစ်ရော။ ပိုင်သနဲ့ ဦးမောင်မောင်နွယ်တို့က ရယ်တယ်။ ကဲ... ကဲ မထူးပါဘူး၊ တက်ဗျာဆိုတော့ သုံးယောက်သား မြင်းလှည်းပေါ် တက်ထိုင်လိုက်ကြတဲ့ အချိန်မှာပဲ အဲဒီမိန်းမက ကျာပွတ်ကလေး တစ်ချက် နှစ်ချက် ယမ်းပြီး မြင်းလှည်းကို စမောင်းပါလေတော့တယ်။

ကောင်းဗျား။ ဖြစ်ချင်တော့ ထားဝယ်မှာက လမ်းမကြီးတွေပေါ် မြင်းလှည်းမဝင်ရဆိုတဲ့ ဆိုင်းဘုတ်တွေ ရှိလေတော့ မြင်းလှည်းဝင်ခွင့်ရှိတဲ့ လမ်းသွယ်လမ်းငယ်တွေ တစ်လမ်းဝင် တစ်လမ်းထွက်နဲ့ လက်စသတ်တော့ အဲဒီ မိန်းမမောင်းတဲ့ မြင်းလှည်းက နွားနို့ပို့တဲ့ မြင်းလှည်းဖြစ်နေတာကိုး။ ထားဝယ်ဆေးရုံကြီးရှေ့ရောက်တော့ မြင်းလှည်းခဏရပ်ပြီး ခပ်ရွယ်ရွယ် မိန်းမနဲ့ ခပ်ငယ်ငယ် ကောင်မလေး (သူမလေးက နည်းနည်းချောပါတယ်) နွားနို့တွေ ခြင်ခွက်နဲ့ ခပ်ခပ်ပြီး သံပုံးတစ်ပုံးထဲ ထည့်၊ လမ်းဘေးက လက်ဖက်ရည်ဆိုင် တစ်ဆိုင်ထဲသွားပို့။ သူတို့ အလုပ်လုပ်နေတာကို ကြည့်ပြီး ကိုနိုင်လိုမင်း

ထက်တို့ သုံးယောက်သား သုံးမိုင်လောက် ထားဝယ်ကန္တာရ နေပူကျဲတောက် ထဲ လမ်းလျှောက် ပင်ပန်းခဲ့ရတဲ့ ဘဝအလွမ်း အမောကို ဖြေလိုပေါ့။

စကားစပ်မိကြရင်းက အဲဒီ မြင်းလှည်းမောင်းတဲ့ မိန်းမနာမည်ကို သိလိုက်ကြရတယ်။

‘မနုစိန်’တဲ့။

သူနဲ့ အဖော်ပါလာတဲ့ ကောင်မလေးက သူ့ယောက်မ ‘ဇင်မာထွေး’တဲ့။

ဘာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဒီလူ ကိုနိုင်လိုမင်းထက်က ဂုဏ်တတင်တင်နဲ့ ပြောရှာပါတယ်။ ထားဝယ်မှာ ကားတွေ ဆိုက်ကားတွေ မရှိတဲ့နေ့၊ ဘီယာတောဝါဖြစ်တဲ့နေ့၊ မိန်းမတစ်ယောက်မောင်းတဲ့ မြင်းလှည်းကို စီးဖူးသွားပြီဟေ့တဲ့။

အခုလည်း လသာသာမှာ ရှုခင်းသာက ပြန်လာတော့ ဒီလူ မနုစိန်ကို သတိရလိုက်မိတယ်။

ဒါတော့ လွန်တာပေါ့။ ဒီလူနေမကောင်း (အသံဝင်၊ အားနည်း)လို့ ဆေးကုပေးလိုက်တဲ့ ထားဝယ်သင်္ဘောဆိပ် ဗလီကြီးအနီး ချမ်းမြေ့ဆေးခန်းက ဒေါက်တာ ယုဝါတို့၊ ဒီလူ ဟိန္ဒူးရိပ်သာမှာ တည်းနေတဲ့ စိုးမြတ်သူဇာဆီ ဖုန်းအလကား သွားသွားဆက်တဲ့ (ဟို ဗိုလ်ချုပ်လမ်း မာမူကြီး ဦးလှမြင့်တို့ ရွှေမိသားစု စားသောက်ဆိုင်နားက) ကိုမောင်မောင်လွင် (ဝင်းရတနာခရီးသည်နှင့် ကုန်စည်ပို့ဆောင်ရေး)တို့၊ မော်လမြိုင်ကတောင် ဒီအထိ လိုက်လာပြီး ကားရိုက်ဖို့ အစစအရာရာ အကူအညီပေးတဲ့ တိုက်စည်း (၆) ကျောင်းအုပ်ကတော် ဒေါ်မြင့်မြင့်ရီတို့၊ သူတို့တွေကတော့ သူတို့ကိုတော့ သတိမရ ကောင်းလားဆိုပြီး ဒီလူကို ကျိန်ဆဲနေကြတော့မှာ အမှန်ပဲ။

အဲဒီညက ဒီလူ ကိုနိုင်လိုမင်းထက် ရှုခင်းသာက ပြန်လာပြီး ဘန်ဂလိုပေါ်တက်၊ မောမောနဲ့ အိပ်မယ်လို့ အိပ်ရာပြင်နေတုန်း ဘုရားစင်အောက်မှာ အိပ်တဲ့ ဆရာ မြတ်လေးရယ်လေ၊ ခြင်ထောင်ကြီးမပြီး ထွက်လာတယ်။ ပြီးတော့...

‘ဟေ့ကောင် နိုင်လိုမင်းထက်၊ မနက်က ငါပြောတာတွေ မင်း မှတ်မိရဲ့လား၊ **Take a grave juxtapose, a woman mourning beside it. There is scarcely to take a conclusion. That is a widow. Added a sound. It is her husband's voice.**’ ဆိုပြီး ရုပ်ရှင်သင်တန်းတွေ ပို့ချနေလိုက်တာ မွန်းတပ်ချ် (montage) အကြောင်းလည်း ရောက်ရော ကိုနိုင်လိုမင်းထက်လည်း မွန်းကျပ်ပြီး ခူးခူးခေါခေါနဲ့ အိပ်ပျော်သွားပါလေသတတ်။

ကံကလည်း မကောင်းချင်တော့၊ ဒီထားဝယ် မောင်းမကန်မှာ ကားရိုက်

နေတုန်း၊ ဆရာမြတ်လေး တပည့် မောင်မျိုးခင် ဖျားပြီး နောက်တစ်နေ့ မိုးလင်းတယ်ဆိုတဲ့ အချိန်ကစလို့ ဒီလူ့နာမည် နိုင်လိုမင်းထက်ဆိုတာ ပျောက်ပြီး ‘သာသနာဖျက်’ဆိုတဲ့ နာမည်ပဲ တွင်ခဲ့တော့တာ ရန်ကုန်ပြန်ရောက်လို့ ပန်းဆိုးတန်း ခုံးကျော်တံတား ဟောလီးဝုဒ်မှာ ပိုင်သတို့ ဒီလူတို့ ထိုင်ကြတဲ့ တောက်လျှောက် အခုထိပဲပေါ့။

ဒီလူ့ကို ‘သာသနာဖျက်’လို့ ဘယ်သူက စပြီး အမည်ပေးလိုက်တာလဲ ဆိုတာတော့ ခင်ဗျားကိုယ်တိုင်ပဲ စဉ်းစားကြည့်ပေါ့ မိတ်ဆွေရယ်။ တခြားကော ဘယ်သူများရှိနိုင်ဦးမှာတုံးလေဗျာ။

[ရွက်နုဝေ၊ ၁၉၉၇]

မာနနဲ့ ဖုံးအုပ်ခြင်း

အနုပညာရှင်တစ်ယောက် ကွယ်လွန်သွားတဲ့အခါ သူ့ရဲ့နောက်ဆုံးခရီးဟာ လွမ်းစရာတွေ ဖြစ်ကျန်ရစ်ခဲ့တတ်ပါတယ်။

ကျွန်တော် မြောင်းမြမှာနေခဲ့စဉ်ကပါ။ ကျွန်တော်တို့မြို့မှာ လာကတဲ့ဇာတ် ကြီးတစ်ဇာတ်က စန္ဒရား ဆရာတစ်ယောက် ရုတ်တရက် ကွယ်လွန်သွားခဲ့ပါတယ်။ သူများရပ်၊ သူများရွာမှာ ဇာတ်လာကရင်း အခုလို ဆုံးပါးရတာဆိုတော့ ကွယ်လွန်သူ စန္ဒရားဆရာရဲ့ နောက်ဆုံးခရီးဟာ သိပ်ပြီးတော့ကို သံခိပ်ဆန်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအကြောင်းကို ကျွန်တော် ကဗျာတစ်ပုဒ်ရေးခဲ့ဖူးတယ်။ အခုလိုပါ။

ပန်းကြွေတဲ့ မယ်လိုဒီ

အို... သုသာန်ငဲ့
တန်ဟဲ့
တန်ဟဲ့
ခု ငါတို့မြို့နဲ့တဲလူ
သူဟာ...
ဂီတနဲ့လူ
သူသေတော့
ဘာဂီတနဲ့မှ
တို့ မပို့ဆောင်နိုင်ခဲ့ဘူး။
ဇာတ်သူဇာတ်သားတွေရယ်
မြို့လူထု အနည်းအပါးရယ်
ဆင်းရဲစွာ

အာရုံခံစားနိုင်သူ တချို့ရယ်နဲ့...

ပို့ဆောင်တဲ့ခရီး

ရထားဘီးအလိုမို့

ရင်သိမ့်သိမ့်မှာ

နိမ့်နိမ့်ပျံတဲ့ ငှက်တောင်

မျက်ရည်ကျရာတယ်။

ကြည့်စမ်း

ပန်းခွေတစ်စ

ပန်းခြင်းတစ်မွှ

လွမ်းသူတွေရဲ့

သင်္ကေတပေါ့

ဟိုကမြင်နေရတာ

တတ်နိုင်သမျှ

အညတရဆန်စွာ စိုက်ထူသွားတဲ့

သူ့နှလုံးသားမှတ်တိုင်

အနုပညာမိခင်က

ရင်နဲ့ဖတ်နိုင်တော့မယ်။

‘သွားလေသူကြီးရဲ့...’ လို့

နာကြည်းတောက်ခေါက်

မျက်ရည်ပေါက်တွေ

ကောင်းကင်ဘုံ ပျောက်ဆုံးခြင်းလား

ကောင်းကင်ဘုံ ပြန်ရခြင်းလား

နှင်းဆီပွင့်နဲ့

ဖြူပွင့်မြဲပွင့်၊ မှော်ပွင့်စိမ်းရင့်

ခရမ်းပွင့်၊ မရန်းပွင့်

အလွမ်းသင့် ပန်းခွေ

သေသူအဖို့

တစိမ်းဆန်တဲ့မြေမှာ

သံဝေ...

သံဝေ... ။

‘...°...°...°...’တဲ့
 စန္ဒရားဆရာရဲ့ နာမည်ဟာ
 ကမ္ဘာပေါ်မှာ
 တော်တန်ရုံ ဂုဏ်ကလေးတစ်ခုနဲ့
 လူထုရဲ့ဗေဒ
 သဘင်ဂီတကို
 လက်နက်ချ အရှုံးပေးလိုက်ပါပြီ။
 ‘ပွဲဦးညမှာမှ
 ကြွေရသတဲ့လား
 ခံစားပါဦး
 ပီယာနို ပန်းတစ်ပွင့်ရယ်’
 ခြေမှာ စကား
 လက်ဖျား ကဗျာ
 မျက်နှာဇာတ်လမ်း
 သဘင်သည် မလွမ်းရ
 ပွဲကူးကြမ်းတဲ့ နောက်ဆုံးည
 နွမ်းလျရင်ခုန်ခံစားရ
 အိမ်မပြန်နိုင်တဲ့ဘဝ
 ယစ်မြရီမှူး စိတ်ကူးရုပ်ပုံ
 အာရုံမုဒြာ၊ ဂန္ဓဝင်အကတွေ
 နောက်ခံဂီတ အလှတွေ
 ရင်ခလုတ်နှိပ်၊ အိပ်မက်ထဲက
 ပါတော်မူခန်းရသတွေ
 ခု ဘယ်မှာရှာရမလဲ
 ကဲ... ပြောလေ။
 ‘သွားပေါ့
 သွားနှင့်ဦးပေါ့၊ နောက်ဆုံးတော့
 သုသာန်ကုန်းကမှ
 တကယ့်ဘဝရဲ့
 အငြိမ်းချမ်းဆုံးဂီတသံ

ခံစားနိုင်မယ့် ဘူမိနက်သန်
 ရင်ခုန်မှန်ရင်
 ဗီသိုဗင်ပြန်တွေး
 ရွှေပြည်အေးပြန်နှိုး
 မိုးဇော်ပြန်လွမ်း
 စန္ဒရား ညွန့်ဝင်းလေးလည်း
 တေးဆိုတုန်း ရှိစမ်းမှာပက္ခာ’
 ဟော... ပန်းခွေတွေ
 လွမ်းလိုက်ကြပြီ
 ပန်းခြင်းတချို့တွဲသီ
 ခိုမှီယုက်ဖွဲ့၊ သေသူရဲ့မြေပုံ
 ပြန်လမ်းမကြိုတဲ့၊ နေမှုန်မှုန်မှာ
 လေသုန်မြူဆိုင်း
 အနုပညာရှင်ရဲ့သမိုင်း
 ပန်းခြေတဲ့ မုန်တိုင်းက
 သင်္ချိုင်းတံခါးပေါက်
 ကောင်းကင်အောက်က
 ခါးထောက်ရယ်မောခဲ့ပြီပဲ။
 ကဲ... ‘မိတ်ဆွေရေ...
 မျက်ရည်ထဲက၊ ပွဲသိမ်းညလည်း
 ဘဝဇာတ်ခုံ၊ လွမ်းမကုန်တော့
 မှော်ရုံတောမှာ မောခဲ့ပြီကွဲ့’တဲ့
 ဟောဒီမှာ
 ကဗျာဆရာတွေရင်ထဲက
 ပိုလန်မြေသင်းခဲတစ်ဆုပ်
 မာနနဲ့ ဖုံးအုပ်လိုက်တယ်။ ။

(သဘင်၊ ဧပြီ၊ ၁၉၈၇)

ကျွန်တော့်ကဗျာထဲမှာ ကျွန်တော်ခံစားလိုက်ရသမျှ၊ နာကြည်းသမျှကို
 ရေးချခဲ့တာ တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။ ဒီလိုပဲ အနုပညာရှင် တစ်ယောက်ရဲ့ နောက်
 ဆုံးအချိန်ဟာ ကြေကွဲရင်နင့် လွမ်းမောစရာအတိနဲ့ပါ။

ဒီလိုပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့ရှေ့က ကဗျာဆရာတစ်ယောက်ဖြစ်တဲ့ ကိုမြေချစ်သူ ကွယ်လွန်သွားတဲ့အခါမှာလည်း ဆရာအောင်ချိန်က ‘မြေချစ်သူကို လိုက်ပို့ကြခြင်း’ဆိုပြီး ကဗျာတစ်ပုဒ် ရေးခဲ့ပါတယ်။ ရနံ့သစ် ၁၉၉၇၊ စက်တင်ဘာလမှာပါ။

ကိုမြေချစ်သူ မကွယ်လွန်ခင် နောက်ဆုံးရက်တွေ တချို့မှာ ပန်းဆိုးတန်းမှာ၊ မဟာဗန္ဓုလပန်းခြံလမ်းမှာ သူနဲ့ ကျွန်တော်သွားရင်းလာရင်း တွေ့တတ်ပါတယ်။

“အောင်ဝေးရာ ကိုယ်သိပ်နေလို့ မကောင်းဘူးကွာ”လို့ သူကျွန်တော့်ကို ပြောလာတော့ ကျွန်တော်က သူ့ကို “ကိုမြေ လျှော့တော့ဗျာ” ဆိုပြီး ကရုဏာစိတ်နဲ့ ပိတ်ပင်တားမြစ်ခဲ့ဖူးပါတယ်။

အဲဒီအချိန်က ကိုမြေချစ်သူရဲ့ မျက်နှာက ဖြူဖတ်ဖြူရော်နဲ့ နည်းနည်းလည်း မို့အစ်ရောင်ရမ်းနေသလိုပဲလို့ ကျွန်တော် သတိထားမိတယ်။ ကိုမြေချစ်သူက ကျွန်တော့်အပေါ် ညီတစ်ယောက်လို ခင်မင်တဲ့သူပါ။ သူနဲ့ ကျွန်တော် တစ်ခါတစ်ရံ တချို့ဝိုင်းတွေမှာ အတူတွဲပြီး အရက်သောက်ဖြစ်တဲ့အခါလည်း ရှိပါတယ်။ သူအခုလိုနေထိုင်မကောင်း ဖြစ်လာတဲ့အခါ ကျွန်တော်က ကိုမြေချစ်သူကို ‘အရက်မသောက်ပါနဲ့တော့’လို့တော့ ပြောမထွက်ခဲ့ဘူး။ မပြောရက်ဘူး။ ဒါကြောင့် ‘ကိုမြေလျှော့တော့ဗျာ’လို့ပဲ ပြောခဲ့ရတာပါ။ ပြီးတော့ ဒါမျိုးဆိုတာက အရက်ကို ချက်ချင်းကြီး တုံးတိဖြတ်ချပစ်လိုက်ဖို့ဆိုတာက မလွယ်လှပါဘူး။

ရှေ့မှာ ဇော်မျိုးသက်ကြီးလည်း ဆုံးပါးခဲ့ပြီ။

ကျွန်တော်တို့ဘဝတွေဟာ အရက်နဲ့ မကင်းခဲ့ဘူးဆိုတာကိုတော့ ဝန်ခံပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အရက်ကြောင့် ဆုံးရတယ်။ အရက်နဲ့ သေရတယ်ဆိုတာကတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ကိုဇော်မျိုးသက် ဆုံးပါးသွားတော့ သူ့မှာ အရက်နဲ့ မဆိုင်တဲ့ရောဂါက ကျွမ်းနေ ရင့်နေခဲ့တာပါ။

ကျွန်တော်တို့ ကိုယ့်ဘဝတွေကို ကိုယ်မညာမတာ ဝေဖန်ရရင်တော့ အဲဒီလို အနာတရဖြစ်၊ အသက်ပါဆုံးရှုံးရတဲ့ အကြောင်းတရားတွေထဲမှာ အရက်ကြောင့်ဆိုတာလည်း အချက်အလက်တစ်ခုအနေနဲ့ပါသင့်သလောက်တော့ ပါတာပေါ့လေ။

နောက်ဆုံးတော့လည်း ကိုမြေချစ်သူတစ်ယောက် အဲဒီအရက်ကြောင့်ဆိုတဲ့ အချက်တစ်ချက် အပါအဝင် အခြား သောကဗျာပါဒ် စိတ်အနာတရ

ဒဏ်ရာတွေ၊ ရောဂါတွေနဲ့ ကွယ်လွန်သွားခဲ့ရပါတယ်။

သူကွယ်လွန်တော့ သူ့ဈာပနကို ကျွန်တော် လိုက်မပို့ဖြစ်ခဲ့ဘူး။ အဲဒီရက်တွေတုန်းက ပိုင်သနဲ့ ကျွန်တော် ရုပ်ရှင်ဘက်က အလုပ်တွေနဲ့ပဲပြီး ကိုယ့်ရဲဘော်ရဲဘက် တစ်ယောက်ရဲ့ နောက်ဆုံးခရီးကို လိုက်ပါလို့ဆောင်ဖို့ ပျက်ကွက်ခဲ့တာကို အခုနေ ပြန်တွေးမိရင် စိတ်ထဲမကောင်းလှပါဘူး။

ဒီလိုနဲ့ အခုလည်း အစ်ကိုကြီး ပုသိမ်မောင်စိမ်းသူ ကွယ်လွန်ခဲ့ပြန်ပြီ။ ၁၃-၆-၉၈ (စနေနေ့)ကပါ။ အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူရဲ့ ဈာပနကိုလည်း ကျွန်တော် လိုက်မပို့ဖြစ်ခဲ့ပြန်ချေဘူး။ ခွင့်လွှတ်ပါ အစ်ကိုကြီးရေ။

အဲဒီရက်တွေတုန်းက ကျွန်တော်က အမျိုးသားစာကြည့်တိုက်ကြီးအပေါ်နေ့စဉ်ရောက်နေခဲ့တယ်လေ။ အဲဒီမှာ ၁၉၉၇ ခုနှစ်ထုတ် မဂ္ဂဇင်းတွေထဲက ကဗျာတွေကို ရွေးချယ်စုစည်းနေခဲ့တာပါ။ ရာပြည့် စာအုပ်တိုက်က ‘မဂ္ဂဇင်းကဗျာလက်ရွေးစင် (၁၉၉၇)’ဆိုပြီး စာအုပ်တစ်အုပ်ထုတ်ဖို့ ရာပြည့်ဦးစိုးညွန့်က ကျွန်တော့်ကို အကူအညီတောင်းတာနဲ့ ကျွန်တော် အဲဒီရက်တွေမှာ နေ့စဉ်လိုလို အမျိုးသားစာကြည့်တိုက်ထဲ ရောက်လို့နေခဲ့တာပါ။

အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူ ဆုံးသွားတဲ့သတင်းကို ကျွန်တော်မသိလို့ မဟုတ်ဘူး။ ကျွန်တော်သိပါတယ်။ အဲဒီ စနေနေ့ (၁၃-၆-၉၈) နေ့ခင်းဘက်မှာ ကျွန်တော် စာပေလောကစာအုပ်တိုက်ကိုရောက်တော့ စာပေလောက ဦးမျိုးညွန့်နဲ့ ကိုမြင့်ဦးဦးမြင့်တို့က ပုသိမ်မောင်စိမ်းသူ နံနက်လင်းအားကြီးအချိန်မှာ ကွယ်လွန်သွားပြီလို့ သတင်းပေးလာပါတယ်။ ကျွန်တော့်စိတ်ထဲ ကြေကွဲလေးလံသွားရပါတယ်။ ဖြစ်ရလေ အစ်ကိုကြီးရယ်လို့။

အဲဒီဆုံးမယ့်ရက်မတိုင်မီ ၉-၆-၉၈ နေ့တုန်းက ဆရာမကြီး ဒေါ်ခင်နှင်းယုတို့က အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူရဲ့ ကျန်းမာရေးအတွက် ချီးမြှင့်ငွေပေးအပ်ခဲ့သေးတာကိုလည်း ကျွန်တော် ကြားပါတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူ ဆေးရုံပေါ်မှာပါ။

အဲဒီတုန်းကတော့ စိတ်ထဲမှာ အခုလို မြန်မြန်ကြီး ဆုံးပါးသွားလိမ့်မယ်လို့တော့ ဘယ်ထင်ထားခဲ့ပါ့မလဲ။ ဒါပေမဲ့ သေမင်းက အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူအပေါ်မှာ သက်ညှာခွင့်မပေးခဲ့ပါဘူး။ တစ်ခါတည်း အမှောင်ချောက်နက်နက်ကြီးထဲ အတင်းဆွဲခေါ်ခဲ့တော့တာပါပဲ။

စာပေလောကစာအုပ်တိုက်မှာ စာပေလောက ဦးမျိုးညွန့်နဲ့ ကိုမြင့်ဦးဦးမြင့်တို့က အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူ ဆုံးသွားတဲ့အကြောင်းပြောတုန်းက ဘယ်

နေ့စဉ်ပုဂံပုဂံမလဲဆိုတာကို ကျွန်တော်က မမေးမိခဲ့လိုက်ဘူး။ ဒီလိုနဲ့ စနေပြီး တော့ တနင်္ဂနွေ။ တနင်္လာနေ့ရောက်တော့ ညနေဘက် ကျွန်တော် အမျိုးသား စာကြည့်တိုက်ကနေ ဆင်းလာပြီး ၂၇ လမ်း၊ မြားနတ်မောင်မဂ္ဂဇင်းတိုက်ကို ရောက်တော့ သတင်းစာထဲမှာ အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူရဲ့ နာရေးကြော်ငြာကို ဖတ်လိုက်ရတော့ အချိန်က နှောင်းသွားခဲ့ပါပြီ။

အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူရဲ့ စာပေက ကျွန်တော် သတင်းစာဖတ်မိ တဲ့အချိန်မှာ ချပြီးသွားလောက်ပါပြီ။ ကျွန်တော် ဘယ်လိုမှ မပို့ဆောင်နိုင်တော့ ပါ။ ကျွန်တော် ကြေကွဲရပြန်တယ်။ စိတ်ထဲလည်း မကောင်းပါဘူး။

စာပေချပြီး နောက်ရက်တွေမှာတော့ ကျွန်တော့်ကို မောင်ညီညွတ် နဲ့ အစ်ကိုသုခမိန်လှိုင်တို့က အစ်ကိုကြီးမောင်စိမ်းသူရဲ့ စာပေခရီးအကြောင်း မချိတင်ကဲ ဝမ်းပန်းတနည်းနဲ့ ပြောပြခဲ့ကြပါတယ်။

အနုပညာရှင်တစ်ယောက်ရဲ့ နောက်ဆုံးခရီးဟာ ဒီလိုပဲဖြစ်တတ်ပါ သလား။ ပုသိမ်မောင်စိမ်းသူဆိုတာ အနုပညာလောကကြီးက မေ့လျော့ထား တဲ့ လူတစ်ယောက်ဖြစ်နေလို့လား။

မောင်ညီညွတ်တို့၊ အစ်ကိုသုခမိန်လှိုင်တို့ကတော့ တရားနဲ့ ဖြေကြပါ တယ်။ ပုသိမ်မောင်စိမ်းသူ စာပေကို ဘယ်အဆိုတော် မလာဘူး၊ ဘယ်သီချင်း ရေးဆရာ မလာဘူး၊ ဘယ်ပရိဂျူဆာ မလာဘူး၊ ဘယ်သူမလာဘူး၊ ဘယ်ဝါ မလာဘူး စသည်ဖြင့်ရယ်လို့ အပြစ်တင်မနေကြတော့ပါဘူး။

ပိုပြီး လွမ်းစရာကောင်းတာက အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူဟာ အသည်း အသန် ဝေဒနာခံစားနေတဲ့အချိန် ဆေးရုံပေါ်မှာတုန်းက တခြားဘယ်သူ ဘယ်ဝါတွေကိုမှ နှုတ်နဲ့ ဖွင့်ဟတမ်းတခဲ့တာ မဟုတ်ပါဘူး။ လေထန်ကုန်းက ကဗျာဆရာတွေကိုပဲ သူတမ်းတခဲ့တာပါ။ အစ်ကို သုခမိန်လှိုင်က ကျွန်တော့် ကို ပြန်ပြောပြပါတယ်။ အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူ နောက်ဆုံးတမ်းတတာက ကိုအောင်ဘညိုကိုပါ တဲ့ဗျာ။

တေးဂီတလောကထဲမှာ အနေကြာ အခြေစိုက်သွားတဲ့ အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူက သူ့အနုပညာရဲ့ အစပထမဦး ကဗျာဆရာဘဝကိုပဲ နောက်ဆုံး အချိန်မှာ တမ်းတလွမ်းဆွတ်ခဲ့တာပါလား။

ပုသိမ်မောင်စိမ်းသူဆိုတာ မျိုးဆက်ကွာဟမှုဒဏ်ကို မခံရတဲ့ ကဗျာ ဆရာ၊ စာရေးဆရာ၊ သီချင်းရေးဆရာတစ်ယောက်ပါ။ ဟိုး မင်းမင်းလတ်ကြီး ခေတ်တုန်းကလည်း ထင်ရှားတဲ့ သီချင်းရေးဆရာ၊ ဒီနေ့ ဇော်ဝင်းထွဋ်တို့ခေတ်

မှာလည်း ထင်ရှားတဲ့ သီချင်းရေးဆရာပါ။ ဇော်ဝင်းထွဋ်တို့ရဲ့ ‘ဆေးဆိုးပန်း ရိုက်မျက်နှာ’ အခွေက နောက်မျိုးဆက်သစ် လူငယ်တွေကို ပုသိမ်မောင်စိမ်းသူ အပေါ် လေးစားအသိအမှတ်ပြုစေနိုင်ခဲ့ပါတယ်။

မောင်ညီညွတ်ကတော့ ‘ချစ်ရက်ရှည်ရှည် အင်းလျားမြေမှသည် ဆေး ဆိုးပန်းရိုက်မျက်နှာအထိ’ ဆိုပြီး သူခံစား ပြောပြပါတယ်။ တံတေးသိန်းတန် ကို ကျေးလက်ကြိုက် အဆိုတော်ဘဝနေ မြို့ကပါကြိုက်တဲ့ အဆိုတော်တစ် ယောက် ဖြစ်လာအောင် အစ်ကိုကြီးမောင်စိမ်းသူ ရေးပေးတဲ့ ‘ချစ်ရက်ရှည် ရှည် အင်းလျားမြေ’ သီချင်းက ဖန်တီးပေးနိုင်ခဲ့တာပါ။ ပြီးတော့ ဇော်ဝင်းထွဋ် ပြန်လည်ရှင်သန်ခြင်း ဖြစ်တဲ့ ‘ဆေးဆိုးပန်းရိုက်မျက်နှာ’ အခွေ။ မင်းမင်းလတ် တုန်းကလည်း အောင်မြင်ခဲ့တဲ့ ပုသိမ်မောင်စိမ်းသူရဲ့လက်ရာ။ အခု ဇော်ဝင်း ထွဋ် ကျတော့ရော။ ဒါတွေဟာ အစ်ကိုကြီးမောင်စိမ်းသူ ဖြတ်သန်းခဲ့တဲ့ သူ့ဘဝ၊ သူ့အနုပညာခရီးရဲ့ မှတ်တိုင်တွေပါ။

ပုသိမ်မောင်စိမ်းသူဆိုပြီး ဟိုတုန်းက ကဗျာဆရာတစ်ယောက်၊ နောက် တော့ သီချင်းရေးဆရာတစ်ယောက်၊ ကျွန်တော်က ငယ်စဉ် ပုသိမ်မှာ အတော် ကြာကြာနေခဲ့ဖူးတော့ ပုသိမ်မောင်စိမ်းသူဆိုတာကို သတိပြု စိတ်ဝင်စားခဲ့ပါ တယ်။ နောက်ပိုင်း ကျွန်တော် ရန်ကုန်ရောက်၊ စာပေလောကထဲရောက်ပြီး ကဗျာဆရာဖြစ်လာတဲ့အချိန်အထိ အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူကို ကျွန်တော် မမြင်ဖူးသေးပါဘူး။ ရင်းနှီးဖို့ဆိုတာ ဝေလာဝေးပါ။

ဘယ်အချိန်မှာမှ အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူနဲ့ ကျွန်တော် ရင်းနှီးလာ ရသလဲဆိုတော့ ဒီဘက်ပိုင်း တစ်ကျော့ပြန် ဆေးဆိုးပန်းရိုက်ခေတ်ကျမှပါ။ သူနဲ့ ကျွန်တော် ဆုံစည်းရင်းနှီးဖြစ်တာက ပိုင်သတို့ ကျွန်တော်တို့ထိုင်တဲ့ နံနက်ခင်း ပန်းဆိုးတန်း ဟောလီးဝုဒ်ကလေးမှာပါ။

အစ်ကိုကြီးမောင်စိမ်းသူက သူကြိုက်တဲ့ စွဲလမ်းခဲ့တဲ့ ကျွန်တော့်ကဗျာ တွေအကြောင်းကို ပြောပြတတ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်ကလည်း သူ့ကို ကဗျာတွေ ပြန်ရေးဖို့ တိုက်တွန်းတတ်ပါတယ်။ အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူက ကျွန်တော် မဂ္ဂဇင်းတွေမှာ ရေးနေတဲ့ ဆောင်းပါးတွေ၊ ဝတ္ထုတွေကိုလည်း ဖတ်ဖတ်ပြီး သူကြိုက်တဲ့ဟာတွေရင် ဘေးလူတွေကို ပြန်ပြောပြနေတော့တာပါပဲ။ အများ အားဖြင့် သူက ပိုင်သကို ပြောပြတာများပါတယ်။

ပိုင်သနဲ့ ကျွန်တော် ထားဝယ်မောင်းမကန်မှာ ‘ကဗျာမဆန်သော နေ့ ရက်များ’ (ဒွေး၊ မြတ်လေး၊ စိုးမြတ်သူဇာ၊ သရဖီကျော်၊ ခင်စိုးပိုင်) ဗီဒီယို

ဇာတ်ကားသွားရိုက်ပြီး ပြန်လာတော့ ကျွန်တော်က ထားဝယ်ရေးလမ်းပေါ်က အဖြစ်အပျက်ကလေးတစ်ခုကို ဝတ္ထုရေးလိုက်တယ်။ တောထဲ တောင်ထဲက ကလေးတွေရဲ့ ပညာရေးအကြောင်းပါ။ အဲဒီဝတ္ထု ‘အေစီအိုင်အက်စ်နှင့် ဝါးရုံတော’ ရနံ့သစ်မဂ္ဂဇင်းမှာပါလာတော့ အဲဒါကိုဖတ်ပြီး အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်း သူ ပြောမဆုံးတော့ဘူး။

သူက အဲဒီဝတ္ထုအကြောင်း ပိုင်သကို တဖွဲ့တနွဲ့ ခံစားပြောပြရင်း ဝတ္ထုရေးတဲ့ ကျွန်တော့်ကိုလည်း ‘မြင်’ တတ်တယ်ဆိုပြီး ချီးကျူးခဲ့ပါသေးတယ် ရော။

အခုတော့ ကျွန်တော်ရေးတဲ့ ဝတ္ထုကို ခံစားမယ့် ချီးကျူးမယ့်သူ အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူတစ်ယောက်မရှိတော့ပါ။

အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကတော့ ဈာပနမှာ ပြာကျလို့ သွားခဲ့ပြီပေါ့။ သို့သော် အစ်ကိုကြီးရဲ့ ‘ပုသိမ်မောင်စိမ်းသူ’ ဆိုတဲ့ နာမည်က တော့ ဘယ်တော့မှ ပြာကျမသွားနိုင်ပါ။ အနုပညာနဲ့ မာနနဲ့ ဘဝကို ရုန်းကန်ရင်း တည်ဆောက်ခဲ့တဲ့ ဒီ ‘ပုသိမ်မောင်စိမ်းသူ’ ဆိုတဲ့ နာမည်ဟာ အမြဲထာဝရ တည်တံ့နေဦးမှာပါ။

“အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူရေ လျှော့တော့ဗျာ။ ဖြည်းဖြည်းချင်း ဖြတ်ဗျာ” လို့ ကျွန်တော် မပြောလိုက်နိုင်ခင် သူကတစ်ခါတည်း ယတိပြတ် တုံးတိ ဖြတ်ချပစ်လိုက်တော့ အဲဒီမှာ သူအကြီးအကျယ် နာမကျန်းဖြစ်ခဲ့ရပါတော့တယ်။ သီချင်းတွေ ပြန်ရေးဖို့တဲ့။ ကဗျာတွေ ပြန်ရေးဖို့တဲ့။ သူအရက်ကို တစ်ချက်တည်း ပစ်ပစ်ခါခါ စိမ်းကားပစ်လိုက်သူ ပုသိမ် မောင်စိမ်းသူ။

တကယ်တော့ အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူဟာ သူ့ရဲ့နောက်ဆုံးအချိန်ကို သူကြိုပြီး သိနေခဲ့ပုံပါ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ သူ့ဈာပန ယပ်တောင်ကလေး ပေါ်မှာ သူရေးထားတဲ့ ကဗျာလေးနဲ့အတူ အောက်ခြေမှတ်စုက-

“နာမကျန်းဖြစ်စတွင် ရေးဖွဲ့ခဲ့ပြီး ကွယ်လွန်ချိန်တွင် ဝေငှမည့်ယပ် တောင်၌ အသုံးပြုရန် မှာကြားခဲ့သည်” တဲ့။ လွမ်းစရာ။ သူ့ရဲ့နောက်ဆုံးအချိန်ကို အစ်ကိုကြီးမောင်စိမ်းသူက ကြိုသိနေခဲ့တာပါလား။

ကျွန်တော်က ဈာပနယပ်တောင်ပေါ်က သူ့ကဗျာလေးကို ပြန်ဖတ်မိတယ်။

အချိန်

စောင့်ရင်း
 စိတ်မရှည်နိုင်ဘူး။
 ဟာ... တောက်
 နောက်ကျသွားပြီ။
 သူဘယ်တုန်းက
 ဖြတ်သန်းသွားပါလိမ့်။
 လောကထဲမှာ
 ဝိစိကိစ္ဆာများစွာနဲ့။
 စောင့်ရင်း
 နောက်ကျရင်း
 အင်း...

နေဝင်ချိန်ခေါင်းလောင်းနိုးပြီ။ ။
 သွားပေးဦးတော့ အစ်ကိုကြီး မောင်စိမ်းသူရေ...။

ခုအချိန်မှာတော့ ပုသိမ်မောင်စိမ်းသူ (၁၉၄၂-၁၉၉၈) မြန်မာပြန်ခဲ့တဲ့
 တဂိုးကဗျာတစ်ပုဒ်ကိုတော့ ကျွန်တော် ပြန်သတိမရဘဲ မနေနိုင်တော့ပါ။

ခွင့်မပန်ဘဲ သွားပါနဲ့လား

ခွင့်မပန်ဘဲ ပစ်မသွားပါနဲ့ အချစ်ရယ်
 တစ်ညလုံး မင်းကို မောင်စောင့်ကြည့်ခဲ့ရတယ်။
 ခုတော့ မောင့်မျက်လုံးတွေ လေးလံနေပြီကွယ်။
 မောင်အိပ်ပျော်သွားတဲ့အချိန်မှာ
 မင်းကို ဆုံးရှုံးသွားမှာ စိုးမိတယ်။
 ခွင့်မပန်ဘဲ ပစ်မသွားပါနဲ့ အချစ်ရယ်။
 မောင် လန့်နိုးတယ်ဆိုရင်ပဲကွယ်
 မောင့်လက်တွေကို ဆန့်တန်းပြီး
 မင်းကို အငမ်းမရ စမ်းမိတယ်။
 အိပ်မက်တွေများလား အချစ်ရယ်။
 မောင့်နှလုံးသည်းညှာကကွယ်
 မင်းရဲ့ခြေအစုံကို

ရစ်ပတ်ပြီးတော့ရယ်
ရင်ခွင်ထဲမှာ
ထွေးပိုက်ထားနိုင်ရင်ကွယ်
ဘယ်လောက်ကောင်းမလဲ
အချစ်ရယ်။
အချစ်ရယ်...
ခွင့်မပန်ဘဲ ပစ်မသွားပါနဲ့ကွယ်။ ။

[ရွှေအောင်လံ၊ ၁၉၉၈]

ရိုနယ်ဒိုနှင့် အိန္ဒြာကျော်ဇင်

ထိုရက်များက ကျွန်တော်တို့၏ စကားဝိုင်းတွင် သတင်းတွေအကြောင်းကို ချည်း ပြောဖြစ်နေခဲ့လေသည်။

ယနေ့ခေတ်ကို ‘သတင်းခေတ်’ **Information age** ဟုလည်း ပြောနေကြသည်မဟုတ်ပါလား။ ယခုအခါ ရုပ်မြင်သံကြားဂြိုဟ်တုမှပေးပို့သော သတင်းများကအစ သတင်းကွန်ရက် အင်တာနက်မှတစ်ဆင့် သတင်းများကို တွေ့မြင်ကြားသိနေရပြီလည်း ဖြစ်ပါ၏။

လူထုဆက်သွယ်ရေး မီဒီယာများသည် သတင်းများကို အခါမပြတ်ထုတ်ပြန်လျက်ရှိပေသည်။ ယနေ့အဖို့ စာနယ်ဇင်း မီဒီယာများသည် ရုပ်မြင်သံကြား မီဒီယာကို မနည်းအမီလိုက်နေရသည်ကိုလည်း တွေ့နေရပါ၏။

အထူးသဖြင့် သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်နှင့် မဂ္ဂဇင်း၊ ထိုစာနယ်ဇင်း မီဒီယာနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းများအကြောင်းကို ကျွန်တော်တို့ ပြောဖြစ်ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အမှန်က သတင်းတွေအကြောင်းဟုဆိုရာ၌ သတင်းမှားတွေ အကြောင်း အဓိကဖြစ်လေသည်။

သတင်းများသည် မခိုင်မာကြတော့ဘူးလား။ မမှန်ကန်ကြတော့ဘူးလား။ ကျွန်တော်တို့သည် စူးစမ်းနေမိကြပေသည်။

ယခုအခါ သတင်းများကို အများဆုံးဖော်ပြနေသည်မှာ ဂျာနယ်တွေပဲ ဖြစ်သည်။ မဂ္ဂဇင်းတွေကလည်း သတင်းကို အဓိက မီဒီယန်အဖြစ်ထား၍ မဟုတ်လျှင်တောင် မရှိမဖြစ်ကဏ္ဍ တစ်ရပ်အနေဖြင့် ဖော်ပြနေကြပေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ထိုဂျာနယ်များ မဂ္ဂဇင်းများတွင် ဖော်ပြထားသော သတင်းများကို ဖတ်ရှုကြရပေသည်။ များသောအားဖြင့် ဂျာနယ်တွေက သတင်းများသည် ဦးချင်၍လား၊ သို့မဟုတ် ထူးချင်၍လားမသိ (တချို့သတင်းအများ

စုသည်) မသိမသာရော သိသိသာသာကြီးပါ သတင်းအမှားတွေ၊ မမှား တမှား တွေ ဖြစ်နေကြလေသည်။

သို့ဖြစ်၍ ဂျာနယ်များတွင်ဖြစ်ဖြစ်၊ မဂ္ဂဇင်းများတွင် ဖြစ်ဖြစ် အမှားပြင် ဆင်ချက်တွေ တိုး၍ တိုး၍ ဖတ်ရှုလာရနေပြန်ပေသည်။ သတင်းအမှားထည့် မိသဖြင့် ကာယကံရှင်က မကျေမနပ်သဖြင့် တရားစွဲသည်။ သို့မဟုတ် ဖြေ ရှင်းချက်တောင်းသည်။ ဝန်ချတောင်းပန်ခိုင်းသည် စသည်ဖြင့် ကြားနေရသည်။ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်းတွေကလည်း ထုံးစံအတိုင်း အမှားပြင်ဆင်ချက် ထည့်လိုက် ကြ၊ တောင်းပန်လိုက်ကြသည်တို့ကို မတွေ့ချင် မမြင်ချင်အဆုံး ဖြစ်နေပါသည်။

သတင်းများဘာကြောင့် မှားယွင်းနေကြသနည်း။ သတင်းရေးသူတွေ ဘက်က ချို့ယွင်းချက်ကြောင့်လား၊ သတင်းရေးသားမှုမလွတ်လပ်၍ပဲလား၊ ယနေ့သတင်းများ (အများစု) ခြေခြေမြစ်မြစ်မရှိဘဲ ဖြစ်နေသည်မှာ ဘာကြောင့် လဲ။ တစ်ဆင့်စကား တစ်ဆင့်ကြားကို သတင်းဖြစ်ပြီးရောဆိုသည့် သဘော နှင့် စခန်းသွားနေကြ၍လား။ စဉ်းစားစရာတွေ အများကြီးဖြစ်လာသည်။

အမှန်က သတင်းသည် တန်ဖိုးရှိရပေမည်။ မှန်ကန်တိကျဖို့တော့လို သည်။ စာနယ်ဇင်းကျင့်ဝတ်ကိုတော့ လိုက်နာရမည်။ သတင်းများသည် သမိုင်း ကို ပြောနိုင်ရမည်။ ခေတ်ပြိုင်သမိုင်းကို သတင်းများတွင် ခြေရာခံ၍ ရနိုင်မည် မဟုတ်လား။ ဤသို့လျှင် သတင်းသည် ခေတ်ကိုထင်ဟပ်၍ တန်ဖိုးရှိနိုင်သည် လည်း မဟုတ်ဘူးလား။

သို့သော် ယခုအခါ သတင်းများသည် ထိုသို့မဟုတ်တော့။ သတင်း၏ တန်ဖိုးသည် ယုတ်လျော့လာနေတော့သည်။ ထိုအခါ သတင်းကို မယုံကြည် ချင်ကြတော့။ သတင်းများသည် ယုံကြည်လောက်အောင်လည်း မမှန်ကန်၊ မခိုင်မာကြတော့၍ ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာ့ဖလားဘောလုံးပွဲ (၁၉၉၈ ပြင်သစ်)ပြီးခါစ ကျွန်တော်တို့သည် သတင်းအမှား၏ဒဏ်ကို ခံလိုက်ကြရသည်။ သတင်းမှား၏ လှည့်စားမှုနှင့် ကျွန်တော်တို့ ကြိုလိုက်ရတော့သည်။

ဗိုလ်လုပွဲတွင် ဘရာဇီးဘောလုံးအသင်းသည် (မကြိုစဖူးထူးကဲစွာ) ပြင်သစ်ဘောလုံးအသင်းကို သုံးဂိုး-ဂိုးမရှိဖြင့် ရှုံးနိမ့်ကာ ပဉ္စမအကြိမ်အဖြစ် ကမ္ဘာ့ဖလားကြီးကို ရယူမည်ဆိုသော အိပ်မက်ပျက်ပြယ်သွားခဲ့ရသည်။ ဗိုလ် လုပွဲနေ့က ပြင်သစ်အသင်းသည် မထင်မှတ်ဘဲ (သို့သော် ထိုက်တန်စွာ) ကမ္ဘာ့ ဖလားကြီးကို ဆွတ်ခူးရရှိသွားခဲ့ပေသည်။ နာမည်ကြီး ဘရာဇီးအသင်းသည်

နာမည်မကြီးသော ပြင်သစ်အသင်းကို မယှဉ်သာခဲ့ချေ။

ထိုအခါ ဗိုလ်လုပွဲကြီးပြီးစ နောက်ဆက်တွဲသတင်းများ ထွက်ပေါ်လာ တော့သည်။ သတင်းတစ်ပုဒ်ကို ကျွန်တော်တို့ ဖတ်လိုက်ကြရသည်။ ၁၅-၇- ၉၈ နေ့ထုတ် မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ စာမျက်နှာ (၂) တွင် ဤသို့ ဖော်ပြ ထားသည်။

**ဗိုလ်လုပွဲမကစားမီ ရိုနယ်ဒိုတက်ပြီး သတိမေ့
ပြင်သစ်အသင်းကသာလွန် ကောင်းမွန်ဟုပြော
ဘရာဇီး ဇူလိုင် ၁၄**

ဘရာဇီးတိုက်စစ်မှူး ရိုနယ်ဒိုသည် တနင်္ဂနွေနေ့ ကမ္ဘာ့ဖလား ဘောလုံး ပြိုင်ပွဲ နောက်ဆုံး ဗိုလ်လုပွဲမကစားမီ နာရီပိုင်းအလိုတွင် ရုတ်တရက်တက်ပြီး သတိမေ့မြောသွားရာဆေးရုံသို့ အရေးတကြီး တင်ပို့ခဲ့ရသည်ဟု ဘရာဇီးရုပ်သံ လွှင့်ငြာနတစ်ခုက သတင်းပေးသည်။

ယင်းသို့ တက်သွားစဉ် လျှာလိပ်သွားသည့်အတွက် အသက်အန္တရာယ် အတွက်ပင် စိုးရိမ်ခဲ့ရသည်ဟု ရိုနယ်ဒိုက ဘရာဇီးနိုင်ငံ၏ ဂလိုဘိုရပ်သံငြာန သို့ ပြောသည်။

၃၀ စက္ကန့်၊ ၄၀ စက္ကန့် တက်သွားပြီးနောက် မိမိအိပ်ပျော်သွားကြောင်း၊ အိပ်ရာမှနိုးသောအခါ တစ်ကိုယ်လုံးနာကျင်နေကြောင်း၊ အချိန်ကြာလာသည် နှင့်အမျှ နာကျင်မှုဝေဒနာ လျော့နည်းသွားသဖြင့် မိမိဗိုလ်လုပွဲ၌ ပါဝင်ကစား ခဲ့ကြောင်း၊ ဗိုလ်လုပွဲတွင် မိမိတို့ရှုံးသွားရခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ပြင်သစ်တို့မှာ မိမိ တို့ထက် သာလွန်ကြောင်း ရိုနယ်ဒိုကပြောသည်။

အမ်အင်အေ၊ ရိုက်တာ။

ထိုသတင်းကိုဖတ်ပြီး ကျွန်တော်တို့ သို့လောသို့လောတွေ့၊ တောင်တွေး မြောက်တွေး ဖြစ်ကုန်ကြတော့သည်။ ဘရာဇီးအသင်း ရှုံးနိမ့်ရသည်မှာ ရိုးရိုး သားသားမှဟုတ်ပါရဲ့လား။ ရိုနယ်ဒိုသည်လိုဖြစ်၍လား။ သို့မဟုတ် ထက်ထက် မိုးဦး ကြော်ငြာပေးနေသည့် ‘ယမ်ယမ်’တွေပဲ တနင့်တပြဲကြီး စားလိုက်ကြလို့ လား။ ဘာလား ညာလား စကားတွေက ပြောမဆုံးပေါင်တောသုံးတောင် ဖြစ် နေခဲ့သည်။

တချို့ဆိုလျှင် ဘရာဇီးအသင်း ရှုံးနိမ့်သွားသည်ကို ယုံပင် မယုံနိုင်ကြ။ ဗိုလ်လုပွဲမတိုင်ခင် ဘယ်သူ့မေးလိုက် မေးလိုက် ဘရာဇီးပဲ ထပ်မံဗိုလ်စွဲမည် ဟု ဖြေကြသူတွေချည်းဖြစ်၏။ ဗိုလ်လုပွဲကစားသည့် သန်ခေါင်သန်းလွဲကြီး

မှာ တီဗီရှေ့ထိုင်ပြီး ကျွန်တော်တို့ ‘ခွေးအကြီးလှည်းနင်းခံရသလို’ ဘာသံမှ မထွက်ဘဲ ငိုနေခဲ့ရပါသည်။ ကြေကွဲလို့ဖြင့်မဆုံး။

သည်လောက် နာမည်ကြီးနေသည့်အသင်း။ အမှန်တကယ်လည်းကောင်း ပါသည်။ ဆရာမောင်ရဲဝင်းပြောသဘောလုံးဂျို(ချို) တပ်ထားသည့် အသင်းက ရှုံးရသည်လို့လေ။ (နို့ ဟိုက အိမ်ရှင်ကိုးလို့ မပြောနဲ့၊ အိမ်ရှင်လည်း ရှုံးရင် ရှုံးတာပဲ) သည်တော့ လူတွေ ယုံထင်ကြောင်ထင် ဖြစ်ကုန်ကြတော့သည်။ ထို အချိန်တွင် အထက်ပါသတင်းကို ကျွန်တော်တို့ ဖတ်လိုက်ရခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသတင်းကြောင့် ကျွန်တော်တို့သည် လေထန်ကုန်းတွင် ကမ္ဘာ့ဖလားဘောလုံးပွဲ ကြီးကို ဆက်၍ ကန်နေကြလေတော့သည်။

ဪ... ဖြစ်မှဖြစ်ရလေ ရိုနယ်ဒိုလေးရယ်ဟု ကျွန်တော်တို့ စုတ်တသပ် သပ်ဖြစ်၍ မဆုံးသေး၊ နောက်ထပ် သတင်းတစ်ရပ်ကြောင့် ကျွန်တော်တို့ ဦး နောက်တွေ သွပ်ချောင်ချောင် ဖြစ်ကုန်ကြတော့သည်။ ဘယ်လိုဟာကြီးလဲဟု လည်း တချို့က မြည်တွန်တောက်တီးကြပြန်သည်။

လုပ်ပုံကိုကြည့်ဦးလေ။ နောက်ထပ်ဖတ်ရသည့် သတင်းက ပထမသတင်း ကို ငြင်းဆိုလိုက်သည်မဟုတ်လား။ လူတွေ အရူးဖြစ်ကုန်ကြတော့သည်။ ၁၈-၇-၉၈ နေ့ထုတ် မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ စာမျက်နှာ (၂) မှာ ယခုလို ပါလာသော သတင်းဖြစ်သည်။

**ရိုနယ်ဒို ဝေဒနာခံစားခဲ့ရခြင်းမဟုတ်
ဆောပေါလို ဇူလိုင် ၁၇**

ဘရာဇီးနိုင်ငံသို့ ပြန်ရောက်ပြီးနောက် လူတွေ့မခံဘဲ ပုန်းရှောင်နေသည့် ဘရာဇီးတိုက်စစ်မှူး ရိုနယ်ဒိုသည် ကြာသပတေးနေ့က ပုန်းရှောင်နေရာမှ ထွက်လာပြီး ကမ္ဘာ့ဖလား နောက်ဆုံး ဗိုလ်လုပွဲမတိုင်မီ ဆရာဝန်အချို့ ပြော သကဲ့သို့ ဝက်ရူးပြန်ပြီး တက်သည့် ဝေဒနာခံစားရခြင်းမရှိခဲ့ဟု ပြောကြောင်းဒေသ ခံသတင်းဌာနက သတင်းပေးသည်။

ထိုနေ့က မိမိတွင် မည်သည့်ဝေဒနာမျိုးမှ မခံစားခဲ့ရကြောင်း၊ ပြဿနာ မှာ တစ်သင်းလုံး ညံ့ဖျင်းစွာ ကစားခဲ့ခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း၊ အရူးအတွက် မိမိ ကို အကြောင်းပြခဲ့ခြင်းသာဖြစ်သည်ဟု ရိုနယ်ဒိုကပြောသည်။

အမ်အမ်အေ၊ ရိုက်တာ။

ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ လှလှပပကြီး နှပ်ပစ်ခံလိုက်ရတော့သည်။ ညည်း လူ ဘယ်လိုဖြစ်ရတာတုံး ဆူဇန်နာဝါနာရဲ့။

ပထမသတင်းမှားသည်ဟု ဒုတိယသတင်းက ငြင်းဆိုထားသည်။ ဒါ ဖြင့် ဒုတိယသတင်းကကော ဘယ်လောက်မှန်မယ်လို့ ပြောနိုင်မလဲ။ အလကားပါ ကွာဟု တချို့ဆိုသူတွေ ဆိုကုန်ကြသည်။ သတင်းမှားတွေ၏ လှည့်စားမှုကို မခံမရပ်နိုင်သူတို့က နောက်ထပ် (ဘရာဇီးအသင်းနှင့် ပတ်သက်သည့်) ဘာ သတင်းကိုမျှ မယုံချင်ကြတော့။

ဤသို့ဖြစ်လေသည်။ သတင်းများသည် များများကြီး မှားယွင်းနေကြ သည်။ မြန်မြန်ကြီး အမှားပြင်ဆင်နေကြသည်။ သတင်းတွေကို ယုံချင်တိုင်း လည်း ယုံ၍မရတော့။ ပိုင်သလက်ရာ ‘ယုံတဲ့ ယုန်ကယုံ၊ မယုံတဲ့ယုန်က မယုံ’ (ဒွေး၊ နန္ဒာလှိုင်) လိုဖြစ်ကုန်ပြီ။

ရိုနယ်ဒိုသတင်းအမှားအကြောင်းပြောခဲ့ပြီ။ ယခုတစ်ခါ ကျွန်တော်တို့ ဆီက အိန္ဒြာကျော်ဇင်သတင်းမှားအကြောင်း ဆက်ပြောပါရစေ။ သတင်းမှားတွေ နှင့် ပတ်သက်၍ ဥပမာပေးလိုရင်းသာဖြစ်သည်။ ဒါကိုတော့ ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ မဂ္ဂဇင်း (၁၉၉၈ ဩဂုတ်) မှာဖတ်လိုက်ရခြင်း။ သည်လို သည်လို။

[ပြည်တွင်းမှာရော စီးရီးထုတ်ဖို့ရှိလား။

ဒီမှာမရှိသေးဘူး။

ရှိတယ်ဆို ဂျာနယ်မှာလားမသိဘူး သတင်းဖတ်ရလို့။

မဟုတ်ဘူး။ အဲဒါ ဘယ်သူလဲမသိဘူး။ သတင်းအမှာထည့်ထားတာ။

ကျွန်တော်တစ်ခါက ကိုစန်ဝင်း(ဘူမိဗေဒ)ဆိုတဲ့ သူက ကျွန်တော့်ကို အပိုင်ကြီးပြောလို့ စီးရီးခွေထွက်မယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်သတင်းထည့်လိုက်သေး တယ်။ (အိန္ဒြာကျော်ဇင်၏ မိခင်ကလည်း ထိုသတင်းမဟုတ်ကြောင်း ပြော သည်)

ဟင်... အဲဒါမဟုတ်ဘူး။ ပြန်ရှင်းလိုက်ပါဦး။ အဲဒီလူကို တစ်ခါမှလည်း မမြင်ဖူးဘူး။ စီးရီးခွေထွက်မယ်ဆိုတာ မဟုတ်ဘူး။ အခုလုပ်တာ ယိုးဒယားကုမ္ပဏီ နဲ့ Channel-၃ က လွှင့်မယ့် သီချင်းခွေ၊ အဲဒါပဲ။ တခြားဘာအခွေမှ မလုပ် ဘူး။

ဟုတ်ပြီ၊ ဟုတ်ပြီ။ ဒါဆို အဲဒီဟာ သတင်းအမှားလာပေးတာပေါ့နော်။

ဟုတ်တယ်၊ အခုဆိုဖြစ်သွားတာကလည်း ယိုးဒယားကုမ္ပဏီက အတင်း ကမ်းလှမ်းလို့]

ဒါပဲဖြစ်သည်။ ဒီပါ၏ ‘ယိုးဒယားနိုင်ငံမှ လွှင့်ထုတ်မယ့် အိန္ဒြာကျော်ဇင် ရဲ့ MTV’ အင်တာဗျူးသတင်းဆောင်းပါးမှ ဖြစ်သည်။

ဖြစ်နေတာက သတင်းအမှားတွေပေးကြသည်။ သတင်းအမှားတွေရေးကြသည်။ တစ်ယောက်၏အမှားကို နောက်တစ်ယောက်က လိုက်မှားနေကြသည်။ ထပ်ဆင့်အမှား။ ကာယကံရှင်နှင့်တွေ့တော့ မဟုတ်ကြောင်းငြင်းပြီ။ ကဲ... ဘယ်လိုလုပ်ကြမလဲ။ ဂျာနယ်မှာ (အတိအကျပြောမထားပါ) မှားသည့် သတင်းကို မဂ္ဂဇင်းမှာ အမှားပြင်ဆင်ချက်ထည့်ခြင်းသဘော ဖြစ်နေသည်။

ရိုနယ်ဒိုတို့၊ အိန္ဒြာကျော်ဇင်တို့ဆိုတာ သူ့နေရာနှင့်သူ **News Maker** တွေ ဖြစ်နေကြသည်။ သူတို့၏ သတင်းတွေကို လူတွေက စိတ်ဝင်စားကြသည်။ ယခု သူတို့သတင်းကို မှားယွင်းစွာ ဖော်ပြခဲ့ပြီ။ ထိုသတင်းအမှားကို အမှန်ဟု ထင်သူတွေ ထင်သွားကြမည်။ အမှားပြင်ဆင်ချက်ကို မဖတ်ရသည့်လူက ပထမသတင်းအတိုင်းပဲ အမှန်လို့ ယူဆနေမှာမဟုတ်လား။

သတင်းတွေကို နောက်ကလိုက်ပြီး အမှားပြင်ဆင်ချက်ထည့်နေရတာ ကလည်း မကောင်းလှပါ။ သတင်းခေတ်ကြီးထဲတွင် သတင်းတွေက မှန်ဖို့တော့ ကောင်းသည်။

ဟုတ်ပြီ။ သတင်း။ သတင်းနှင့်စာနယ်ဇင်း။ သတင်းတွေ (သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်းပါ)ကို ကျွန်တော်တို့ မည်သို့ သဘောထားကြမည်လဲ။ သတင်းတွေ မမှားဘူးဆိုလျှင်ပေါ့။

သတင်း (စာနယ်ဇင်း) အပေါ်မှာထားသည့် သဘောထားကတော့ တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက်၊ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး တူချင်မှလည်း တူမည်။

သမ္မတကြီးလင်ကွန်းသည် အမေရိကန်ပြည်တွင်းစစ်အတွင်းက သူ့အားရန်လိုမှန်းထားသော သတင်းစာတစ်စောင်မှ အယ်ဒီတာက ကျွန်စနစ်ဖျက်သိမ်းရေးပြဿနာနှင့် ပတ်သက်သည့်သတင်း (ဆောင်းပါးတစ်စောင်) ရေးလိုက်သည်ကို (သူ၏ အယူအဆကို အလျှော့မပေးဘဲ) လေးလေးစားစား ပြန်ကြားခဲ့ဖူးသည်ဟု ဆိုပါသည်။

မည်သို့ဆိုစေ သတင်းများသည် သမိုင်းကို ပြောနိုင်ရမည်၊ ခေတ်ကို ထင်ဟပ်နိုင်ရမည်ဆိုတာကိုတော့ လက်ခံရပါမည်။ သို့သော် သတင်းတိုင်း ပြောနိုင်ပါမည်လော၊ ထင်ဟပ်နိုင်ပါမည်လော။

ဤအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ အချို့က သတင်းသည် သုတ(စာပေ) ပဲ ဖြစ်၍ ယင်းကို ရသ(စာပေ)လောက် မယုံကြည်နိုင်ဟု ဆိုကြပေသည်။ ထိုသူတို့က ရသစာပေ (ကဗျာ၊ ဝတ္ထု စသည်) ကသာ သမိုင်းခေတ်ပြိုင်ကို ပြောနိုင်ထင်ဟပ်နိုင်သည်ဟု ယူဆကြလေသည်။ ‘ရသအမှန်ဝါဒ’ဟု ဆိုရမည်လား။

သတင်းများ (သုတစာပေ)ကို မယုံကြည်သူတို့သည် ရသစာပေ (ကဗျာ၊ ဝတ္ထုစသည်)ကသာ အမှန်ကို ပြောပြနိုင်၊ ထင်ဟပ်နိုင်သည်ဆိုသည့် အချက်ကိုကော မည်သို့ သက်သေပြပါမည်လဲ။

ယခုအခါ (သတင်းခေတ်ကြီးထဲတွင်) ရသစာပေသည် အားနည်းဖျော့တော့လာနေသည်ဟု ပြောသူတို့ကလည်း ပြောနေကြသည်။ ဂျာနယ်တွေ၊ မဂ္ဂဇင်းတွေမှာက သတင်းတွေချည်း မိုးမွန်နေလေသည်။ (Pop ဆောင်းပါးများ၊ ရုပ်ရှင်သရုပ်ဆောင် အဆိုတော် စသူတို့နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်း အင်တာဗျူးများကို သတင်းဟူ၍ပဲ သတ်မှတ်ရပါမည်)

ဂျာနယ်တွေကတော့ ထားလိုက်တော့။ သတင်းမပါ ဂျာနယ်မဟုတ် ဖြစ်နေသည်မဟုတ်လား။ မဂ္ဂဇင်းတွေမှာ အဆိုးဆုံးဖြစ်သည်။ ရသစာပေဟုဆိုသည့် ကဗျာတွေ ဝတ္ထုတွေကို ဦးစားမပေးချင်ကြတော့။ ယနေ့အောင်မြင်နေသော ရုပ်စုံမဂ္ဂဇင်းကြီးအချို့တို့တွင် သတင်းနှင့်ရသစာပေတို့၏ အချိုးသည် များစွာကွာဟနေသည်ကို လက်တွေ့မြင်နေရသည်ပဲ။

သို့ဆိုလျှင် အားနည်းဖျော့တော့နေသော ရသစာပေကကော သမိုင်းခေတ်ပြိုင်ကို ဘယ်အတိုင်းအတာအထိ အမှန်ပြောနိုင်မည်လဲ၊ ထင်ဟပ်နိုင်မည်လဲ။

ကျွန်တော်သည် ရသစာပေရေးသူများထဲက ကဗျာဆရာတစ်ယောက်ဖြစ်ပါ၏။ ကျွန်တော်သည် တစ်ခါတုန်းက ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို အောက်ပါအတိုင်း ရေးခဲ့ဖူးပါ၏။ မဟေသီမဂ္ဂဇင်း (၁၉၈၆၊ မတ်) မှာဖြစ်ပါ၏။ သည်းခံ၍ဖတ်ကြည့်ကြစေလိုပါသည်။

ကလေးရဲ့ဆွဲခြင်းထဲမှာ

ခရေပွင့်တို့
ကြွေလွင့်ဝါဝါ၊ လေနှင့်ပါကြ
ဒါပေမဲ့ ညပါမေ။
အလွမ်းစိတ်နဲ့
လရိပ်ကြိုကြား
‘ဟိုမှာတစ်ပွင့်၊ သည်တစ်ပွင့်’ဟု
ငုံလင့်ကောက်ယူ၊ ဖြူဆွတ်ထုံဆဲ
ရင်ခုန်နေတဲ့ ကလေးငယ်။
ညအလင်းဖြင့်
တစ်ပွင့်ချင်းပင်၊ ကောက်ရင်းနှင့်ကြွေ

သီဟရတနာစာပေ

ကြွေပွင့်စောင့်စား၊ မနားရဘူး
 နှင်းစိုဝင်း၊ တသင်းသင်းနဲ့
 ဆွဲခြင်းထဲမှ၊ ခရေစတွေ
 မွေးလွမဆုံး၊ ကလေးပြုံးစဉ်။
 ‘တစ်ကုံးတစ်မတ်
 တစ်ကျပ်ငါးကုံး၊ ဆန်နှစ်လုံး
 ဆယ်ကုံးနှစ်ကျပ်၊ ထီလက်မှတ်တစ်စောင်’တဲ့။
 လရောင်နှင့်လှ
 ဘဝတေးသံ၊ ကလေးထံမှ
 ငါ့ကာရန်ကိုတွေ့ပြီကော။
 ငယ်စောသေးသည့်
 ကလေးစိတ်ထဲ၊ အခဲသားဝင်
 မြေပြင်ငုံကြည့်၊ ခရေရှိလား
 ဝိညာဉ်တူချင်း၊ ရင်းနှီးလိုက်ကြပြီ။
 ခရေတစ်ပင်
 မြေတစ်ပြင်နဲ့၊ ရင်တစ်ခုလုံး
 ခရေပြုံးတွေ
 မဆုံးနိုင်သေး၊ ညလုံးမွှေး၍
 ကလေးနှစ်ယောက်၊ ခရေကောက်ဆဲ
 ကလေးခြင်းထဲပန်းတွေမောက်
 ကလေးဝလုံးကောင်းကင်ရောက်
 ကလေးနှစ်ယောက် ခရေကောက်။ ။

၁၉၈၆ က ရေးခဲ့သောကဗျာကို ယနေ့ ၁၉၉၈ တွင် ဖတ်ရသောအခါ
 မည်သို့နေပါမည်နည်း။ (လေးလုံးစပ်တွေ မော်ဒန်တွေသည်နေရာမှာ လာမပြော
 ပါနှင့်။ ယင်းတို့ထက် အရေးကြီးသောကိစ္စကိုပြောနေ၍ ဖြစ်ပါသည်)

ယနေ့ ၁၉၉၈ သည် ဈေးကွက်စီးပွားရေးခေတ်ဖြစ်၍ နေလေပြီ။ ဟို
 တုန်းက (၁၉၈၆) သည် ယခုလိုမဟုတ်သေး။ ထိုစဉ်ကဝါဒခေတ်တုန်းက
 ကျွန်တော်သည်

‘တစ်ကုံးတစ်မတ်
 တစ်ကျပ်ငါးကုံး၊ ဆန်နှစ်လုံး

ဆယ်ကိုးနှစ်ကျပ်၊ ထီလက်မှတ်တစ်စောင်’ဟူ၍ ဖော်ပြခဲ့သည်။ ယခု ဗဟုဝါဒခေတ်တွင် ထိုကဗျာကိုဖတ်ရသော သူတို့က ရယ်ကြတော့မည်။ အံ့ ဖွယ်သုတပဲဟု ပြောချင်လည်း ပြောရော့မည်။ တချို့ ယုံချင်မှလည်းယုံမည်။ မယုံမကြည်တော့ မဖြစ်ကြပါနှင့်။ ကျွန်တော်က (၁၉၈၆) ခံစားမှုအမှန်ကို ရေးဖွဲ့ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဗျာကို ပြည့်စုံကြွယ်ဝလှသော တက္ကသိုလ်ရိပ် သာ လမ်းမကြီးပေါ်က ညတစ်ညတွင် ကျွန်တော်ရခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်ဗျာ။ ထားတော့။

ကျွန်တော်၏ကဗျာသည် ကဗျာဆရာ (ကျွန်တော်) ဖြတ်သန်းခဲ့သော ၁၉၈၆ ကို ပြောပြနိုင်သည်လား။ သတင်း (သုတ)ကို မယုံကြည်ကြသော ရသအမှန် ဝါဒီတို့ကကော မည်သို့ သဘောထားကြပါမည်လဲ။

ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ အမှန်က ကျွန်တော်ရည်ရွယ်သည်မှာ ‘သတင်း ခေတ်နှင့် ကဗျာ’အကြောင်းပဲဖြစ်ပါသည်။ သည်အတိုင်း ခေါင်းစဉ်တပ်လိုက်လျှင် လည်း သူ့ဟာနှင့်သူ အဆင်ပြေနေပါသည်။ သို့သော် သတင်း(အမှားရောအမှန် ရော) လွမ်းမိုးသည့်စာပေခေတ်တွင် သတင်းပညာကို မသုံး၍မရတော့။ ထို့ ကြောင့် သတင်းပညာအရ ယခုဆောင်းပါးကို ‘ရိုနယ်ဒိုနှင့်အိန္ဒြာကျော်ဇင်’ဟူ ၍ တပ်လိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကာယကံရှင်များကို ထိခိုက်နစ်နာစေလို၍ မဟုတ်ပါ။ ခွင့်လွှတ်ကြပါကုန်။

[ရွက်နုဝေ၊ ၁၉၉၈]

တပ်မတော်ဗဟိုနှင့် ခေတ်ပေါ်ကဗျာရွတ်သံ

အကဆိုတာဘာလဲ။

ကျွန်တော်မသိပါ။ ကျွန်တော်မသိတာကို မသိတဲ့အကြောင်း ရိုးရိုးသားသားပင် ဝန်ခံရမှာပဲ။ အကဆိုတာ ဘာပဲရယ်လို့ ကျွန်တော်မပြောတတ်ဘူး။ ကျွန်တော် အကတွေကို ကြည့်ဖူးသည်။ အငြိမ့်တွေမှာ၊ ဇာတ်ပွဲတွေမှာ။ ဆယ့်နှစ်လရာသီ ခမ်းကြီးနားကြီးတွေမှာ။ စသည် စသည်ဖြင့် ကျားကျားမမ သူများတစ်တွေကတာကိုကြည့်ပြီး အရသာခံရကောင်းမှန်း၊ အနုပညာရသခံစားရမယ်မှန်းတော့ ကျွန်တော်သိသည်။ ကျွန်တော့်ယဉ်ကျေးမှု ဒီဂရီကသည်လောက် အထိတော့ မနိမ့်သေး။

ကျွန်တော် အမာစိန်ကတာကို စွဲလမ်းဖူးသည်။ ငယ်စိတ်နှင့်။ ဇာတ်မင်းသားလေး မောင်သိန်းဇော်ကတာကို ကြည့်ဖူးသည်။ အရွယ်ရလာတော့ အခြားသူတကာ ကတာများလည်း ကျွန်တော်ရင်ခုန်ဖူးတာတွေ ရှိပါသေး။ အများကြီး။

အငြိမ့်ကသည်၊ အော်ပရာကသည်၊ ယိမ်းကသည်၊ ပြဇာတ်ကသည်၊ ကခြင်းတွေ အများကြီး။ အကဆိုတာ ဘယ်လိုအရာ၊ ဘယ်လိုဟာကို အကလို့ ခေါ်တာလဲ။

ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် ပုသိမ်ကောလိပ် မြဝါးရုံရိပ်မှာတုန်းက စင်ပေါ်တက်ကဖူးသည်။ ၁၉၇၃၊ တန်ဆောင်တိုင်ပွဲတော်မှာပေါ့။ သက်ဆိုင်သူတွေ မှတ်မိကြဦးမှာပါ။ အဲဒီမှာ ကျွန်တော်က ဥမ္မာဒန္တီ တစ်ခန်းရပ် ဟာသပြဇာတ်မှာ ကိုယ်တိုင်ဥမ္မာဒန္တီ လုပ်ပြီး က-ကာ-ကား၊ ဟ-ဟာ-ဟား ခဲ့ဖူးသည်။ ထိုစဉ်က ကျွန်တော် ပုသိမ်ကောလိပ်ရောက်စ၊ ပထမနှစ်သားပဲရှိသေး။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာစာဌာနက ဆရာ ဦးသာဦး (ယခုတောင်ကြီးတက္ကသိုလ်) တို့ ဦးအောင်

သီဟရတနာစာပေ

ဇော် (ယခု ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်)တို့က စီစဉ်ကြတာ။ အဲဒီမှာ နောက်ဆုံးနှစ်က ကိုကြည်စိန် (ယခု မြန်မာစာဦးစီးဌာန၊ မြန်ကွန်မှာ)က တိန်ရှောက်ပိန်ထက်တောင် ပုဦးမယ့် သူ့အရပ်ကလေးနဲ့ သိဝိမင်းကြီးလုပ်၊ ကျွန်တော်က ၅ ပေ၊ ၇ လက်မ ကလန်ကလား အရပ်မားမား ခါးကိုင်းကိုင်းကြီးနဲ့ ဥမ္မာဒန္တီ မင်းသမီးလုပ်ပြီး ကခဲ့ရပေတာပေါ့။ သည်တုန်းက သိဝိမင်းကြီးရဲ့ စီးတော်ဆင်လုပ်တာက ကနောင်က ကွဲကြီး ဝင်းမောင်(ခ)ညတသဲဝါ (ယခု ကနောင် ကုန်သွယ်လယ်ယာ မှာပဲလား မသိ) သူလည်း ကျွန်တော်နဲ့အတူ ပထမနှစ်ကျောင်းသား။ ခုပြန် တွေးတော့ အဲဒီတုန်းက မရှက်ခဲ့ပေမဲ့ အခု နည်းနည်း ရှက်မိသလိုပဲဗျ။

တိုတိုဆိုပါစို့။ ကျွန်တော် ပြဇာတ်ကဖူးသည်။ ကသည်။ ဘာကတာလဲ။ ပြဇာတ်။ ပြဇာတ်ကတာကို အကလို့ မဆိုနိုင်မှန်းတော့ ကျွန်တော်သိသားပဲ။ နို့ ဘာဖြစ်လို့ ပြဇာတ်ကတာတွေ လျှောက်ပြောနေရတာလဲဆိုရင်တော့ ပြော ချင်လို့ ပြောတာပေါ့။ ပုသိမ်ကောလိပ် မြဝါးရုံရိပ် အတိတ်တစ်စ ငယ်ဘဝကို လွမ်းလို့ပေါ့။ မလွမ်းရဘူးလား၊ လွမ်းခြင်းသည် သမိုင်းဖြစ်၏။ လွမ်းတတ်သူသာ သမိုင်းဝင်မည်။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်က လွမ်းသည်။ လွမ်းလို့ ပြဇာတ်ကတဲ့ အကြောင်း ပြောတာ။ ပြဇာတ်ကတာဟာ အကမဟုတ်မှန်းသိသားပဲ။ ဒါဖြင့် ရင် အကဆိုတာ ဘာလဲ။ ကျွန်တော် မသိရိုးအမှန်ပါခင်ဗျာ။ ခွင့်လွှတ်ကြပါ။

ဆရာဇော်ဇော်အောင်၏ ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ကို ကျွန်တော် အသေအလဲ ကြိုက် ခဲ့ဖူးသည်။ ယုဇနမခင်ပျိုဝတ္ထု။ အငြိမ့်မင်းသမီးတစ်ယောက်ကို ချစ်မိတဲ့အချစ် ကို ဖွဲ့ထားတာ။ ပြီးတော့ ရှိပါသေးသည်။ ပန်းပန်လျက်ပါ ရုပ်ရှင်ကို ကြိုက် သည်။ မပေဒါ၊ ကိုစောထွန်းနှင့် ကိုကျော်စိန်တို့ကို စွဲလမ်းသည်။ ကျွန်တော် တို့ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားဘဝ၊ အဲဟိုခါ ငယ်စဉ်က အငြိမ့်တွေ ခေတ်စားသေး သည်။ ကျွန်တော်(ဒေါ်)ကောလိပ်မြိုင်မှသည် ဆောင်းမင်းသမီး ဝင်းဝင်းအေး တို့၊ ဘဲလေးစိမ်းတို့အလယ်၊ သည့်ဘက်ခေတ်နောက်ပိုင်း မိုးနတ်သူဇာ၊ တစ် ခိုင်လုံးရွှေ၊ လမင်းတစ်ရာ၊ ကတုံးကြီးကိုသူရတို့ရဲ့ မြပုဏ္ဏမာနေ့ရက်များ၊ အဲဒီမှာ အငြိမ့်မင်းသမီးတွေရဲ့ အကကို ခံစားဖူးခဲ့၊ ဖြတ်သန်းဖူးခဲ့ (‘ခဲ့ဖူး’ မဟုတ်ပါ) အဲဒီလိုနဲ့ အကကို ခုံမင်ရကောင်းမှန်း ကျွန်တော်သိလာခဲ့တယ် ဆိုရမည်။

ဒါဖြင့်ရင် အကဆိုတာဘာလဲ။ အင်း... ဘယ်လိုပြောရမလဲ။ အဲ... ဟိုဒင်းပေါ့လေ။ ဟိုဗျာ မြန်မာလို ဘယ်လိုခေါ်မလဲ၊ အဲဒါဗျာ ကျွန်တော်ဆိုလို တာက၊ ဟုတ်လိုက်လေဗျာ၊ အဲဒါပဲဗျာ။ ကျွန်တော်ပြောချင်တာက အဲဒါပဲဗျာ။

ဘယ်လိုလဲဆိုတော့ကား အကဆိုတာ အင်း... ကတာပေါ့ဗျာ၊ ဟုတ်တယ် အကဆိုတာ ကတာပဲ။ ကျွန်တော်သိတာ ဒါလောက်ပါပဲ။

[“အလကားကောင်၊ **Colour 60**၊ ဘာတွေလျှောက်ပေါ်နေတာလဲ။ ငတုံး၊ ဘာမှလည်း နားမလည်ဘဲနဲ့၊ မင်းပါးစပ်ပိတ်ထားစမ်း၊ မှတ်ထား၊ စူးစမ်းမှုမရှိရင် စကားပြောခွင့် မရှိဘူး။ **No investigation no rights to speak** တဲ့။ ငါပြောတာမဟုတ်ဘူး။ မှတ်ထား၊ အူကြောင်ကျား၊ ဖရဲသီးကားနင်း၊ ပင်ဂွင်းငှက်လို မပျံတတ်တဲ့ကောင်” **ဘေးမှ ဘယ်သူ ဝင်ပြောလိုက်မှန်းမသိသော စကား**]

တကယ်ပါ။ ကျွန်တော်က ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် အကကို ခုံမင်ပါတယ်။ အကကို ယစ်မူးပါတယ်။ အကကို ဗေဒတစ်ရပ်အနေနဲ့ ချဉ်းကပ်သင့်တယ် လို့ ထင်ပါတယ်။ ဘာတယ် ညာတယ်တွေ လျှောက်ပြောနေတာ၊ တကယ်တမ်း အကဆိုတာ ဘာလဲလို့ ကျွန်တော် တကယ်ကို မသိပါ။

သို့သော် ဒါက ဟိုတုန်းကပါ။ အခုတော့ ကျွန်တော် အကဆိုတာကို နည်းနည်း ရိုးတိုးရိပ်တိတ်လောက်တော့ သဘောပေါက်လာပါပြီ။ ဘယ်ရမလဲ။ ကျွန်တော် ဆရာချစ်ဦးညိုကို ပြေးကပ်လိုက်တာပေါ့။ ဆရာ ချစ် လုပ်ပါဦးဗျ။ စန္ဒာဦးခေတ်ပြိုင်မှာ ဆရာချစ်ရဲ့ ဖြစ်နိုင်လျက်သားနဲ့ မဖြစ်နိုင်ခဲ့တဲ့ စိတ်ကူးတွေ၊ မဖြစ်နိုင်ဘဲနဲ့ ဇွတ်အတင်း ဖြစ်ကို ဖြစ်နိုင်ရမယ်ဆိုတဲ့ စိတ်ကူးတွေ၊ အဲဒီလှေကြီးတစ်စင်းအပြည့်နဲ့ အိပ်မက်တွေအကြောင်း ပြောဗျာ၊ ပြောဗျာ။

ကျွန်တော်က အဲဒီလို လောဆာတဲ့အခါ (‘လောဆာဆိုတာ လောဆော်နဲ့ ပူဆာကို **reduce** လုပ်ပြီး သုံးလိုက်တာပါ) ဟိုခမျာ ဆရာချစ်ဟာလည်း ဟောပါလေတော့မည်။ ဟောရင်းနှင့် သူမောလာသည်။ ကျွန်တော်က သူပြောတာကို နားထောင်ရင်း အကဆိုတဲ့ ဗေဒရဲ့ အဓိပ္ပာယ် အရိပ်အရောင်အနံ့ကို ခိုးကြောင်ခိုးဝှက် ရိုမန်တစ်လုပ်ရတာပေါ့။

ဟိုး... ဆရာချစ် ရပြီ၊ ရော့ ရေခွေးလေး ချလိုက်ဦး၊ လန်ဒန်လေး ဖွာလိုက်ဦး၊ နား ဆရာချစ် နားတော့။ ဆရာချစ်မောပြီ။ ဆရာချစ်ပြောတာ ကျွန်တော် သဘောပေါက်ပါပြီ။ ကျွန်တော်ဆက်ပြောမယ်။ ဒီလိုဗျာ မြန်မာ အကဆိုတာ အင်္ဂလိပ်ကတာမဟုတ်ဘူး။ မြန်မာကတယ်ဆိုတာ ကတုံးကြီးကိုသူရတို့ရဲ့ ဝင့်သီဂီကတာ၊ ကဗျာဆရာမောင်မြတ်မှိုင်းရဲ့ ဌေးဌေးမြင့် ကတာ၊ တစ်ခါတလေ မယ်တင့်(တင့်တင့်ထွန်း)တို့၊ မကုလားမ(မျိုးသန္တာထွန်း)တို့၊ မဆင့်(မေသန်းနု)တို့ ဗီဒီယိုထဲမှာကတာ။ အဲဒါ မြန်မာအကပဲမဟုတ်လား။ ကျွန်တော်က တစ်ခါတည်း တစ်ထိုင်တည်းနှင့် အကဆိုတာကို ဒီပလိုမာ လက်

မှတ်ရတဲ့အထိ တတ်ကျွမ်းနားလည်သဘောပေါက်သွားသည်။

နောက်တော့ ကျွန်တော်က ဆရာချစ်ဦးညိုကို ကဗျာလွတ်အက သင်ပေးဗျာလို့ ဆာပူလေတော့သည်။ ဒီရောဂါက ကြာပြီ။ လွန်ခဲ့သော အချစ်ပေါင်းများစွာ၊ ခေတ်ပေါင်းများစွာ၊ နှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက။

ခုလည်း ကျွန်တော့်မှာ ကဗျာလွတ်ရောဂါတွေ အစ်ကို မောင်ခိုင်မာကြီး သွေးတိုးရောဂါထသလို ရွှေပိုးတွေက ထိုးထိုးထောင်ထောင် ပြီးပြီးရောင်ရောင် ကြွလာပြန်သည်။ ကုရာနတ္ထိ ဆေးမရှိပြီ။ မိမိရောဂါ မိမိသိသည်။ မိမိရောဂါကို မိမိကိုယ်တိုင်ကုမှ ဖြစ်မည်။ အရပ်ကူပါ လူဝိုင်းပါ လုပ်ရတော့မည်။ မိမိကချင်လာသည်။ အကဆိုတာ ဘာလဲ။

မိမိမှတ်ဉာဏ် ပိတ်ကားပေါ်တွင် အရုပ်တွေ အရောင်တွေ အသံတွေ ထင်ဟပ်လာကြတော့သည်။

တစ်ခါတုန်းသားက ဖြစ်သည်။ ဒါရိုက်တာဘုန်းဝေသည် မိမိနှင့် မြဲမြံမိုရ်တို့ကို တစ်ည မန္တလေးရမ်းတစ်လုံးနှုန်းဖြင့် ကတိခံပြီး သင်္ကြန်ဇာတ်လမ်းရိုက်ရန် မန္တလေးသို့ ခေါ်သွားဖူးသည်။ မန္တလေးမှာ ကျွန်တော်တို့ သင်္ကြန်မဏ္ဍပ်တွေကို ‘ဆင်’ပြီး ရိုက်ခဲ့ကြသည်။ သင်္ကြန်မလေးတွေ ကကြသည်။ လှ၏၊ ပ၏၊ ရွန်း၏၊ စို၏၊ န၏၊ ပျို၏၊ ကြွ၏၊ ရွ၏၊ လှပရွန်းစို နုပျိုကြွရွှေ မန္တလေးသူတွေကတာကို ကျွန်တော်တို့ ရှေ့ကရိုက်၏၊ နောက်ကရိုက်၏၊ ဘေးကရိုက်၏၊ အပေါ်က ရိုက်၏၊ အောက်ကရိုက်၏၊ ထိုင်ရိုက်၏၊ ထရိုက်၏၊ ထောင်ရိုက်၏၊ လှဲရိုက်၏၊ ငုံ့ရိုက်၏၊ ပင့်ရိုက်၏၊ အဝေးကရိုက်၏၊ အနီးကရိုက်၏၊ မနီးမဝေးက ရိုက်၏၊ တစ်ကဒ် ချင်းရိုက်၏။ ဒါရိုက်တာ လက်စွမ်းပြ၏။ ကင်မရာမင်းကို ခဲရာခဲဆစ်ဟဲဗီးတွေ ဟိုလိုရိုက်၊ ဒီလိုရိုက်၊ အမျိုးမျိုးခိုင်း၏။ ကင်မရာမင်းခမျာ ကျွန်တော်တို့ခိုင်းသမျှ (ရူးသမျှ) မဆိုင်းမတွ မရရအောင် လုပ်ပေးရှာပါ၏။ **Heavy Shot** တွေ ရပါ၏။ တစ်ချက် တစ်ချက် မော်နီတာ ပြန်ကြည့်တော့ ကနေတဲ့ကောင်မလေးရဲ့ ခေါင်းခါးခြေလက် မမြင်ရ၊ တင်ကိုပဲ မြင်နေရသည်။ ကင်မရာမင်း ပညာပြသည်ပေါ့။ သို့မဟုတ် တင်နှင့်ကသည်ပေါ့။ ကြည့်လို့တော့ အကောင်းသား။

ကျွန်တော်တို့က သင်္ကြန်မင်းသမီး ပြီးပြီးပြီးကို နီးနီးကပ်ကပ် မျက်နှာကို မရိုက်။ ခြေထောက်တွေကိုပဲ ကွက်ပြီးကလို့ဇပ် (**Close-up**) ရိုက်ခိုင်း၏။ လက်ကလေးပဲ ကွက်ပြီး ဘီစီယူ (**Big Close-up**) ရိုက်ခိုင်း၏။ ကနေတဲ့ မန္တလာသူ ရှယ်ရွန်စတုန်းကလေးကတော့ မကြည်ပြီ။ အဲဒီလို ကနေကြတဲ့

မိန်းမလှသူယောင်မယ်များအလယ်မှာ ကျွန်တော်တို့၊ မြေမြင့်မိုရ်တို့၊ ဒါရိုက်တာ ဘုန်းဝေနှင့်အတူ အူကြောင်ရယ်ကျားခွဲဖူးပါသည်။

သည်လိုနှင့်အကကို ကျွန်တော် ရင်းနှီးခဲ့ပြီ။ ပြီးတော့ ကျွန်တော်က ကဗျာဆရာ။ ဘုရားစူး ကျမ်းကျိန်၊ မှန်တာပြော ကဗျာတစ်ပုဒ် စာမူခတ်ထောင် (၁၀၀၀) ရရပါစေရဲ့။ ကျွန်တော် ကဗျာဆရာစစ်စစ်ပါ။ ခင်ဗျားတို့တွေ ကဗျာကို ချစ်တာထက် ကျွန်တော်က ပိုချစ်သေးတာပေါ့ဗျာ။ ပိုချစ်လို့လည်း ကျွန်တော် ဝေဖန်ခံနေရတာပေါ့။ နို့ဘာဖြစ်လဲ၊ ဝေဖန်ပေါ့။ ဝေဖန်ကြပေါ့။ ဝေဖန်ရေးရှိမှ တိုးတက်တာမဟုတ်လား။ ပဋိပက္ခရှိမှ တိုးတက်တာပဲဗျာ။ မော်ရဲ့ ပဋိပက္ခနဲ့ လက်တွေ့ကျမ်းမှာ ဒီလိုအတိအလင်းဆိုထားတယ် မဟုတ်လား။ ဝေဖန်ရေးမှန်ရင်ပေါ့လေ။ ကျွန်တော့်ထက် အစဉ်အလာကြီးသူ၊ သမိုင်းဖြတ်သန်းမှုကြီးသူ၊ အနုပညာကြီးသူရဲ့ ဝေဖန်ရေးကို ကျွန်တော် လက်ခံရမှာပေါ့။ ဒါဟာ ကျွန်တော့်အတွက် မောင်းနှင်ရေး အင်အားတွေ ဖြစ်လာရတာပဲ မဟုတ်လား။ ကျွန်တော် အရေထူပါတယ်။

အစ်ကိုမောင်တည်ငြိမ်က ပန်းဆိုးတန်း ဟောလီးဇုဒ် နံနက်ခင်းတစ်ခုမှာ ကျွန်တော့်ကို ပြောဖူးတယ်။ ကျွန်တော့်ရဲ့ ဒိုင်ယာရီကဗျာ (၁၉၉၆) ဂယက်ဝနေတဲ့ အချိန်တုန်းက အစ်ကိုတည်က ပိုင်သတို့၊ ဒေါက်တာ ငွေစိုးတို့၊ ဒီနေတို့ရှေ့မှာ ဘာပြောသလဲဆိုတော့-

“အောင်ဝေးသာ အာလူးအိတ်ဆိုရင်တော့ ဖွတ်ဖွတ်ညက်ညက်ကြေသွားတာကြာပြီ” တဲ့။

ဒါပေါ့ အစ်ကိုတည်ရယ်။ ယန်ပေါဆတ်က သူ့ကို နို့ဗဲစာပေဆု ပေးတော့ ငြင်းတယ်လေ၊ နို့ဗဲဆုကို ဆတ်က အာလူးတစ်အိတ်လောက်မှ တန်ဖိုးမထားပါဘူးတဲ့။ ဒီမှာတော့ အောင်ဝေးက အာလူး တစ်အိတ်လောက်တောင် မတန်သေးပါဘူး အစ်ကိုတည်ရာ။ ဟေ့... အာလူးတစ်အိတ် ဘယ်ဈေးရှိလဲ ခင် ဆွေရီ၊ ဟေ့... ဒီမှာ ငါမေးနေတယ်၊ မြန်မြန်ဖြေစမ်း၊ ငါ့ဆောင်းပါးထဲထည့်ရေးမလို့။ ကျွန်တော်လှမ်းမေးလိုက်သည်။ **Cut-a-way** ဖြင့် ခင်ဆွေရီ ပြန်ဖြေပါသည်။ သို့သော် ကျွန်တော်က ဆောင်းပါးကို ငါးစီးရှင်ကျော်စွာနှင့် ကာချင်းအကြောင်းဘက်သို့ ချက်ချင်း ကဒ်ချိန်း (**Cut Change**) ပစ်လိုက်သည်။ ကတ်ရော **Mix** ဖြင့်တောင် မကူး။

ကာချင်း ကြားဖူးတယ်မဟုတ်လား။ ငါးစီးရှင်ကျော်စွာကိုယ်တိုင် သိဆိုပြီး ကာကတယ်ဆိုတာ ရှိရဲ့နော်။ အငြိမ်က၊ ပြဇာတ်က၊ ယိမ်းက၊ ကာ

က၊ အဲဒီလို အကဆိုတာရှိသများ။ ကျွန်တော်က ကဗျာဆရာမတ်ခံနဲ့ အဲဒီ
 ကာက ကတာကို ကြိုက်သမို့လား။ ငါးစီးရှင်ကျော်စွာတို့ ကာကတဲ့ခေတ်က
 ကူဗလိုင်ခန်နဲ့ စစ်ခင်းနေရတဲ့ခေတ်။ ကာက= အကနှင့် စစ်တိုက်ခြင်း၊
Fight-ing with dance ပေါ့။ ရမ်းတုတ်လိုက်တာ၊ မြန်မာ-အင်္ဂလိပ် အဘိ
 ဓာန် ပြန်ကြည့်ဦးမှ။ မှန်း တွေ့ပြီ။

ကာက/**ka ga/ n shield dane-** တဲ့။

ကာချင်း/**ka gjin:/n martial song for** ကာက-တဲ့။ ထားလိုက်
 တော့။

အကနှင့် စစ်တိုက်ခြင်း။ ပင်းယခေတ်။ အခုတော့ အဲဒီခေတ် မဟုတ်
 တော့ဘူး။ ငါးစီးရှင်ကျော်စွာခေတ် မဟုတ်တော့ဘူး။ ချစ်ဦးညို ကျော်စွာခေတ်။
 (ချစ်ဦးညို အမည်ရင်း ကျော်စွာ) ခင်မောင်ရင်ရဲ့ တောသားကြီး သီချင်းထဲ
 ကလို ချစ်လှစွာသော တောသားကြီး ကိုတာ (ဒီဆရာက ဟိုး မုံရွေးဆိုတဲ့
 အထက်အညာက ကူးလာတာ၊ သူက အခုမှ ကော့စမိုပိုလီတန်တွေ၊ ကွန်ဒို
 ကွန်ဒိုတွေ၊ မြို့ပြယဉ်ကျေးမှုတွေ၊ မက်ဂါစီးတီးတွေ ပြောနေတာ) အဲဒီ ဆရာ
 ကိုတာကရေးတယ်။ တစ်ချိန်က အစွရေးဝန်ကြီးချုပ် ရှိမွန်ပီရက်ရဲ့စကားကို
 သူရေးတာ။

“မဆိုးရာသီ ကုန်ခဲ့ပြီမို့

၂၁ ရာစုအဝင်မှာ
 လေးနဲ့မြား မလိုပါ” တဲ့။

ဒါကြောင့် အခုခေတ်က ငါးစီးရှင်ကျော်စွာတို့လို လေးနဲ့မြား၊ ဒိုင်းနဲ့
 လွှားကိုင်၊ ကာကပြီး လာသမျှရန်ကို တိုက်ရတဲ့သမိုင်းမဟုတ်တော့ဘူး။

ဆိုတော့ ကျွန်တော်က အကကလေးနဲ့ ဘဝကပေးသလောက် သမိုင်း
 က ခွင့်ပြုသလောက် တစ်တပ်တစ်အား ပါဝင်ဆင်နွှဲချင်သူ ဖြစ်လေတော့
 ဆရာချစ်ဦးညိုကို ကဗျာလွတ်အက သင်ခိုင်းတော့တာပေါ့။

“တပ်ဗေတိုးဗေ၊ တပ်ဗေတိုးဗေ၊ ပျေးပျေးတပ်ပျေး၊ တပ်ပျေးတပ်”

ကဗျာလွတ် ဒိုးဆစ်တီးလုံးနှင့် ကျွန်တော် ခေတ်ပေါ်ကဗျာကို ရွတ်ချင်
 လာပါတော့သည်။ ရွတ်ပြီ။

“တပ်ဗေတိုးဗေ တပ်ဗေတိုးဗေ
 တကယ့်ကို သံခင်းတမန်ခင်း
 ရင်းရင်းနှီးနှီးကြီးကို

ဖန်ခွက်ချင်းထိလိုက်သံ
 ရင်ထဲက ရေခဲတုံး နည်းနည်းလှုပ်သွားတယ်
 ပျေးပျေးတပ်ပျေး တပ်ပျေးတပ်
 ပြီးတော့
 တစ်ရှိန်ထိုး မော့မချခင်
 စကားလုံးတွေ နှုတ်ခမ်းပေါ် တရွရွတက်
 မျက်လုံးနဲ့ ပြုံးလိုက်ကြပုံ
 စားပွဲတစ်ခုလုံး
 သူ့အမုန်းကိုယ်မြည်း၊ ကိုယ့်အမုန်း သူမြည်းနဲ့
 ပွဲသာပြီးသွားရော
 ဘယ်သူမှ အကယ်ဒမီမရလိုက်ဘူး
 တပ်ဗေတိုးဗေ တပ်ဗေတိုးဗေ
 ပျေးပျေးတပ်ပျေး တပ်ပျေးတပ်”

[ရွှေအောင်လံ၊ ၁၉၉၉]

ကဗျာလွတ်အကနှင့် ကာရန်လွတ်ကဗျာဆရာ

အကနှင့် ကဗျာ။ ကသူနှင့် ကဗျာဆရာ။

အကနှင့် ကသူကို ခွဲခြား၍မရ။ ကဗျာနှင့် ကဗျာဆရာကို ခွဲခြား၍ မရ။ ဤစကားအမှန်။ (မှန်တယ်ထင်လို့ ပြောပါသည်။ မမှန်ဘူးဟုထင်လျှင် မမှန်ဘူးဆိုတဲ့ ပညာရှိများ ပြင်ပေးကြပါ)

ဝီလျံဘတ္တလာယိတ်စ် ('ရိပ်'လို့ ဖတ်ပါ။ 'ရိ' မလုပ်လိုက်ပါနဲ့) [မောင်သာနိုး၊ ထင်ရှူးပင်ရိပ်၊ ဒုတိယအကြိမ်၊ ၁၉၉၈၊ ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်၊ စာ-၁၆၇] အသက် ၆၀ ကျော် ရင့်ကျက်လာတဲ့အချိန်မှာရေးတဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ် ထဲမှာ-

“အို ကြီးမားအမြစ်တွယ်တဲ့ အပွင့်ဝေသူ သစ်အယ်ပင်ငဲ့
သင်ဟာ အရွက်လား၊ အပွင့်လား၊ ပင်စည်လား
အို ဂီတအလိုက် ယိမ်းထိုးနေတဲ့ ကိုယ်ခန္ဓာ၊
အို တောက်ပတဲ့အကြည့်ငဲ့
ကသူကို အကမှ ခွဲခြားပြီး၊ ငါတို့ ဘယ်လိုလုပ် သိနိုင်စွမ်းရပါ့မလဲ”
ဆိုပြီး ဖွဲ့ပါတယ်။ ကြာပြီ။

ကသူကို အကမှခွဲခြားပြီး ကြည့်၍မရကြောင်း အဆိုကို ကျွန်တော်က ကိုယ့်ဘာသာကိုယ်ပင် အဆိုတင်သွင်းပြီး ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် အလေးအနက် ထောက်ခံအပ်ပါတယ် ခင်ဗျား။

ပြီးတော့ ကဗျာနှင့် ကဗျာဆရာ။

ဆရာဒဂုန်တာရာ သည်လိုဆိုသည်။ ဒေါက်တာ ငွေစိုး၏ ‘ဆေးကု၍ မရပါနှင့် အခြားကဗျာများ’ စာအုပ် ဝေဖန်ချက်တွင် ဆရာဒဂုန်တာရာက-

“သိပ္ပံနည်းကျသော စာပေဝေဖန်ရေးသမား၊ စာပေသမိုင်းဆရာကတော့ စာရေးဆရာ၏ စာပေနှင့်ဘဝကို ဆက်စပ်ကြည့်ပေမည်။ သူ၏ ဘဝနောက်ခံကားကို ကြည့်မည်။ သူ၏ ဘဝရပ်တည်မှု၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၊ သူဖြတ်သန်းသွားသောခေတ်ကို သူဘယ်လို တုံ့ပြန်သလဲ။ သူ၏ လူမှုဆက်ဆံရေးဘဝ၊ သူ၏ ပုဂ္ဂလိကဘဝ၊ သူ၏ အာရုံခံစားမှုအင်အား၊ သူ၏ ထူးခြားသော စာပေဟန်၊ ထိုမှတစ်ဖန် သူ၏စာပေတစ်ရပ်လုံးကိုစိစစ်ကာ သူ၏ အဘိဓမ္မာကို ညွှန်ပြပေမည်။ ထိုအခါ စာရေးဆရာတစ်ယောက်၏ စာပေနှင့် သူ၏ဘဝ မည်မျှဆက်စပ်သည်ကို တွေ့ရှိရပေမည်” တဲ့။ (ဗညားသီဟ၊ စာပေစစ်တမ်း၊ ၁၉၉၇၊ သံလွင်စာပေတိုက်၊ စာ-၂၆၃)

ဒါသာဖြစ်သည်။ ကဗျာနှင့် ကဗျာဆရာလည်း ခွဲခြား၍မရ။ သည်အဆိုကို ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်တင်ပြီး ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် လေးလေးနက်နက် ထောက်ခံအပ်ပါကြောင်း။

ထို့ကြောင့် ဤသို့ဖြစ်သည်။ ဘယ်လိုဖြစ်တာလဲ ရှင်းမပြောတော့ပြီ။ ကျွန်တော်အကကို ချစ်သည်။ အကကို ချစ်သလို ကသူကိုလည်း ချစ်သည်။ ကောလိပ်ဂျင်နေဝင်း၊ မြတ်လေး၊ ကြည်ကြည်ဌေး၊ ပန်းပန်လျက်ပါထဲကလို အငြိမ့်သမတစ်ယောက်ယောက်ကိုများ ကျွန်တော် ချစ်ခဲ့မိရင်ကောင်းမှာ။ ခုတော့ ခင်ဆွေရီက မကတတ်။ ခက်ကပြီ။ ဆရာဇော်ဇော်အောင်ရဲ့ ယုဇနမခင် ပျိုဆိုတဲ့ အငြိမ့်သမကို ကျွန်တော်သည် ချစ်သည်။ ထို့အတွက် ဆရာဇော်ဇော်အောင်နှင့် ကျွန်တော် အချစ်ချင်းတူသဖြင့် စစ်ခင်းယူကြရမည်ဆိုလျှင်လည်း ကျွန်တော် ခင်းပါမည်။ ပုသျှကင်လို အချစ်အတွက် သေနတ်ချင်း ယှဉ်ပစ် **Dual Fight** လုပ်၍ ကျွန်တော် အသေခံသွားမည်။ ယုံပါ ယုဇနမခင်ပျို။ ကျွန်တော် ခင်ဗျားကို ချစ်တာ ခင်ဗျားအကကို ချစ်လို့ပဲ။ ခင်ဗျား အကကို ချစ်မိဖို့ ကျွန်တော် ဘယ်လောက်တောင် ကြိုးစားခဲ့ရသလဲဆိုရင် ခင်ဗျားမမွေးခင်၊ အငြိမ့်စင်ပေါ်မှာ မကခင်ကတည်းကပါပဲ မခင်ပျို ယုဇနရယ်။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော် ဆရာချစ်ဦးညိုဆီမှာ ကဗျာလွတ်အက သင်ချင်နေတာပေါ့။

ဆရာချစ်ဦးညိုသည် ကဗျာလွတ်အကအကြောင်းကို ကျမ်းတစ်စောင် ပေတစ်ဖွဲ့ ရေးခဲ့ပြီ။ သူကိုယ်တိုင်လည်း စနစ်တကျ သင်ယူတတ်မြောက်ခဲ့သည်။ ကပြနိုင်သည်။ ဆရာချစ်ဦးညိုက သူ့ဖခင်ကြီး ဆရာကြီး (ဦး)ရွှေဒေါင်း ညိုနှင့် ကဗျာလွတ်အကအကြောင်း ပြောပြသည်။ ဒေါ်ဩဘာသောင်းအကြောင်းလည်း ပါသည်။ သူ၏စာအုပ်ထဲမှာ ရေးထားသည်။ (ခင်မျိုးချစ်၊ ချစ်ဦးညို၊

လောကဇာတ်ခုံ ဇာတ်ခုံလောက၊ ၁၉၉၆၊ အားမာန်သစ်စာပေ)

“၁၉၆၇ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသမီး ကဗျာလွတ်အက အဆင့်ငါးဆင့် က ကွက်ပေါင်း ၁၂၅ ကွက်ကို ရုပ်ပုံမှတ်တမ်းများဖြင့် ပြုစုရန် စတင်စိုင်းပြင်းခဲ့ ကြသည်။ ၁၉၇၈-၇၉ တွင် ပထမဆင့် ကကွက် ၂၅ ကွက်အတွက် ဒိုးဆစ် သင်္ကေတ စာလုံးပန်းချီပုံများ ပါဝင်သော မှတ်တမ်းစာအုပ်ကို ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့ သည်။ ကဗျာလွတ် ကျန်အဆင့်အတွက် ဆက်လက်ပြုစုနေဆဲ ဖြစ်သည်။ (၂၃-၈-၉၂ ထုတ် လုပ်သားပြည်သူ့နေ့စဉ်သတင်းစာတွင်ရေးသော ကဗျာ လွတ်အက၏ သမိုင်းနိဒါန်းအစ၊ ခင်မျိုးချစ်၊ ချစ်ဦးညိုစာအုပ်၊ စာ-၈၁ ရှု)

ကျွန်တော်ငယ်စဉ် အထက်တန်း ကျောင်းသားဘဝ၊ အထက (၃) ပုသိမ် မှာတုန်းက ဖြစ်သည်။ အချိန်က **5th Seap Game** ကာလ။ သျှားလက်ချို တို့နိုင်ငံအမည် ဆိုင်းဘုတ်ကလေးတွေကိုင်ပြီး သူတို့နောက်က နိုင်ငံအလိုက် အားကစားသမားတွေ အောင်ဆန်းကွင်းထဲ ချီတက်ဝင်ရောက်လာကြသည်။ ဒါကို မှတ်မိနေသည်။ ကျွန်တော်တို့ကျောင်းမှာ သူငယ်ချင်းမတွေ ကဗျာလွတ် အကသင်ပြီး ပွဲကြီးလမ်းကြီးတွေမှာ သူတို့ကကြရသည်။ ကဗျာလွတ်အကကို ထိုအချိန်ကစပြီး ကျွန်တော် စွဲလမ်းသွားသည်။ **5th Seap Game** မှာ ရာ ပေါင်းချီသော ကျောင်းသူလေးများ ဤ (တပ်ဗေတိုးဗေ) ကဗျာလွတ်အကဖြင့် ကွင်းဖွင့်ပွဲသဘင် ဆင်ယင်ခဲ့ကြပုံ။ ကျွန်တော် ယခုပြန်လည် လွမ်းနေပါသည်။ ကျွန်တော့်မျက်စိထဲတွင် မြစ်ကူးတံတားကြီးတွေ အလယ်တိုင် ဘိုးပိုင်ရိုက်သလို စွဲနစ်နေဆဲ။ ထိုစဉ်က ရုပ်ရှင်ရုံတွေမှာ ပြသည့်သတင်းကား ဗဟိုသတင်းစဉ် (ယခု မော်ကွန်းရုပ်ရှင်)မှာ ကျွန်တော် ကြည့်ခဲ့ရခြင်း။

၁၉၉၆ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတုန်းက ပိုင်သနှင့် ကျွန်တော် ထားဝယ်သွား ပြီး အားကစားပွဲတော်တစ်ခုကို ဖွင့်ပွဲပိတ်ပွဲ၊ **Docu Picture** ရိုက်ပေးခဲ့ရသည်။ ထိုပွဲသဘင်တွင် အကပေါင်းစုံပါဝင်သည်။ ရိုးရာလည်းပါ၊ ခေတ်ပေါ်လည်း ပါ။ ဥပမာ-ယနေ့ခေတ်စားနေသော ကျောင်းသူကလေးများ၏ ပန်းပွားအက ဆိုပါတော့။ ကျွန်တော်က သူမတို့လေးတွေကတာကို ကြည့်ရင်း ငယ်စဉ်က ကဗျာလွတ်ကနေတဲ့ သူငယ်ချင်းမတွေကို မြင်ယောင်သတိရမိသည်။

“အဲဒီထားဝယ်ပွဲတော်မှာ **Docu Picture** ရိုက်ရင်း ကျွန်တော် ကဗျာ လွတ်အကကို ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ချင်လာသည်။ ကိုယ်တိုင်လည်း စနစ်တကျ လှလှပပ ကတတ်ချင်လာသည်။ ကျွန်တော့်စိတ်ထဲတွင် ကဗျာလွတ်ရူးသွပ်မှု တွေ ဝင်လာသည်။ **Crazy of Dance with No Poetry** ကျွန်တော်ရလာ

သည်။ ကျွန်တော့်ဝိညာဉ်ခန္ဓာတွင် ကဗျာလွတ်ရောဂါလက္ခဏာ **Dance with No Poetry Syndrom** တွေ ပေါ်လာသည်။ ကျွန်တော်ရူးပြီ။ ရူးပြီဆိုသည်မှာ တကယ်မရူးဘဲနှင့် ရူးသည်ဟုဆိုခြင်း မဟုတ်။ အမှန်တကယ်ပဲ ရူးသွားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့ကာ ပီတာဇော်မြင့် လက်ဘက်ရည်ဆိုင်ဖွင့်၍ ရူးသွားခြင်းဆိုသလိုမျိုးဖြစ်သည်။

စာဖတ်သူ ဤနေရာမှစ၍ ကျွန်တော် ကဗျာလွတ်အက သင်ချင်စိတ် ဖြင့် အမှန်ပဲ ရူးသွားပြီဟု တစ်ထစ်ချ မှတ်ယူလိုက်ပါ။

ကဗျာလွတ် ဥမ္မတ္တက ဖြစ်သူကြီး ကျွန်တော်သည် တစ်ခါက ပန်တျာ ကျောင်းမှာလား၊ ယဉ်ကျေးမှုတက္ကသိုလ်မှာလားမသိ အကနည်းပြဆရာတစ်ပိုင်း လုပ်ခဲ့ဖူးသည်ဟုဆိုသော ဆရာလေး မောင်ဖိုးကံ (အလှသစ်မဂ္ဂဇင်း)ထံ ချဉ်း ကပ်၏။ သူ့ဆီကနေ၍ ကဗျာလွတ် ဒိုးဆစ်တီးလုံးခွေ အလကားတောင်း၏။ ကဗျာလွတ်အကကို ဆရာချစ်ဦးညိုကလည်း သင်မပေးသေး။ မောင်ဖိုးကံကလည်း သင်မပေးသေး။ သင်မပေးလည်းနေပေါ့။ အကမတတ်သေးခင် အရင်ကဗျာလွတ် ဒိုးဆစ်နှင့် ကဗျာရွတ်တာကို ကျွန်တော် ပထမစမ်းသပ်မည်ပေါ့။ တပ်ဗေတိုး ဗေနှင့် ကျွန်တော် ကဗျာရွတ်ကြည့်ချင်သည်။ ဟိုက သီချင်းကို ကဗျာလိုရွတ် တဲ့ (ဆိုတဲ့) ဘော့ပဲဒိုင်လန်ကြီးကိုလည်း ကျွန်တော်က အားကျသည်။ စမ်း မည်။ စမ်းပြီဆိုတော့...

“တပ်ဗေတိုးဗေ တပ်ဗေတိုးဗေ
စကားလုံးထဲ စကားလုံးတွေ စီးပုံဆန်း
ကမ်းပါးလည်းမရှိဘဲ
ဦးထုပ်လှန်ကြည့်တော့မှ
စိစိညက်ညက်ကလေး
ထွက်ကျလာတယ်။
ဗျေးဗျေးတပ်ဗျေး တပ်ဗျေးတပ်
ပြတင်းပေါက်တွေ
မဖွင့်ကြတော့ဘူးလား
ရင်ဘတ်အဟောင်းကြီးထဲဝင်လာတဲ့
နေရောင်ကို
ထိုင်ကြည့်နေပုံက
ပေါတောပဲတဲ့ဖြစ်လို့။

ဝန်ခံပါတယ်
 တစ်ကမ္ဘာလုံးမှာ
 ညီမလေးနဲ့
 ယင်အန်းမိန့်ခွန်းကလွဲပြီး
 တခြားဘာနဲ့မှ
 မြည်းလို့မရတဲ့ကောင်လေ
 တပ်ဗေတိုးဗေ တပ်ဗေတိုးဗေ
 စားပွဲထိုးကိုခေါ်လိုက်တာ
 မိုးက မကုန်သေးဘူး
 နှင်းတွေ ကျလာပြန်ပြီ။
 ပျေးပျေးတပ်ပျေး တပ်ပျေးတပ်”

အိပ်မက်ထဲမှာ ‘ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရေးသမားနှင့် ညစာစားခြင်း’ကဗျာကို ကျွန်တော် ကဗျာလွတ်ဒိုးဆစ်နှင့် ရွတ်ကြည့်သည်။ ကျွန်တော်သည် အိပ်မက်ဖြစ်၏။ အိပ်မက်သည် ကျွန်တော်မဟုတ်ပါ။ အိပ်မက်သည် အာလဖ၊ အိပ်မက်သည် ဩမေဂ၊ အိပ်မက်သည် အယ်လ်ဖာအစ၊ အိပ်မက်သည် အိုမီဂါအဆုံး၊ အိပ်မက်ထဲမှာ ချွေးတလုံးလုံးနှင့် ကျွန်တော် ကဗျာလွတ်ကနေသည်။

“တပ်ဗေတိုးဗေ၊ တပ်ဗေတိုးဗေ၊ ပျေးပျေးတပ်ပျေး၊ တပ်ပျေးတပ်”

“ဤမျှဝတ်စားဒွါဒရာ အမျိုးမျိုး၊ တီးလုံးသံစဉ်အမျိုးမျိုး၊ ကကြိုးကကွက်အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ကြွယ်ဝများပြားလှသည့် မြန်မာ့အကမှာ မူလပထမအခြေခံဘယ်လိုစတင်ပါသလဲ၊ မြန်မာအကမှာ ဗေဒတစ်ရပ်အဖြစ် ဖွဲ့စည်းထားတာရှိပါသလား၊ ပညာရပ်စနစ်တစ်ခုအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းထားတာ ရှိပါသလား၊ ကဗျာလွတ်အကသည် သူတို့တစ်တွေ (တိုင်းတစ်ပါးသားများ) သိလိုသော မြန်မာအကဗေဒပညာရပ် **Choreography** ၏ အခြေခံမူလအစပင် ဖြစ်လေသည်” (ခင်မျိုးချစ်- ချစ်ဦးညိုစာအုပ်၊ စာ ၈၅-၈၆)

အဲဒီ **Choreography** ကို ကျွန်တော် တန်ဖိုးထားတတ်လာသဖြင့် ကျွန်တော့်ကိုယ်ကျွန်တော် ဂုဏ်ယူရမလား။ ယူရပါမည်။ ယူပါမည်။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာအကသည် **Choreography** ရှိသော အက။

ကျွန်တော်သည် ကျွန်တော်တို့အရင် ကဗျာဆရာတွေထဲက တစ်ယောက်၊ နာမည် မမှတ်မိတော့။ သေပြီလား၊ ရှင်ဆဲလားလည်းမသိ။ အဲဒီကဗျာဆရာ သူ့ကဗျာတစ်ပုဒ်ထဲ ထည့်ရေးဖူးတာ မှတ်မိသည်။

သမီးလေးမွေးလာရင်တော့ အမာစိန်လို အကပညာသည် ဖြစ်စေရမည် တဲ့။ ကဗျာဆရာမှန်ရင် အမာစိန်ကို ကြိုက်တာပဲ။ ကျွန်တော်လည်း ကြိုက်တယ်။ အမာစိန်ကိုကြိုက်တယ်။ အမာစိန်ရဲ့ စည်းကြားဝါးကြားအကကို ကြိုက်တယ်။ ကျွန်တော်က ကတုံးကြီးကိုသူရတို့ မြပုဏ္ဏမာခေတ်တုန်းက မင်းသမီး ဝင့်သီဂီကတာကို ဇာတ်ခုံပေါ် တိုင်ဖုံးကြားက ကြည့်ငေးရင်ခုန်ခဲ့ရဖူးသည်။ ဝင့်သီဂီ ကဟန်ချိပုံကို ယခုတိုင်မြင်ယောင်သည်။

ဒါရိုက်တာ ဘုန်းဝေက ဆရာမ နုနုရည် အင်းဝရဲ့ ‘ဗိုလ်ကေတစ် ထောင်မှာ တစ်ယောက်လောက်တော့ စွဲကောင်းပါရဲ့’ကို ယုနန္ဒာမြင့် (ပါပီမ) နဲ့ ရိုက်မယ်လုပ်တုန်းက ကျွန်တော် ယုနန္ဒာမြင့်ကတာကို ကြည့်ချင်လာတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကိုဘုန်းဝေ ဒီကားမရိုက်ဖြစ်။ အငြိမ့်သမလေး ‘ခင်ပိုင်’ အဖြစ် သရုပ် ဆောင်မယ့် ယုနန္ဒာမြင့်က အခုတော့ အေရီးဗစ်တီချာကြီး ဖြစ်လို့နေသည်။

ကျွန်တော်က ကြည်အေးခရေဇီ မို့မို့မြင့်အောင်နှင့် တွေ့ကြစဉ်တစ်ခါ မှာ ကြည်အေး၏ ‘ကျွန်မပညာသည်’ကို ရုပ်ရှင်ရိုက်လျှင် ကောင်းမည်ဟု ပြောပြဖူးသည်။ မို့မို့မြင့်အောင်ကို ရုပ်ရှင်တွေထဲမှာ အငြိမ့်ကတာကို ကြည့်ဖူး နေ၍ ဖြစ်သည်။

သို့ဖြင့် ကျွန်တော်သည် နေရင်းထိုင်ရင်း ကဗျာလွတ်အကဖြင့် ရူးသွပ် သူဖြစ်လာသည်။ ကျောင်းတွေမှာ ကဗျာလွတ်အကသင်ပေးဖို့ ကျွန်တော် ဆိုင်ရာပိုင်ရာကို အကြံပေး တိုက်တွန်းချင်သည်။ ကဗျာလွတ်အကသည် ပီဘီ အမျိုးသား ယဉ်ကျေးမှုစစ်စစ်။ စကားစပ်လို့ ရာမာယဏဆိုတာက ဟိန္ဒူဂန္ထ ဝင်။ အဲဒီရာမဇာတ်တော်ကြီးဆိုတာက အဲဒီဂင်္ဂါမြစ်ဝှမ်း ယဉ်ကျေးမှုကလာတာ။ ကျွန်တော်တို့ဟာမဟုတ်။ မဆလာနဲ့သင်းနေသည်။ ငရုတ်သီးစပ်သည်။ ဆရာ ချစ်ဦးညိုတို့လို ပညာရှင်တွေကို သိပါသည်။ ကဗျာလွတ်အကက ကျွန်တော် တို့ ကိုယ်ပိုင်အစစ်။ ရိုးရာအမွေအနှစ်။ ဒါကို ကျွန်တော်တို့ ပြန်လည်ဖော် ထုတ်ကြရမည်။

ကျွန်တော်တို့ သမီးတွေကို ကဗျာလွတ်အက ဘယ်သူသင်ပေးမည်လဲ။ ကဗျာလွတ်မိခင်ကြီး ဒေါ်ဩဘာသောင်း (၁၈၉၈-၁၉၇၁) ကတော့ သေရွာက ပြန်လာပြီး သင်မပေးနိုင်တော့။ ကျွန်တော်အားငယ်သွားသည်။ ဆရာချစ်ဦး ညိုကလည်း ဝါဂီနစ်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ကွန်ဖရင့်တက်ဖို့ နိုင်ငံခြားသွားတော့ မည်။ ကျွန်တော် ဘယ်သူနှင့်တိုင်ပင်ရပါမည်လဲ။ ဘယ်သူ့ကို အားကိုးရပါမည် လဲ။ ကဗျာလွတ်အကကို ကျောင်းတွေမှာ မသင်မနေရ ပြဋ္ဌာန်းပေးပါ။ ကဗျာ

လွတ်အကရဲ့ တန်ဖိုးကို ဟောပြောပို့ချပေးပါ။

ကဗျာလွတ်အကသည် အနုပညာမည်ကာမတ္တမဟုတ်။ အနုပညာ၏ ရသများ သက်သက်သာ စုဝေးနေကြခြင်းမဟုတ်။ ကဗျာလွတ်အကသည် စည်းကမ်းရှိသည်။ ညီညွတ်ရသည်။ သဘာဝတရား (စိတ်၊ ရုပ်ပတ်ဝန်းကျင်) နှင့် လိုက်လျောညီထွေသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ကဗျာလွတ်အကသည် ပျော့ပျောင်း သည်။ ပျော့ပျောင်းခြင်းသည် သန်စွမ်းခြင်းဖြစ်သည်။ ကဗျာလွတ်အကတွင် ဘိုင်အိုရစ်သမ်လည်း ပါသည်။ အနာတမီလည်းပါသည်။ ဖီလိုဆိုဖီ (ချစ်ခြင်း မေတ္တာနှင့် ဉာဏ်ပညာ)လည်းပါသည်။ **Meditation** လည်းဖြစ်သည်။ သဘာဝတရား၊ လူ့သမဂ္ဂတရားနှင့် ကိုက်ညီသည်။ ကိုက်ညီခြင်းသည် အမှန် တရားဖြစ်သည်။ ကဗျာလွတ်အကသည် မမြင်ရသော အင်အားလည်းရှိသည်။ ‘စည်းကမ်းရှိ ညီညွတ်ပြီး အမှန်တရားနဲ့ ကိုက်ညီတဲ့ အင်အားမျိုးကို ကျွန်မ တို့ ထူထောင်ရမယ်’ဟု ပြောတာကို ကြားဖူးသည်။

ကဗျာလွတ်အကသည် မြစ်လိုစီးဆင်းသည်။ ငှက်လိုပျံသန်းသည်။ ရေစီးသည် မြစ်ရဲ့အင်အားမဟုတ်လား။ အတောင်ပံသည် ငှက်ရဲ့အင်အားမဟုတ် လား။ ကဗျာလွတ်အကသည် ကိုယ်နှင့်စိတ်တွင် စီးဆင်းနေသော အတောင်ပံ များဖြစ်သည်။ ပြီးတော့ ရှိသေးသည်။ ကဗျာလွတ်အကသည် ရိုမန်တစ်ဖြစ် သည်။ ကဗျာလွတ်အကသည် မော်ဒန်ဖြစ်သည်။ ကဗျာလွတ်အကသည် အမှန်ကိုပဲ **Magical** ဖြစ်သည်။ **Poetic** ဖြစ်သည်။ ကဗျာလွတ်ပစ္စုလက်၊ ကဗျာလွတ်မှော်ပေါ့။

အဲဒီပစ္စုလက်အက၊ အဲဒီမှော်အကကို ကျွန်တော်ကတတ်ချင်လှသည်။ ခုထိ ဆရာချစ်ဦးညိုကလည်း သင်မပေးသေး။ ဖိုးကံ (အလှသစ်)ကလည်း သင်မပေးသေး။ ရသည်။ သိပ်ကိုရသည်ပေါ့။ အခုတော့ ကျွန်တော် သူတို့ကို မမူတော့ပြီ။ အရင်တုန်းကသာ ကဗျာလွတ်အကနဲ့ ပတ်သက်ရင် သူတို့မှ သူ တို့လို့ ကျွန်တော်က အထင်ရောက်ခဲ့တာ။ အခု သူတို့ရယ်မှ မဟုတ်ဘူး။ အခြားလည်း ရှိပါသေးလားဆိုတာ ကျွန်တော်သိပြီ။ ချစ်ဦးညို သင်မပေးလည်း ဘာအရေးလဲ။ မောင်ဖိုးကံ၊ မင်းသင်မပေးချင်လို့ ရှောင်နေတာ။ ငါမသိဘူး မှတ်လို့လား။ ရတယ်။ မင်း သင်မပေးလည်း ငါ့ကို သင်ပေးမယ့်သူ တွေ ပြီ။

ကျွန်တော် မန္တလေးက စာရေးဆရာ ‘သွန်းဘဒ်’ (**Thorn Bird**) ကို ကျေးဇူးတင်သည်။ သူက ဟိုကနေ ကျွန်တော့်ထံ ကဗျာလွတ်စာအုပ် တစ်

အုပ် လှမ်းပို့လိုက်သည်။ ၁၇-၁၀-၉၈ နေ့စွဲနှင့် ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်ပျော်သည်။ ယခု ကျွန်တော့်ကို ကဗျာလွတ်အက သင်ပေးမည့် သူ့ကို ကျွန်တော်တွေ့ပြီ။

ကျွန်တော် မန္တလေးသွားမည်။ ဟိုမှာ ဒေါ်ခင်ဝင်းနွယ်ဆီမှာ ကဗျာလွတ် အကကို စနစ်တကျသင်ယူမည်။ ကျွန်တော်က တတ်သွားလျှင် ကဗျာလွတ် အကကို ကျွန်တော် မှတ်တမ်းတင်မည်။ ဒါက လွယ်သည်။ ပိုင်သနှင့် ကျွန်တော် (သူနှင့် ကျွန်တော် မူးလာလျှင် တွဲပြီးကနေကျ) ကဗျာလွတ်အက နောက်ခံ **Docu drama** သဘောမျိုး **Romance** ဇာတ်လေးတစ်ပုဒ်၊ ဇာတ်လမ်းရေးလို့ ဇာတ်ညွှန်းခွဲကာ စီစဉ်ရိုက်ကူးပါမည်။ မကောင်းဘူးလား။ ဘယ်လိုလဲ ကောင်းတယ်မဟုတ်လား။

အမှန်က ကဗျာလွတ်အကကို ရုပ်ရှင် (ဗီဒီယို) ရိုက်တာဟာ အလွန်ကောင်းမည့် အလုပ်ဖြစ်ပါသည်။ ဒီအတွက် ကျွန်တော်တို့ မင်းသမီးတစ်လက်မွေးမည်။ ငယ်ရမည်။ လှရမည်။ သေချာရမည်။ **Small is beautiful, small is possible** လို့ ဆိုသမို့လား။ စိုးမြတ်နန္ဒာ၊ အိန္ဒြာကျော်ဇင်နှင့် အေးဝတ်ရည်သောင်းတို့ ညီအစ်မ၊ ယမင်းကိုကိုလေး၊ ပြီးတော့ ကျွန်တော် လေထန်ကုန်း ညီမတွေထဲက သင်းသင်းသာဖြစ်ဖြစ်၊ သွန်းနှင်းအိမ်ဖြစ်ဖြစ်၊ ညိုခက်ကျော်တို့၊ မြတ်တို့ (မေငြိမ်းတို့၊ ခက်မာတို့ကတော့ အသက်ကြီးပြီဖြစ်ဘူး) ငယ်ငယ်ချောချော စာရေးဆရာမလေးတွေထဲက တစ်ယောက်ယောက်။

ကျွန်တော်တို့ရိုက်မယ့် ကဗျာလွတ်ရုပ်ရှင် သို့မဟုတ် ဗီဒီယိုမှာ အကနည်းပြအဖြစ် ဒေါ်ခင်ဝင်းနွယ်လို မန္တလေးကပဲ၊ ကိုပိုင်စိုးဝေရဲ့ ‘အေး’ အက သိပ်ကောင်းတယ်။ အဲဒီအစ်မအေးကို ခန့်မယ်ဗျာ။ ပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ကားမှာ အကြံပေးအဖြစ် မောင်သိန်းဇော်နဲ့ မာရဇူကို ထားမယ်ဗျာ။ ပြီးတော့ ကိုခင်ဝမ်းဖြစ်ဖြစ်၊ အောင်ဘညိုဖြစ်ဖြစ်၊ တစ်ယောက်ယောက်ကို **Art director** လုပ်ခိုင်း။ ကျွန်တော်သည် စိတ်ကူးဖြင့် ရယ်လီပြိုင်ကားမောင်းကာ အလွမ်းဖြင့် ရူးသွပ်ရင်း မန္တလေးက ‘သွန်းဘဒ်’ ဆိုသောစာရေးဆရာ လက်ဆောင်ပေးပို့လိုက်သော စာအုပ်ကလေးကို တယုတယ ဖင်တစ်ပြန် ခေါင်းတစ်ပြန်လှန်လှောကြည့်နေဆဲ။ အိပ်မက်ထဲ၌ပင် ဒေါ်ဩဘာသောင်းနှင့် တွေ့ဆုံရလေသည်။ ဪ... ဘာလိုလိုနှင့် ဒေါ်ဩဘာသောင်းတောင် နှစ်တစ်ရာ ပြည့်ခဲ့ပါရောလား။ ၁၈၉၈-၁၉၉၈။

အမေ လူထုဒေါ်အမာက ‘အငြိမ့်’ စာအုပ် ပထမတွဲမှာ ဒေါ်ဩဘာသောင်းနဲ့ သမီးတပည့် ခင်ဝင်းနွယ်တို့အကြောင်း ရေးထားတာလေ။

မခင်ဝင်းကို စိတ်တိုင်းမကျရင် ကျွန်မဆီပြေးလာတယ်။ “ခင်ဝင်းက ကလေးလိုနေပါဆိုတာ မနေဘူး”လို့ တိုင်လာတယ်။ သူက ပညာတွေ စုံစုံ လင်လင်ကြီး မရသေးခင် မတော်တဲ့လူနဲ့ တွေ့မှာသိပ်စိုးရှာတာကိုး။

“အမေသောင်းက သူ့ကို ကလေးလေးလို နေစေချင်တာ။ သူက ပဋာ စာရိမှ ဝတ်ချင်သတဲ့။ အဲဒါကြောင့် စိတ်ညစ်တယ်” တဲ့လေ။

“ပဋာစာရိဆိုတာ ဘာတုံး အမေသောင်းရဲ့”

“ဟို နို့ပုံလေးအုပ်ထားတာလေ”

“ဪ... ဘရာစီယာလား”

ကျွန်မမယ် အသက် ၇၀ ကျော်နဲ့ ၁၄ နှစ်သမီးတို့ရဲ့ ပဋိပက္ခကို မပြုံး ဘဲမနေနိုင်ဘူးတဲ့။

ကဗျာလွတ်အကကို မြန်မာ-အင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်မှာ ဘယ်လို အနက်ပေး သလဲဆိုတာ သိချင်လို့ စာအုပ်လှန်ကြည့်လိုက်တော့-

ကဗျာလွတ်/ **Gabjalu/ n Gabyalut; a Myanmar basic dance solely accompanied by rhythmic beats (ie; without lyrics)**

အဲဒီလိုတွေ့ပါသည်။ ကိုင်း ကဗျာလွတ်တစ်ကဏ္ဍရပ်။ ကာရန်လွတ် ဆက်ကြရအောင်။

ကာရန်မပါရင် ကဗျာမဟုတ်ဘူးဟု ဆိုသူတို့ ဆိုနေကြချိန်တွင် ဆရာ မောင်စွမ်းရည်သည် ကျွန်တော်နှင့်ပတ်သက်၍ သူ၏ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ထဲမှာ သည်လိုရေးခဲ့ဖူးသည်။ (၁၉၉၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာ့ရုပ်ရှင်မဂ္ဂဇင်းမှာဖြစ်သည်)

“အောင်ဝေးက ကာရန်ကိုစွန့်တာတတ်လို့စွန့်တာ” ပါတဲ့ခင်ဗျ။ ဟဲ ဟဲ တွေ့တယ်မဟုတ်လား။ ဒါပဲ။ ထိုကဲ့သို့ ကာရန်ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်ကာ ကျွန်တော်နှင့် ဆရာဒဂုန်တာရာတို့ကြားတွင်လည်း ကွဲလွဲချက်အနည်းငယ်ရှိခဲ့ပေ သည်။ ကျွန်တော်က ‘ကာရန်ဝါဒ ကျဆုံးပါစေ’ဟု ကြွေးကြော်ခဲ့ဖူးတာကို နေ့။

(မှတ်ချက်။ ။ ကာရန်ဝါဒဟုသာ ကျွန်တော်ဆိုသည် ‘ကာရန်’ ဟု မဆိုပါ)

ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်သည် ကာရန်လွတ်ကဗျာဆရာ။ ကာရန်ကို လွတ်ပစ်လိုက်ပြီဆိုမှတော့ (ကဗျာမှာ) ဘာကျန်တော့မှာလဲဟု ကာရန်ဝါဒီတချို့ သဲကြီးမဲကြီး မေးလာကြပါသည်။ ဟုတ်ကဲ့၊ အများကြီး ကျန်ပါသေးသည်။ ကဗျာကို ကာရန်မပါဘဲနှင့်လည်း ကျွန်တော်တို့ ရေးလို့ရနေကြပါပြီ။ မယုံမရှိ ပါနှင့်။

အကကိုတောင် ကဗျာ (သီချင်းသွား) မပါဘဲနှင့် အလွတ်ကလို့ ရနေ သေးမင့်ဟာ ဘာဖြစ်လို့ ကဗျာမှာကော ကာရန်မပါဘဲနှင့် အလွတ်ရေး၍ မရ နိုင်ဘူးပဲဟု ရှိရပါမည်နည်း။ အိုအချင်း၊ အိုင်အုန္န၊ ငါ့ကို ဆော့ခရတ္တိဟု အေသင်သားတို့ ခေါ်ကြသည်မှာ ကာရန်ပါ၍မဟုတ်။ ကာရန်မပါဘဲနှင့်လည်း ငါသည် အေသင်၏ ဆော့ခရတ္တိဖြစ်မြဲ ဖြစ်၏။ (ဇော်ဂျီ၏ ‘ပလေတိုနိုဒါန်း’ နှင့် သစ္စာနီ၏ ‘မော်ဒန်ရှင်းတမ်း’ကို ရော၍ပြောလိုက်ခြင်း)

ကျွန်တော်သည် ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေရေးပါသည်။ ခေတ်ပေါ်ကဗျာ ဆရာ ကျွန်တော် (အောင်ဝေး)

[ဝန်ခံချက်။ ။ ကိုစိုးမြင့်သိန်းစာရေးလျှင် ကျွန်တော် (စိုးမြင့်သိန်း)ဟု ရေးတတ်သည်ကို တွေ့ဖူးမြင်ဖူးအလေ့ရှိသဖြင့် ဤနေရာတွင် ကူးယူစမ်းသပ် သုံးစွဲကြည့်ခြင်းပါခင်ဗျာ] အဲဒီလို ကျွန်တော် (အောင်ဝေး)သည် ကာရန်လွတ် ကဗျာများရေး၍ ကဗျာလွတ်အကကို ရူးသွပ်စွဲလမ်းနေပါသည်။

ကဗျာလွတ်အက၏ တန်ဖိုးနှင့် တန်ခိုးကို ပြောပါမည်။

“ကဗျာလွတ်အကကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင် တတ်မြောက် ခဲ့ရင်တော့ မြန်မာ့ကကြီးများပါဝင်တဲ့ မည်သည့်ကကြီး ကကွက်များကိုမဆို အလွယ်တကူ ဝင်ရောက်ကပြနိုင်ပါတယ်။

‘One who has mastered the Dance with No Poerty (Kabya loot Aka) could perform any kind of Myanmar dance with any beat without difficulty’

(တေးပုလဲ၊ ခင်ဝင်းနွယ်၊ ဗုံလေးလုံးသံစဉ်၊ ဂန္ထဝင်အကဗေဒသစ်နှင့် ဩဘာသောင်း၊ **Oba Thaung Who Systematised the Myanmar Dance, Translation by Dr. Than Tun**, ပထမအကြိမ်၊ ၁၉၉၈ ဇူလိုင်၊ ပိတောက် မင်းစာအုပ်တိုက်၊ စာ-၁၉ နှင့် ၆၄)

ဤအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

ထိုမှတန်ဖိုးရှိသော ကဗျာလွတ်အကကို ကာရန်မပါဘဲ ကဗျာရေးသော ကာရန်လွတ်ကဗျာ ဆရာက ကြိုက်နေခြင်းမှာ ထူးပြီးတော့လည်း ဘာမျှ ကြီး ကျယ်ခမ်းနားစွာ ဆန်းပြားနေသည် မဟုတ်ပါ။ ရိုးရိုးကလေးမှ ရိုးရိုးကလေးသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဆရာကြီး (ဦး) ရွှေဒေါင်းညို၊ ဆရာမကြီး (ဒေါ်) ဩဘာသောင်းတို့ သည် ကဗျာလွတ်အကကို တီထွင်သွားကြပါသည်။ သူတို့ထားရစ်ခဲ့သော

အကဗေဒအမွေကို ကျွန်တော်တို့ နောင်လာနောက်သားများက ဆက်ခံရပါ သည်။ ဒေါ်ခင်ဝင်းနွယ်သည် ဒေါ်ဩဘာသောင်းကြီး၏ နောက်ဆုံးတပည့် ဖြစ်ပြီး ကဗျာလွတ်ကကွက် ၁၂၅ ကွက်ကို အိတ်သွန်ဖာမှောက် ရလိုက်သူလည်း ဖြစ်ပါသည်။ အကဗေဒ ကျွမ်းကျင်သူပညာရှင်များ (ဥပမာ-ဆရာချစ်ဦးညို တို့လို ပုဂ္ဂိုလ်များ)လည်း အသက်မသေသေးဘဲ ရှိနေပါသေးသည်။

ကျွန်တော်တို့ ခရီးတစ်ခုကို စတင်ကြည့်ကြပါမည်။ စမည်ဆိုလျှင်တော့ မန္တလေးကပဲ စမှဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ မန္တလေးမှာ ဒေါ်ခင်ဝင်းနွယ် ရှိပါသည်။

ယခုအနေ အေရီးဗစ်ကို အားကစားတစ်ရပ်အနေမျိုးနှင့် အထင်ကရ ပြိုင်ပွဲတွေလုပ်ပြီး ဆုများချီးမြှင့်နေကြပါသည်။ အေရီးဗစ်သည် အားကစား လား၊ အနုပညာလား။ ကျွန်တော်က ‘အားကစား အနုပညာ’ဟု အေရီးဗစ်ကို သတ်မှတ်ချင်သည်။ ကျွန်တော်တို့သမီးတွေ (ကျွန်တော့်မှာတော့ သမီးမရှိဘူး။ မိတ်ဆွေတို့သမီးတွေ) အေရီးဗစ် ကတတ်ရုံတင်မကဘဲ ကဗျာလွတ်ပါ က တတ်လျှင် ပို၍မကောင်းဘူးလား။ ကဗျာလွတ်အကသည် အားကစားမဟုတ်ပါ။ သို့သော် ကဗျာလွတ်အကသည် စနစ်တကျ ကကြည့်ပါ။ သင် လူရာဝင်လာ ပါလိမ့်မည်။

စပိန် နွားရိုင်းသတ်ပွဲကို ကျွန်တော်မကြိုက်ပါ။ စည်းဝိုင်းထဲတွင် ရောမသားနှစ်ယောက် တစ်ယောက်ကို တစ်ယောက် အသေအကျေ သတ်ပုတ် ထိုးနှက်တိုက်ခိုက်နေကြပါသည်။ ရောမဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့က ပွဲကြည့်ဆောင် ပေါ်မှနေ၍ လက်ခုပ်လက်ဝါးတီး အော်ဟစ်အားပေးနေလေသည်။ လူတစ် ယောက် ရှုံး၍ လူတစ်ယောက်နိုင်သည်။ လူတစ်ယောက် သေသွားပြီး လူတစ် ယောက် မသေမရှင် ကျန်ရစ်သည်။ ထိုရောမ လူသတ်ပွဲကို ကျွန်တော် ဆန့် ကျင်ပါသည်။

အကဆိုတာဘာလဲ။
မောင်သာချိုက ပြောသည်။

“ဘရာဇီးအသင်းကစားပုံက ဘောလုံးကန်နေတာမဟုတ်ဘူး၊ ဘောလုံး ကနေတာ”တဲ့။

ဤမျှဆိုလျှင် ရှင်းလောက်ပြီ ထင်ပါသည်။

ကာရန်လွတ်ကဗျာဆရာသည် ‘တပ်ဗေတိုးဗေ’နှင့် ခေတ်ပေါ်ကဗျာ ကို ရွတ်ရင်းအိပ်မက်ထဲတွင် ကမ္ဘာလှည့်၍ ကဗျာလွတ်အကကို ကနေတော့ လေသည်။

အေးမြပေးလျှံ

(၁)

“ဤနေရာတွင်
မာရီလင်မွန်ရိုး
၃၆-၂၄-၃၆
လဲလျောင်းနေသည်”

ကမ္ဘာကျော်ရုပ်ရှင်မင်းသမီး မွန်ရိုး၏ အုတ်ဂူပေါ်တွင် အထက်ပါအတိုင်း ကမည်းထိုးထားခဲ့လေသည်။ မွန်ရိုးသည် သူမ၏ကိုယ်ပိုင်အလှဖြင့် ကမ္ဘာကျော်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ မွန်ရိုးလှပါသည်။ မွန်ရိုး၏ အနုပညာကို ကမ္ဘာက လေးစား အသိအမှတ်ပြုခဲ့ရပါသည်။ မွန်ရိုးပါဝင်သရုပ်ဆောင်ခဲ့သော **River of no return** ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားသည် မွန်ရိုး၏အကောင်းဆုံးရုပ်ရှင်ဖြစ်သလို ကမ္ဘာ့အကောင်းဆုံး ရုပ်ရှင်များထဲတွင် ထိပ်တန်းကပါဝင်သော ဇာတ်ကားတစ်ကားလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ငယ်စဉ် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားဘဝ တုန်းက ကျွန်တော်တို့၏ အခန်းများထဲတွင် မွန်ရိုး၏ဇာတ်ပုံများကို တရှိက်မက်မက် ချိတ်ဆွဲထားခဲ့ကြဖူးပါသည်။ ထိုစဉ်အခါက ကျွန်တော်တို့၏ နှလုံးသားနံရံပေါ်တွင် လီနင်တို့၊ ချေဂွေဗားရားတို့၏ ဇာတ်ပုံများနှင့်အတူ မွန်ရိုးတို့ ဘရစ်ဂျစ်ဘားဒေါ့တို့၏ ဇာတ်ပုံများလည်း ယှဉ်တွဲ၍နေခဲ့ဖူးပါသည်။

မွန်ရိုးအကြောင်းကို ကျွန်တော် ခရေစတိုတွင်းကျ ဂဃနဏ မသိပါ။ မွန်ရိုးကို ၁၉၂၆ မှာ မွေး၍ ၁၉၆၂ တွင် မွန်ရိုး ကွယ်လွန်သွားသည်ဆိုတာ လောက်ပဲသိပါသည်။ လှပ၍ အနုပညာမြောက်သော မွန်ရိုးဘဝ ဇာတ်သိမ်းမကောင်းခဲ့တာကိုတော့ ကျွန်တော်သိပါသည်။

သီဟရတနာစာပေ

မွန်ရိုးနှင့်ပတ်သက်၍ ဒဏ္ဍာရီများစွာရှိခဲ့ဖူးသည်ဟု ဆိုပါသည်။ ထိုဒဏ္ဍာရီများအားလုံးကို ကျွန်တော်မသိပါ။ ထိုအထဲကမှ တစ်ကွက် နှစ်ကွက်လောက်ကိုသာ ကျွန်တော်သိပါသည်။

မွန်ရိုးအလှအပနှင့် ကျော်ကြားမှုဒဏ်ကြောင့် သေဆုံးတာလား။ အချစ်ကြောင့်လား။ နိုင်ငံရေးကြောင့် သေဆုံးခြင်းလား။ အချစ်နှင့် နိုင်ငံရေးကြားမှာ မွန်ရိုးဓားစာခံဖြစ်ခဲ့ရတာလား။ မွန်ရိုးကွယ်လွန်သွားသောအခါ မေးခွန်းများစွာ ထွက်ပေါ်လာခဲ့ဖူးလေသည်။

မွန်ရိုးကိုယ့်ကိုယ်ကို သတ်သေသွားသည်ဟု ဆိုသူလည်းဆိုသည်။ မွန်ရိုးသည် စီအိုင်အေက လက်စဖျောက်ပစ်တာလိုလည်း ပြောသူ ပြောကြပါသည်။

မည်သို့ဖြစ်စေ၊ မွန်ရိုးသည် လောကကြီးကို အရှုံးပေးသွားသည်ဟူ၍ ကျွန်တော်က ယူဆမိသည်။ မွန်ရိုးသည် အမေရိကန်ကဗျာဆရာကြီး ရောဘတ် ဖရော့စ်တန်၏ ကဗျာတစ်ပုဒ်ထဲကလိုပင် လောကကြီးနှင့် ရန်ဖြစ်ခဲ့သူပဲ မဟုတ်လား။

ဖရော့စ်တန်၏ ဤသို့ရေးခဲ့သည်။

“I had a lover's quarrel with the world.”

ဖရော့စ်တန်၏ **The Lesson For Today** ကဗျာထဲမှ ဖြစ်သည်။ မွန်ရိုးသည်လည်း လောကကြီးနှင့် ချစ်သူရန်ပွဲ နှံ့ခဲ့ဖူးသူပေပဲကော။

ကျွန်တော်တို့ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားဘဝမှာကတည်းက မွန်ရိုးကို စွဲလမ်းခဲ့ကြသည်။ မွန်ရိုး၏ ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားများကို မကြည့်ရဖူးခင်မီ၊ သူမ၏ လှပ ပြင်းပြသော ဓာတ်ပုံများထဲမှာပင် ကျွန်တော်တို့ စွဲလမ်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်မည်။

ကျွန်တော်က အလှဗေဒသမား။ ထို့ကြောင့် မလှမပနှင့် အကျည်းတန်ပြီး အထီးကျန်ခံစားရသော နေရာကျဉ်းကျဉ်းမှောင်မှောင်ကလေးတွင် ကျွန်တော်က လှပသော မွန်ရိုးပုံကို တန်ဖိုးတစ်ခုထား၍ ချိတ်ဆွဲခဲ့ဖူးသည်။ ယခုအခါ ထိုအတိုင်း ကျွန်တော်ပြန်တွေးတောမိသည်။ ထိုစဉ်က ကျွန်တော်ငယ်သေးသည်။ ပုသိမ်တောရမှာ ၁၉၇၆။

ထို့နောက် လူများ၊ ဘဝများ၊ နှစ်ကာလများ ပြောင်းလဲဖြတ်သန်းသွားခဲ့ကြသည်။ ကျွန်တော့်ဘဝသည်လည်း အပြောင်းအလဲ အချိုးအကွေ့များနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ ကျွန်တော်သည် မုန်တိုင်းထဲက သစ်ရွက်တစ်ရွက်။ ကျွန်တော်ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ရောက်သွားသည်။ မဟာဝိဇ္ဇာသစ်ရွက်။

ထိုအချိန်များက တစ်ကိုယ်စာဝပ်ကျင်းကလေး၏ နံရံပေါ်တွင် ချိတ်ဆွဲထားခဲ့သောပုံမှာ မွန်ရိုးပုံလည်းမဟုတ်။ ကျွန်တော်တို့ လူလတ်ပိုင်းအရွယ်မှာ စွဲလမ်းခဲ့ဖူးသော အိုလီဗီယာဟပ်စီ (ရိုမီယိုနှင့် ဂျူးလိယက် ရုပ်ရှင်ထဲမှ မင်းသမီး)လည်း မဟုတ်။ ကျွန်တော်ချိတ်ဆွဲ လွှမ်းမောခဲ့သောပုံမှာ စိုးမြတ်သူဇာ၏ ဓာတ်ပုံပဲ ဖြစ်လေသည်။ ထိုစဉ်က စိုးမြတ်သူဇာမှာ ယခုလို နာမည်မကြီးသေး။ တက်သစ်စ **infant blossom** နုပျိုလှပသော ကြယ်ပွင့်ကလေးဘဝမှာပဲ ရှိပေသေးသည်။

စိုးမြတ်သူဇာဓာတ်ပုံကို “ပါဆယ်” လက်ခံရရှိသော နေ့တစ်နေ့တွင် ပါဆယ်ထုပ်သော စက္ကူများထဲမှာ ကျွန်တော်ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ စိုးမြတ်သူဇာဓာတ်ပုံကို ကျွန်တော်လွမ်းမိ လွမ်းမောဖြစ်သွားသည်။ စိုးမြတ်သူဇာအလှသည် ကျွန်တော်၏ ပစ္စုပ္ပန်အရုပ်ဆိုးကို ခုခံဖို့ အင်အားတစ်ရပ်ဖြစ်သွားသည်။ မလှမပနှင့် အကျည်းတန်ပြီး အထီးကျန်ခံစားရသော နေရာကလေးထဲတွင် ကျွန်တော်က လှပ၍ စိမ်းစိုလန်းဆတ်သော စိုးမြတ်သူဇာ၏ပုံကို တန်ဖိုးတစ်ခုထားပြီး ချိတ်ဆွဲလိုက်သည်။

အလှအပတွင် အင်အားသတ္တိများ ရှိပေသည်။ တံတားအောက်တွင် မြစ်ရေများ စီးဆင်းသွားကြသည်။

ကျွန်တော် အိမ်ပြန်ရောက်လာသောအခါ အောင်မြင်ပေးစားနေသော စိုးမြတ်သူဇာ၏ ရုပ်ရှင်နှင့် ဗီဒီယိုဇာတ်ကားများကို ကျွန်တော်ကြည့်ရှုရင်ခုန်ခံစားခဲ့ရပါသည်။ ထိုအချိန်မှာပဲ မွန်ရိုးနှင့် ကျွန်တော်ပြန်လည် ဆုံစည်းခဲ့ရခြင်းဖြစ်လေသည်။

စံပယ်ဦးခြံ အခါတစ်ပါးမှာပဲ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုစဉ်က ၁၉၉၂/၉၃ လောက်က ဖြစ်မည်။ အစ်ကိုကြီးမောင်စိမ်းနီ၏သား လူထွန်းက ဗီဒီယိုတွေ ရိုက်နေသည်။ စာရေးဆရာ၊ ကဗျာဆရာ၏သား ဗီဒီယိုမင်းသားလုပ်တာကို စာရေးဆရာ၊ ကဗျာဆရာတွေက ဝိုင်းကူနေကြချိန်ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်လည်း မကင်းရာမကင်းကြောင်းမို့ ဝင်ကူရသည်။ ‘လှိုင်းအချစ်ရဲ့နရီ’ ဇာတ်ကားတွင် ပါဝင်သရုပ်ဆောင်ပေးရခြင်း။

ထိုညက သီဟတင်စိုးတို့ရဲ့ စံပယ်ဦးခြံထဲမှ ရိုက်ကွင်းမို့ ကိုမင်းသစ်ကိုယ်တိုင် ကျွန်တော့်ကိုလာ၍ အားပေးသည်။ ကျွန်တော်က တင့်တင့်ထွန်းနှင့် တွဲ၍ သရုပ်ဆောင်ရမည်။ ဇာတ်ကား၏ ထိပ်စ၊ ဇာတ်လမ်းအဖွင့်ခန်း။ တိုတိုဆိုပါစို့။ ကျွန်တော့်အခန်းရိုက်ကူးပြီး၍ ခေတ္တနားချိန် ကျွန်တော်အဝတ်အစား

များလဲရန် ဆက်တင်အိမ်ကလေး တစ်လုံးပေါ်သို့ တက်လိုက်ချိန်တွင် ဗီဒီယို မော်နီတာ သေးသေးလေးထဲက လှပပြင်းပြသော မွန်ရိုးကို ကျွန်တော်ရင်တုန် ပန်းတုန်နှင့် တွေ့မြင်လိုက်ရလေတော့သည်။ မြန်မာ့ရုပ်သံကမ္ဘာ့မွန်ရိုးနှင့် ရောဘတ် မစ်ချမ်းတို့ ပါဝင်သော **River of no return** ဇာတ်ကားကို ထုတ်လွှင့်ပြသ နေခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုညက ဇာတ်ညွှန်းရေးသူ မင်းနွယ်စိုး၊ မင်းသား လူထွန်းတို့ ကျွန် တော်တို့အားလုံး မော်နီတာရှေ့က မခွာတော့ဘဲ မွန်ရိုး၏အလှအပတွေကို တဝကြီး ထိုင်ကြည့်ဖြစ်ခဲ့ကြလေတော့သည်။ တင့်တင့်ထွန်းလည်း မွန်ရိုးကို လေ့လာနေခဲ့ပါသည်။ မွန်ရိုးသည် ထိုညက သူမ၏ အလှဖြင့်ရော၊ သူမ၏ အနုပညာနှင့်ပါ ကျွန်တော်တို့အားလုံးကို ဖမ်းစားထားခဲ့တာပဲမဟုတ်လား။ အနုပညာမပါလျှင်ကော မွန်ရိုးကို ကျွန်တော်တို့ စွဲလမ်းကြပါမည်လား။ စွဲ လမ်းကြမည်ထင်ပါသည်။ ဘာကြောင့်လဲ။ မွန်ရိုး၏ အုတ်ဂူပေါ်က ကမ္ဘည်း စာသားတွေက သက်သေခံနေသည် မဟုတ်လား။

“ဤနေရာတွင်
မာရီလင်မွန်ရိုး
၃၆-၂၄-၃၆
လဲလျောင်းနေသည်”

(၂)

ကျွန်တော်သည် မွန်ရိုးကို စွဲလမ်းစိတ်ဖြင့် မွန်ရိုးကဗျာသုံးလေးပုဒ် ရေးခဲ့ဖူးသည်။ မွန်ရိုးသည် တက္ကသိုလ်နံရံပေါ်မှာ ကျွန်တော် စွဲလမ်းခဲ့ခြင်းဖြစ် သည်။ မွန်ရိုးသည် ကျွန်တော်၏ကဗျာ အသွေးအသားထဲတွင် စိမ့်ဝင်နေခဲ့တာ ဖြစ်သည်။ သို့နှင့် မွန်ရိုးကဗျာတွေ ကျွန်တော်လွမ်းတိုင်းရေးဖြစ်သွားခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်။

ပထမဆုံးရေးဖြစ်သည့်ကဗျာမှာ ‘မွန်ရိုးသို့တမ်းချင်း’ဖြစ်သည်။ မဟေသီ၊ ၁၉၉၄ ဇွန်တွင် ပုံနှိပ်ပါရှိခဲ့ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ သူငယ်ချင်းတွေထဲတွင် ဝတ္ထုရေးဆရာ မောင်ဒေါင်းသည် **River of no return** ကို တံတေးသိန်းတန်၏ သီချင်းစာသားတစ်ခုနှင့် အဓိပ္ပာယ်ဖလှယ်ခဲ့ဖူးသည်။ ‘ပြန်လမ်းမကြိုတဲ့ ယမုန်နာဦးဝယ်’ ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ‘မွန်ရိုးသို့တမ်းချင်း’ ကဗျာကို ကျွန်တော်သည်လိုရေးခဲ့သည်။

‘အချစ်ရေ
 မြစ်တွေက
 သူတို့ရဲ့ ရွှေရောင်လေနဲ့
 ငါ့မြေကို ပြန်လာကြပြီ။
 တစ်ခါတုန်းက
 နောက်ဆုံးအနမ်းတစ်ခု
 ရာစုနှစ်ရဲ့ ကမ်းပါးမှာ
 ငါလွမ်းကျန်ရစ်ခဲ့ဖူးတာပေါ့။
 မုန်တိုင်းရဲ့ နူးညံ့မှုနဲ့
 ရုပ်တုတွေလဲပြီ
 ငါ့ကိုယ် ငါ ထမ်းပိုးနေရ
 ချစ်သူရဲ့ညက
 အဝေးဆုံး ရင်ခုန်သံ
 အဲဒါ
 မြစ်တွေပြန်လာတဲ့သီချင်းလေ။
 ငါဆွေးခဲ့ဖူးတဲ့
 နွေဦးလင်းယုန်ငှက်တွေ
 အိပ်မက်ကို စွန့်ခွာ
 အနာဂတ်လျှောက်အိမ်ထဲ
 ငါအထီးကျန်ချိန်
 မိုးတိမ်တွေကို ကြည့်ကြည့်ပြီး
 ဟောဒီလရောင်မှာ
 ငါလွမ်းနေတာက
 “မွန်ရိုး”ရဲ့ မြစ်တွေကိုပါပဲ’

ကမ္ဘာပေါ်မှာ မြစ်တွေကတော့ အများကြီးပါ။ အဲဒီအထဲကမှ ပြန်မလာ နိုင်တော့မယ့် မြစ်တွေကို ကျွန်တော်က လွမ်းဆွတ်နေမိခြင်း ဖြစ်သည်။ တချို့ မြစ်တွေက ဖုန်းဆိုးမြစ်တွေဖြစ်ကုန်ပြီ။ တချို့က ပြောင်းပြန်စီးသောမြစ်။ တချို့မြစ်ကျိုးအင်းတွေ ဖြစ်ကုန်သည်။

တစ်ခါတုန်းသားမှာပဲဖြစ်သည်။ ထိုအခါက ကျွန်တော်သည် အကြီး အကျယ် စိတ်အားငယ်နေခဲ့ဖူးလေသည်။ ထိုစဉ်က လပွတ္တာမြို့နယ်၊ အလယ်

ရေကျော်တန် ၁၀၀ စပါးအဝယ်ဒိုင်မှာ ကျွန်တော် အလုပ်လုပ်နေခဲ့ချိန် ဖြစ်
သည်။ ထိုအချိန်က ကျွန်တော်၏ ခံစားချက်ကို ‘မွန်ရိုးညမျိုး’ ကဗျာတွင်
တွေ့နိုင်မည်ထင်ပါသည်။

‘အဲဒါ “ပြာမလော့”လေ
ဘီယာဘူးခွံတွေ မြစ်ရေထဲပစ်ပေါက်
လှိုင်းတွေ ခွက်ကပ်နဲ့မူးကြ
ဟောဒီချစ်ကံခေလွန်းလှတဲ့ကောင်
အောင်ပြီးမှ ဝေးရတဲ့ငါပါ မာရီလင်ရယ်။
ရေဆန်ခရီးဟာ အထီးကျန်မီးအိမ်က လေးတစ်လုံးနဲ့ပဲ
ကြယ်ရောင်ပါးကွက်ကျားကျား
ကောင်းကင်ရင်သားဟင်းလင်း
အသည်းနှလုံးကွဲတွေ ဂျင်းဘောင်းဘီ အိတ်တစ်လုံးအပြည့်နဲ့
အဲလို နှင်းတွေပိနေတဲ့ည
မျှော်လင့်ရင်းနဲ့သာ သေဆုံးသွားရမယ့်
ငါပါပဲ မာရီလင်။
ငါစိတ်နာတယ်
အမေ့ရဲ့ ဒုက္ခအိုးကြီး
တစ်ဘဝလုံးငါ့ကို ပေါင်းသင်းခဲ့တဲ့ မြေကြီး
မြင်းရိုင်းတွေ ကဆုန်ပေါက်နေတဲ့
ဟောဒီ ဟောဒီခေတ်ကြီးလေ
မာရီလင် မင်းလိုပဲ
ဒါတွေကို ငါမေ့ပစ်လိုက်ချင်ပါရဲ့။
ဘဝဆိုတာ လှပစွာဆင်းရဲတတ်ရုံပဲလား
ဘဝဆိုတာ
လှပစွာ
ဆင်းရဲတတ်ရုံပဲလား
ငါ့ကိုယ်ငါ ပြန်မေးနေမိတဲ့ သွေးရူးသွေးတန်းည။
အဲဒါ “ပြာမလော့”လေ
ဘီယာဘူးခွံတွေ မြစ်ရေထဲပစ်ပေါက်
လှိုင်းတွေခွက်ကပ်နဲ့မူးကြ

ငါနောက်ဆုံးရောက်ရမယ့် ရင်ခွင်ဆီ
 “ဖြိုး”ဆိုတဲ့ ပဲ့ထောင်ကလေးက ပြေးဆဲ။
 မာရီလင်ရေ-
 မာရီလင်ရေ-
 မာရီလင်ရေ-
 မင်းအိပ်စက်ရာ
 လဲလျောင်းဖို့
 ငါလာပြီ’

ထိုကဗျာကို ကျွန်တော်၏ ‘ချစ်သူမြင်းသည်တော် **My Beloved Cavalryman**’ (၁၉၉၅) စာအုပ်တွင် ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ ကျွန်တော်သည် ထိုအချိန်က မွန်ရိုးလိုပဲ အေးရာအေးကြောင်းကို ရှာချင်သူ ဖြစ်နေခဲ့တော့သည်။ ထိုကဗျာ (မွန်ရိုးညမျိုး) ထဲတွင် ကျွန်တော့်ကိုယ် ကျွန်တော်လည်း ပြန်ဝေဖန်ထားသည်။

‘ဘဝဆိုတာ လှပစွာ ဆင်းရဲတတ်ရုံပဲလား’ဟူ၍။ ဟိုးအရင်က ကျွန်တော် ယခုလို ရေးခဲ့ဖူးသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

“ဘဝဆိုတာ
 လှပစွာ
 ဆင်းရဲတတ်ဖို့ပဲလိုတယ်”

‘ယာမာဂူချို ခင်ဆွေရီသို့’ကဗျာရှည်။ ပေဖူးလွှာ၊ ၁၉၈၆ ဇူလိုင်မှာ ဖော်ပြပါရှိခဲ့သော ကဗျာထဲတွင်ဖြစ်သည်။ ဒါကို ယခု ‘မွန်ရိုးညမျိုး’ကဗျာ (၁၉၉၅) ထဲတွင် ပြန်လည်ဝေဖန်လိုက်ခြင်း။ ကျွန်တော်က ‘ဘဝဆိုတာ လှပစွာ ဆင်းရဲတတ်ဖို့ပဲ လိုတယ်’လို့ ပြောစဉ်တုန်းက **Ideologically** လှပဖို့ကိုပဲ ဆိုလိုရင်း ဖြစ်သည်။ ချောကလက်ကလေးစားပြီး ဆင်းရဲနေတာမျိုး၊ ဘရူနိုင်းပါတိတ်ကလေး ဝတ်ပြီး ဆင်းရဲနေတာမျိုးကို ပြောလိုခြင်းမဟုတ်။ ဆင်းရဲချင် ဆင်းရဲပါစေ။ အဘိဓမ္မာလှပဖို့ လိုသည်ဟု ကျွန်တော်က ယူဆခဲ့ခြင်း။ သူငယ်ချင်းတစ်ယောက်က ပြောခဲ့ဖူးသည်။

‘သိပ်ဆင်းရဲလွန်းအားကြီးနေရင်တော့ မကောင်းဘူးဗျာ’တဲ့။ ဟုတ်ပါလိမ့်မည်။ လူ့ရွန်းကလည်း ပြောခဲ့ပေသည်။

“**Poor men do not write.**”

ယခုအခါ (၁၉၉၉) ကျွန်တော်သည် ကျွန်တော်၏ လှပစွာ ဆင်းရဲတတ်

ဖို့ဆိုသော အယူအဆကြီးကို ပြန်လည်စဉ်းစား သုံးသပ်လာရတော့သည်။ ထို အယူအဆကို ကျွန်တော်ပြောခဲ့စဉ်က ခေတ်ကတစ်မျိုး။ ယခုခေတ်က ပြောင်း သွားပြီ။

သည်ကြားထဲတွင် တရုတ်ခေါင်းဆောင်ကြီး တိန်ရှောက်ဖိန်ကလည်း မသေခင်တွင်တွင်မှာ သွားခဲ့သည်။

“To get rich is glorious.”

“To get rich is glorious.”

“To get rich is glorious.”

ယခုအခါ ကျွန်တော်တို့ခေတ်ပြိုင်များသည် ဘဝနေထိုင်ဟန်ကို ယခင် လမ်းရိုးဟောင်းများမှ ခွဲထွက်ကာ၊ ယနေ့ ဈေးကွက်စီးပွားရေးခေတ်နဲ့အညီ ပြောင်းလဲပြင်ဆင်လျှောက်လှမ်းလာခဲ့ကြပေသည်။ သူဌေးဖြစ်ဖို့နှင့်တော့ မဆိုင်။ ခွေးမဖြစ်ဖို့ကိုပဲ ကျွန်တော်တို့ ပိုက်ဆံကျုံးကုန်းရှာနေကြရပါသည်။ အဘိဓမ္မာ လည်း လှ၊ ပိုက်ဆံကလေးလည်း နည်းနည်းရှိဖို့တော့ လိုလာသည်။ ကျွန်တော့် ကို ဖောက်ပြန်သွားပြီဟု တချို့ကပြောသည်။ မတတ်နိုင်။

ဗားတော့ဗရက်သည် ‘ဂူဂျန်ဘူးလက်ရွာလီနှင့်ဂုဏ်ပြုပွဲ’ဆိုသော ကဗျာ ထဲတွင် ယခုလိုရေးခဲ့သည်။

“ကိုယ့်ဘဝ ကိုယ်သာယာစိုပြည်အောင် လုပ်တာဟာလည်း လီနှင့်ကို ဂုဏ်ပြုရာ ကျတာပါပဲ”

ဗားတော့ဗရက်ကယ်ပေ၍သာ တော်တော့သည်။ မွန်ရိုးကလည်း ကျွန် တော့်ကို မကယ်နိုင်။

ဘာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ မွန်ရိုးကိုတော့ ကျွန်တော် စွဲလမ်းနေပါဦးမည်။ မွန်ရိုး သည် ကျွန်တော်တို့၏ ရည်းစားဟောင်း **Old flame** တွေလို ကျွန်တော်တို့ ဘဝထဲမှာ လွှမ်းမိုးနေပါဦးမည်။

အဲဒါဘာကြောင့်လဲ။ ကျွန်တော် မဖြေတတ်ပါ။

[ရွက်နုဝေ၊ ၁၉၉၉]

ကဗျာမှ ရုပ်ရှင်သို့

အမှန်ကတော့ ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ခြင်း။ ယင်းကို ‘ခရေဇီ’ဖြစ်သည်ဟုပဲ ပြောရမည်လား မသိပါ။ ပိုင်သတို့၊ ကျွန်တော်တို့ကတော့ ဒါကိုပဲ အမြဲလို စဉ်းစားနေခဲ့ကြလေသည်။ ကျွန်တော်တို့ နှစ်ယောက်တည်း တင်လားဆိုတော့ မဟုတ်သေးဘူးလို့ပဲ ပြောရဦးတော့မည်။ နောက်တစ်ယောက် ကျန်ပါသေးသည်။ သူက ဒီနေ့။

ပိုင်သရယ်၊ ဒီနေရယ်၊ ကျွန်တော်ရယ်။ သည်လူသုံးယောက်ပေါင်းမိ ကြသောအခါ ထိုခရေဇီဖြစ်မှုသည် နေမြင့်လေ အရူးရင့်လေ ဖြစ်လာခဲ့လေတော့ သည်။ ဘာကြောင့် သည်လိုဖြစ်နေကြတာလဲ။ အကြောင်းကတော့ ရှိပေသည်။

ပြောရမည်ဆိုလျှင် ပိုင်သက စပြောရလိမ့်မည်။ ဟုတ်သည်။ လက်ငင်း ပစ္စက္ခတ်မှာ လောလောဆယ် ဘဝဖြတ်သန်းမှုဟန်ပန်အရ ပြောရမည်ဆိုလျှင် ပိုင်သကို ဒါရိုက်တာအဖြစ်နှင့်ပဲ အဓိကထား ပြောနေကြ ဆိုနေကြသည်။ ဟုတ်လည်း ဟုတ်နေသည်။ ပိုင်သသည် ရုပ်ရှင်ရိုက်သော၊ ဗီဒီယိုရိုက်သော ဒါရိုက်တာတစ်ယောက်။ ပြီးတော့ ဒီနေ့။ ဒီနေ့ကိုတော့ အများအမြင်မှာ ဇာတ် ညွှန်းရေးဆရာတဲ့။ အဲသည်အတိုင်း ဖြစ်နေသည်။ ကျွန်တော်ကရော ကျွန်တော့် ကိုတော့ ကဗျာဆရာ တစ်ယောက်အဖြစ်ပဲ မြင်နေကြတာ မဟုတ်လား။

တကယ်က ကျွန်တော်တို့ သုံးယောက်ကြိုက်သည် ကဗျာသမား၊ စာ ပေသမားတွေချည်း ဖြစ်နေကြတာပင်။

ပိုင်သသည် ကဗျာဆရာတစ်ယောက်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဖြစ်ဆဲ။ သူက ရုပ်ရှင်ထဲမရောက်ခင် ဟိုးအရင် မန္တလေးမှာကတည်းက ပိုင်စိုးဝေနှင့်တွဲပြီး ကဗျာစာအုပ်တစ်အုပ် ထုတ်ခဲ့ဖူးသည်။ သူတို့နှစ်ယောက်ရဲ့ စာအုပ်အမည်က ‘အီကွေတာအော်သံ’ ပါတဲ့။ (ထိုစဉ်တုန်းကတော့ ပိုင်စိုးဝေ မဟုတ်သေး။ နေ

မင်းပိုင်စိုးအဖြစ်သာ ရှိသေးသည်) နောက်တော့ ပိုင်သက သူ့တစ်ကိုယ်တော် ကဗျာစာအုပ်ကို ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ‘အရှေ့ရွာသူသို့ နှင်းဆီပန်းများမှတ်စု’ ဟု သူ့အမည်ပေးခဲ့သော စာအုပ်ကလေး။ ၁၉၇၈ လောက်က ဖြစ်မည်ထင်သည်။

ပိုင်သရဲ့ အဲသည်စာအုပ် ထွက်လာသောအခါ စာပေစစ်တမ်းရေးဆရာ ‘ဗညားသီဟ’ က ဝေဖန်ခဲ့သည်ကို ယခု ၁၉၉၇၊ ဩဂုတ်တွင် သံလွင်စာပေ တိုက်က ဗညားသီဟ၏ ‘စာပေစစ်တမ်း’ ဆိုသည့်စာအုပ်ကို ထုတ်ဝေလိုက် သဖြင့် ပြန်လည်ဖတ်ရှုကြရပေသည်။

ဗညားသီဟက ပိုင်သ၏ ‘အရှေ့ရွာသူသို့ နှင်းဆီပန်းများမှတ်စု’ ကို သည်လို ဝေဖန်သုံးသပ်ခဲ့ဖူးပေသည်။ (ဗညားသီဟက မောင်ဇွေထက်၏ ‘ငှက်ပျောရွက်ကလေးတွေ’ စာအုပ်နှင့် ပိုင်သ၏ စာအုပ်ကို နှစ်အုပ်ပေါင်းပြီး ‘ငှက်ပျောရွက်နှင့်ရွှေရောင်နှုတ်ခမ်း’ ဆိုသည့် ခေါင်းစဉ်ဖြင့် မိုးဝေမဂ္ဂဇင်းတွင် ရေးသားခဲ့ခြင်း)

[တကယ်တော့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာဆိုသည်မှာ သူတို့ရေးချင်သော သူ တို့ခေတ်ခံစားမှုကို လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရေးရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ဒါက သဘာဝကျပါသည်။ အနုပညာပုံသဏ္ဍာန်ဆိုသည်မှာ သူ့ဝန်းကျင်ရုပ်ကမ္ဘာ က ဖန်တီးပြဋ္ဌာန်းခြင်းသာ ဖြစ်ပေသည်။ ရှေးခေတ်ဟောင်း ဂန္ထ ဝင်စည်းကမ်း မှ ရုန်းထွက်သည်မှာလည်း သဘာဝကျပါသည်။ ယနေ့ခေတ် ကဗျာရေးသူသည် ရှေးဟောင်း ဂန္ထ ဝင်ခေတ်၌ နေထိုင်သူမဟုတ်ပါ။ သည်တော့ သူ့ခေတ်နှင့် သူ့ပုံသဏ္ဍာန်သာ ဖြစ်ရပေမည် မဟုတ်လား။ သို့သော် ရေးစဆိုတော့ အကျင့် သားမရသေး။ ကလေးငယ် လမ်းလျှောက်စသင်တုန်းက ဟိုယိမ်းဒီယိုင် သူ လျှောက်ချင်တာတော့ ဦးတည်နေသည်။ ကြီးလာတော့ မတ်လာပေလိမ့်မည်။

မောင်ဇွေထက်က ‘အနင်းခံ’ ငှက်ပျောရွက်ကလေးများအကြောင်း ဖွဲ့ သည်။ အနင်းခံများကို အားသစ်နုပျို စိမ်းစိုဟု ခံစားသည်။

“မန္တလေး
ဈေးချိုရဲ့ မနက်ခင်း
မြင်ကွင်းစိမ်းစို
နုပျိုတဲ့ ဖက်ကလေးများ”

ကာရန်မမဲ့။ ကာရန်မဲ့ကဗျာဟု ခေါ်သူများ သတိပြုဖို့။
နောက်တစ်ယောက် ပိုင်သ။ သူကတော့ ကာရန်ပါသည့်အခါ ပါသည်။

မပါတာလည်း ရှိသည်။

“သူမရဲ့
ရွှေရောင်တောက်အနမ်းစ”

ဆိုတော့ ပုဂ္ဂလိက ခံစားမှုကို ဖွဲ့ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ရွှေရောင်နှုတ်ခမ်း ဆိုးဆေး ဆိုးထားသော သူမကို လွမ်းထားသည်။ (မ)နှင့် (စ)။ အသံတော့ ယူထားသည်။ ထား။

ယနေ့ လူငယ်များ လမ်းလျှောက်စ။ ခင်းပြီးသား ချောမွေ့သော ဂန္ထ ဝင်လမ်းပေါ် မဟုတ်၍တော့ ခက်ခဲတာတွေ့ရမည်။ လမ်းသစ်ပေကိုး။ သို့သော် ချော်မလဲဖို့၊ ပြည်သူ့ဘက် လဲရင်တော့ ပြည်သူက ထူပေးမည်။ ညှာတာမည်။ ရွှေရောင်နှုတ်ခမ်းနှင့် ကောင်မလေးဘက် လဲကျရင်တော့ ထူမည်မထင်။ သူမ ကတော့ ရွှေအိုရောင်ကိုရိုလာနောက်သာလိုက်လိမ့်မည်။

ကဗျာဆရာအဖို့ စည်းကမ်းနည်းလမ်းက အရေးမကြီးပါ။ စည်းကမ်း ကို တကယ့် ကဗျာဆရာက လုပ်ရမည်သာ။ သူလုပ်သော စည်းကမ်းကို သဘောတရား ဆရာတို့က မှတ်သားရပေမည်။ ထိုအခါ နည်းလမ်းဖြစ်လာ ပေမည်သာ။

တကယ်ကတော့ ကာရန်မဲ့တာ၊ မမဲ့တာ အရေးမကြီး။ အဘိဓမ္မာသာ မမဲ့ဖို့၊ တကယ့်ခံစားမှုဆိုရင် ပြည်သူက လက်ခံပေမည်] (စာပေစစ်တမ်း၊ စာ ၂၄၂-၂၄၃)

ဆိုလိုသည်မှာ ပိုင်သသည် ကဗျာကလာသူဖြစ်သည်ဆိုတာကိုပင်။
နောက်တစ်ယောက် ဒီနေ့။ သူ့ကို ဟိုးအရင် ဂျာနယ်တစ်ခေတ်က အယ်ဒီတာ၊ စာရေးဆရာ နိုင်ကျော်စွာအဖြစ် တချို့မှတ်မိသိရှိနေကြသည်။ သူက ဝတ္ထုရေးသည်။ ကဗျာရေးတာတော့ သိပ်မတွေ့ရ။ ဆိုချင်တာက ဒီနေ့ သည်လည်း စာပေကလာသူဖြစ်သည် ဆိုတာပါပဲ။

ထို့အတူ ကျွန်တော်သည်လည်း ကဗျာကလာသူတစ်ယောက်။
ထိုကဗျာကလာသူ၊ စာပေကလာသူ သုံးယောက်ပေါင်းကြပြီး ရုပ်ရှင် (ဗီဒီယို) အလုပ်ကို လုပ်မိကြခြင်း။

ပိုင်သက ဒါရိုက်တာ။ ကျွန်တော်နှင့် ဒီနေ့က ဇာတ်ညွှန်းရေး။ သုံး ယောက်ပေါင်းပြီး ဇာတ်လမ်းရှာကြ၊ ဇာတ်လမ်းဆင်ကြ။ ကိုယ်ပိုင်ဇာတ်၊ မှီ ငြမ်းဇာတ်။ တစ်ခါတစ်ရံ ပိုင်သနှင့် ဒီနေ့နှစ်ယောက်ပေါင်း ခေါင်းချင်းဆိုင် ပြီး ဇာတ်လမ်းစိတ်ကူး။ တစ်ခါတလေ ပိုင်သနှင့် ကျွန်တော် နှစ်ယောက်တွဲ ပြီး ဇာတ်လမ်းဖန်တီး။ ပိုင်သတစ်ယောက်တည်း ဇာတ်ဆင်သည့်အခါ ဆင်

နှင့်။ ဇာတိန်းထိုးတော့ ဝတ္ထု-တာဝေး၊ ဇာတ်ညွှန်း-ဒီနေ (သို့မဟုတ်) အောင်
ဝေး၊ ဒါရိုက်တာ-ပိုင်သဆိုပြီး ရိုက်ကွင်းမှာ အလုပ်တာဝန် ခွဲဝေကြ။ ဒါရိုက်
တာနှင့် ဇာတ်ညွှန်းရေးဆရာများ။ ပိုင်သက ဒီနေနှင့် ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်
(တစ်ခါတစ်ရံ မှတ်တမ်းရေးသည့် ဖိုးဇော်ပါသည်)ကို အကူ ဒါရိုက်တာများအဖြစ်
ယဉ်ကျေးမှုမြှင့်ပြီး ထားတတ်သေး။

ထိုသုံးယောက်ပေါင်းပြီး ရုပ်ရှင်ဗီဒီယိုတွေ ဟောတစ်ကား၊ ဟောတစ်ကား
ရိုက်ကြသည်။

ပိုင်သကတော့ အမြဲတမ်း ဒါရိုက်တာ။ ပိုင်သရဲ့ လက်ရာ။ ပိုင်သစီစဉ်
ရိုက်ကူးသည်။ ပိုင်သ ခြယ်သသည်ပေါ့။ ဒီနေနှင့် ကျွန်တော်ကတော့ တစ်ခါ
တစ်ရံ ပူးတွဲ ဇာတ်ညွှန်းရေးသည်။ များသောအားဖြင့် ဒါရိုက်တာ ပိုင်သ၊
ဇာတ်ညွှန်း ဒီနေဆိုလျှင် ကျွန်တော်က သူတို့ကို ကူရသည်။ သည်လိုလည်း
ဒါရိုက်တာက ပိုင်သ၊ ဇာတ်ညွှန်းက ကျွန်တော်ဖြစ်နေလျှင် ဒီနေက ကျွန်တော်
တို့ကို ကူရစေခြင်း။

ကျွန်တော်တို့သုံးယောက် ကောင်းကင်၊ သုံးယောက်ကြိမ်၊ အဲသည်လို
လှိုင်းသစ်အနုပညာလုပ်နေရင်း အချိန်တစ်ချိန်မှာတော့ ထိုကြိမ် ထောင့်တစ်
ထောင့် ပျက်သွားခဲ့ရသည်။ ဒါက ဒီနေ ဆိုင်ကယ်အက်ဆီးဒင့်ဖြစ်ပြီး ဝက်
ထီးကန်သို့ ပြန်ဆုတ်ခွာသွားရခြင်း။

ဝတ္ထု ဖြိုးသာရ၊ ဇာတ်ညွှန်း အောင်ဇော်၊ ဒါရိုက်တာ ပိုင်သ၊ ဒွေးနှင့်
မျိုးသန္တာထွန်း၊ ပန်းဖြူ၊ သရဖီကျော်၊ အယ်လ်ဂျာတောင်တို့ပါဝင်သည့်
'အသည်းကွဲလေးတွေအကြောင်း' ရိုက်ရင်းလား၊ ဝတ္ထုတာဝေးနှင့် အောင်မြတ်
ဦး၊ ဇာတ်ညွှန်း ဒီနေ၊ ဒါရိုက်တာ ပိုင်သ။ ဒွေးနှင့်ဇော်ဝင်းမောင်၊ စိုးမြတ်သူဇာ၊
သရဖီကျော်တို့ ပါဝင်သည့် 'လင်းယုန်လွမ်းချင်း' ရိုက်ရင်းလား၊ သို့မဟုတ်
ထိုဇာတ်ကား နှစ်ခုစလုံး မပြီးမပြတ်သေးခင်ဘဲလားမသိ။ ဒီနေ အဲသလိုဖြစ်
သွားသည့်အချိန်တွင် ပိုင်သနှင့်ကျွန်တော် နှစ်ယောက်တည်းပဲ 'ကဗျာမဆန်သော
နေ့ရက်များ'ကို ထားဝယ်၊ မောင်းမကန်မှာ လုပ်ခဲ့ကြရသည်။ ခုတော့ လွမ်း
ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ ပိုင်သတို့သည် သုံးယောက်မပြည့်လျှင် မနေတတ်ကြလို့ပဲ
လားတော့ မသိ။ ကျွန်တော်တို့ မသိစိတ်တွေက အမြဲလိုပင် ကြိမ်အပြည့်တစ်
ခုကို လိုလားနေကြခြင်းပဲဖြစ်မည်။ သိပ်မကြာလိုက်ပါ။ မစွမ်းရင်းကလည်းရှိ၊
ကန်စွန်းခင်းကလည်း ငြိလေသည်။ ဒါက ဒေါက်တာငွေစိုး ကြွရောက်လာခြင်း။

ဒေါက်တာငွေစိုးသည် ပိုင်သနှင့် ကျွန်တော်တို့ကို နဂိုက ထန်းသမား ရင်ဘတ်လုပ်နေခဲ့ရာမှ (ထန်းသမားရင်ဘတ်သည် ထန်းပင်နှင့် ပူးတုံခွာတုံရှိ ပါသည်။) နောက်ပိုင်းတွင် တောက်တဲ့ရင်ဘတ်ဖြစ်လာသည်ဟုထင်သည်။ ကျွန်တော်တို့ ဆိပ်ကမ်းတွင် ဒေါက်တာငွေစိုး ကျောက်ချတော်မူသောအခါ တွင် ကျွန်တော်တို့သည် တြိဂံအသစ်တစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။

ထိုတြိဂံအသစ်က ဘယ်လောက်အထိ မြဲမြံရှင်သန်ခဲ့ပါသလဲဆိုလျှင် **The New Face Guide** ရုပ်ရှင်သင်တန်း၊ ‘ယုံတဲ့ယုန်ကယုံ၊ မယုံတဲ့ယုန်က မယုံ’ ဆိုသည့် ဗီဒီယိုပြဇာတ်မှသည် ယနေ့ရုပ်ရှင်မရိုက်၊ ဗီဒီယိုမရိုက်ဘဲ ပန်း ဆိုးတန်း ခုံးကျော်တံတား ဟောလီးဝုဒ်နှင့် ကုန်တိုက်အောက်က စားဖျော် ဘီ ယာဆိုင်ထဲ၌ ခပ်မိုက်မိုက် စတည်းချနေထိုင်ကြသည်အထိ ဖြစ်ပါသည်။

သို့သည်နှင့် ဇာတ်တော်ကို ပေါင်းသော် **The New Face Guide** သင်တန်းအတွက် ဒီနေ့ကို ဝက်ထီးကန်မှ ပြန်လည်ခေါ်ယူလိုက်ကြပြီး ဒီနေ့လည်း ပန်းဆိုးတန်း ဟောလီးဝုဒ်ကလေးသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာသည့်အခါတွင် တော့ ကျွန်တော်တို့၏ တြိဂံသည် နှစ်ထပ်ဖြစ်သွားခဲ့လေသည်။

ပိုင်သ၊ ဒေါက်တာငွေစိုး၊ ဒီနေ့နှင့် ကျွန်တော်တို့လေးယောက်။ ကျွန် တော်တို့ချင်း၏ စိတ်ခံစားမှုများအလိုက် လေးယောက်ပေါင်း စတုဂံပြုပြင်တစ် ခု ဖြစ်မသွားဘဲ ခပ်စိပ်စိပ် တြိဂံနှစ်ထပ်သာ ဖြစ်မြဲ ဖြစ်လျက်။

ကြားဖြတ်၍ ပြောရန်ရှိလာသည်မှာ ဇာတ်ရည်လည်အောင် ရေအလျှင် ကို တသွင်သွင် စီးဆင်းနေရသဖြင့် ဒေါက်တာငွေစိုးသည်လည်း ကဗျာကလာသူ၊ စာပေကလာသူဖြစ်ကြောင်း မပြောဖြစ်ခဲ့ပါ။ ယခုမှပဲ ပြောရတော့မည်။

ဤသို့ ဤနှယ်သော ကဗျာကလာသူ၊ စာပေကလာသူ သူကောင်းသား လေးယောက်၏ နှစ်ထပ်တြိဂံသည် ကျွန်တော် ဤဆောင်းပါးအစတွင် ပြော ခဲ့သည့် ‘ခရေဇီ’ကို ပို၍ ပို၍ ခရေဇီဖြစ်လာစေပါတော့သည်။

ယင်းကို ကျွန်တော်တို့ ခရေဇီဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းမှာ အခြားမဟုတ်။ ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ဖို့ပင်။ ‘ခရေဇီ’ကို အကြမ်းမြန်မာပြန်လျှင် ရူးသွပ်စွဲလမ်း ဟု ဆိုရမည်လားမသိ။ ကျွန်တော်တို့ကတော့ ခရေဇီအတိုင်း ခရေဇီဖြစ်ခဲ့ကြ ပါသည်။ မြန်မာလို ရူးကြသွပ်ကြသည်ပေါ့။

အနုပညာမှာက **Lunartic** ဆိုသည့် ဝေါဟာရတစ်ခုရှိသည်။ အများ ထက်ထူး၍ ဘူးသီးရွှေကွပ်ခြင်းမျိုး။ တစ်နည်းကောင်းသော ရူးခြင်းမျိုး။ ကျွန် တော်တို့သည် ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ဖို့ ကောင်းစွာ ရူးမူးခဲ့ကြသည် မဟုတ်

လား။ ရှိတ်စပီးယားကလည်း ပြောသည်။ ‘ရူးသူ၊ ချစ်သူ၊ စာဆိုသူ၊ စိတ်ကူး အရာမှာ အတူတူ’တဲ့။ ရူးမှလည်း ထူးသည်မဟုတ်လား။

ကျွန်တော်တို့အထဲမှာ ပထမဆုံး စတင်ရူးခဲ့သူ၊ ထူးခဲ့သူကတော့ ပိုင်သပါပဲ။ သူက ကဗျာဆရာဘဝက ရုပ်ရှင်ထဲရောက်လာပြီး ၁၉၈၅-၈၈ မှာ ‘အချစ်နားနီးအချစ်’ (နေအောင်၊ ရန်အောင်၊ မိုးမိုးမြင့်အောင်) ရုပ်ရှင်ကားကြီးကို ရိုက်ကူးပြီးသွားသောအခါတွင် ကဗျာတွေကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ဖို့ စတင်ရူးသွပ်ခဲ့သူဖြစ်သည်။

ပိုင်သက ‘အသက်လေးဆယ်ပြည့်လို့မှ ကဗျာတွေကို ရုပ်ရှင်ရိုက်မပြနိုင်သေးဘူးဆိုရင် ကိုယ့်ကိုယ်ကို သက်သေပစ်မယ်’လို့တောင် ပြောခဲ့ဖူးလေသလားပဲ။ ပိုင်သ ၁၉၅၃ ဖွား။

ဆိုလိုသည်မှာ သည်လိုပါ။ ပိုင်သတို့၊ ကျွန်တော်တို့ ကဗျာဆရာတွေရဲ့ ဝတ္တရားရှိသည့်အတိုင်း အဲသည် ခရေဇီရိုကြသည့်အားလျော်စွာ ကဗျာတွေကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ဖို့ စိတ်ကူးရှိပင် ရှိသော်ငြားလည်း တကယ်တမ်းမှာတော့ ကျွန်တော်တို့ ယနေ့အထိ ကဗျာတွေကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ပြဖို့ အခွင့်မသာသေးပါဘူးဆိုပါတော့။ ကျွန်တော်တို့ ဒဂုန်တာရာရဲ့ ‘နှင်းဆီထုံသောည’ကို ရိုက်ကြမည်။ မောင်ယဉ်မွန်ရဲ့ ‘သွေးစွန်းသော ငွေလမင်း’ကို ရိုက်ကြမည်။ ပိုင်စိုးဝေရဲ့ ‘အစိမ်းရောင်မြစ်သို့ တမ်းချင်း’ကို ရိုက်ကြမည်။ သုခမိန်လှိုင်ရဲ့ ‘ဆေးမင်ကြောင်’ကို ရိုက်ကြမည်။ ဟိုဟာရိုက်မည်၊ ဒီဟာရိုက်မည်။ စိတ်ကူးတွေ ဘီယာဘူးနှင့် အပြည့်ရှိသည်။ သို့သော် ကျွန်တော်တို့ မရိုက်နိုင်သေးကြောင်း ဝန်ခံရမည်။

မရိုက်နိုင်သေးတာက ပြဿနာမဟုတ်ပါ။ လောကမှာ မဖြစ်နိုင်တာမရှိ။ မဖြစ်သေးတာပဲရှိသည် မဟုတ်လော။ ကျွန်တော်တို့ မရိုက်ဖြစ်သေးတာဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ခရေဇီကိုတော့ ကျွန်တော်တို့ အထိပါးမခံ။

တစ်ခါတုန်းက ကဗျာဆရာ သစ္စာနီသည် ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်လို့မရဟု ဘောလုံးကို ကွင်းပြင်သို့ ကန်ပစ်ခဲ့ဖူးသည်။ သူ မရိုက်တတ်လို့ မရဟု ပြောတာပဲဆိုပြီး ကျွန်တော်တို့က ဘောလုံးကို ပြန်ကောက်ကာ လက်ပစ်ဘောမြှောက်ခဲ့ကြသည်။

ကဗျာကို ဘာကြောင့် ရုပ်ရှင်ရိုက်လို့ မရမှာလဲ။ တကယ်ဖြစ်အောင် ရိုက်မည်ဆိုလျှင် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သို့သော် အနုပညာဆိုတာက ဆန်းသစ်တီထွင်ခွင့်ရဖို့ လွတ်လပ်ခွင့်တော့ တစ်စုံတစ်ရာ တစ်ခုငါးဆယ် ဖြစ်ဖြစ်တော့လိုသည်။

ထိုအခွင့်အလမ်း မရှိလျှင်တော့ ဘာမှဖြစ်လာမှာမဟုတ်။

ကျွန်တော်တို့သည် အသစ်ကို ဖန်တီးနိုင်စွမ်းရှိရမည်။ ထပ်ခါတလဲလဲ မွဲပြာပုဆိုးတွေ လုပ်နေ၍မရ။

ကျွန်တော်တို့ နှစ်ထပ်ကြိမ်သည် ဆရာမြတ်လေးနှင့် အခါအားလျော်စွာ ပေါင်းဖော်မိသည့်အခါ အသစ်ဖန်တီးလိုစိတ်များ တဖွားဖွား နိုးကြားနေကြပါသည်။ ဆရာမြတ်လေးကလည်း ကျွန်တော်တို့ကို အမြဲမြှောက်ပေးပါသည်။ မြေတောင်မြှောက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုအချိန်မှာ ဆရာမြတ်လေးသည်ပင် ယခင်မြတ်လေး (အဟောင်း) မဟုတ်။ ယခု ၂၁ ရာစုအကြို မြတ်လေးက မြတ်လေး (အသစ်) ဖြစ်နေသည်။

တစ်ခါတုန်းက ထားဝယ်၊ မောင်းမကန် ‘ကဗျာမဆန်သောနေ့ရက်များ’ ရိုက်ကွင်းတွင် ဆရာမြတ်လေးသည် သူ့အပါအဝင် ကျွန်တော်တို့တစ်သိုက် (သည်တုန်းက ပိုင်သရယ်၊ ချားလ်စ်ဘရင်ရယ်၊ ကျွန်တော်ရယ်)ကို မြန်မာပြည်ရဲ့ **The Young Artists** တွေ့ဆုံပြီး ပေါ်တင်ကြီး ရည်ညွှန်းသွားခဲ့ဖူးသည်။ မြတ်လေးသည်လည်း လူငယ်အသစ်။ အသစ်ကဗျာကို သူချစ်သည်။ ‘ဝမ်းနည်းဝမ်းသာ’ ရုပ်ရှင်ထဲမှာ သူက ကဗျာဆရာ မောင်သစ္စာဖြစ်ခဲ့သည်။

ကျွန်တော် ထပ်ပြောပါမည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ကဗျာဆရာတွေ ဖြစ်ကြပြီး ကဗျာကနေ ရုပ်ရှင်ထဲရောက်လာကြသူတွေ ဖြစ်သဖြင့် ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ဖို့ကို အလွန်မတန်မှ ခရေဇီဖြစ်ခဲ့ကြသည် ဆိုတာကိုပဲပင်။

နောက်ပိုင်းတွင် ကဗျာဆရာ မြင့်ဦးဦးမြင့်နှင့် ကဗျာဆရာ မြမြင့်မိုရ်တို့သည် ကျွန်တော်တို့က အဖော်ညှိလိုက်သဖြင့် သူတို့တွင်လည်း အမြီးများ မရှိကြတော့ချေ။ မြင့်ဦးဦးမြင့်တို့၊ မြမြင့်မိုရ်တို့က ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ဖို့အကြောင်း ပြောလျှင် ခုချက်ချင်းပဲ ထရိုက်ကြတော့မလိုနှင့် အလွမ်းသီချင်းရေးတဲ့ မောင်ကျော်ဇော၏ မြောက်ဒဂုံက ‘အောင်ပင်လယ်’ ဆိုင်ကို ရောက်ရောက်သွားတတ်ကြသည်။

ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ခြင်း။ ဒါ ဘာဆန်းသလဲ။ လုပ်သင့်လုပ်ထိုက်တဲ့ အနုပညာအသစ်တစ်ခုကို လုပ်တတ်ကိုင်တတ် အရည်အချင်းရှိတဲ့သူတွေ လုပ်တာပဲ။ လုပ်ကြပါစေပေါ့။ ဘာဖြစ်လို့ဘောလုံးကို ကွင်းပြင်ကန်ထုတ်ပစ်ရမှာလဲ။ ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်လို့ တတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးထဖြစ်မှာမို့လို့လား။ ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ဖို့ ကြိုးပမ်းတာက အကုသိုလ်အလုပ်မှမဟုတ်ဘဲ။ လုပ်ကြပါစေပေါ့။ ဘာဖြစ်လို့ ဘောလုံးကို ကွင်းပြင်ကန်ထုတ်ချင်ကြတာလဲ။

ဟုတ်ပြီ။ ဒီလိုဆိုရင် လုပ်ကြမယ်။ လုပ်ပြီဆိုရင်တော့ ခုနက ပြောခဲ့

တဲ့ လုပ်သင့် လုပ်ထိုက်တဲ့ အနုပညာအသစ်တစ်ခုကို လုပ်တတ်ကိုင်တတ် အရည်အချင်းရှိတဲ့သူတွေ လုပ်ကြတဲ့အခါမှာ ပထမဆုံး အရေးတကြီးလိုအပ် တဲ့ အချက်ကတော့ လုပ်ခွင့်လုပ်လမ်းရှိနေဖို့ပဲ မဟုတ်လား။ လုပ်ခွင့်လုပ်လမ်း မရှိဘဲနဲ့တော့ ကဗျာကဘာရုပ်ရှင်မှ ဖြစ်လာမှမဟုတ်ဘူး။

လုပ်ခွင့်လုပ်လမ်း ဆွဲရာမှာ အနုပညာ ရှင်ဘက်က (ဆိုပါတော့ ကျွန် တော်တို့ဘက်က) ပြဿနာမရှိနိုင်ပါ။ အခြားတစ်ဖက်ကပဲရှိနိုင်သည်။ အဲသည် ဘက်မှာ ပြဿနာတွေများမည်။ အနိမ့်ဆုံးထုတ်လုပ်သူပြဿနာ၊ ပရိသတ် ပြဿနာ၊ ဒါက ထင်သာမြင်သာတဲ့အပိုင်းပဲရှိသေးသည်။ တခြားမမြင်ရတဲ့ အပိုင်းတွေလည်း ရှိလိမ့်ဦးမည်။ ရှိမှာလည်း သေချာသည်။

လုပ်ဟ လုပ်ဟဆိုပြီး ထုတ်လုပ်သူက ငွေကြေးစိုက်၊ ကျွန်တော်တို့က အနုပညာစိုက်။ အဲဒီလို ကြိုးစားပမ်းစားကလေး လုပ်လိုက်တဲ့အလုပ် (အနုပညာ) က မထင်မှတ်ဘဲ ‘မီးနီ’ မိပလားဆိုရင်တော့ သဲထဲရေသွန်၊ ငွေကုန်သံပြာ၊ အနုပညာသားလျှော့ဖြစ်ရော။

အဲဒါပါပဲ။ ကဗျာတွေကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ဖို့ စဉ်းစားရင် တကယ်လို့များ အဲဒီလို **Abortion** ဖြစ်သွားခဲ့ရင်ဆိုတဲ့ စိုးရိမ်သံသယစိတ်က အနည်းနဲ့အများ ဝင်ရောက်လာတယ်ဆိုရင်တင်ပဲ ထုတ်လုပ်သူတွေဘက်က လက်တွန့်သွားတော့ သည်လေ။ အနုပညာရှင်ဘက်ကလည်း ခတ်ကွင်းပြင်နေတာနှင့် ရွာသာကြီး ရောက်သွားတော့သည်လေ။

ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ခြင်းသည် သီချင်းတွေကို **MTV** ရိုက်တာနှင့် လည်းမတူသဖြင့် ပရိသတ်လက်ခံ မခံဆိုတာကတော့ ရှိနိုင်မည်။ သို့သော် ဒါ က အရေးမကြီးလှပါ။ ပရိသတ်ကို ဂရုမစိုက်လို့ကတော့မဟုတ်။ အနုပညာရှင်က ပရိသတ်နောက်ကို မလိုက်လိုခြင်းသာဖြစ်မည်။ ပရိသတ်ကိုသာ အနုပညာရှင် က ဆွဲခေါ်ချင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ကဗျာတွေကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ခြင်းသည် အသစ်ဖြစ်သည်။ အနုပညာသစ်။ ထိုအနုပညာသစ်ကို ပရိသတ်က စူးစမ်းရာမှ တဖြည်းဖြည်း ခံစားလာနိုင်ရ ပေမည်။

ကောင်းပြီ။ ဒါဆိုရင် ကဗျာကို ဘယ်လိုရိုက်မလဲ။

ပိုင်သတို့ ကျွန်တော်တို့ နှစ်ထပ်တြိဂံကတော့ ပန်းဆိုးတန်း ဟောလီး ဝုဒ်ကလေးမှာထိုင်ရင်း ကဗျာတွေကို ပါးစပ်နှင့် (ရုပ်ရှင်)ရိုက်ရိုက်နေခဲ့သည် မှာ ကြာပြီ။

ပိုင်သဆိုလျှင် ကျွန်တော် ရွက်နုဝေမဂ္ဂဇင်း (၁၉၉၆၊ ဧပြီ)မှာ ရေးခဲ့
သည့်-

‘ဖွင့်လိုက်တယ်
ပြတင်းပေါက်တစ်ခုလုံး ဝါထိန်သွားရော
ရထားတစ်စင်းလုံး
ဟယ်လင်မင်းသမီးတွေချည်း ပါသွားသလို
လှလိုက်တာ
ဘူတာရုံကလေးရှေ့
စစ်ကြီးထဲ
စက်ခေါင်းတွေ အဖေမောင်းနေတုန်းပေါ့
အမေစိုက်ခဲ့တယ်လေ’

ဆိုသည့် ‘ရိုးမြေကျပ်တောက်’ ကဗျာကို ပါးစပ်နှင့် ခဏခဏရိုက်ပြ
တတ်ပေသည်။ သူပြောပြ (ရိုက်ပြ)တာကို နားထောင်ရင်း မျက်စိထဲတွင်
အရပ်တွေအသံတွေကို မြင်လာရ ကြားလာရပေသည်။

ကဗျာနည်းနာနှင့် ရုပ်ရှင်နည်းနာသည် အခြေခံအားဖြင့် ဆင်ဆင်တူ
ကြသည်မဟုတ်လား။ ရုပ်ရှင်မှာ အရပ်အသံရှိသလို ကဗျာမှာလည်း စကားလုံး
(အသံ)နှင့် နိမိတ်ပုံ သင်္ကေတ (အရပ်) ရှိလေသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း ကျွန်တော်တို့သည် ကဗျာကို ရုပ်ရှင်အဖြစ် မီဒီယန်
များ ပြောင်းလဲကူးယှက်ကြည့်ဖို့ ခရေဇီဖြစ်နေကြခြင်းဖြစ်မည်။ ကျွန်တော်တို့
၏ ခရေဇီအကြောင်းကို ပြောပြချင်ပါသေးသည်။

[ရွှေအောင်လံ၊ ၁၉၉၈]

ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ခြင်း

မြင်ကွင်းတစ်ခုမှသည် အမှတ်ရစရာ နှစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာသည်။

မြင်ကွင်းမှာ ၂၀-၂-၉၈ (သောကြာနေ့)၊ မွန်းလွဲပိုင်း ဆရာမြသန်းတင့်၏ ဈာပနမှာပင်ဖြစ်သည်။ သုသာန်တစ်ပြင်ရိပ်ဝယ် ဆရာမြတ်လေးသည် သူ့ရဲဘော်ကြီး ဆရာမြသန်းတင့်၏ ရုပ်ကလာပ်အား နောက်ဆုံးအလေးပြုခြင်းဖြင့် တွေ့ငေးစိုက်ကြည့်နေခဲ့ပုံကို ကျွန်တော် ယခုတိုင် မြင်ယောင်နေဆဲဖြစ်သည်။

ထိုမြင်ကွင်းမှနေ၍ ကျွန်တော့်အတွက် အမှတ်ရစရာများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ခုမှာ ဂျိုဇော်၏ ‘နာရီထဲက တံလျှပ်များ’ ဝတ္ထုတိုစုစာအုပ်ထဲမှ ဆရာမြသန်းတင့်၏ အမှာစာကိုပဲ ဖြစ်သည်။ ယင်းကို ကျွန်တော် ပြန်အမှတ်ရသည်။

“အပြင်ဘက်တွင် ထူထပ်သိပ်သည်းသော နှင်းထုကြီးဖုံးနေသည်။ ဘာကိုမျှ သဲကွဲစွာမမြင်ရ။ သစ်ရွက်ပေါ်သို့ နှင်းစက်ကျသံများသည် မိုးစက်မိုးပေါက်များပမာ ဖြိုးဖြိုးဖြောက်ဖြောက် မြည်နေကြသည်။ အဝေးမှတော့ခွေးအူသံ၊ ခွေးဟောင်သံကို ကြားရသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင်လည်း ကျားဟိန်းသံကို ကြားရသည်။ ကျားဟိန်းသံသည် တေးဂီတကြီးတစ်ပုဒ်၏ အစလို တောတောင်စုံမြိုင်ထဲတွင် ပဲ့တင်ထပ်သွားကာ တဖြည်းဖြည်းဝေး၍ ဝေး၍သွားသည်။ တိတ်ဆိတ်ခြင်း၏ အသံ။ တိတ်ဆိတ်ခြင်း၏ အသံထဲမှာ ရေစီးသံ၊ သားကောင်၏ ချုံနွယ်ကို တိုးဝှေ့ပြေးသွားသံ၊ လေရိုင်း၏ စူးရှသော လေချွန်သံ၊ ငှက်ဆိုးထိုးသံ၊ မီးပုံထဲမှ မီးတောက်၏ ဝါးမျိုသံ၊ သစ်ကိုင်းခြောက်တို့ ဖျစ်ဖျစ်မြည်သံ၊ သစ်ကိုင်းကျိုးကျသံ၊ ပိုးပုရစ်တို့၏ အော်သံ။

မီးပုံရှေ့မှ အရိပ်များသည် ဂူနံရံပေါ်တွင် ယိမ်းထိုးနေကြသည်။ အရိပ်တို့က မပီမသ။ ဝိုးတိုးဝါးတား။ နံရံတွင် လေးမြားတို့ကို ချိတ်ထားသည်။ ကျောက်လက်နက်များက နံရံအောက်ခြေတွင် လဲလျောင်းနေကြသည်။ မီးပုံဘေးကျားသစ်ရေအခင်းပေါ်တွင် ကလေးငယ်သည် ဝမ်းလျားမှောက်ကာ လိမ့်သွားသော သစ်သီးကို လိုက်ဖမ်းနေသည်။ တံဖို့ထိုးထားသည့် အသားကင်မှ အဆီတွေ တစက်စက်ကျသည့်အခါတွင် မီးတောက်သည် ရဲ့ရဲ့မြည်နေသည်။ မြေအိုးထဲမှ ပြင်းရှသောယမကာကို အုန်းမှုတ်ဖြင့် ခပ်ကာ တစ်ယောက်တစ်လှည့် မော့ကြသည်။ ပထမ အဖကသောက်သည်။ ထို့နောက် အမိကသောက်သည်။ ထို့နောက် ကလေးတွေက ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် နည်းနည်းစီသောက်ကြသည်။

အားလုံး စားသောက်ပြီးသည့်အခါတွင် အမေနှင့်သမီးကြီးတို့ သစ်သားခွက်များကို သိမ်းဆည်းဆေးကြောကြပြီး နေရာတကျထားကြသည်။ အမဲလိုက်ခွေးကြီး နှစ်ကောင်က မီးပုံအနီးတွင် ခွေအိပ်နေကြသည်။ အစာရေစာလည်း ဝပြီ၊ အနားလည်းရပြီ။ ယနေ့အဖို့ အိပ်စက်ရန်သာ ကျန်တော့သည်။

အဖ၏အနီးတွင် အမိရော၊ ကလေးတွေပါ ဝိုင်းထိုင်နေကြသည်။ အမိနှင့်ကလေးတွေက နေ့လယ်က တွေ့ခဲ့ရသည့် တောင်ယာအတွေ့အကြုံကို ပြောပြကြသည်။ ဖခင်မုဆိုးက သူ့စွန့်စားခန်း၊ သူ့အတွေ့အကြုံ၊ သူကြားရသည့် အဖြစ်အပျက်တို့ကို ပြောပြသည်။

အစာရေစာ ဝလင်စွာစားသောက်ပြီး နွေးနွေးထွေးထွေးရှိသည့် ညအချိန်တွင် လိုဏ်ဂူထဲက မီးပုံဘေး၌ မုဆိုးက သူကြားဖူး၊ တွေ့ဖူးသည့် အဖြစ်အပျက်ကို ပြောပြသည်။

“တစ်ခါတုန်းကပေါ့... ”

ဆရာမြသန်းတင့်က ထိုအမှာစာတွင် ‘ဝတ္ထုတိုသည် မီးပုံဘေးက မုဆိုးထံမှ ဤသို့မွေးဖွားလာခြင်းဖြစ်သည်’ဟု ဆိုခဲ့ပါသည်။ ကျွန်တော်က မုဆိုး၏ ရုပ်ပုံကို မြင်နေသည်။ သားရဲ၏ ဟိန်းသံကို ကြားနေသည်။ ထိုအရပ်များ၊ ထိုအသံများသည် ကျွန်တော်၏ အာရုံထဲသို့ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်လာကြပေသည်။ ဒါက ဆရာမြသန်းတင့်ယူဆသည့် ဝတ္ထုတို မွေးဖွားလာခြင်း။

ကဗျာကကော။

ကဗျာမှာတော့ ပညာရှင်တို့ သည်လိုဆိုသည်။ ကဗျာဆရာ၏ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှ ပုဂ္ဂလိကခံစားမှုကို အဓိက သိဖွဲ့သောကဗျာက **Lyric** တဲ့။ သည်လိုမှမဟုတ်ဘဲ ဗဟိဒ္ဓသဏ္ဌာန်၊ ပြင်ပအဖြစ်အပျက်တွေကို ဦးစားပေးရေးဖွဲ့လျှင်

တော့ အဲဒါကို **Epic** ကဗျာဟုဆိုပါကြောင်း။ သို့ရာတွင် ကဗျာဆရာတစ်ယောက်၏ အဖို့တွင် အဇ္ဈတ္တသန္တာန်နှင့် ဗဟိဒ္ဓသဏ္ဍာန်တို့က အခါအားလျော်စွာ သီးခြားကင်းလွတ်နေတတ်ကြသည် မဟုတ်ရကား၊ ရောထွေးသွားတတ်သည့်အခါ မျိုးများလည်းရှိပေရာ တချို့ကဗျာများသည် **Lyrical epic** ဆိုပြီး ဖြစ်လာသည်ဟု ကမ္ဘာစာပေပညာရှင်တို့ အဆိုရှိကြောင်း မှတ်သားရဖူးပါသည်။

ကျွန်တော်က ဆရာမြသန်းတင့်၏ ဂျိုဇော်ဝတ္ထုအမှာစာကို အမှတ်ရမိရာမှ ဆက်စပ်စဉ်းစားမိခြင်းဖြစ်သည်။ ဒါက ကျွန်တော် အမှတ်ရလာမိသော တစ်ခု။

ကျွန်တော် အမှတ်ရမိသော နောက်တစ်ခုက ထားဝယ်မောင်းမကန်ကမ်းခြေက ညတချို့ကိုပဲ ဖြစ်သည်။ ထိုညများဆီတွင် ကျွန်တော်သည် ဆရာမြတ်လေးထံမှ ရုပ်ရှင်ပညာ၏ ဖလင်သဒ္ဒါများ၊ မက်သော့များ၊ မွန်းတပ်ချ်များ အကြောင်းကို ကြားနာနေခဲ့ရပေသည်။

ထိုစဉ်က ကျွန်တော်သည် ပိုင်သနှင့်အတူ ‘ကဗျာမဆန်သောနေ့ရက်များ’ ဆိုသည့် ဗီဒီယိုဇာတ်ကားကို ရိုက်ကူးရန် မောင်းမကန်သို့ ရောက်ရှိနေခဲ့ခြင်း။ ၁၉၉၆ အကုန်လောက်က။ ဒွေး၊ မြတ်လေး၊ စိုးမြတ်သူဇာ၊ ခင်စိုးပိုင်၊ သရဖီကျော် စသည်ဖြင့် ပါဝင်ကြသည့် ဇာတ်လမ်းအသားပေးမဟုတ်သော၊ ဇာတ်ကောင်စရိုက် အထူးပြု မဟာမဟာ ကဗျာမဆန်သော နေ့ရက်များ ဗီဒီယိုဇာတ်ကားကြီးကို ပိုင်သနှင့် ကျွန်တော်တို့ ရိုက်ကူးကြလေသောအခါ ရုပ်ရှင်ဘိုးအေကြီး ဆရာမြတ်လေးသည် ပိုင်သမည်သော ဒါရိုက်တာလူငယ်ကလေး၏ စကားကိုလည်း နာခံကာ၊ ရုပ်ရှင်သမ္ဘာအရာ၌ နုနယ်သေးသောကောင်လေးအောင်ငေး၏ ဇာတ်ညွှန်းအတိုင်းလည်း လက်ခံကာ ရိုက်ကွင်းပေါ်တွင် အဓိကဇာတ်ဆောင် လက်ယာမင်းဒင်ကြီးအဖြစ် အပီအပြင် သရုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီးသည့် သကာလညည အပန်းဖြေ အနားယူအိပ်စက်ချိန်တွင်မတော့ ထိုရုပ်ရှင်ဘိုးအေကြီးသည် ကျွန်တော့်အား စေတနာထက်သန်စွာဖြင့် သူ၏ ရုပ်ရှင်အတွေ့အကြုံအတွေ့အမြင်များကို ရုပ်ရှင်သင်တန်းတစ်ခုနယ်ပင် ကျွန်တော့်အား ပြောဆိုရင်း ပို့ချလိုသာနေခဲ့ပေတော့သည်။

ကျွန်တော်က ရေးပြီးသား ဇာတ်ညွှန်းကို ပြန်တည်းဖြတ်၊ ပြန်ပြင်ဆင်နေရာမှလည်းကောင်း၊ အိပ်ချင်မူးတူး ငိုက်မျဉ်းနေရာမှလည်းကောင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် ခြင်ထောင်ထဲဝင်၍ ခွက်ပုန်းကလေး ခုတ်နေရာမှလည်းကောင်း တအင်းအင်းလိုက်ကာ အကြင်ဆရာ သမားကြီး၏ လက်ချာကို နားထောင်ပေးနေခဲ့ရပေသည်။

ဆရာမြတ်လေးက ကျွန်တော့်ကို မေးသည်။

“ကောင်လေး အောင်ဝေး၊ မိန်းမတစ်ယောက် မုဆိုးမဖြစ်ကြောင်း နှစ်ကဒ် (Cut) တည်းနဲ့ မင်းဘယ်လိုပြမလဲ”

အဲသည်လိုမေးတော့ ကျွန်တော်က မဆိုးမတွေ ချက်ချင်းပဲ-

“ဓားတုံးနေတာကို ပြမယ်ဆရာ” လို့ ဖြေလိုက်တော့ ဆရာမြတ်လေး နည်းနည်းကြောင်သွားတာကို မြင်လိုက်ရသည်။ ကျွန်တော်က ‘ဓားကလည်း တုံးလိုက်တာ၊ မုဆိုးမအိမ်ကဓားကျနေတာပဲ’ ဆိုသည့်စကားကို သတိရ၍ ဤ သို့ဖြေလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ နောက်တော့ ကျွန်တော် ပြန်၍စဉ်းစားကြည့်သည်။ မဟုတ်သေးဘူးဟု သဘောပေါက်မိသည်။

မုဆိုးမအိမ်က ဓားကျနေတာပဲဆိုတာ ဥပမာသဘောပြောတာ။ မုဆိုးမ အိမ်က ဓားလို၊ ဓားနယ်၊ ဓားကဲ့သို့၊ အဲဒါတွေက ဥပမာအလင်္ကာပဲ။ အဲဒီ အလင်္ကာက လူ (မုဆိုးမ) ကို တင်စားပြနိုင်တာ မဟုတ်ဘူး။ ဓား (တုံးနေသော ဓား) ကိုပဲ တင်စားနိုင်တာပါ။ ဓားတုံးနေတိုင်းလည်း မုဆိုးမအိမ်ကဓားလို တစ်ထစ်ချ လွယ်လွယ်ပြောနိုင်ချင်မှ ပြောနိုင်မှာပေါ့။ တခြားအိမ်က၊ တခြား တုံးနေတဲ့ ဓားတွေလည်းရှိမှာပဲ။ ဒါကြောင့် မိန်းမတစ်ယောက်ဟာ မုဆိုးမ ဖြစ်ကြောင်း ကျွန်တော် ဖြေလိုက်သလို ‘ဓားတုံးနေတာကို ပြမယ်ဆရာ’ လို့လွယ် လွယ်ရိုက်ပြ၍ မရနိုင်ကြောင်း ကျွန်တော်သိလိုက်သည်။ ဒါဖြင့် ဘယ်လိုရိုက် မလဲ။ ဆရာမြတ်လေးက နှစ်ကဒ်တည်း၊ နှစ်ကဒ်တည်းနဲ့ နော်တဲ့။

နောက်တော့ ဆရာမြတ်လေးက သူ့ကိုယ်တိုင် (ပါးစပ်နှင့်) ရိုက်ပြပါ သည်။

“ဒီမှာကောင်လေး အောင်ဝေး မှတ်ထား။ **Take a grave juxtapose a woman mourning besidr it. There is scarcely to take conclusion that is a widow. Added a sound. It is her husband's voice** တဲ့။ အဲဒါပဲ။ တစ်ကဒ်ကို စတာလင်ဂရက်မှာ ရိုက်ကွာ၊ နောက်တစ်ကဒ်ကို မော် စကိုမှာရိုက်ကွာ။ ပြီးတော့ဆက်လိုက်။ ငိုနေတဲ့မိန်းမအရုပ်ပေါ်မှာ အသံထည့်ပေး လိုက်။ အသံက သေသွားတဲ့ သူ့ယောက်ျားရဲ့ အသံ။ မဒမ် ကမ္ဘာပေါ်မှာ လင် ယောက်ျား မရှားပါဘူး စသဖြင့်ပေါ့ကွာ။ ဒါပဲ။ အဲဒါနှစ်ကဒ်တည်း။ ဒါ ရုရှားက ပူဒေါ့ကင် ရိုက်ပြသွားတာ”

ယခုအခါ ထိုထားဝယ်မောင်းမကန်ကမ်းခြေညညများတွင် ဆရာမြတ်

လေး သင်ကြားပို့ချပေးခဲ့သည်များကို ကျွန်တော်ပြန် အမှတ်ရလာပါသည်။

ထိုအခါတုန်းကတော့ ပိုင်သသည် ကဗျာမဆန်သော နေ့ရက်များဇာတ်လမ်းထဲတွင် ကျွန်တော်၏ ‘မီးပြတိုက်’ အမည်ရှိသော ကဗျာကို **MTV** သဘောမျိုး ထည့်သွင်းရိုက်ကူးခဲ့လေသည်။ နောက်ခံသီချင်း **(B.G)** အနေမျိုးနှင့် မဟုတ်ပါ။ သရုပ်ဆောင်သစ်ကလေး အောင်လင်းကိုယ်တိုင် ကဗျာကို ရွတ်ဆိုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အိမ်ပြေးကလေး လင်းပြာ (အောင်လင်း)က မိန်းမပျက်အလှလေး ဂျူလီယာထွန်း (ခင်စိုးပိုင်) အား ရွတ်ပြနေပုံကို ပိုင်သက **MTV** သဘောမျိုး ကဗျာကို **PTV (Poetry Television)** ရိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပိုင်သ နှင့် ကျွန်တော်တို့ စမ်းသပ်ကြည့်ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ပိုင်သနှင့် ကျွန်တော်တို့သည် ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ရန် ရူးသွပ်နေကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့၏ ရူးသွပ်မှုကို ကျွန်တော်တို့ကိုယ်တိုင် အကောင်အထည်ဖော်ကြည့်ကြခြင်း။

ဟုတ်သည်။ ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ကြည့်ချင်ပါသည်။ ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်၍ ရပါသည်။ မရဘူးထင်လျှင် ထိုထင်သည့်လူက မရိုက်တတ်၍ပဲ ဖြစ်ပါမည်။ ကဗျာကို အမှန်ပဲ ရုပ်ရှင်ရိုက်လို့ရပါသည်။

အနိမ့်ဆုံးရုပ်ရှင်၊ ဗီဒီယိုဇာတ်ကား တချို့တလေတွင် အချို့သောရိုက်ချက် **(Shot)** များကို ကဗျာဆန်လိုက်တာဟု ပြောဆို ချီးကျူးတတ်ကြကြောင်း ကြားရဖူးပေမည်။ ဒါက ကဗျာဆန်သော ရိုက်ချက်လို့ပဲ ဆိုလိုခြင်း။ ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ခြင်း မမည်သေး။

ပြီးတော့ရှိသေးသည်။ တချို့ အမှတ်မှားနေကြသည်။ ရုရှားကဗျာဆရာ ယက်မ်တူရှင်ကိုက **‘Kindergarten’** (သူငယ်တန်း)ဆိုပြီး သူ၏ ငယ်ဘဝပုံရိပ်များကို ရိုက်ကူးထားသော ရုပ်ရှင်ကို မြန်မာပြည်သို့ သူရောက်လာတုန်းက (၁၉၈၆ နှစ်ကုန်က) ပြသွားခဲ့ဖူးသည်။ ဒါကို တချို့က ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆနေကြသည်။ မဟုတ်ပါ။ ယင်းဇာတ်ကားမှာ ကဗျာဆရာ၏ ကိုယ်တိုင်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိ တစ်စိတ်တစ်ဒေသကို ကဗျာဆရာကိုယ်တိုင် ဇာတ်လမ်းရုပ်ရှင် ရိုက်ကူးခြင်း ဖြစ်သည်။ ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ခြင်းမဟုတ်။ ကဗျာဆရာက (ဒါရိုက်တာလုပ်) ရုပ်ရှင်ရိုက်ခြင်းသာ။

ယခု ကျွန်တော်တို့ပြောသည့် ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ခြင်းဆိုတာ၊ ဥပမာ အလွယ်ကူဆုံးပြောရလျှင် ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ကဗျာရွတ်သံ (အသံ)နှင့် မွန်းတပ်ချ်

(Montage) သင်္ကေတများ (အရုပ်) ပေါင်းစပ်ကာ နောက်ခံဂီတ **(Music)** ဖြင့် တင်ပြခြင်းဖြစ်သည်။

ကဗျာဗေဒ၏ သဘောမှာက ‘ကဗျာမှာအသံ’ဟူ၍ ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကဗျာကို အသံပါသော ပန်းချီကားဟုဆိုလျှင် အရောင်အသွေးတွေ၊ ရုပ်ပုံတွေ ပါပေသည်။ ထို့ကြောင့် ကဗျာသည် အသံထွက်နေသော အရောင်အသွေး ရုပ်ပုံလည်း ဖြစ်သည်။ ကဗျာတွင်ပါသော ရုပ်သံဆိုတာက နိမိတ်ပုံနှင့် သင်္ကေတများပဲပင်။ (စာပေဝါဟာရမှာ နိမိတ်ပုံ **Image** ဟု ဆိုတာကို ရုပ်ရှင်မှာက မွန်းတပ်ချ် **Montage** ဟု ဆိုပေသည်)

ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို အလွယ်တကူ ထုတ်နုတ်ကြည့်ရအောင်။

ဂြိုဟ်သား

သဘာဝတရားကို သစ္စာဖောက်ဖို့
ပဉ္စမမြောက်ဒြပ်စင်တို့ လာချေပြီ။
ကောင်းကင်မှာ မီးရောင်တဝင်းဝင်းနဲ့
သူတို့ဆင်းလာခဲ့တာ
ကျွန်တော့် ဂျူခင်းထဲပေါ့။
ဒီလိုနဲ့
ကျွန်တော့်ဘဝ ဂျူခင်းလည်း
မီးလောင်ပျက်စီးခဲ့
ဪ... ဂျူတွေဟာ မမှည့်ခင်ပဲ
စိမ်းကြတာ မဟုတ်လား။ ။

အဲဒါပိုင်သရဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်ပါပဲ။ ဒီကဗျာထဲမှာ အသံတွေ၊ အရုပ်တွေ၊ အရောင် တွေပါပါသည်။ သင်တို့ စိတ်နား၊ စိတ်မျက်စိများဖြင့် မြင်ကြကြားကြပေမည်။ ထို ‘ဂြိုဟ်သား’ဟု အမည်ပေးထားသော ကဗျာကို ကျွန်တော်တို့ ရုပ်ရှင်ရိုက် ကြသည့်အခါ ဂြိုဟ်သားအရုပ်ပါချင်မှ ပါပါလိမ့်မည်။ ထို့အတူ မိတ္တီလာဘက် တက်ရှာပြီး ဂျူခင်းအစစ်တွေကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ ထည့်ရိုက်ချင်မှ ရိုက်မည်။ ဆိုပါဦးတော့ မဆီမဆိုင် (ဟုထင်ချင်စရာ) မိန်းမတစ်ယောက် ဆံပင်ရှည်ရှည် ရိုင်းရိုင်းတွေကို မီးရှို့ပြချင်လျှင်လည်း ပြမည်။ ဒါက သဘောမျှ ပြောကြည့်ခြင်း၊ လက်တွေ့လုပ်သည့်အခါ ပို၍ အသေးစိတ်ပေမည်။

ကဗျာဆရာကိုယ်တိုင် သို့မဟုတ် တစ်စုံတစ်ယောက်က ကဗျာကို

စနစ်တကျ ရွတ်ဆိုထားသည့် အသံနှင့် လိုက်လျောညီထွေသော အရုပ်များကို ဆက်စပ်ပြကာ နောက်ခံဂီတက ဟော်လို ဂစ်တာတစ်လက်တည်းရင်ဖြစ်ဖြစ်၊ ဒါမှမဟုတ် တယောသံမျှင်မျှင်မြဲမြဲကလေးလောက်နှင့်ပဲ ဖြစ်ဖြစ် ပို့ပေးထားလျှင် ထိုအရုပ်နှင့် အသံများကို သင်ခံစားကြည့်လိုက်ပါ။ အဲဒါ ကဗျာကို ရုပ်ရှင် ရိုက်တာပဲ ဖြစ်မှာဟုပင် သဘောပေါက်လာလိမ့်မည်။

တစ်ခုတော့ရှိမည်။ ကဗျာသည် ဘာသာစကား မီဒီယန်သုံးအနုပညာ (စာပေ)ဖြစ်၍၊ ရုပ်ရှင်နှင့် စာပေသည် တစ်နည်းတစ်ဘာသာ ကွဲပြားနေလေရာ ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်သည့်အခါတွင် ဘာသာစကား မီဒီယန်က မှေးမှိန်ပျောက် ကွယ်နေတတ်ပြီး၊ မွန်းတပ်ချ်များ၊ သင်္ကေတများ စသည့်အရုပ် မီဒီယန်က လွှမ်းမိုးသွားပေလိမ့်မည်။

ဤနေရာတွင် မွန်းတပ်ချ် (Montage) နှင့် သင်္ကေတ (Symbol) တို့ မတူကြောင်းကိုတော့ သတိချပ်ရမည်။ သင်္ကေတဆိုသည်က ရုပ်ပုံသက်သက် ကို ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ ပီကာဆို၏ ချိုးဖြူငှက်ပန်းချီကား (၁၉၄၉) သည် ငြိမ်းချမ်းရေး၏ သင်္ကေတဖြစ်ရာ၊ ထိုပန်းချီကားကို သည်အတိုင်း အရုပ်ချည်း သက်သက်ဖြင့် (အသံမပါဘဲ)ပြလျှင် သင်္ကေတ။ အကယ်၍ ထိုအပြ (ရိုက် ချက်) ပေါ်တွင် အသံတစ်ခု (ဆိုပါတော့ ခေါင်းလောင်းထိုးသံ) ထည့်လိုက်ပါ။ ထိုအခါ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ပြသည့် မွန်းတပ်ချ် ဖြစ်လာသည်။ သို့တည်း မဟုတ် သေနတ်သံ ဟိန်းဟိန်းတစ်ချက် ထည့်ပေးလိုက်ပါက ထိုမွန်းတပ်ချ်သည် စစ်နှင့်ငြိမ်း ချမ်းရေး ပဋိပက္ခကို ညွှန်ပြနေပေလိမ့်မည်။ သဘောကို ပြောခြင်း ဖြစ်သည်။

ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်သည့်အခါ ထိုကဲ့သို့ သင်္ကေတများ၊ မွန်းတပ်ချ် များ ပါဝင်ရပေမည်။

ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ခြင်းသည် ကဗျာကို သရုပ်ဖော်ခြင်း မဖြစ်ဖို့တော့ လိုအပ်မည်။ ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ခြင်းမှာ ကဗျာက ဝှက်ထားသော အနက် အဓိပ္ပာယ်များကို ဖွင့်လှစ်ဖော်ထုတ်ပြသပစ်ဖို့ မဟုတ်ချေ။

ကဗျာသည် ကဗျာဖြစ်နေသဖြင့် အနည်းနှင့်အများ ကွေ့ကောက်မာယာ များ (ဝင်္ကန္တ) တော့ ရှိမည်။ နက်နဲဆန်းကြယ် (ဂမ္ဘီရ) ဆန်ကောင်းဆန်မည်။ မတတ်နိုင်။ ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်သည့်အခါ ထိုဝင်္ကန္တ ဖြစ်မှု၊ ဂမ္ဘီရဖြစ်မှုများ ပျက်စီးမသွားဖို့ ဂရုစိုက်ရမည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်သော

ဒါရိုက်တာသည် ကဗျာအပေါ်မှာ သစ္စာရှိဖို့ လိုသည်ဆိုတာကိုပဲပင်။

ကျွန်တော်တို့ လူငယ်တွေကတော့ အဲဒီလို သီအိုရီတစ်ဝက်တစ်ပျက်၊ လက်တွေ့တစ်ချက် နှစ်ချက်တွေနဲ့တင် ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ဖို့ ရူးသွပ်နေခဲ့ကြပေသည်။ ယနေ့အချိန်အထိတော့ ကျွန်တော်တို့ ဘယ်သူ့ ဘယ်သူကမှ ကဗျာကို ရုပ်ရှင်ရိုက်ပြခွင့် မရကြသေးပါ။ တစ်နေ့နေ့ တစ်ချိန်ချိန်မှာတော့ ရိုက်ကို ရိုက်ရပါမည်။

ယခုလောလောဆယ် ကျွန်တော်တို့ရေးဖွဲ့နေသော ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေ ကပင်လျှင် စာရွက်ပေါ်တွင် ရုပ်ရှင်ရိုက်ခြင်းသဘော ဖြစ်နေသည် မဟုတ်ပါလော။

[ရွှေအောင်လံ၊ ၁၉၉၈]

ရှပ်ရှင်ဟာ တကယ်တော့ အနုပညာမဟုတ်ဘူး... . . .

အနုပညာမှာပညာမဲ့တာပဲလည်း အချို့အနုပညာမှာပညာ တကယ်တော့အနုပညာ မဟုတ်မှန်သလိုဖြစ်တာရသည်... . .

“ရှပ်ရှင်အနုပညာရှင်” ဆိုပြီး ခံယူထားကြသူတွေကတော့ ကျွန်တော့်ကို မကျေနပ်နှင့် သတ်ပစ်ခွင့်ပေးကြတော့မည်... . .

သည်တော့... ရှပ်ရှင်ကို Art ရယ်လို့မဆိုနိုင်ဘူး
အချို့သက်သက်ညာညာ ပြောဆိုနေထွက်ကြသူတွေကတော့ Performing Art ဆိုပြီး
ခန့်ခွဲတတ်ကြပါတယ်... . .

သရုပ်ဆောင်တွေကိုတော့ Artist လို့မခေါ်ဘဲ Performer (ကပြအသုံးဆောင်ခံသူ) လို့ပဲ
ခေါ်အမှတ်ပြုကြပါတယ်... . .

အောင်ဝေ
အေးမြမိုးလှိုင်